

[181.] 12. Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 193)	kronor 40 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 35 000

Riksförsäkringsanstalten har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett förslagsanslag av 35 000 kronor, motsvarande den beräknade belastningen.

Mot riksförsäkringsanstaltens medelsäskande för nästa budgetår har jag intet att erinra. Liksom för innevarande budgetår är fallet bör från anslaget bestridas även dyrtidstillägg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 35 000 kronor.

[182.] 13. Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 192)	kronor 11 500 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 10 500 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras med 10 900 000 kronor till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och med 600 000 kronor till familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada.

Kostnaderna för ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, bestridas för närvarande — förutom av förevarande anslag — till ett mindre belopp av beväringmanskapets invalid- och pensionsfond.

Bestämmelserna i ämnet innefattas i *dels* förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (senaste ändring se SFS 1946: 343), *dels* — vidkommande ersättningsanspråk grundade på olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928 — förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) angående dylik ersättning jämte förordningen den 29 juni 1946 (nr 344) angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt 1909 års förordning, *dels* förordningen den 29 juni 1946 (nr 345) angående höjning i vissa fall av begravningshjälp jämlikt 1909 och 1927 års förordningar, *dels* förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring (senaste ändring se SFS 1946: 346), *dels* förordningen den 29 juni 1946 (nr 347) angående provisorisk förbättring av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring vid förstärkt försvarsberedskap m. m., *dels ock* förordningen den 29 juni 1946 (nr 348) om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada. Vidare har riksdagen i skrivelsen 1943: 324 i anledning av propositionen nr 225 med-

givit, att kostnaderna för ersättning åt frivilliga fältartister vid sjukdom eller olycksfall till följd av tjänstgöring i denna egenskap vid försvarsväsendet må bestridas från förevarande anslag.

Jämlikt särskilda under de senaste åren utfärdade författningar — den senast utfärdade (SFS 1946:351) gällande till och med den 31 december 1947 — utgå tillika från anslaget dyrtidstillägg å vissa ersättningar enligt förordningarna den 18 juni 1909 (nr 89) och den 18 juni 1927 (nr 234).

Riksförsäkringsanstalten har beträffande medelsbehovet för nästa budgetår under anslagsposten till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, anfört bland annat följande.

Kostnaderna för ersättningar hade under budgetåret 1945/46 uppgått till 9 073 514 kronor. En beräkning av kostnaderna för budgetåret 1947/48 måste, bland annat till följd av de ovissa verkningarna under nämnda budgetår av de vid innevarande års riksdag beslutade ersättningsförbättringarna, bli i hög grad osäkra. I sin skrivelse den 24 augusti 1945 angående anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår hade anstalten räknat med ett anslagsbelopp ej understigande 8 000 000 kronor. Efter avdrag för beräknat bidrag från beväringsskaps invalid- och pensionsfond skulle anslagsbehovet ha utgjort omkring 7 900 000 kronor. På grund av ersättningsförbättringarna, vilka antagits medföra en merkostnad av i runt tal 3 000 000 kronor, hade här avsedda kostnader i propositionen 1946:250 beräknats till 10 900 000 kronor. De kostnadsminskningar, som uppkomme på grund av fastställda ersättningsupphörande eller nedsättning, finge numera, efter beredskapens upphörande, antagas vara avsevärt större än kostnadsökningarna till följd av nytillkommande ersättningsfall. Under förutsättning att dyrtidstillägg komme att utgå efter oförändrade grunder jämväl under senare hälften av nästkommande budgetår samt att bidraget från beväringsskaps invalid- och pensionsfond kunde beräknas bli av ungefär samma storlek som innevarande budgetår, syntes anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 kunna beräknas till 10 000 000 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande meddelat, att ämbetsverket icke hade något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens beräkning av avkastningen från beväringsskaps invalid- och pensionsfond till samma belopp som för innevarande budgetår, 110 000 kronor.

Försvarets socialbyrå har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under anslagsposten till familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, till oförändrat belopp, 600 000 kronor, samt därvid anfört i huvudsak följande.

En inom byrån företagen undersökning utvisade, att under september månad 1946, såvitt för byrån vore känt, i familjebidrag enligt här ifrågavarande förordning utgått sammanlagt 57 250 kronor, därav till kroppsskadade 49 232 kronor och till efterlevande 8 018 kronor.

Den erfarenhet av hithörande ärenden, som inom byrån vunnits efter den 1 juli 1946, utvisade, att provisoriskt familjebidrag i flertalet fall av familjebidragsnämnderna beviljats med högre belopp än som sedermera visat sig kunna utgå i form av i vanlig ordning beviljat familjebidrag, vilket närmast sammanhängande därmed, att för nu närmast ifrågavarande tidsperiod omprövning av frågor rörande storleken av från riksförsäkringsanstalten utgående ersättning icke kunnat ske så snabbt, att alla på frågan om familjebidragets storlek inverkan faktorer varit kända vid tidpunkten för meddelande av

provisoriskt beslut i familjebidragsärendet. Med hänsyn till här berörda förhållanden syntes de utgifter, vilka belastade här berörda anslagspost, normalt vara något mindre per månad än den inom byrån vidtagna undersökningen utvisade. Skäl föreläge emellertid för antagandet, att hitintills till byrån icke inkommit underställningar från familjebidragsnämnderna i samtliga fall, där familjebidrag enligt de efter den 1 juli 1946 gällande bestämmelserna kunde utgå till värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada. Sannolikt syntes dock vara, att utgifterna under anslagsposten komme att uppgå till omkring 50 000 kronor för månad. Då det icke föreläge skäl antaga, att antalet familjebidragsberättigade kroppsskadade under budgetåret 1947/48 komme att mera avsevärt öka men å andra sidan heller icke avsevärt nedgå, syntes anslagsberäkningarna kunna grundas på resultatet av den inom byrån för september månad 1946 gjorda och i det föregående redovisade undersökningen.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt de av riksförsäkringsanstalten och socialbyrån verkställda beräkningarna uppgå till (10 000 000 + 600 000 =) 10 600 000 kronor.

Mot de verkställda kostnadsberäkningarna har jag intet annat att erinra än att anslagsbeloppet torde kunna avrundas nedåt till 10 500 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 1 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 10 500 000 kronor.

[183.] 14. **Omskolning av i militärtjänst skadade, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 193)	kronor 600 000
» 1947/48 (departementschefen förslag)	» 1 400 000

Från arbetsmarknadskommissionen har inhämtats, att beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår under detta anslag icke torde komma att föreligga förrän under nästa månad. Anslaget måste därför i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp. Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 400 000 kronor.

[184.] 15. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 192)	kronor 450 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 400 000

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 500 000 kronor förhöjt belopp. Civilförvaltningen har därvid bland annat erinrat om att anslaget belastades av avsevärda ut-

† Beräknat belopp.

gifter för reglering av ersättningar för skador m. m. i anledning av försvarets verksamhet.

*Departements-
chefen.*

I det föregående har jag förordat anvisande å riksstaten av ett särskilt förslagsanslag, benämnt Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m., från vilket anslag jag avsett skola bestridas bland annat de utgifter för reglering av ersättningar för skador m. m. i anledning av försvarets verksamhet, vilka hittills bestritts från anslaget till extra utgifter. Med hänsyn till den minskade belastning å sistnämnda anslag, som härigenom kan förväntas, föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår upptages med ett belopp av 400 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 50 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 400 000 kronor.

[185.] 16. **Bidrag till anordnande av internationell rödakorskonferens, reservationsanslag.** I skrivelse den 5 oktober 1946 har överstyrelsen för Svenska röda korset hemställt om anvisande av ett reservationsanslag av 100 000 kronor för bestridande av kostnaderna för anordnande år 1948 av en internationell rödakorskonferens i Stockholm. Till stöd för framställningen har överstyrelsen anført i huvudsak följande.

Enligt internationella röda korsets stadgar skulle i regel vart fjärde år världskonferenser hållas för förhandlingar dels om ändringar i befintliga och skapandet av nya mellanfolkliga konventioner för krigens humanisering, dels om röda korsets arbete i övrigt under krig och fred. Vid den senaste konferensen — i London 1938 — hade beslutats, att nästa världs konferens skulle hållas i Stockholm 1942. På grund av kriget hade emellertid denna konferens måst uppskjutas. Vid en i juli och augusti 1946 avhållen förberedande internationell rödakorskonferens i Genève hade föreslagits, att den från 1942 uppskjutna konferensen skulle äga rum i Stockholm i augusti 1948. Sedan närvarande svenska delegater accepterat detta förslag, hade överstyrelsen erhållit i uppdrag att anordna konferensen.

Till internationella rödakorskonferenser brukade inbjudas representanter för regeringar och rödakorsföreningar i de länder, som vore anslutna till internationella röda korset. Vid de senaste konferenserna hade, förutom representanter för internationella rödakorskommittén och rödakorsföreningarnas förbund, ett 60-tal länder varit representerade. Då den planerade konferensen i Stockholm vore den första, som komme att hållas efter det senaste kriget, och många viktiga nya konventionsförslag — särskilt rörande krigsfångars behandling och skyddande av civilbefolkningen under krig — skulle behandlas, vore överstyrelsen av den uppfattningen, att konferensen komme att få mycket stor anslutning och bli ganska långvarig (10—12 dagar). Med stöd av erfarenheterna från de senaste konferenserna beräknade överstyrelsen, att utgifterna för anordnandet av konferensen — såsom kostnader för sekretariatet, för trycksaker, för »reception» m. m. — skulle komma att uppgå till minst 100 000 kronor. Överstyrelsen ansåge sig icke kunna av egna medel bestrida dessa kostnader.

Då ändamålet med här avsedda rödakorskonferenser huvudsakligen vore att söka åstadkomma mellanfolkliga lagar och överenskommelser i alla

länders och i humanitetens intresse, hade respektive regeringar i de länder, där konferenser tidigare avhållits, understött desamma genom ekonomiska bidrag.

För egen del vill jag icke framställa någon erinran mot att staten till väsentlig del bidrager till bestridande av omkostnaderna för den planerade internationella rödakorskonferensen i Stockholm. Då medel härför synas bära stå till förfogande redan under budgetåret 1947/48, förordar jag, att å riksstaten för nämnda budgetår för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av internationell rödakorskonferens* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 000 kronor.

[186.] 17. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.	
Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 194)	kronor 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» ¹ 375 000

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 375 000 kronor.

Fjärde huvudtitelns slutsumma, i den av 1946 års riksdag godkända riksstaten för budgetåret 1946/47 utgörande	kronor 897 684 500,
kommer vid bifall till de i det föregående framställda förslagen att för budgetåret 1947/48 uppgå till.....	» 798 449 400,
innebärande en minskning med	» 99 235 100

Beträffande orsakerna till minskningen och därmed sammanhängande förhållanden torde få hänvisas till vad inledningsvis anförts.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

C. F. von Horn.

¹ Beräknat belopp.

Sammanställning

över anslagsberäkningar beträffande vissa avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, angivande, fördelat på poster i avlöningsstaten,

anslaget för budgetåret 1946/47,

anslaget beräknat i enlighet med departementschefens ställningstagande till vederbörande myndighets äskande (kol. 1),

ökning eller minskning i förhållande till kol. 1 i anledning av reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal (kol. 2),

ökning eller minskning i förhållande till summan av kol. 1 och 2 i anledning av den allmänna löneregleringen (kol. 3) samt

förslag till anslag för budgetåret 1947/48.

	1946/47	1	2	3	1947/48
Försvarsdepartementet: Avlöningar.					
1. Avlöning till departementschefen	24 000	24 000	—	+ 3 600	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	223 000	218 000	—	+ 96 000	314 000
3. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	164 000	162 000	—	+ 70 000	232 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t					
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	106 000	97 000	+ 6 000	+ 57 000	160 000
6. Rörligt tillägg	67 000	63 060	—	— 19 600	43 460
	584 000	567 000	+ 6 000	+ 207 000	780 000
Avgår pensionsmedel	99 000	99 000	—	+ 41 000	140 000
Summa	485 000	468 000	+ 6 000	+ 166 000	640 000
Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	107 300	107 300	+ 3 000	+ 48 500	158 800
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	63 000	34 000	—	+ 13 800	47 800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t					
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	103 000	116 000	— 2 800	+ 62 200	175 400
5. Rörligt tillägg	36 700	37 700	—	— 14 700	23 000
	310 000	328 000	+ 200	+ 109 800	438 000
Avgår pensionsmedel	25 000	25 000	—	+ 5 000	30 000
Summa	285 000	303 000	+ 200	+ 104 800	408 000
Krigsmaterielverket: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	61 000	61 000	— 10 000	+ 31 000	102 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	75 000	65 000	—	+ 27 600	92 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t					

	1946/47	1	2	3	1947/48				
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 075 000	1 150 000	— 2 000	+ 632 000	1 780 000				
5. Rörligt tillägg	174 000	187 000	+ 1 000	— 70 000	117 900				
	1 385 000	1 480 000	+ 9 000	+ 620 500	2 109 500				
Avgår pensionsmedel	30 000	¹ 50 000	—	+ 9 500	59 500				
Summa	1 355 000	1 430 000	+ 9 000	+ 611 000	2 050 000				
Armeförvaltningen: Avlöningar.									
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	142 000	144 000	+ 22 000	+ 74 000	240 000				
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	286 000	267 900	—	+ 107 100	375 000				
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t						18 720	—	—	18 720
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal						650 000	736 000	— 12 000	+ 396 000
5. Rörligt tillägg	175 000	170 380	+ 1 500	— 83 100	102 280				
	1 253 000	1 337 000	+ 11 500	+ 494 000	1 856 000				
Avgår pensionsmedel	193 000	194 000	—	+ 42 000	236 000				
Summa	1 060 000	1 143 000	+ 11 500	+ 452 000	1 620 000				
Försvarsstaben: Avlöningar.									
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	665 000	663 000	+ 3 000	+ 294 000	960 000				
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	260 000	260 000	—	+ 115 000	375 000				
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	27 000	27 000	—	—	27 000				
4. Särskilda löneförmåner till försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer	414 000	414 000	—	—	414 000				
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	225 000	216 000	— 1 000	+ 117 000	332 000				
6. Rörligt tillägg	174 000	170 000	—	— 68 000	102 000				
	1 765 000	1 750 000	+ 2 000	+ 458 000	2 210 000				
Avgår pensionsmedel	180 000	180 000	—	+ 55 000	235 000				
Summa	1 585 000	1 570 000	+ 2 000	+ 403 000	1 975 000				
Hemvärdet: Avlöningar.									
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	² 36 300	36 300	—	+ 19 700	56 000				
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	² 36 000	40 700	—	+ 22 300	63 000				
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	³ 227 700	229 000	—	+ 8 000	237 000				

¹ Posten begränsades för budgetåret 1946/47 med hänsyn till att arvodesbefattningarna beräknades icke vara besatta med pensionerad personal.

² Beloppet anvisat under anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

³ Av beloppet ha 12 700 kronor anvisats under det i not 2 berörda anslaget.

	1946/47	1	2	3	1947/48
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	¹ 3 200	9 000	—	+ 7 000	16 000
5. Rörligt tillägg	¹ 10 700	12 300	—	— 4 300	8 000
	313 900	327 300	—	+ 52 700	380 000
Avgår pensionsmedel	² 28 000	32 300	—	+ 47 000	37 000
Summa	285 900	295 000	—	+ 48 000	343 000
Sjökarteverket: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	271 000	272 000	—	+ 120 000	392 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 190	23 140	—	—	23 140
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	146 000	156 000	—	+ 86 000	242 000
4. Särskilda löneförmåner	37 800	45 000	—	—	45 000
5. Rörligt tillägg	63 010	63 960	—	— 26 100	37 860
Summa	536 000	560 100	—	+ 179 900	740 000
Krigsarkivet: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	28 300	29 000	—	+ 12 700	41 700
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar	34 000	34 000	—	+ 13 800	47 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	39 800	40 750	+ 580	+ 22 670	64 000
4. Rörligt tillägg	15 300	15 550	+ 60	— 6 610	9 000
	117 400	119 300	+ 640	+ 42 560	162 500
Avgår pensionsmedel	27 400	27 400	—	+ 3 100	30 500
Summa	90 000	91 900	+ 640	+ 39 460	132 000
Armémuseum: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	42 500	42 500	—	+ 18 500	61 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	14 600	17 300	—	+ 9 500	26 800
3. Rörligt tillägg	6 700	7 000	—	— 1 800	5 200
Summa	63 800	66 800	—	+ 26 200	93 000
Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	133 400	133 400	—	+ 58 600	192 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning	71 000	5 700	—	+ 3 400	9 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t					

¹ Beloppet anvisat under anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

² Beloppet har tagits i beaktande vid beräkningen av det i not 1 berörda anslaget.

	1946/47	1	2	3	1947/48				
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	300 000	417 000	—	+ 208 000	625 000				
5. Rörligt tillägg.....	63 400	69 700	—	— 24 800	44 900				
	567 800	632 800	—	+ 245 200	878 000				
Avgår pensionsmedel	3 800	3 800	—	+ 1 200	5 000				
Summa	564 000	629 000	—	+ 244 000	873 000				
Försvarets socialbyrå: Avlöningar.									
1. Avlöning till ordinarie tjänstemän.....	14 500	14 500	—	+ 6 400	20 900				
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning.....	13 000	5 800	—	+ 3 300	9 100				
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....						7 200	—	—	7 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....						68 000	90 000	—	+ 49 000
5. Rörligt tillägg.....	12 800	15 600	—	— 4 800	10 800				
	108 300	133 100	—	+ 53 900	187 000				
Avgår pensionsmedel	4 300	4 300	—	+ 700	5 000				
Summa	104 000	128 800	—	+ 53 200	182 000				
Försvarets läroverk: Avlöningar.									
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	260 000	260 000	—	+ 148 000	408 000				
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	1 000	3 000	—	—	3 000				
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	165 000	165 000	—	+ 80 000	245 000				
4. Rörligt tillägg.....	52 000	52 000	—	— 13 000	39 000				
Summa	478 000	480 000	—	+ 215 000	695 000				
Garnisonssjukhusen: Avlöningar.									
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	187 000	240 000	—	+ 130 000	370 000				
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar.....	179 500	53 000	—	+ 32 000	85 000				
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....						142 000	—	+ 3 000	145 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	915 000	1 095 000	+ 3 000	+ 767 000	1 865 000				
5. Avlöningar till viss arbetarpersonal.....	35 000	117 000	—	—	117 000				
6. Rörligt tillägg.....	151 500	200 000	—	— 59 000	141 000				
	1 468 000	1 847 000	+ 3 000	+ 873 000	2 723 000				
Avgår pensionsmedel	38 000	38 000	—	+ 5 000	43 000				
Summa	1 430 000	1 809 000	+ 3 000	+ 868 000	2 680 000				

	1946/47	1	2	3	1947/48
Karolinska sjukhusets garnisons- avdelningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	22 000	22 000	—	+ 10 000	32 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	23 200	6 100	—	+ 3 600	9 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t					
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	59 000	62 500	—	+ 34 500	97 000
5. Rörligt tillägg.....	12 500	13 000	—	— 4 800	8 200
	116 700	120 700	—	+ 43 300	164 000
Avgår pensionsmedel	3 700	3 700	—	+ 1 300	5 000
Summa	113 000	117 000	—	+ 42 000	159 000
Försvarets tandvård: Avlöningar.					
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	540 000	549 000	—	+ 301 000	850 000
2. Rörligt tillägg.....	70 000	71 000	—	— 21 000	50 000
Summa	610 000	620 000	—	+ 280 000	900 000
Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar.					
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	20 900	20 900	—	+ 8 100	29 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar....	63 400	63 400	—	+ 27 600	91 000
3. Arvoden och övriga ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	21 200	21 200	—	—	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	170 000	192 000	+ 12 000	+ 112 000	316 000
5. Rörligt tillägg.....	38 200	40 200	+ 1 800	— 16 200	25 800
	313 700	337 700	+ 13 800	+ 131 500	483 000
Avgår pensionsmedel	51 700	51 700	—	+ 4 300	56 000
Summa	1 262 000	286 000	+ 13 800	+ 127 200	427 000

¹ Dessa medel anvisade under anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

Register

till

Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1947/48.

Sid.		Kronor
A. Försvarsdepartementet.		
12	Avlöningar	640 000
14	Omkostnader	125 000
	Försvarsdepartementet	765 000
B. Centrala förvaltningsmyndigheter.		
Försvarets civilförvaltning.		
15	Avlöningar	¹ 2 185 000
15	Omkostnader	440 000
		2 625 000
Försvarets sjukvårdsförvaltning.		
17	Avlöningar	408 000
20	Omkostnader	50 000
20	Förrådsorganisationen	120 000
		578 000
Krigsmaterielverket.		
26	Avlöningar	2 050 000
30	Omkostnader	400 000
31	Förrådsorganisationen m. m.	1 000 000
31	Årskostnader för industriell krigsberedskap	700 000
33	Engångskostnader för industriell krigsberedskap	100
		4 150 100
Arméns fortifikationsförvaltning.		
33	Avlöningar	¹ 1 500 000
33	Omkostnader	¹ 185 000
34	Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. ..	100
		1 685 100
Arméförvaltningen.		
35	Avlöningar	1 620 000
41	Omkostnader	400 000
		2 020 000
Marinförvaltningen.		
43	Avlöningar	¹ 620 000
43	Omkostnader	¹ 400 000
		1 020 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Flygförvaltningen.	
43	Avlöningar	1 700 000
43	Omkostnader	1 380 000
		<u>1 080 000</u>
	Centrala förvaltningsmyndigheter	13 158 200

C. Försvarskrafterna.**Försvarsstaben.**

45	Avlöningar	5 185 000
50	Omkostnader	970 000
51	Övningar	50 000
52	Anskaffning av krigskartor	100 000
52	Anskaffning och underhåll av materiel	470 000
	Försvarsstaben	<u>6 775 000</u>

Armén.*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

53	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 118 000 000
54	Avlöningar till personal å övergångsstat	190 000
55	Avlöningar till personal å reservstat	1 300 000
56	Avlöningar till personal i arméns reserver.	3 000 000
56	Rekryteringskostnader	100 000
57	Ekiperingsersättningar	¹ 1 450 000
57	Avlöningar till viss arbetarpersonal	¹ 8 000 000
		<u>132 040 000</u>

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

58	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	18 700 000
59	Familjebidrag	4 950 000
		<u>23 650 000</u>

Sjukvård.

62	Sjukvård	785 000
64	Sjukvårdsmateriel	495 000
65	Anskaffning av inventarier för vissa sjukhus	88 000
		<u>1 368 000</u>

Reseersättningar m. m.

66	Reseersättningar m. m.	4 700 000
----	-----------------------------	-----------

Expenser m. m.

67	Bränsle m. m.	8 700 000
69	Telefon m. m.	460 000
69	Övriga expenser m. m.	490 000
		<u>9 650 000</u>

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Mathållning m. m.</i>	
70	Mathållning	23 500 000
72	Furagering	4 500 000
		28 000 000
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
74	Beklädnad m. m.	12 000 000
76	Inventarier m. m.	2 300 000
77	Tvätt	1 120 000
		15 420 000
	<i>Övningar m. m.</i>	
79	Övningar m. m.	12 000 000
84	Drivmedelsförråd m. m.	800 000
		12 800 000
	<i>Anskaffning och vård av hästar m. m.</i>	
88	Remontering	2 850 000
97	Uttagning av hästar och hästfordon m. m.	125 000
99	Veterinärvård	190 000
99	Hundväsendet	62 000
100	Brevduveväsendet	5 000
		3 232 000
	<i>Tygmateriel m. m.</i>	
100	Anskaffning av tygmateriel m. m.	40 000 000
108	Underhåll av tygmateriel m. m.	39 000 000
111	Uttagning av motorfordon och motorredskap	15 000
111	Premier för innehav av vissa automobiler	100
		79 015 100
	<i>Fastigheter m. m.</i>	
113	Ersättning till försvarets fastighetsfond:	
	Arméns delfond	¹ 18 962 000
113	Befästningars underhåll m. m.	1 300 000
		20 262 000
	<i>Hemvärnet.</i>	
116	Hemvärnets avlöningar	343 000
135	Hemvärnets omkostnader	700 000
137	Hemvärnets intendenturmateriel m. m.	400 000
137	Hemvärnets övningar	975 000
139	Hemvärnets tygmateriel m. m.	1 600 000
		4 018 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Bidrag och understöd.</i>	
140	Understöd åt frivilligt försvarsarbete	1 010 000
144	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig	48 000
145	Frivilliga djursjukvården i krig	11 000
145	Frivilliga skytteväsendets befrämjande	1 440 000
149	Understöd åt vissa föreningar m. m.	22 000
150	Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet	3 000
		2 534 000
	Armén	336 689 100

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

150	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 46 000 000
151	Avlöningar till personal å övergångsstat	320 000
153	Avlöningar till personal å reservstat	60 000
153	Avlöningar till personal i marinens reserver	1 180 000
154	Rekryteringskostnader	75 000
154	Ekiperingsersättningar	¹ 800 000
155	Avlöningar till viss arbetarpersonal	¹ 880 000
		49 315 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

155	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	3 100 000
156	Familjebidrag	800 000
		3 900 000

Sjukvård.

156	Sjukvård	235 000
157	Sjukvårdsmateriel	75 000
		310 000

Reseersättningar m. m.

158	Reseersättningar m. m.	900 000
-----	-----------------------------	---------

Expenser m. m.

159	Bränsle m. m.	2 650 000
161	Telefon m. m.	410 000
162	Övriga expenser m. m.	175 000
		3 235 000

Mathållning.

163	Mathållning	7 700 000
-----	-------------------	-----------

Intendenturmateriel m. m.

165	Beklädnad m. m.	2 325 000
167	Inventarier m. m.	545 000
169	Tvätt	550 000
		3 420 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Övningar m. m.</i>	
170	Övningar m. m.	12 900 000
175	Drivmedelsförråd m. m.	1 130 000
175	Hundbevakningstjänsten	20 000
		14 050 000

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

177	Fartygsbyggnader	20 000 000
182	Anskaffning av artillerimateriel m. m.	16 700 000
188	Underhåll av fartyg m. m.	25 000 000
		61 700 000

Fastigheter m. m.

191	Ersättning till försvarets fastighetsfond:	
	Marinens delfond	¹ 7 465 000
191	Befästningars underhåll m. m.	1 100 000
		8 565 000

Bidrag och understöd.

192	Bidrag till sjövärnsskåren	155 000
193	Bidrag till maritim ungdomsverksamhet	19 000
194	Understöd åt föreningar m. m.	23 000
		197 000

Marinen 153 292 000

Flygvapnet.*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

194	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 39 500 000
195	Avlöningar till personal å reservstat	5 000
195	Avlöningar till personal i flygvapnets reserv	750 000
196	Rekryteringskostnader	75 000
196	Ekiperingsersättningar	¹ 525 000
196	Avlöningar till viss arbetarpersonal	¹ 625 000
		41 480 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

197	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	3 000 000
198	Familjebidrag	750 000
		3 750 000

Sjukvård.

198	Sjukvård	215 000
199	Sjukvårdsmateriel	55 000
		270 000

Reseersättningar m. m.

200	Reseersättningar m. m.	950 000
-----	-----------------------------	---------

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Expenser m. m.</i>	
201	Bränsle m. m.	3 600 000
202	Telefon m. m.	890 000
203	Övriga expenser m. m.	170 000
		4 660 000
	<i>Mathållning.</i>	
203	Mathållning.....	5 000 000
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
205	Beklädnad m. m.....	2 980 000
206	Inventarier m. m.	675 000
207	Tvätt.....	400 000
		4 055 000
	<i>Övningar m. m.</i>	
208	Övningar m. m.	2 880 000
210	Hundbevakningstjänsten.....	18 000
		2 898 000
	<i>Flygmateriel m. m.</i>	
211	Anskaffning av flygmateriel m. m.	128 000 000
217	Prisstegringar å anskaffning av flygmateriel	10 000 000
217	Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	33 800 000
222	Drivmedelsförråd m. m.	2 500 000
		174 300 000
	<i>Fastigheter m. m.</i>	
223	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond	¹ 11 599 000
223	Befästningars underhåll m. m.	200 000
		11 799 000
	<i>Bidrag och understöd.</i>	
223	Understöd åt privatflyget	390 000
	Flygvapnet	249 552 000
	Försvarskrafterna	746 308 100

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

	<i>Sjökartverket.</i>	
225	Avlöningar	740 000
230	Omkostnader	260 000
232	Mätnings- och rekognosceringsverksamhet	540 000
233	Bidrag till internationella hydrografiska byrån	15 000
234	Engångsanskaffning av vissa radionavigatoriska hjälpmedel	500 000
		2 055 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Krigsarkivet.	
237	Avlöningar	132 000
239	Omkostnader	38 000
240	Samlingars konservering m. m.	1 900
240	Inredning m. m. i krigsarkivets nybyggnad	200 000
		371 900
	Armémuseum.	
241	Avlöningar	93 000
244	Omkostnader	8 000
245	Samlingars konservering	11 100
245	Engångsanskaffning av skyddsmontrar m. m.	30 000
		142 100
	Försvarets forskningsanstalt.	
245	Avlöningar	873 000
249	Omkostnader	126 000
250	Viss forskningsverksamhet	3 850 000
		4 849 000
	Försvarets socialbyrå.	
252	Avlöningar	182 000
256	Omkostnader	85 000
258	Vissa civilanställningsåtgärder	785 000
		1 052 000
	Försvarets läroverk.	
259	Avlöningar	695 000
261	Omkostnader	65 000
		760 000
	Garnisonssjukhusen.	
262	Avlöningar	2 680 000
272	Omkostnader	1 350 000
273	Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar	159 000
275	Anskaffning av inventarier för garnisonssjukhuset i Boden	109 000
276	Röntgenutrustning m. m. för garnisonssjukhuset i Skövde	30 000
		4 328 000
	Militärapoteket.	
277	Avlöningar	1 310 000
278	Omkostnader	90 000
		400 000
	Försvarets tandvård.	
283	Avlöningar	900 000
287	Omkostnader	265 000
		1 165 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Försvarets bostadsanskaffningsnämnd.	
287	Avlöningar	¹ 89 000
287	Omkostnader	¹ 30 000
		119 000
	Centrala värnpliktsbyrån.	
288	Avlöningar	427 000
291	Omkostnader	80 000
291	Adresseringsmaskiner m. m.	65 000
		572 000
	Inskrivningsväsendet.	
292	Inskrivningskostnader	400 000
292	Inskrivningsrådet	6 000
		406 000
	Vissa övriga gemensamma ändamål.	
293	Vissa specialundersökningar m. m.	315 000
294	Personalvårdsverksamhet	85 000
295	Försvarsupplysning	124 000
295	Fritidsundervisning	185 000
296	Försvarsfilm	400 000
297	Publikations- och blankettryck	1 025 000
299	Lottaorganisationen	140 000
300	Avveckling av beredskapen m. m.	¹ 5 000 000
		7 274 000
	Vissa för försvaret gemensamma ändamål	23 494 000

E. Diverse.

302	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond	50 000
302	D:o Byggnadsstyrelsens delfond	514 000
302	Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk	500 000
303	Ersättning för automobilskatt	1 000 000
303	Ersättning för rustning och rotering	40 000
303	Resestipendier	50 000
304	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	350 000
305	Planering av allmänna arbeten	100
305	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.	75 000
307	Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.	325 000
308	Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom	10 000
309	Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig ..	35 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
309	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	10 500 000
311	Omskolning av i militärtjänst skadade	¹ 400 000
311	Extra utgifter.....	400 000
312	Bidrag till anordnande av internationell rödakorskonferens	100 000
313	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	375 000
	Diverse	14 724 100
	Summa	798 449 400

---

¹ Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL

VID
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM

ÅR 1947

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående
statsverkets tillstånd och behov: femte, sjätte
och sjunde huvudtitlarna*

Bilaga 7 till

1947 års statsverksproposition.

Femte huvudtiteln.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet MÖLLER, och statsrådet MOSSBERG anmäla de frågor, som tillhöra regleringen för *budgetåret 1947/48* av utgifterna under *riksstatens femte huvudtitel*, innefattande anslagen till *socialdepartementet*, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—2, 14—15, 24—29, 33—37, 40—43 och 45—58 upptagna frågorna och statsrådet MOSSBERG de under punkterna 3—13, 16—23, 30—32, 38—39, 44 och 59—268 upptagna frågorna.

Föredragandena yttra därvid följande.

A. Socialdepartementet.

[1.] 1. **Socialdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår ha för socialdepartementet upptagits två förslagsanslag, nämligen ett till avlöningar å 400 000 kronor och ett till omkostnader å 63 000 kronor.

Proposition förberedes angående uppdelning av socialdepartementet i två departement. Vid sådant förhållande förordar jag, att ifrågavarande båda anslag i riksstatförslaget beräknas allenast preliminärt och att härvid anslaget till socialdepartementet: avlöningar upptagas till 600 000 kronor och anslaget till socialdepartementet: omkostnader till 80 000 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socialdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 600 000

[2.] 2. **Socialdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Åberopande vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socialdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 80 000

B. Sociala verk och inrättningar.

[3.] 1. **Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, förslagsanslag.** Under denna rubrik är för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 955 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* hemställt, att berörda anslag måtte för nästa budgetår upptagas till 1 028 000 kronor.

Särskilt tillkallade sakkunniga rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan avgiva i dagarna betänkande i detta ämne, varvid föreslås, att statens arbetsmarknadskommission skall ersättas med ett permanent statligt centralorgan för handhavande av arbetsmarknadsfrågor. Enligt vad jag inhämtat komma i anslutning härtill de sakkunniga, som tillkallats för utredning beträffande erforderliga åtgärder vid överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkringen, att framlägga betänkande inom sitt utredningsområde. I sistnämnda betänkande innefattade förslag kunna uppenbarligen påverka socialstyrelsens organisation. Med den definitiva beräkningen av ifrågavarande anslag torde därför tills vidare få anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatförslaget med hänsyn till den allmänna löneregleringen uppräknas till 1 300 000 kronor.

Före-
draganden.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 300 000

[4.] 2. **Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44.....	15 000	16 558
1944/45.....	30 000	7 445
1945/46.....	30 000	14 856
1946/47.....	30 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	20 000	—

Av detta anslag bestridas avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som anställs å socialstyrelsens båda statistiska byråer för större specialundersökningar.

Den vid ingången av budgetåret 1946/47 förefintliga reservationen å anslaget uppgick enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning till 40 537 kronor. Härav var dock ett belopp av 14 136 kronor redan disponerat för vissa undersökningar. Den faktiska reservationen den 30 juni 1946 utgjorde således 26 401 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Före-
draganden.

Det har visat sig lämpligt, att medel stå till Kungl. Maj:ts förfogande för att låta inom socialstyrelsen verkställa specialundersökningar, vilka icke äro av den storleksordning att frågan om deras verkställande bör särskilt anmälas för riksdagen. Jag förordar, att ifrågavarande anslag, från vilket avlöningskostnaderna för sådana undersökningar bestridas, förstärkes genom medelsanvisning även för nästa budgetår. Med hänsyn till å anslaget förefintlig reservation synes emellertid den nya anvisningen kunna begränsas till 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 20 000

[5.] 3. **Socialstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** För ändamålet har för budgetåret 1946/47 anvisats ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med 259 500 kronor.

Före-
draganden.

Med hänsyn till vad jag förut anfört under punkt 3 torde socialstyrelsens omkostnadsanslag för närvarande bära upptagas endast med ett tills vidare beräknat belopp. Härvid torde utgifterna kunna uppskattas till samma belopp som för löpande budgetår eller 215 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 215 000

[6.] 4. **Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	30 500	30 000
1946/47	30 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	38 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för insamling av minuthandelspriser på vissa livsförnödenheter. För innevarande budgetår har prisinsamlingen utvidgats att avse även ett 60-tal orter på landsbygden. Sålunda har riksdagen (skriv. nr 317/1946) till insamling av minuthandelspriser på landsbygden för budgetåret 1946/47 anvisat ett reservationsanslag av 5 200 kronor, varav 4 000 kronor avse insamlings- och 1 200 kronor bearbetningskostnad. I den till grund för berörda riksdagsskrivelse liggande propositionen nr 282/1946 uttalade jag i egenskap av t. f. chef för socialdepartementet, att

därest erfarenheterna skulle utvisa att prisinsamlingen på landsbygden borde bli fortlöpande, kostnaderna härför borde från och med budgetåret 1947/48 bestridas från socialstyrelsens ordinarie anslag.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas med 40 500 kronor, och till stöd härför anfört följande.

Enligt planen för utvidgningen av prisinsamlingen skulle organisationen för landsbygdens del vara fullt utbyggd vid ingången av budgetåret 1947/48 och då draga en årlig kostnad av 6 000—10 000 kronor. I avbidan på närmare erfarenhet i fråga om kostnaderna torde dessa för nästa budgetår böra beräknas till det högsta beloppet, 10 000 kronor. Då någon ändring i den övriga prisinsamlingsapparaten icke kan förutses, upptager socialstyrelsen ombudersättningarna för nästa budgetår till 40 500 kronor.

För innevarande budgetår har insamlingen av minuthandelspriser utvidgats att avse ett antal orter på landsbygden. Denna anordning torde böra bestå även under nästa budgetår. Vid sådant förhållande synas ersättningarna till socialstyrelsens ombud för prisinsamlingen på landsbygden böra under budgetåret 1947/48 bestridas från förevarande anslag. Härav föranledd kostnadsökning under anslaget torde kunna så begränsas, att anslaget i sin helhet kan upptagas till 38 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Socialstyrelsens* *ortsombud* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 38 000

Före-
draganden.

[7.] 5. **Allmän bostadsräkning m. m., reservationsanslag.** För ändamålet ha för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats reservationsanslag av respektive 370 000 och 850 000 kronor.

Nu pågående bostadsräkning, vilken tillkommit jämlikt statsmakternas beslut år 1945 (proposition nr 307, riksdagens skrivelse nr 442), baserar sig på material, som insamlats i samband med mantalsskrivningen för år 1946. Den omfattar *dels* en allmän bostadsräkning i alla stadssamhällen kombinerad med en hyresräkning, *dels* en liknande allmän bostadsräkning å hela landsbygden, *dels* en allmän bostadshushållsstatistik, *dels* en representativ bearbetning av vissa uppgifter inom bostadsräkningen och *dels* en redovisning av familjeinkomsten inom bostadsräkningen, i sistnämnda avseende i överensstämmelse med av mig i egenskap av t. f. chef för socialdepartementet i propositionen nr 282 till 1946 års riksdag förordade grunder.

I skrivelse den 2 december 1946 har *socialstyrelsen* avgivit förslag till anslagsäskande för budgetåret 1947/48 vad avser den allmänna bostadsräkningen m. m.

Inledningsvis anmäler socialstyrelsen, att bostadsuppgifterna insamlats i samband med mantalsskrivningen för år 1946 och att de därefter varit föremål för granskning och kontroll inom kommunerna. Materialet i sin helhet hade numera inkommit till styrelsen.

Styrelsen erinrar, att enligt den för bostadsräkningen uppgjorda planen hyresräkningen i stadssamhällena skulle erhålla sådan förtursrätt att den kunde vara slutförd vid årsskiftet 1946—1947. Organisationen skulle därför snabbt utbyggas efter årsskiftet 1945—1946, så att full personalstyrka — 180 à 200 personer — inom kort uppnåddes. Då det befunnits lämpligast att i ett sammanhang bearbeta uppgifterna beträffande både hyreslägenheter och andra lägenheter i stadssamhällena, hade den ursprungliga planen inneburit, att samtliga dessa bostadsuppgifter skulle vara uppförda å hålkort för maskinell behandling före utgången av år 1946 och att bearbetningen skulle vara avslutad beträffande hyresförhållandena och påbörjad beträffande övriga förhållanden inom nämnda tid.

Den ursprungliga tidsplanen har — fortsätter styrelsen — icke kunnat hållas på grund av lokalbrist, vilken medfört dels att personalstyrkan vid tiden för skrivelsens avlatande ännu icke uppginge till mera än 160 personer, dels att maskinutrustningen ännu vid samma tid icke kunnat fullständigas. Då den för hyresräkningens slutförande bestämda tiden måste hållas med hänsyn till dyrortsgrupperingsarbetet, komme förseningen att drabba andra delar av bostadsräkningen. De enskilda kommunerna måste sålunda vänta avsevärd tid på de uppgifter som behövdes för det lokala bostadsplanerandet. Emellertid hade styrelsen nyligen anvisats ytterligare lokaler för ändamålet och hoppades kunna småningom reducera förseningen i fråga om bostadsräkningen, så att vid utgången av budgetåret 1947/48 i överensstämmelse med den ursprungliga planen endast skulle återstå vissa tabellsammansällningar och den slutliga analysen av materialet.

Socialstyrelsen övergår härefter till att behandla frågan om medelsbehovet för bostadsräkningen under nästa budgetår och anför härvid i huvudsak följande.

Med utgångspunkt från de ursprungliga beräkningsgrunderna skulle den totala kostnaden för bostadsräkningen, sedan numera inkomstredovisningens omfattning faststälts, uppgå till 1 690 000 kronor. Förskjutningen i den ursprungliga tidsplanen kommer emellertid att medföra vissa ökade kostnader. För att hyresräkningen skall kunna slutföras inom fastställd tid har den eljest mest ändamålsenliga arbetsplanen måst frångås i det att arbetet, efter en första granskning av allt material, måst helt inriktas på hyresräkningen. Detta har medfört vissa dubbelarbeten och andra anordningar, som öka totalkostnaden för bostadsräkningen med ett belopp, vars storlek icke kan överblickas förrän en tid efter hyresräkningens avslutande. Vidare bör beaktas att de olika arbetsmomenten i bostadsräkningen gripa in i varandra, varför de olika arbetsavdelningarna kräva ständig kontakt inbördes. Förut angiven kostnads-kalkyl förutsätter sammanhängande lokaler för hela bostadsräkningen. Efter ianspråktagande av de senast anvisade lokalerna disponerar emellertid styrelsen för bostadsräkningen lokaler på tre skilda håll i Stockholm. Härigenom ökas utgifterna för transporter och telefon, arbetsledarpersonal och expeditivakter. Lokaluppdelningen framtingar dessutom en i vissa fall mindre ändamålsenlig arbetsfördelning och disposition av personalen. Kostnaderna ha slutligen stegrats även därigenom, att möbelbehovet icke såsom

ursprungligen beräknats kunnat täckas genom disposition av inom krisförvaltningen övertaliga möbler utan måst tillgodoses genom inköp, och att oförutsedda kostnader uppstått för eldning i flertalet av lokalerna.

Det är i detta sammanhang att märka, att då verksamheten ännu icke nått planerad omfattning redan anvisade anslag icke disponerats i beräknad utsträckning. De extrakostnader, som uppstått under nästföregående och innevarande budgetår, kunna därför tills vidare bestridas ur de anvisade anslagen.

De för budgetåret 1947/48 erforderliga medlen beräknas enligt följande.

Personalkostnader	kronor	360 000
Maskinkostnader	»	30 000
Övriga utgifter	»	70 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>460 000</u>

Vid beräkningen av personalkostnaderna har icke inräknats kristillägg och provisoriska tillägg.

Styrelsen hemställer alltså, att för allmän bostadsräkning m. m. måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 460 000 kronor.

Ett ändamålsenligt genomförande av bostadsräkningen har försvårats därav, att tillräckliga lokaler först nu — över ett år efter verksamhetens början — kunnat tillhandahållas. Med hänsyn härtill har icke personal i erforderlig omfattning kunnat anställas. Följden härav har blivit, att genomförandet av den mest brådskande delen av bostadsräkningen, nämligen hyresräkningen, nödvändiggjort vissa förskjutningar i den ursprungliga planen för bostadsräkningen, vilka föranlett ökade kostnader. Även den nuvarande splittringen av arbetslokalerna torde komma att medföra viss kostnadsökning. Ännu är det icke möjligt att ange det belopp, vartill den sammanlagda kostnadsstegringen kommer att uppgå.

Före-
draganden.

Mot socialstyrelsens förslag, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår skall förstärkas med 460 000 kronor, vilket belopp i det allra närmaste utfyller kostnadsramen enligt den ursprungliga beräkningen, synes i och för sig intet vara att erinra. Då emellertid personalen vid bostadsräkningen antingen anställts såsom extra tjänstemän eller åtnjuter arvode motsvarande viss löneklass, måste vid beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår hänsyn tagas till den allmänna löneregleringen. Den av socialstyrelsen till 360 000 kronor beräknade posten till personalkostnader torde sålunda böra höjas till 515 000 kronor och anslaget i sin helhet till 615 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän bostadsräkning m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 615 000

[8.] 6. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	70 000	92 694
1944/45	70 000	87 506
1945/46	70 000	114 047
1946/47	70 000	—
1947/48 (förslag)	85 000	—

Från detta anslag bestridas arvoden till förlikningsmännen inom de sju förlikningsmannadistrikten ävensom ersättningar till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner. Från anslaget gäldas härutöver dels sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen den 11 september 1936 (nr 506) om förenings- och förhandlingsrätt, dels ock arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i hyrestvister.

En den 5 maj 1939 av Kungl. Maj:t fastställd, alltjämt gällande stat för anslagets användning innehåller en post till arvoden till distriktsförlikningsmän å 47 000 kronor och en post till arvoden till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. å 23 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* upplyst, att utgifterna å anslaget under budgetåret 1945/46 fördelade sig med 47 000 kronor på posten till arvoden till distriktsförlikningsmän och med 67 047 kronor på posten till arvoden till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. Styrelsen har föreslagit, att anslaget för budgetåret 1947/48 skulle upptagas med oförändrat belopp, 70 000 kronor.

Före-
draganden.

Posten till arvoden till distriktsförlikningsmän torde alltjämt kunna beräknas till 47 000 kronor.

Däremot synes posten till arvoden till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. med visst hänsynstagande till belastningssiffrorna för de senaste budgetåren böra höjas med 15 000 kronor till 38 000 kronor.

Anslaget skulle enligt dessa beräkningar upptagas till 85 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 85 000

[9.] 7. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	20 000	27 908
1944/45	20 000	26 769
1945/46	20 000	28 881
1946/47	20 000	—
1947/48 (förslag)	25 000	—

Enligt av Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställd omkostnadsstat för budgetåret 1946/47 ha 18 000 kronor avsetts för reseersättningar och 2 000 kronor för expenser.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* — med förmälan att nettoutgifterna under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till 23 168 respektive 26 510 kronor för reseersättningar och 3 601 respektive 2 371 kronor för expenser — hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1947/48 anvisas med oförändrat belopp, 20 000 kronor.

Det för reseersättningar avsedda beloppet torde med hänsyn till belastningen under de sista budgetåren bära för budgetåret 1947/48 höjas med 5 000 kronor till 23 000 kronor.

Då för expenser alltjämt torde bära beräknas 2 000 kronor, synes anslaget i sin helhet kunna upptagas till 25 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 25 000

Före-
draganden.

[10.] 8. **Arbetsdomstolen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	78 000	71 707
1945/46	78 000	75 502
1946/47	78 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	100 000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt personalförteckning för arbetsdomstolen. Förteckningen upptager allenast en befattning, nämligen en sekreterare i lönegraden Eo 24. Vidare har Kungl. Maj:t den 5 maj 1944 fastställt följande avlöningsstat för domstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 47 800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 26 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 500
<u>Summa förslagsanslag kronor 78 000</u>	

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *arbetsdomstolen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1947/48.

Beträffande de under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposterna föreslår domstolen viss uppräknig av delposterna till dagarvoden till ledamöter och ersättare för dem och till ersättning till ledamöter för mistade avlöningsförmåner. Sälunda förordar domstolen, att förstnämnda delpost, som för

innevarande budgetår upptagits till 12 700 kronor, höjes med 1 600 kronor, och anför härom följande.

För varje offentligt sammanträde med ordinarie sammansättning åtgå 220 kronor till dagarvoden. Om ordföranden icke tjänstgör, åtgår ytterligare ett belopp av 60 kronor, enär en av vice ordförandens ersättare då måste inträda såsom ledamot. Så snart eljest någon av domstolens ledamöter med undantag av vice ordföranden är förhindrad tjänstgöra, åtgår till dagarvode åt ersättaren ett belopp, som med 10 kronor överstiger det, som skulle tillkommit den ordinarie ledamoten. Ledamot äger icke uppbära dagarvode för mer än 55 sammanträdesdagar. Domstolen utgår från att den måste ha möjlighet att under budgetåret hålla åtminstone nämnda antal sammanträden. Domstolen beräknar vidare, att vice ordföranden tjänstgör såsom ordförande under minst 12 dagar och att det i inemot 150 fall förekommer att ersättare tillkallas för annan ledamot än ordföranden och vice ordföranden. Domstolen beräknar därför behovet under förevarande delpost till $(55 \times 220 + 12 \times 60 + 150 \times 10)$ 14 320 kronor, lämpligen avrundat till 14 300 kronor.

I fråga om delposten till ersättning till ledamöter för mistade avlöningsförmåner, vilken för innevarande budgetår upptagits till 5 600 kronor, föreslår domstolen en uppräknig av 1 600 kronor med följande motivering.

Ersättning till vice ordföranden för mistade avlöningsförmåner får icke utgå för mer än 60 dagar utöver den tid, varunder han tjänstgjort såsom ordförande. Då ordföranden äger för semester och arbetslöshet vara fri från utövande av ordförandeskapet under tre månader årligen, synes medelsåtgången, såvitt rör vice ordföranden, böra skattas till ett belopp, motsvarande dennes lön under fem månader. Nuvarande vice ordförandens lön uppgår för fem månader till 6 696 kronor 25 öre. Härtill kommer att — i motsats till vad tidigare varit fallet — en ersättare för utan förslag utsedd ledamot numera nödgas begära tjänstledighet å dag, då han tjänstgör vid domstolen. Domstolen uppskattar antalet sådana dagar till 15. Då den avstadda dagslönen uppgår till omkring 35 kronor, erfordras i ersättning till denne 525 kronor. Sammanlagda beloppet för nu angivet ändamål utgör alltså 7 221 kronor 25 öre, vilket lämpligen torde avrundas till 7 200 kronor.

Det för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, erforderliga beloppet skulle alltså enligt domstolens förslag uppgå till $(47\,800 + 1\,600 + 1\,600)$ 51 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anser domstolen ett belopp av 19 900 kronor erforderligt för avlöning åt domstolens fasta icke-ordinarie personal och för vikariatsersättningar, vilket belopp med 750 kronor understiger det, som beräknats för innevarande budgetår. Vad angår medelsanvisningen för de ändamål i övrigt som skola tillgodoses från ifrågavarande anslagspost påfordrar domstolen ingen annan ändring än den som betingas av att utgifterna för vakthållning under domstolens sessioner beräknas i anledning av byte av sessionslokal stiga från för innevarande budgetår avsedda 250 kronor till 825 kronor. Domstolen hemställer därför, att anslagsposten måtte upptagas till $(26\,700 - 750 + 575)$ 26 525 kronor.

Med anslagsposten till rörligt tillägg oförändrat beräknad föreslår domstolen sålunda, att till avlöningar för nästa budgetår anvisas $(51\,000 + 26\,525 + 3\,500)$ 81 025 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde till en början delposten till årsarvode till arbetsdomstolens ordförande bära undergå viss förändring i anslutning till den allmänna löneregleringen. Enligt statsmakternas år 1931 meddelade beslut (1931 års statsverksprop., V huvudtiteln, p. 5 och riksdagens skr. 1931:5 A, p. 4) utgår arvodet som regel med 19 000 kronor eller samma belopp, som vid tiden för arvodets fastställande utgick i lön till ämbetsverkschefer, utsedda på viss tid (numera lönegraden C 12). Därest till befattningen utses innehavare eller förutvarande innehavare av justitierådsämbete, höjes emellertid enligt berörda beslut arvodet till 21 000 kronor eller samma belopp som grundlönen till justitieråd intill ingången av budgetåret 1946/47. Dyrtids- och kristillägg utgå till arbetsdomstolens ordförande efter samma grunder som dem, vilka tillämpades för justitierådens del före den 1 juli 1946. Anledning synes icke föreligga att frångå 1931 års beslut rörande principerna för ordförandens avlöning. I samband med genomförandet av den allmänna löneregleringen torde förevarande arvode bära höjas till 23 700 kronor eller, därest till ordförande utses person som innehar eller innehaft justitierådsämbete, till 25 500 kronor. Å dessa belopp bör rörligt tillägg enligt eljest gällande bestämmelser utgå. För nästa budgetår bör ett arvodesbelopp av 25 500 kronor upptagas, vid vilket förhållande förevarande delpost får höjas med 4 500 kronor. Då berörda arvodesbelopp i enlighet med de allmänna reglerna för de nya lönerna avse nettoarvoden, torde hittillsvarande pensionsavdrag å 1 100 kronor — vilket för innevarande budgetår i motsvarande mån reducerat anslagsposten — bära bortfalla och anslagsposten sålunda ökas med ytterligare sistnämnda belopp. — Envar av delposterna till dagarvoden till ledamöter och ersättare för dem samt till ersättning till ledamöter för mistade avlöningsförmåner torde på av arbetsdomstolen anförda skäl uppräknas med 1 600 kronor eller tillhoppa 3 200 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslagspost beräknar jag således till (47 800 + 4 500 + 1 100 + 3 200) 56 600 kronor eller avrundat 57 000 kronor.

Vad härefter beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde för vakthållning under domstolens sessioner bära avses ett belopp av 800 kronor mot för närvarande 250 kronor. Med hänsyn å ena sidan till härav föranlett ökat medelsbehov av 550 kronor och å andra sidan till att övriga utgifter under anslagsposten enligt arbetsdomstolens beräkning kunna minskas med 750 kronor torde posten kunna upptagas till (26 700—200) 26 500 kronor.

Regleringen av befordingsgången för biträdespersonalen medför behov av en kontorsbiträdestjänst i lönegraden A 4, vilken tjänst torde bära inrättas. Då den befattningshavare, varom här är fråga, innehar förordnande å högre icke-ordinarie tjänst, torde emellertid medel för avlöning å angivna ordinarie tjänst icke behöva beräknas.

Den allmänna löneregleringen berör icke arvodesposten i vidare mån än tidigare angivits. Däremot torde löneregleringen föranleda uppräkning av icke-ordinarieposten med 13 500 kronor till 40 000 kronor. För rörligt tillägg torde ett belopp av 3 000 kronor bliva erforderligt.

Det sammanlagda medelsbehovet för arbetsdomstolens avlöningar beräknar jag sålunda till (57 000 + 40 000 + 3 000) 100 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att å personalförteckningen för arbetsdomstolen skall upptagas en befattning såsom kontorsbiträde i lönegraden A 4;

dels godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 57 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »	40 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 000

Summa förslagsanslag kronor 100 000;

dels ock till *Arbetsdomstolen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 100 000

[11.] 9. **Arbetsdomstolen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för budgetåret 1946/47 anvisats ett förslagsanslag av 4 200 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 för domstolen fastställd omkostnadsstat ha för budgetåret utgifterna för sjukvård m. m. beräknats till 100 kronor och utgifterna för lyse likaledes till 100 kronor, medan för övriga expenser upptagits ett belopp av högst 4 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *arbetsdomstolen*, under hänvisning till befunda svårigheter att hålla ofrånkomliga utgifter under anslagsposten till övriga expenser inom ramen för det belopp, varmed posten är upptagen för innevarande budgetår, hemställt, att posten måtte uppräknas till 4 200 kronor. Med övriga båda poster upptagna till oförändrade belopp har domstolen beräknat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till 4 400 kronor.

Före-
draganden.

Då tillräckliga skäl för en förändrad beräkning av ifrågavarande anslag icke synas föreligga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* ..... kronor 4 200

[12.] 10. **Arbetsrådet: Avlöningar, förslagsanslag.** 1938 års arbetarskyddskommitté har nyligen avgivit betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m., vilket betänkande för närvarande är föremål för remissbehandling. Förslaget innebär, att olika på arbetarskyddets område verksamma organ skola sammanföras under gemensam ledning av ett särskilt ämbetsverk, förslagsvis benämnt arbetsrådet. Kommittén föreslår, att till det nya verket skola såvitt avser socialdepartementets nuvarande

verksamhetsområde överflyttas dels det nuvarande arbetsrådet, dels riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå, dels yrkesinspektionen, dels ock yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan.

För innevarande budgetår äro för de myndigheter och liknande, vilka enligt det sagda beröras av arbetarskyddskommitténs förslag till organisationsändring, upptagna anslag enligt följande förteckning:

A n s l a g	Belopp kronor
Arbetsrådet: Avlöningar, förslagsanslag	111 100
Arbetsrådet: Omkostnader, förslagsanslag	16 100
Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, förslagsanslag	3 100 000
Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader, förslagsanslag	327 000
Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag	728 000
Yrkesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag	218 500
Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.....	640 000
Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag	309 000

I skrivelse den 3 september 1946 föreslår *arbetsrådet*, att anslagen till rådets avlöningar och omkostnader för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp, 111 100 respektive 16 100 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har i särskilda skrivelser den 27 augusti 1946 beräknat utgifterna under nästa budgetår för anstaltens avlöningar och omkostnader till respektive 3 506 900 och 380 000 kronor.

Vidare har riksförsäkringsanstalten i skrivelse den 27 augusti 1946 hemställt, att till yrkesinspektionen skulle för nästa budgetår upptagas för avlöningar ett anslag av 772 900 kronor och för omkostnader ett anslag av 250 600 kronor.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan har i skrivelse den 8 oktober 1946 föreslagit, att till avlöningar och omkostnader vid institutet skulle för nästa budgetår anvisas anslag av respektive 866 000 och 375 800 kronor.

Efter samråd med chefen för socialdepartementet förordar jag — med hänsyn till den återverkan i fråga om anslagen till arbetsrådet, riksförsäkringsanstalten, yrkesinspektionen och statens institut för folkhälsan ett på arbetarskyddskommitténs betänkande grundat förslag till ny arbetarskyddsorganisation skulle få — att samtliga ifrågavarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Härvid torde anslagen, med hänsyn till den allmänna löneregleringen och till behovet av förstärkning av arbetarskyddsorganisationen på fältet, kunna upptagas till de belopp, som framgå av följande uppställning:

Före-
draganden.

A n s l a g	Belopp kronor
Arbetsrådet: Avlöningar, förslagsanslag	140 000
Arbetsrådet: Omkostnader, förslagsanslag	16 100
Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, förslagsanslag	4 300 000

Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader, förslagsanslag.....	340 000
Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.....	1 500 000
Yrkesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag	350 000
Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.....	1 100 000
Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag.....	375 000

Chefen för socialdepartementet gör under punkterna 33 och 34 hemställa beträffande anslagen till riksförsäkringsanstaltens avlöningar och omkostnader. Under nästföljande punkt samt punkterna 38, 39, 174 och 175 gör jag hemställa om anslagen till arbetsrådets omkostnader samt till avlöningar och omkostnader för yrkesinspektionen och statens institut för folkhälsan.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arbetsrådet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 140 000

[13.] 11. **Arbetsrådet: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Arbetsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 16 100

[14.] 12. **Mödrahjälp, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	9 500 000	11 290 998
1944/45	12 800 000	12 991 410
1945/46	12 800 000	13 621 320
1946/47	13 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	13 600 000	—

[Förordning den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom förordningar nr 786/1940 och 228/1944; kungörelse den 22 oktober 1937 (nr 848) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom kungörelser nr 790/1940 och 631/1945.]

Enligt förordningen om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, till ett sammanlagt värde av högst fyrahundra eller, vid flerbörd, högst femhundra kronor. Då anledning därtill finnes, må mödrahjälp helt eller delvis lämnas såsom räntefritt lån.

I skrivelse den 13 november 1946 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår till mödrahjälp samt därvid anfört huvudsakligen följande.

Antalet ansökningar om mödrahjälp har alltsedan tillkomsten av denna hjälpform fram till och med budgetåret 1944/45 företett en ständig stegring, vilken väsentligen torde sammanhånga med ökningen av antalet födelser. Under budgetåret 1945/46 har emellertid det förhållandet inträffat, att trots en, om ock obetydlig, ökning av födelsetalet i förhållande till närmast föregående budgetår — 134 167 respektive 133 849 — antalet ansökningar om mödrahjälp nedgått från 77 786 under budgetåret 1944/45 till 75 399 under budgetåret 1945/46. Främsta skälet härtill torde vara det förbättrade inkomstläget.

Det genomsnittliga belopp, som beviljats i mödrahjälp, har däremot oavlättligt stigit. För ettvarvt av budgetåren 1942/43—1945/46 uppgick sålunda genomsnittsbeloppet till respektive 186, 189, 204 och 217 kronor. Denna stegring torde bero dels på att mödrahjälpens maximibelopp den 1 juli 1944 höjts från 300 till 400 kronor samt vid flerbörd till 500 kronor, dels ock på att mödrahjälpnämnderna torde hava blivit mindre stränga vid prövningen av mödrahjälpnsbehovet.

Åtskilligt talar för antagandet att nativitetsökningen nu stagnerat. Man torde därför ej behöva räkna med någon större ökning i belastningen å förevarande anslag på grund av uppgång i födelsetalet. I vad mån en försämring i den ekonomiska situationen kan medföra ökad belastning är svårt att förutse. Med hänsyn till osäkerheten i bedömningen av hithörande frågor anser socialstyrelsen sig därför böra räkna med i stort sett samma antal ansökningar om mödrahjälp under budgetåret 1947/48 som under det senast förflutna budgetåret. Då det genomsnittligen beviljade beloppet alltjämt tenderar att öka, finner socialstyrelsen, att anslaget till mödrahjälp för nästkommande budgetår bör upptagas till 14 000 000 kronor.

Styrelsen föreslår, att ur ifrågavarande anslag bestridas såväl kostnaderna för mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet som kostnaderna för avsättning till fonden för lån till mödrahjälp.

I februari 1946 har socialvårdskommittén avgivit betänkande med förslag angående moderskapsbidrag (SOU 1946:23), vilket numera efter remissbehandling är föremål för övervägande inom socialdepartementet. Förslagets genomförande kommer att påverka de nuvarande socialvårdsformerna mödrahjälp, moderskapshjälp och moderskapspenning. Därest förslaget lägges till grund för statsmakternas beslut, synes detta dock enligt min mening icke kunna sättas i kraft före den 1 juli 1948. Jag förutsätter därför, att mödrahjälpen, moderskapshjälpen och moderskapspenningen komma att under nästa budgetår utgå enligt oförändrade grunder.

I anslutning till belastningssiffran för budgetåret 1945/46 beräknar jag kostnaderna för mödrahjälp under nästa budgetår till 13 600 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 13 600 000

Departements-
chefen.

[15.] 13. *Mödrahjälpnämnderna, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	175 000	198 581
1945/46	183 000	213 838
1946/47	183 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	200 000	—

Enligt 3 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 339; ändr. 786/1940 och 228/1944) om mödrahjälp skall för behandling av frågor rörande mödrahjälp i varje landstingsområde och i varje stad, som icke deltagar i landsting, finnas en nämnd (mödrahjälpsnämnd), bestående av en ordförande och två ledamöter. En ledamot utses av landstinget respektive staden, medan ordföranden och den andre ledamoten förordnas av Kungl. Maj:t. Ordföranden och ledamöterna åtnjuta ersättning enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t.

Jämlikt instruktionen den 22 oktober 1937 (nr 847; ändr. 792/1940) för mödrahjälpsnämnderna skall mödrahjälpsnämnd sammanträda minst en gång i månaden. Nämnd må enligt medgivande av socialstyrelsen antaga sekreterare. Denne åtnjuter ersättning enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t. Socialstyrelsen bestämmer, efter framställning av mödrahjälpsnämnd, det belopp, som nämnden må för viss tid använda till expenser.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till mödrahjälpsnämnderna har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande stat:

Stat.

1. Arvoden till ordförande, ledamöter och suppleanter samt ersättningar till sekreterare, <i>förslagsvis</i>	kronor 130 000
2. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	» 18 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 35 000
	Summa kronor 183 000

I skrivelse den 13 november 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår under ifrågavarande anslag.

Styrelsen upplyser härvid till en början, att av utgifterna å anslaget för budgetåret 1945/46 cirka 35 600 kronor belöpte på expenser och cirka 178 200 kronor på övriga ändamål, som skola tillgodoses från anslaget.

Under förutsättning av oförändrade grunder för mödrahjälpsverksamheten beräknar styrelsen — med visst hänsynstagande till belastningen under budgetåret 1945/46 — posterna till arvoden till ordförande, ledamöter och suppleanter samt ersättningar till sekreterare och till resekostnads- och traktamentsersättningar till 140 000 respektive 20 000 kronor.

Beträffande posten till expenser föreslår styrelsen, att tjänstebrevsrätt måtte tillerkännas mödrahjälpsnämnderna. Med hänsyn till det stora antalet postförsändelser skulle nämligen en sådan rätt innebära en väsentlig arbetslättnad. Då belastningen å posten för budgetåret 1945/46, såsom nämnts, varit cirka 35 600 kronor och portoutgifterna under de senaste budgetåren uppgått till i genomsnitt 9 000 kronor per år, beräknar styrelsen vid bifall till berörda förslag expenskostnaderna för nästa budgetår till 27 000 kronor.

Styrelsen hemställer alltså, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages till (140 000 + 20 000 + 27 000) 187 000 kronor.

Under hand har jag inhämtat, att belastningen för budgetåret 1945/46 å anslagsposterna till arvoden till ordförande, ledamöter och suppleanter samt ersättningar till sekreterare och till resekostnads- och traktamentsersättningar uppgått till 144 400 respektive 33 800 kronor. Jag förordar därför, att för nästa budgetår arvodesposten upptages till 140 000 kronor och resekostnadsposten till 25 000 kronor.

Departements-
chefen.

Vad angår posten till expenser finner jag, efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet, att tjänstebrevsrätt icke bör tillkomma mödrahjälpsnämnderna. Vid sådant förhållande torde expensposten böra beräknas till 35 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för mödrahjälpsnämnderna beräknar jag alltså till (140 000 + 25 000 + 35 000) 200 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälpsnämnderna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200 000

Arbetslöshetsförsäkring.

[16.] 14. Bidrag till erkända arbetslöshetskassor, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	8 000 000	4 416 766
1944/45	10 000 000	4 941 143
1945/46	7 000 000	7 368 205
1946/47	6 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	8 000 000	—

[Förordning den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, som ändrats genom förordningar nr 227/1937, 99/1938, 494/1941, 185/1943, 405 och 777/1944 samt 332 och 712/1946; förordning den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor, som ändrats genom förordningar nr 495/1941, 186/1943 och 713/1946; kungörelse den 23 november 1934 (nr 555) angående handläggningen av frågor om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.]

Under tiden närmast före de senaste ändringarna av förordningarna nr 264 och 265/1934, vilka ändringar träda i kraft den 1 april 1947 eller be- träffande viss kassa den tidigare tidpunkt under år 1947 som tillsynsmyndig- heten bestämmer, utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa såsom daghjälsbidrag, barntilläggsbidrag och förvaltningsbidrag samt, där kassan beslutat, att hustrutillägg skall utgå, jämväl bidrag till sådant tillägg. Efter författningsändringarna utgår bidraget såsom daghjälsbidrag, familjetilläggs- bidrag och förvaltningsbidrag. Familjetillägget utgöres av barntillägg samt, i den mån kassa så beslutat, ömsesidigt maketillägg och husföreståndarinne- tillägg.

Daghjälsbidraget utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för understöd vid arbetslöshet under tid av

året, då antagande till erkänd arbetslöshetskassa varit gällande. Barntillägget utgör 1 krona per dag samt ettvarvt av hustrutillägg, maketillägg och huseföreståndarinnetillägg 1 krona 25 öre om dagen. Bidragen till dessa tillägg utgå för kalenderår med belopp motsvarande sjuttiofem procent av kassans sammanlagda utgifter för ändamålet. Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot, som utsetts av socialstyrelsen. Medlemsbidrag utgår till kassa med veckoavgifter med 4 kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som icke överstiger 3 000, med 3 kronor för antalet årsmedlemmar mellan 3 000 och 25 000 samt med 2 kronor för antalet årsmedlemmar över 25 000. Till kassa med avgifter för månad eller längre tidsperiod utgår medlemsbidrag med $\frac{2}{3}$ av förut angivna belopp, dock med rätt för Kungl Maj:t att medgiva höjning intill dessa belopp. Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan. Kassa kan dock efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet, och vid särskilda skäl ännu större andel.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* hemställt om anslag till bidrag till erkända arbetslöshetskassor för nästa budgetår. Däri har styrelsen, som icke kunnat taga hänsyn till de senaste ändringarna av förvarande förordningar, anfört i huvudsak följande.

Antalet erkända arbetslöshetskassor är för närvarande 35 med ett sammanlagt medlemsantal av omkring 850 000. Förslag till inrättandet av kassor äro vidare under övervägande inom några organisationer. Man kan räkna med att en eller ett par nya kassor komma till stånd före nästa budgetårs ingång. Man torde även fortfarande böra räkna med en viss ökning av medlemsantalet i redan befintliga kassor, även om denna ökning framdeles ej kommer att vara av samma omfattning som hittills. Anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 torde sålunda böra beräknas för ett sammanlagt medlemsantal av lägst 925 000. Vid denna medlemsanslutning kan förvaltningsbidraget beräknas till 2 500 000 kronor.

Som utgångspunkt för uppskattningen av medelsbehovet för understödsbidrag må anföras följande uppgifter om arbetslöshetsprocent och antal understödsdagar per årsmedlem i genomsnitt i de erkända arbetslöshetskassorna 1941—1945.

År	Arbetslöshetsprocent	Antal understödsdagar per årsmedlem
1941	8,6	7,4
1942	5,2	5,1
1943	4,9	2,7
1944	5,1	2,7
1945	5,1	3,0

Under år 1945 ökade antalet understödsdagar med ungefär 10 %, medan arbetslöshetsprocenten förblev oförändrad. Detta förhållande har till stor del sin orsak däri, att antalet understödsberättigade medlemmar av säsongkassor relativt taget ökat. Genom tillkomsten av en nu beslutad erkänd kassa för byggnadsträarbetare den 1 juli 1947 och en planerad kassa för skogs- och flottningsarbetare kan en ytterligare ökning av detta antal anses

som sannolik, varför man torde få räkna med att antalet understödsdagar i förhållande till arbetslöshetsprocenten kan komma att även i fortsättningen öka något. Även andra omständigheter komma att verka stegrande på understödsfrekvensen. Under våren 1946 ha i en rad kassor genomförts vissa icke oväsentliga förbättringar i fråga om understödsmöjligheterna. Sålunda har understödsperioden i flera fall förlängts samt antalet avgifter i det tidsbestämda avgiftsvillkoret sänkts. Vidare har understödstiden under begränsningsperioden förlängts i något fall. Slutligen må beaktas, att antalet understödsberättigade medlemmar inom försäkringen som helhet relativt sett kommer att öka, då nya kassor i framtiden med all sannolikhet ej komma att bildas i samma takt som hittills och försäkringen sålunda stabiliserat sig. Även av denna anledning bör man räkna med en höjd understödsfrekvens.

Om arbetslösheten under budgetåret 1947/48 antages bli av samma omfattning som under 1944 och 1945, synes det sålunda nödvändigt att räkna med ett något högre antal understödsdagar per årsmedlem än under dessa år. Nedanstående beräkningar av anslagsbehovet grunda sig i enlighet härmed på en antagen understödsfrekvens motsvarande 3,5 understödsdagar per årsmedlem i genomsnitt. Vid detta antagande kan daghjälsbidraget beräknas utgöra 30 % av utbetalat daghjälsbelopp.

De genomsnittliga beloppen per understödsdag för daghjälp samt hustru- och barnstillägg ha beräknats till respektive 5 kronor, 70 öre och 70 öre. För april 1946 voro motsvarande belopp respektive 4 kronor 42 öre, 72 öre och 72 öre. Under det kommande budgetåret måste man emellertid räkna med lägst det nämnda beloppet för daghjälp med hänsyn till dels de höjningar av densamma, som under år 1946 beslutits av ett flertal kassor, dels en såsom följd av löneförbättringar skeende automatisk uppflyttning av medlemmarna i klasser med högre daghjälp.

Från dessa utgångspunkter har socialstyrelsen uppskattat medelsbehovet för daghjälp till 4 850 000 kronor, för hustrutillägg till 1 700 000 kronor och för barnstillägg likaledes till 1 700 000 kronor. Då förvaltningsbidraget beräknats till 2 500 000 kronor, skulle det totala medelsbehovet under budgetåret 1947/48 komma att utgöra 10 750 000 kronor.

Socialstyrelsen har grundat sin uppskattning av medelsbehovet på antagandet att antalet understödsdagar per årsmedlem under budgetåret 1947/48 skulle komma att utgöra 3,5. Det genomsnittliga understödsdagantalet uppgick för vardera av åren 1943 och 1944 till allenast 2,7 men steg för år 1945 till 3,0. Främsta anledningen härtill torde vara att medlemsökningen inom kassor för säsongbetonade yrken varit förhållandevis starkare än inom försäkringen i dess helhet och att understödsperioden i vissa fall förlängts. Trots att arbetslösheten nådde ett bottenläge under budgetåret 1945/46 utgjorde belastningen å ifrågavarande anslag för sagda budgetår 7 370 000 kronor mot 4 940 000 kronor för budgetåret 1944/45 och 4 420 000 kronor för budgetåret 1943/44. Utgiftsstegringen under sistförflutet budgetår förklaras av försäkringens vidgade omfattning, berörda ökning av antalet understödsdagar per årsmedlem och höjningar av daghjälsbeloppen. Såvitt utvecklingen på arbetsmarknaden för närvarande kan bedömas, synes man för nästa budgetår böra räkna med en arbetslöshet icke överstigande den under budgetåret 1945/46. Då de förhållanden, vilka nyss angivits som förklaring till den ökade belastningen å anslaget för budgetåret 1945/46, torde komma att under nästa

Före-
draganden.

budgetår föranleda ytterligare viss kostnadsstegring, förordar jag, i det jag samtidigt understryker de vanskligheter, som beräkningen av förevarande medelsbehov innesluter, att för ändamålet upptages ett belopp av 8 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 8 000 000

[17.] 15. **Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	2 000 000	1 376 334
1946/47	2 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	2 000 000	—

Jämlikt förordningen den 15 december 1944 (nr 779; ändr. 714/1946) om kristillägg å daghjälp från erkända arbetslöshetskassor, vilken enligt förordningen den 28 juni 1946 (nr 331) gäller till och med den 30 juni 1947, skall å daghjälp, som utgives från erkänd arbetslöshetskassa, utgå kristillägg med 75 öre för varje dag, för vilken daghjälp erhålles. Sammanlagda beloppet av daghjälp och kristillägg må dock icke överstiga 7 kronor om dagen. Statsbidrag till kristillägg utgår med tilläggets hela belopp.

Avsikten med ifrågavarande kristillägg är att utan ökning av avgifterna inom den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen återställa det ursprungliga förhållandet mellan de från nämnda försäkring utgående förmånerna och den allmänna arbetslöshetshjälpens understödsbelopp, vilket förhållande rubbats genom att sistnämnda understöd på senare år vid flera tillfällen höjts.

I skrivelse den 19 augusti 1946 behandlar *socialstyrelsen* frågan om kristillägg till erkända arbetslöshetskassor under nästa budgetår. Styrelsen framhåller härvid, att huvudmotivet för införandet av detta tillägg, nämligen behovet av att för arbetslöshetskassorna möjliggöra att deras understöd med viss marginal överstiger arbetslöshetsnämndernas, kvarstår oförändrat. Ifrågavarande marginal hade för närvarande ej den storlek, som vore önskvärd. Ett borttagande av kristillägget skulle därför avsevärt försämra försäkringens läge. Detta gällde trots de höjningar av daghjälpens, som under år 1946 företagits i en del kassor. Att ersätta kristillägget med höjning av daghjälpensbeloppen vore i vissa kassor icke möjligt utan att företaga avgiftshöjningar. De ytterligare förbättringar av daghjälpens, som kunde företagas inom ramen av nuvarande avgifter, borde enligt styrelsens mening användas till en förstärkning av berörda marginal. Styrelsen finner sålunda starka skäl tala för att bibehålla kristillägget och föreslår, att detta skall utgå med oförändrat belopp under nästa budgetår. Styrelsen beräknar, med de under nästföregående punkt angivna förutsättningarna, statens kostnader härför till 2 500 000 kronor.

I likhet med socialstyrelsen är jag av den uppfattningen, att kristillägg å daghjälp från erkända arbetslöshetskassor bör utgå även under nästa budgetår. Ehuru jag ännu icke tagit ställning till frågan om kristilläggets storlek efter den 30 juni 1947, synes redan nu en beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag kunna framläggas med utgångspunkt från antagandet att kristillägget kommer att utgå med samma belopp som under löpande budgetår. Under närmast föregående punkt har jag uttalat, att man för budgetåret 1947/48 synes böra räkna med en arbetslöshet icke överstigande den under budgetåret 1945/46. Ehuru belastningen å anslaget under budgetåret 1945/46 närmast synes kunna giva anledning till nedräkning av anslaget, synes det dock med hänsyn till de omständigheter, för vilka jag redogjort under närmast föregående punkt, böra för nästa budgetår beräknas till oförändrat belopp, 2 000 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 2 000 000

Bekämpande av arbetslösheten.

[18.] 16. **Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Under rubriken bekämpande av arbetslösheten ha å riksstaten för löpande budgetår anvisats *dels* till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar och omkostnader förslagsanslag av respektive 2 650 000 och 850 000 kronor, *dels* till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: avlöningar och omkostnader förslagsanslag av respektive 9 500 000 och 3 300 000 kronor, *dels* till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 22 000 000 kronor, *dels ock* till kostnader för överflyttning av arbetskraft ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor. Vid ingången av budgetåret förelågo å sistnämnda båda anslag reservationer, vilka enligt av arbetsmarknadskommissionen lämnad uppgift uppgingo till respektive 33 600 000 och 11 300 000 kronor. Härjämte har å allmän beredskapsstat för samma budgetår uppförts ett anslag av 245 000 000 kronor till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

I skrivelse den 28 november 1946 har *statens arbetsmarknadskommission* framlagt preliminära beräkningar för nästa budgetår rörande medelsbehovet för berörda ändamål.

Vad angår anslagen till avlöningar och omkostnader för kommissionen samt för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna erinrar kommissionen om att sakkunniga avgivit förslag till den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation och att frågan om inrättande av ett centralt organ inom statsförvaltningen för handhavande av arbetsmarknadsfrågor vore föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Beräkningen av nämnda anslag borde lämpligen uppskjutas till en tidpunkt, då större klarhet vunnits i fråga om den framtida centrala och lokala arbets-

marknadsorganisationen. Med hänsyn härtill föreslår kommissionen, att i statsverkspropositionen avlönings- och omkostnadsanslagen skulle upptagas med beräknade belopp av samma storlek som de för innevarande budgetår anvisade.

Beträffande medelsbehovet för åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. anför kommissionen bland annat följande.

Arbetsmarknaden har under den hittillsvarande delen av år 1946 kännetecknats av fortsatt hög sysselsättningsnivå med skärpt brist på arbetskraft inom de flesta näringsområden. Till det ansträngda läget på arbetsmarknaden har ett flertal faktorer bidragit. Den hviliga investeringsverksamheten har medfört god sysselsättning inom byggnadsverksamhet och byggnadsämnesindustri liksom inom övrig kapitalvaruindustri. Genom de kvarstående importsvarigheterna har den svenska industriens produktionsprogram utvidgats, samtidigt som den inhemska bränsleproduktionen krävt mera arbetskraft än normalt. De utvidgade exportmöjligheterna efter kriget ha därjämte haft till följd ett ökat arbetskraftsbehov hos exportindustrierna. Av betydelse för arbetsmarknadsläget har även varit en ökad efterfrågan på arbetskraft till konsumtionsvaruindustrier och olika servicenäringar.

Den höga sysselsättningsnivån har medfört en fortsatt kraftig nedgång av antalet hos arbetslöshetsnämnderna anmälda hjälpsökande. Även arbetslösheten inom fackförbunden har under sommaren 1946 varit lägre än något tidigare år, för vilket uppgifter föreligga. Den uppgick sålunda vid utgången av september 1946 till endast 2,0 % mot 3,0 % vid motsvarande tidpunkt 1945.

Beträffande utvecklingen under år 1947 är det i varje fall för närvarande mycket svårt att uttala sig med tillförlitlighet. Kommissionen avser att i samband med den slutliga medelsframställningen återkomma till denna fråga. Redan nu kan emellertid sägas, att den stora orderbeläggningen inom industrien, särskilt verkstadsindustrien, och den fortsatta ökningen av antalet ansökningar om byggnadstillstånd tyda på goda förutsättningar för en hög sysselsättning även under nästkommande år. Å andra sidan utgöra bland annat knappheten på vissa viktiga råvaror — särskilt järn — och de fortfarande ovissa utsikterna beträffande importen av fossilt bränsle osäkerhetsmoment. Den ekonomiska utvecklingen är givetvis beroende av utvecklingen i utlandet och då främst i U. S. A.

Behovet av medel för arbetslöshetslindrande åtgärder har under den gångna delen av innevarande budgetår såsom följd av den höga sysselsättning som kännetecknat näringslivet varit av mindre omfattning än i anslagsåskandena beräknats. Under tiden juli—september 1946 förbrukades av anslaget till arbetsmarknadsreglerande åtgärder cirka 7,3 miljoner kronor. Under förutsättning att inga nu oförutsebara faktorer av genomgripande betydelse komma att påverka utvecklingen, skulle enligt kommissionens beräkningar en reservation av omkring 20 miljoner kronor på förevarande anslag uppkomma vid utgången av innevarande budgetår.

Vad beträffar utvecklingen på längre sikt saknas säkra hållpunkter för bedömandet. Om man utgår från att hjälpåtgärder av i stort sett samma karaktär och omfattning som under innevarande budgetår skola bli erforderliga och om man vidare förutsätter oförändrat belopp 2,5 miljoner kronor till främjande av företagsverksamhet m. m., skulle för budgetåret 1947/48 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. erfordras cirka 35 miljoner kronor. Vid utgången av innevarande budgetår beräknas emellertid komma att av hittills beviljade medel återstå 20 miljoner kronor, varför kommissionen föreslår, att i statsverkspropositionen för budgetåret 1947/48 upptages ett reservationsanslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. med ett beräknat belopp av 15 miljoner kronor.

I fråga om medelsbehovet för täckande av kostnader för överflyttning av arbetskraft anför kommissionen, att arbetspremierna till skogsarbetare, vissa skogsägare m. fl. under tiden 23 april—30 juni 1946 icke kunnat utbetalas förrän efter den 1 juli 1946. Utgifterna för sådana premier, vilka tidigare uppskattats till 18 miljoner kronor, syntes bli väsentligt lägre. Under tiden juli—september 1946 hade av anslaget förbrukats 6,4 miljoner kronor, därav för arbetspremier 6,2 miljoner kronor. Därest icke några av bränsleläget föranledda åtgärder, som krävde kostnader av mera betydande omfattning, skulle behöva tillgripas, komme enligt kommissionens beräkningar en reservation av omkring 17,5 miljoner kronor att kvarstå på ifrågasvarande anslag vid utgången av innevarande budgetår. Under denna förutsättning finner kommissionen, att — såvitt för närvarande kunde bedömas — ytterligare medel till kostnader för överflyttning av arbetskraft icke erfordrades för budgetåret 1947/48.

Arbetsmarknaden kännetecknas alltjämt av hög sysselsättningsnivå med skärpt brist på arbetskraft inom flertalet näringsgrenar. Den stora orderbeläggningen inom industrien och den alltjämt ökande investeringslusten äro förhållanden, som tyda på att detta läge på arbetsmarknaden kommer att bli bestående även under år 1947. Försörjningen beträffande vissa viktiga råvaror, importen av fossilt bränsle och den ekonomiska utvecklingen i utlandet torde emellertid få anses innebära vissa osäkerhetsmoment. Ökad klarhet i dessa avseenden torde kunna vinnas längre fram under våren. Det framstår därför som önskvärt, att medelsbehovet för åtgärder för arbetsmarknadens reglering kan komma under bedömande senare och helst vid så sen tidpunkt som möjligt före nästa budgetårs ingång. Såvitt för närvarande kan bedömas, torde anslag för överflyttning av arbetskraft icke behöva beräknas å riksstaten för nästa budgetår.

Före-
draganden.

Vad angår anslagen till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknads-kommissionen och för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna kunna givetvis dessa anslag komma att påverkas av ställningstagandet till förslagen dels i betänkandet om den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation (SOU 1946: 51), dels i det i dagarna avgivna betänkandet om ett centralt arbetsmarknadsorgan.

Med hänsyn till det anförda förordar jag, att nu nämnda avlönings- och omkostnadsanslag ävensom anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering för nästa budgetår upptagas till allenast preliminärt beräknade belopp. Härvid synas dessa anslag böra i enlighet med arbetsmarknads-kommissionens beräkningar upptagas till de belopp, som framgå av följande uppställning.

A n s l a g	Belopp kr.
Statens arbetsmarknads-kommission m. m.: Avlöningar, förslags- anslag	2 650 000
Statens arbetsmarknads-kommission m. m.: Omkostnader, förslags- anslag	850 000

Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag	9 500 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag	3 300 000
Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., reservationsanslag	15 000 000

Under följande anslagspunkter gör jag hemställa rörande anslagen till kommissionens omkostnader, till avlöningar och omkostnader för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna samt till åtgärder för arbetsmarknadens reglering.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 2 650 000

[19.] 17. **Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 850 000

[20.] 18. **Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 18 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 9 500 000

[21.] 19. **Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Åberopande vad jag förut under punkten 18 anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 3 300 000

[22.] 20. **Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anfört under punkten 18 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av..... kronor 15 000 000

[23.] 21. **Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående planering av allmänna arbeten hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 100

Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

[24.] 22. **Statens byggnadslånebyrå: Avlöningar, förslagsanslag.** För bestridande av utgifterna för statens byggnadslånebyrå ha för budgetåret 1946/47 anvisats två förslagsanslag, nämligen ett anslag å 1 545 000 kronor under rubriken statens byggnadslånebyrå: avlöningar och ett anslag å 300 000 kronor, rubricerat statens byggnadslånebyrå: omkostnader.

Vidare ha för förbättrande av bostadsförhållandena för budgetåret 1946/47 anvisats anslag dels under driftbudgeten, femte huvudtiteln, dels under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd. De anslag, som sålunda anvisats, framgå av följande uppställning.

A n s l a g

Belopp kr.

Under femte huvudtiteln:

Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag	10 000 000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	20 000 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag	9 000 000

Under statens utlåningsfonder:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, investeringsanslag	70 000 000
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, investeringsanslag	15 000 000
Lånefonden för bostadsbyggande, investeringsanslag	220 000 000

Under fonden för låneunderstöd:

Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	85 000 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, investeringsanslag	6 000 000
Lån till bostadsförbättringsverksamhet, investeringsanslag.....	8 000 000

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *statens byggnadslånebyrå* framlagt förslag rörande anslag för nästa budgetår avseende byggnadslånebyråns verksamhetsområde. Byrån har härvid hemställt, att under femte huvudtiteln måtte anvisas dels till byråns avlöningar ett anslag av 1 545 000 kronor, dels

till byråns omkostnader ett anslag av 300 000 kronor, dels till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer ett anslag av 11 500 000 kronor, dels ock till bidrag till inrättande av pensionärshem ett anslag av 10 000 000 kronor. Härjämte har byggnadslånebyrån beträffande kapitalbudgeten föreslagit, att till lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer måtte anvisas ett anslag av 70 000 000 kronor, till lånefonden för bostadsbyggande ett anslag av 200 000 000 kronor, till tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 55 000 000 kronor och till tilläggs-lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett anslag av 16 500 000 kronor.

Vidare har *egnahemsstyrelsen* i skrivelse den 29 augusti 1946 beträffande medelsbehovet till styrelsens bostadsfrämjande verksamhet under nästa budgetår föreslagit, att till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden under femte huvudtiteln måtte anvisas ett anslag av 20 000 000 kronor. Styrelsen har vidare föreslagit, att under kapitalbudgeten anvisas till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett anslag av 15 000 000 kronor, till lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbo-städer ett anslag av 8 000 000 kronor samt till lån för bostadsförbättrings-verksamhet ett anslag av 8 000 000 kronor. Slutligen har styrelsen hemställt, att under anslaget till tilläggs-lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet måtte beräknas ett belopp av 2 500 000 kronor för utgivande av tilläggs-lån till bostadsegnahemslån.

Departements-
chefen.

Den 28 december 1945 avgav bostadssociala utredningen första delen av sitt slutbetänkande (SOU 1945:63) innefattande allmänna riktlinjer för den framtida bostadspolitiken samt förslag till låne- och bidragsformer. Av i betänkandet framlagda förslag ha endast de som avse långivningen för flerfamiljshus behandlats i propositionen den 10 maj 1946 (nr 279) angående vissa åtgärder för främjande av bostadsförsörjningen. Övriga förslag äro föremål för övervägande inom socialdepartementet. I dagarna avgiver utredningen andra delen av sitt slutbetänkande, vari bland annat bostadspolitikens organisation behandlas. Det är min avsikt att i proposition senare under riksdagen på grundval av berörda betänkan den avgiva förslag till nya former för låne- och bidragsgivning till enfamiljshus och för bostadsbidrag till barnfamiljer. Med hänsyn härtill torde samtliga i det föregående behandlade anslag under denna rubrik böra i riksstatförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Härvid synas anslagen — under förutsättning att omläggningen av den statliga bidrags- och låneverksamheten till förmån för bostadsbyggande sker per den 1 januari 1948 — böra upptagas till de belopp som angivas i följande sammanställning.

A n s l a g	Belopp kr.
<i>Under femte huvudtiteln:</i>	
Statens byggnadslånebyrå: Avlöningar, förslagsanslag	1 545 000
Statens byggnadslånebyrå: Omkostnader, förslagsanslag	300 000
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslags- anslag	21 000 000

Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	10 000 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag	10 000 000

Under statens utlåningsfonder:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, investeringsanslag	35 000 000
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, investeringsanslag	7 500 000
Lånefonden för bostadsbyggande, investeringsanslag	295 000 000

Under fonden för låneunderstöd:

Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	25 000 000
Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	8 000 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, investeringsanslag	8 000 000
Lån till bostadsförbättringsverksamhet, investeringsanslag	4 000 000

Medan jag under de fyra nästföljande punkterna och under kapitalbudgeten gör framställning om beräkning av övriga anslag för ifrågavarande ändamål, vilka jag finner påkallade för nästa budgetår, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens byggnadslånebyrå: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 545 000

[25.] 23. **Statens byggnadslånebyrå: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens byggnadslånebyrå: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 300 000

[26.] 24. **Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 24 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 21 000 000

[27.] 25. **Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag.** Åberopande vad jag förut under punkten 24 anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av .... kronor 10 000 000

[28.] 26. **Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 24 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 10 000 000

[29.] 27. **Statens nämnd för samlingslokaler, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	20 000	18 971
1946/47	20 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	26 000	—

[Instruktion den 4 april 1943 (nr 279; ändr. 355/1945) för statens nämnd för samlingslokaler.]

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande stat:

Stat.

A. Avlöningar.

1. Arvoden till ordförande och ledamöter, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 600	
2. Ersättning till ordförande och ledamöter för mistade avlöningsförmåner, <i>förslagsvis</i>	» 500	
3. Arvode till sekreterare	» 2 400	
4. Ersättningar till övrig kanslipersonal, <i>högst</i>	» 6 000	
5. Ersättningar till sakkunniga, <i>högst</i>	» 5 000	kronor 15 500

B. Omkostnader.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 000	
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	» 1 500	» 2 500
		<u>Summa kronor 18 000</u>

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *statens nämnd för samlingslokaler* föreslagit, att ifrågasvarande anslag skall för nästa budgetår höjas till 26 000 kronor, och till stöd härför anfört följande.

Posten under A 1 i den för nämnden fastställda staten synes med hänsyn till den belastningsökning, som kan förväntas inträda till följd av de nya bestämmelserna om arvoden till kommittéledamöter, böra höjas något, förslagsvis till 2 000 kronor.

Posterna under A 2 och A 3 torde kunna upptagas till oförändrade belopp.

Posten under A 4 belastas för närvarande av månatliga utgifter å 750 kronor, varav 450 kronor till ett kanslibitråde samt 150 kronor till envar av två deltidsanställda amanuenser. Med hänsyn till nämndens alltjämt

ökande verksamhet torde en viss utgiftsökning vara att emotse jämväl under nästa budgetår, varför nämnden föreslår att posten uppräknas till (12 × 750 + 1 000) 10 000 kronor.

Utgifterna å posten under A 5 uppgå numera till cirka 600 kronor i månaden. Av skäl som nyss angivits läser en viss ökning i belastningen vara att emotse och nämnden anser i enlighet härmed posten böra höjas till (12 × 600 + 800) 8 000 kronor.

Posten under B 1 torde böra beräknas till oförändrat belopp, 1 000 kronor.

Vad slutligen angår posten under B 2 synes densamma, i nära anslutning till belastningen under det sistförflutna budgetåret — 1 970 kronor — böra höjas till 2 100 kronor.

I enlighet härmed uppskattar nämnden det för budgetåret 1947/48 erforderliga beloppet till (2 000 + 500 + 2 400 + 10 000 + 8 000 + 1 000 + 2 100) 26 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över förslaget förklarat, att detta icke givit statskontoret anledning till erinran.

Då nämndens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke föranleder erinran från min sida, biträder jag förslaget, att ifrågavarande anslag höjes till 26 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 26 000

Statens bosättningslån.

[30.] 28. Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	50 000	52 590
1945/46	50 000	47 509
1946/47	75 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	75 000	—

Enligt kungörelse den 30 september 1937 (nr 810; ändr. 571/1946) äger ortsombud åtnjuta ersättning av statsmedel med i regel 5 kronor för varje ansökan, varöver ombudet yttrat sig. Före den 1 juli 1946, från och med vilken dag berörda kungörelseändring länder till efter rättelse, uppgick sagda ersättning som regel till 3 kronor.

I skrivelse den 5 december 1946 ha *fullmäktige i riksbanken* föreslagit, att förevarande anslag jämväl för nästa budgetår måtte upptagas till 75 000 kronor.

Med biträdande av fullmäktiges förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 75 000

[31.] 29. Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46.....	85 000	77 506
1946/47.....	175 000	—
1947/48 (förslag)	270 000	—

Från förevarande anslag bestrides den ersättning, som riksbanken erhåller för sitt bestyr med statens bosättningslån. Sådan ersättning utgår med 10 kronor dels för varje av banken behandlad ansökning och dels för varje till betalning förfallet bosättningslån, som göres till föremål för särskild utredning eller överlämnas till bankens ombudsmän för indrivning. Från anslaget gäldas vidare de särskilda utgifter, som banken fått vidkännas i samband med berörda utredning eller indrivning ävensom kostnaderna för annonsering och annan upplysningsverksamhet rörande lånen och för inhämtande av läkarutlåtande rörande lånesökande.

I skrivelse den 5 december 1946 hava *fullmäktige i riksbanken* hemställt om anvisande av medel under förevarande anslag för nästa budgetår.

De beräkningar varå det för löpande budgetår anvisade anslaget grundats torde — anförda fullmäktige — i stort sett vara tillämpliga även för nästa budgetår. Emellertid hade härvid hänsyn icke tagits till riksbankens portokostnader för låntagare, som inbetala räntor och amorteringar med anlåtande av dem tillsända postgiroinbetalningskort. Systemet med att tillställa låntagarna sådana inbetalningskort hade först under budgetåret 1945/46 praktiserats i nämnvärd omfattning. Kostnaderna härför under nämnda budgetår hade uppgått till 27 600 kronor. Med hänsyn till att postgiroinbetalning torde komma att bli alltmera vanlig syntes portokostnaderna kunna uppskattas till 32 000 kronor för innevarande och 35 000 kronor för nästa budgetår. Med inräknande av för budgetåren 1945/46 och 1946/47 föreslagna retroaktiv ersättning för portokostnader hava fullmäktige sålunda beräknat den riksbanken för budgetåret 1947/48 tillkommande ersättningen för dess bestyr med bosättningslånen till (175 000 + 27 600 + 32 000 + 35 000) 270 000 kronor.

Här torde slutligen få anmälas, att medel för tryckning av en av riksbanken utgiven upplysningsbroschyr rörande bosättning och heminredning tidigare utgått ur anslaget till statens bosättningslån: viss upplysningsverksamhet men att Kungl. Maj:t den 22 november 1946 ställt visst belopp av förevarande anslag till riksbankens förfogande för bestridande av vissa med broschyren förenade kostnader. I sin nämnda skrivelse den 5 december 1946 hava fullmäktige i riksbanken uttalat, att fullmäktige utginge från att broschyrens utgivande i fortsättningen komme att bekostas från förevarande anslag. Fullmäktige anmäla vidare riksbankens avsikt att för en till omkring 25 000 kronor uppskattad kostnad utgiva en omarbetad upplaga av nämnda broschyr. Då denna upplaga komme att färdigställas under första hälften av år 1947, kunde man räkna med att kostnaderna för densamma skulle belasta innevarande budgetårs anslag.

Fullmäktige i riksbanken ha föreslagit, att det för ersättning till riksbanken i anledning av dess bestyr med bosättningslånen avsedda anslaget för nästa budgetår skall uppräknas med vad riksbanken under budgetåren 1945/46—1947/48 utgivit eller kan komma att utgiva för portokostnader i anledning av systemet med inbetalning av räntor och amorteringar över postgiro medelst inbetalningskort, som tillsändas låntagarna. Frågan om ersättning för dessa kostnader har av fullmäktige utan yrkande framförts redan i utlåtande den 26 mars 1946 över 1941 års befolkningsutrednings förslag rörande ändring i bestämmelserna för statens bosättningslån, vilket förslag låg till grund för propositionen nr 272/1946. Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, uttalade i berörda proposition, att han ansåge skäligt, att riksbanken erhöles ersättning för ifrågavarande kostnader men att frågan härom kunde upptagas till prövning framdeles. Även jag är av den uppfattningen, att riksbanken bör erhålla ersättning för dessa kostnader. Ersättningen bör utgå retroaktivt från och med budgetåret 1945/46. Kostnaderna för den av riksbanken utgivna bosättningsbroschyren bestridas, såsom i det föregående antytts, från och med innevarande budgetår från förevarande anslag. Fullmäktige förutsätta emellertid, att medel icke komma att erfordras för detta ändamål under nästa budgetår. Mot fullmäktiges beräkning av anslaget för nästa budgetår — innefattande även retroaktivt utgående ersättning för portokostnader — till 270 000 kronor har jag icke något att erinra.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 270 000

[32.] 30. **Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet.** Från och med budgetåret 1942/43 har för upplysningsverksamhet i samband med bosättningslånen anvisats ett obetecknat anslag av 15 000 kronor. Från anslaget ha bestritts kostnaderna för dels utarbetandet och tryckningen av en av fullmäktige i riksbanken utgiven upplysningsbroschyr om bosättning och heminredning, dels viss presspropaganda och kursverksamhet i dessa ämnen. Såsom under nästföregående punkt anmälts bestridas kostnaderna för broschyren från och med budgetåret 1946/47 från anslaget till statens bosättningslån: ersättning åt riksbanken. Presspropagandan och kursverksamheten ha sedan år 1945 varit anförtrödda åt svenska slöjdföreningen, som för detta ändamål under budgetåret 1945/46 ur anslaget till viss upplysningsverksamhet erhållit ett bidrag av 12 000 kronor.

I skrivelse den 23 november 1946 har *svenska slöjdföreningen* föreslagit, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages till 25 000 kronor och att anslaget huvudsakligen disponeras för allmän presspropaganda och kursverksamhet. En utvidgning av upplysningsverksamheten i dess helhet är enligt föreningens mening motiverad av den av 1946 års riksdag beslutade höjningen av bosättningslånebeloppen. Föreningen hemställer, att presspropagandan och kursverksamheten alltjämt anförtros föreningen.

Föreningen skisserar verksamheten i huvudsak sålunda.

Presspropagandan bör liksom tidigare ledas av föreningens presstjänst i samråd med riksbanken och statens upplysningsbyrå. Till utgångspunkt för denna propaganda bör tagas den nya upplaga av bosättningsbroschyren, som beräknas utkomma under våren 1947 och till vilken föreningen för riksbankens räkning framställer ett helt nytt bildmaterial. I anslutning till utgivandet av denna broschyr böra dagspressen, veckopressen och viss facklig press erhålla artiklar och klichéer för materialets förmedlande till en större allmänhet. Samtidigt böra rikt illustrerade specialartiklar kring olika bosättningsproblem spridas. Kostnaderna för en propaganda av denna omfattning kunna beräknas till 5 000 kronor.

Kursverksamheten tänkes i huvudsak bedriven i samarbete med andra organisationer. Föreningen ämnar sålunda i fortsättningen i vidgad utsträckning anordna allmänna kurser tillsammans med hyresgästföreningar, husmoders-, ungdoms- och studieorganisationer m. fl. Vidare planerar föreningen att i egen regi anordna specialkurser dels såsom fortsättningskurser till de allmänna kurserna och dels för vissa grupper av yrkesutövare rörande dessas speciella problem. En kursverksamhet av denna omfattning torde draga en kostnad av 20 000 kronor.

Före-
draganden.

Då frågan om medelsanvisning för förevarande ändamål anmäldes i 1946 års statsverksproposition (V ht p. 33), framhöll föredragande departementschefen, statsrådet Möller, att han under hand inhämtat, att befolkningsutredningen i ett kommande betänkande om hemarbetet ämnade redovisa utredningen lämnat uppdrag att närmare överväga frågan om anordnande av utbildningskurser för bosättningskonsulenter m. m. Då detta betänkande beräknades komma att avgivas först under våren 1946, utgick departementschefen från att på detsamma grundade förslag icke skulle kunna underställas 1946 års riksdag. Betänkandet har ännu icke avgivits av utredningen och enligt vad jag inhämtat torde det icke kunna framläggas i sådan tid att härå grundat förslag kan föreläggas 1947 års riksdag.

Svenska slöjdföreningen hemställer, att presspropagandan och kursverksamheten i fråga om bosättningslånen och deras lämpliga användning även under nästa budgetår anförtros åt föreningen, och föreslår, att ifrågavarande anslag höjes med 10 000 kronor till 25 000 kronor. Enligt min mening bör upplysningsverksamheten i samband med bosättningslånen fortsätta även under nästa budgetår i slöjdföreningens eller annat lämpligt organs regi. Emellertid torde resultatet av nyssnämnda utredning böra avvaktas, innan en ökning av anslaget tages under övervägande. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 15 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av..... kronor 15 000

Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

[33.] 31. **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, förslagsanslag.** Under åberopande av vad statsrådet Mossberg förut under punkt 12 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 4 300 000

[34.] 32. **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader, förslagsanslag.** Hänvisande till vad statsrådet Mossberg förut anfört under punkten 12 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 340 000

[35.] 33. **Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	337 000	337 375
1945/46	339 000	444 458
1946/47	259 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	275 000	—

Den höga belastningssiffran för budgetåret 1945/46 förklaras av att riksförsäkringsanstalten, som eljest brukat i september månad varje år utbetala samtliga ersättningar för bestyret med upprättandet av arbetsgivarförteckningar för föregående kalenderår, övergångsvis utbetalt större delen av ersättningen för arbetet med 1945 års arbetsgivarförteckningar redan i juni månad 1946. Denna anordning har befunnits lämplig, enär efter genomförandet den 1 juli 1946 av lönereglering för häradsskrivarna upprättande av arbetsgivarförteckningar utgör ett tjänsteåliggande för häradsskrivarna och hänsyn härtill tagits vid beräkningen av det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget.

Av detta anslag utgå numera ersättningar dels till anstaltens ortsombud och ombuden för den särskilda fiskarförsäkringen, dels till överståthållarämbetet samt kronokamrerarna i 31 magistratsstäder för ämbetets och kamrerarnas arbete med upprättandet av de arbetsgivarförteckningar, som ligga till grund för premiedebiteringen av mindre arbetsgivare m. m.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. I fråga om ersättningar till ortsombuden har anstalten härvid anfört följande.

Riksförsäkringsanstalten har för närvarande 953 ortsombud, vilka under budgetåret 1945/46 i arvode och reseersättning sammanlagt uppburit i runt

tal 215 400 kronor. Av anstalten i petita för innevarande budgetår gjord framställning att — utöver tidigare för ombudsarvoden avsett belopp — 3 000 kronor måtte ställas till förfogande för att möjliggöra höjning av vissa sådana arvoden vann icke statsmakternas bifall. Anstalten nödgas emellertid nu framhålla, att ytterligare medel oundgängligen erfordras för höjning av ett stort antal ombudsarvoden, som under nuvarande förhållanden måste anses oskäligt låga. Som exempel må nämnas, att ett flertal ombud i årsarvode endast uppbära 25 kronor. Antalet ombud, för vilka årsarvudet utgör 100 kronor eller mindre, är 484. Anstalten får också i stor omfattning mottaga framställningar om arvodesförhöjningar. Vederbörande ombud meddelar därvid ej sällan att, därest höjning av arvudet icke kan komma till stånd, ombudet önskar bliva entledigat från sitt uppdrag. Då medel för arvodeshöjningar icke stått till anstaltens förfogande, har anstalten nödgats avslå alla dylika framställningar. Följden härav har i flera fall blivit att ombuden avgått. Det har därefter ofta varit förenat med stora svårigheter att förvärva lämplig person som nytt ombud. Stundom ha försöken misslyckats och ombudskapet icke kunnat tillsättas.

Då det arbete ortsombuden ha att utföra är av största betydelse för anstaltens verksamhet och det därför är högeligen angeläget, att vidmakthållandet av ombudsorganisationen icke äventyras genom alltför låga arvoden, får anstalten föreslå, att ett belopp av minst 10 000 kronor beräknas för arvodesförhöjningar. Anslagsbehovet för ortsombuden torde sålunda för nästkommande budgetår få beräknas till (215 000 + 10 000) 225 000 kronor.

Ortsombuden åtnjuta utöver nämnda arvoden särskild ersättning med 2 kronor för varje genom deras försorg tecknad frivillig försäkring för olycksfall i arbete för hemmavarande barn eller föräldrar. Kostnaderna härför uppgingo budgetåret 1945/46 till 726 kronor. För budgetåret 1947/48 torde för samma ändamål böra beräknas 1 000 kronor.

Kostnaderna för ersättningar åt ortsombuden kunna alltså uppskattas till 226 000 kronor.

Arvodena till ombuden för den särskilda fiskarförsäkringen ha av anstalten beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår, 24 000 kronor. Likaså ha överståthållarämbetet och vissa kronokamrerare tillkommande ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteckningar föreslagits upptagna med oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har alltså beräknat de sammanlagda kostnaderna under ifrågavarande anslag till (226 000 + 24 000 + 25 000) 275 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag biträder riksförsäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och förutsätter härvid, att ersättningarna till ortsombuden icke genom arvodesjusteringar höjas med mera än 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten*: *Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 275 000

[36.] 34. Försäkringsrådet: **Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	278 000	300 387
1946/47	303 300	—
1947/48 (förslag)	500 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande personalförteckning för försäkringsrådet:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 ordförande och chef.....		B 3
5 försäkringsråd		A 30
3 assessorer.....		A 27
2 förste byråsekreterare		A 24
1 byråsekreterare.....		A 21
1 kansliskrivare.....		A 11
1 förste expeditionsvakt.....		A 7
2 kontorsbiträden		A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

3 förste byråsekreterare	Eo 24
--------------------------------	-------

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för rådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 153 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 42 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	» 76 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 31 000
Summa förslagsanslag kronor	303 300

Genom beslut den 18 maj 1945 bemyndigade Kungl. Maj:t försäkringsrådet att förordna två befattningshavare hos rådet i lägre lönegrad än den 24:e att därstädes vara tillfälliga föredragande med rätt för en var av dem att — utöver lön å egen befattning — härför uppbära en särskild ersättning motsvarande vad som skulle hava tillkommit honom vid vikariat å förste byråsekreterartjänst hos rådet. Därjämte förklarade Kungl. Maj:t hinder icke möta för rådet att — utöver förut befintlig amanuenspersonal — anställa ytterligare två amanuenser. För denna anordning ha medel beräknats under den å förenämnda avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Den 14 juni 1946 medgav Kungl. Maj:t, att ifrågasvarande tillfälliga föredragande finge uppbära vikariatslön å tjänst såsom förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24.

I skrivelse den 23 augusti 1946 har *försäkringsrådet* gjort framställning om rådets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Härvid upptager rådet till en början fråga om utökning av antalet ledamöter och föredragande.

Beträffande rådets nuvarande organisation och omfattningen av den rådet åvilande arbetsbördan anför rådet i huvudsak följande.

Utöver de ledamöter som representera parterna på arbetsmarknaden förfogar rådet sedan den 1 juli 1939 över följande ledamöter, nämligen ordföranden och chefen, fem försäkringsråd och tre assessorer. Föredragandepersonalen, som för budgetåret 1939/40 bestämdes till fem förste byråsekreterare, har därefter icke undergått annan förändring än att under år 1945 två tillfälliga föredragande tillkommit.

Vid föredragning och avgörande av de i besvärsmålet införda ärendena — d. v. s. det övervägande flertalet ärenden — är rådet uppdelat i två grupper. Som ledamöter i den ena gruppen tjänstgöra rådets chef såsom ordförande, två försäkringsråd, en assessor samt en representant för arbetsgivarna och en för arbetarna. I den andra gruppen tjänstgöra ett försäkringsråd såsom ordförande, de två återstående försäkringsråden, en assessor samt likaledes en representant för arbetsgivarna och en för arbetarna. Den tredje assessorn tjänstgör å båda grupperna. Av förste byråsekreterarna och de tillfälliga föredragandena tjänstgöra tre å vardera gruppen, medan en tjänstgör å båda grupperna.

Antalet inkomna ärenden under ettvarvt av åren 1938—1945 utgjorde 5 819, 5 590, 5 695, 6 504, 6 267, 6 346, 6 718 respektive 6 863. Arbetsbalansen utgjorde vid utgången av ettvarvt av nämnda år 2 313, 2 186, 1 884, 2 268, 2 302, 2 379, 2 731 respektive 3 223 ärenden. Under tiden 1 januari—30 juni 1946 hade 3 205 ärenden inkommit och balansen sistnämnda dag utgjorde 3 082 ärenden. I de angivna siffrorna äro icke inräknade de vanligen förekommande förvaltningsärendena, ärenden av mera allmän natur, remisser m. m.

Jämlikt 5 § första stycket olycksfallsförsäkringslagen har försäkringsrådet bland annat att med uppmärksamhet följa försäkringens tillämpning och utveckling. Detta åliggande fullgör rådet bland annat genom att inforra ärenden från försäkringsinrättningarna för granskning. Att försäkringsrådet även på detta sätt utövar kontroll över försäkringsinrättningarna och verkar för en enhetlig lagtillämpning är av synnerlig vikt. Dessa ändamål tillgodoses bäst genom ett samtidigt inforrande av en större grupp ärenden, exempelvis alla under en viss tid till försäkringsinrättning inkomna ärenden av viss typ. På grund av den kraftiga ökningen i antalet övriga till försäkringsrådet inkomna ärenden har under de senaste åren ärenden kunnat endast i ringa omfattning inforas för granskning. Detta har skett blott på förekommen anledning i varje särskilt fall.

Den organisation, som försäkringsrådet erhöll den 1 juli 1939, var beräknad att kunna årligen slutföra cirka 6 250 i besvärsmålet införda ärenden. Detta antal kan beräknas uppgå till 6 650, sedan rådet under år 1945 erhållit en tillfällig förstärkning med två föredragande. I dessa siffror ingå icke remisser, vilka innebära en extra arbetsbelastning av relativt betydande omfattning. Det antal ärenden, ledamöterna och föredragandena hade att delta i eller föredraga varje vecka, var i planen fixerat oberoende av ärendenas svårighetsgrad. Detta antal befanns snart ha redan från början satts för högt. Sedan 1939 har därjämte en förskjutning inträffat i proportionen mellan ärenden av enklare och svårare beskaffenhet, i det antalet ärenden av förstnämnda kategori väsentligt minskat, medan svårighetsgraden ytterligare ökat i fråga om övriga ärenden. På grund härav förekommer sedan flera år tillbaka inom rådet övertidsarbete — så gott som undantagslöst utan kompensation — i så stor utsträckning, att allvarliga risker föreligga med avseende å ärendenas handläggning och tjänstemännens hälsa. Den alltför stora arbetsbördan har vidare varit väsentligt bidragande orsak till att tjänstemän ansett sig böra lämna rådet för att övergå till annan verksamhet.

Så länge de av kriget föranledda extraordinära förhållandena påkallade detta ha rådets tjänstemän ansett, att de icke kunde undandraga sig den

pressande arbetsbördan. Vid den framställning från rådets sida, som låg till grund för Kungl. Maj:ts beslut den 18 maj 1945 om utökning av antalet föredragande, togs därför ej hänsyn till önskemålet att nedbringa tjänstemännens arbetsbörda. Ej heller i petita för budgetåret 1946/47 gjordes någon framställning om erforderlig personalförstärkning. Då nu ytterligare ett år förflutit med minst samma pressande arbetsbörda, kan endast konstateras att det icke längre utan en betydande förstärkning är möjligt att bibehålla nuvarande arbetsintensitet.

Försäkringsrådet övergår härefter till att behandla frågan om möjligheterna till arbetsbördans bemästrande och anför i detta avseende följande.

Med undantag för de fem jul- och påskveckorna samt de tre sommarmånaderna, då inskränkning i arbetet enligt den av statsmakterna godkända arbetsplanen äger rum, överstiger arbetstiden 42 timmar per vecka med 12—15 timmar för ledamöterna och med i genomsnitt 15 timmar för föredragandena. Med hänsyn härtill skulle för att utföra det arbete, som nu fullgöres å övertid, erfordras cirka 2¹/₂ ledamöter och lika många föredragande. Den nuvarande organisationen med udda antal ledamöter och föredragande har medfört, att en assessor och en föredragande tjänstgöra å båda de grupper på vilka rådet arbetar. Av organisatoriska skäl är ojämförligt lämpligare, om såvill antalet ledamöter som antalet föredragande är jämnt delbart med två. Vidare bör en personalökning sikta till att bereda rådet möjlighet att årligen avgöra ett större antal ärenden än 6 650. Härigenom skulle rådet kunna dels avarbeta den del av balansen, som överskjuter det till 2 000 uppskattade antalet ärenden under remissbehandling, utredning eller annan förberedande handläggning, dels successivt återupptaga granskningen av infordrade ärenden. Med hänsyn till nu nämnda önskemål synes ifrågakvarande personalgrupp böra givas följande sammansättning, nämligen 1 chef, 1 försäkringsråd tillika gruppordförande, ytterligare 6 försäkringsråd (ökning med 2 ledamöter), 4 assessorer (ökning med 1 ledamot) och 10 förste byråsekreterare (ökning med 3 föredragande). Med detta personalbestånd vinnes åsyftad lindring i arbetsbördan, varjämte arbetet kan ordnas mer rationellt och möjlighet ernås att med cirka 220 öka antalet per år avgjorda ärenden.

Den nuvarande provisoriska anordningen med 2 föredragande med vikariatslön bör givetvis upphöra i samband med genomförandet av rådets nya organisation.

Enligt försäkringsrådets mening böra de föreslagna nya försäkringsrådsbefattningarna — med hänsyn till vikten av att deras innehavare tillförsäkras en självständig ställning — uppföras å ordinarie stat. Däremot anser rådet det tills vidare kunna anstå med uppförande å ordinarie stat av den föreslagna assessorstjänsten. Rådet finner det vidare önskvärt och skäligt, att de nuvarande tre extra ordinarie förste byråsekreterartjänsterna och åtminstone en av de föreslagna nya förste byråsekreterartjänsterna uppföras å ordinarie stat.

Vad härefter angår kontorspersonalen, vilken för närvarande består av en kansliskrivare i A 11, vilken tjänstgör som registrator, två kontorsbiträden i A 4 och tre kontorsbiträden i Eo 4, hemställer rådet, att två kanslibiträdestjänster i A 7 måtte inrättas, varvid en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst kunde indragas. Som skäl härför anför rådet huvudsakligen följande.

Trots avsevärda förenklingar i arbetssättet å registratorskontoret och skrivrummet har det visat sig omöjligt för det nuvarande personalbeståndet att medhinna göromålen på skälig arbetstid. Behov av ytterligare minst en befattningshavare inom biträdesgruppen föreligger under hela året.

Det ena ordinarie kontorsbiträdet ombesörjer helt diarietörelsen av inkommande handlingar och under de tider, då registratorn är sysselsatt med speciella arbetsuppgifter, en stor del av registratorsgöromålen i övrigt. Sedan någon tid tillbaka fullgör det andra ordinarie kontorsbiträdet den på amanuenspersonalen tidigare ankommande uppgiften att fördela besvärärendena mellan föredragandena. Denna fördelning, som verkställes genom lottning två gånger i veckan, föregås av en sortering av inkomna ärenden med hänsyn till sättet för deras handläggning. Detta arbete förutsätter en icke obetydlig kunskap om den lagstiftning som rådet har att tillämpa samt stor noggrannhet och gott omdöme. De arbetsuppgifter som ankomma på ifrågasvarande båda befattningshavare motivera inrättande av två kanslibiträdets-tjänster i A 7.

Vid bifall till av försäkringsrådet gjorda framställningar om personalförstärkning skulle enligt rådets beräkningar medelsbehovet för nästa budgetår utgöra under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän 215 700 kronor och under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 75 600 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptager försäkringsrådet till oförändrat belopp, 42 800 kronor, medan posten till rörligt tillägg föreslås höjd till 42 500 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså enligt rådets uppskattning uppgå till (215 700 + 75 600 + 42 800 + 42 500) 376 600 kronor.

Över försäkringsrådets framställning ha statskontoret och allmänna lönenämnden avgivit utlåtanden.

Statskontoret vill i betraktande av vad försäkringsrådet anfört icke motsätta sig viss förstärkning av rådets personal. Med hänsyn till att antalet under år 1945 inkomna ärenden endast obetydligt översteg motsvarande antal under år 1944 och då arbetsbördan, av de under första halvåret 1946 inkomna ärendena att döma, i varje fall icke ytterligare ökat samt arbetsbalansen under nämnda halvår nedgått, ifrågasätter statskontoret, om icke behovet av personalförstärkning i avvaktan på den blivande utvecklingen kunde tillgodoses med en assessor i lönegrad Eo 27 och tre befattningar som förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24. Härvid skulle nuvarande provisorium med två tillfälliga föredragande upphöra. Inrättandet av två nya kanslibiträdets-tjänster kunde statskontoret icke tillstyrka.

Allmänna lönenämnden finner de båda föreslagna nya befattningarna såsom försäkringsråd tills vidare böra uppföras å extra ordinarie stat. Med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande arbetsuppgifterna för två kontorsbiträden i lönegrad A 4 vill lönenämnden icke framställa erinran mot att de placeras som kanslibiträden i lönegrad A 7.

Departements-
chefen.

Under hänvisning främst till en sedan åtskilliga år pressande arbetsbörda har försäkringsrådet hemställt om en förhållandevis kraftig förstärkning av

rådets ledamöter och föredragande. Sålunda föreslår rådet inrättande av ytterligare två försäkringsråds-, en assessors- och fem förste byråsekreterartjänster hos rådet. Vid bifall till förslaget i sistnämnda del kunde den nuvarande provisoriska anordningen med två föredragande med vikariatslön upphöra. Den faktiska ökningen av antalet föredragande skulle sålunda omfatta tre befattningshavare.

Vid behandlingen av uppkommen fråga om utökning under innevarande budgetår av rådets föredragandetjänster (1946 års statsverksproposition, V, p. 37) uttalade jag, att med inrättandet av nya dylika tjänster borde anstå, till dess närmare erfarenhet vunnits angående rådets arbetsbörda under normala förhållanden. Vad försäkringsrådet nu anfört rörande omfattningen av den arbetsbörda som åvilar personalen och i fråga om angelägenheten av att försäkringsrådet genom infordrande av ärenden från försäkringsinrättningarna utövar kontroll och verkar för enhetlig rättstillämpning har övertygat mig om att en förstärkning av rådets ledamöts- och föredragandepersonal icke längre bör uppskjutas. Härtill kommer att under åren 1940—1945 arbetsbalansen trots det omfattande övertidsarbetet oavslutligt vuxit. Flertalet besvärsmål hos rådet avser ersättning åt personer som icke utan stor olägenhet kunna vänta länge på ett avgörande. Jag finner det därför synnerligen angeläget, att arbetsbalansen nedbringas. Då den av försäkringsrådet föreslagna utökningen av antalet ledamöter och föredragande synes möjliggöra icke endast återställande av normal arbetstid och infordrande i större omfattning av ärenden för granskning utan även en successiv avarbetning av balansen, anser jag mig böra godtaga förslaget i denna del. Inplacering å ordinarie löneplan torde dock tills vidare böra ske allenast i fråga om två av de föreslagna nya förste byråsekreterartjänsterna. Jag förordar sålunda, att rådets organisation i förevarande hänseende förstärkes med 2 försäkringsråd i lönegrad Eo 30, 1 assessor i lönegrad Eo 27, 2 förste byråsekreterare i lönegrad A 24 samt 3 förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24. Samtidigt bör anordningen med 2 föredragande med vikariatslön bortfalla.

Försäkringsrådets förslag om inrättande av två kanslibiträdestjänster i lönegrad A 7 och i samband härmed indragning av en kontorsbiträdestjänst i lönegrad Eo 4 biträdades av mig.

Under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslås löneförbättring för vissa tjänstemän, som tillhöra löneplan B i civila avlöningsreglementet. Ett bifall till förslaget innebär för försäkringsrådets del, att befattningen som ordförande och chef, vilken för närvarande är placerad i lönegrad B 3, från och med den 1 juli 1947 med bibehållen egenskap av fullmaktstjänst placeras i lönegrad med samma årslön som tillkommer förordnandetjänsteman i nuvarande lönegraden C 12.

Därest hänsyn icke tages till den allmänna löne regleringen och föreslagen befordringsgång för amanuens- och biträdespersonalen, torde ökningen under ordinarieposten kunna beräknas till 26 000 kronor, varav för uppflyttning av befattningen som ordförande och chef 2 000 kronor samt för lön till två förste byråsekreterare och till två kanslibiträden 16 800 respektive 7 200 kronor.

Icke-ordinarieposten torde böra ökas med 54 600 kronor, varav för två försäkringsråd 21 300 kronor, för en assessor 9 300 kronor och för tre förste byråsekreterare 24 000 kronor. Samtidigt bortfalla under sistnämnda post avlöningsskostnaderna för två tillfälliga föredragande och ett extra ordinarie kontorsbiträde, 11 900 respektive 2 700 kronor eller tillhopa 14 600 kronor. Medelsbehovet torde alltså vid tillämpning av nu gällande löne- och befordringssystem uppgå vad avser ordinarieposten till (153 000 + 26 000) 179 000 kronor och vad avser icke-ordinarieposten till (76 500 + 54 600 — 14 600) 116 500 kronor.

Den för amanuens- och biträdespersonalen föreslagna normala befordringsgången bör med hänsyn till sammansättningen av den nuvarande biträdespersonalen hos försäkringsrådet föranleda till att antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster minskas med en och att medel beräknas för avlöande av ett extra ordinarie kontorsbiträde. Vid sådant förhållande torde medelsbehovet å ordinarieposten böra beräknas till (179 000 — 3 000) 176 000 kronor och å icke-ordinarieposten till (116 500 + 3 000) 119 500 kronor.

Med tillämpning av såväl löneregleringen som förenämnda befordringsgång för vissa befattningshavare beräknar jag medelsbehovet för avlöningar till ordinarie tjänstemän till 246 000 kronor och för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 185 200 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde i överensstämmelse med försäkringsrådets förslag böra upptagas med oförändrat belopp, 42 800 kronor. För rörligt tillägg torde ett belopp av 26 000 kronor vara erforderligt.

Det för försäkringsrådets avlöningsanslag erforderliga beloppet har jag alltså uppskattat till (246 000 + 185 200 + 42 800 + 26 000) 500 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för försäkringsrådet följande ändringar skola vidtagas, nämligen uppflyttning — med bibehållen egenskap av fullmaktstjänst — av befattningen såsom ordförande och chef från lönegrad B 3 till lönegrad med samma årslön som tillkommer förordnandetjänsteman i nuvarande lönegrad C 12, utökning av antalet förste byråsekreterare i lönegrad A 24 från 2 till 4, införande av 2 befattningar såsom kansli-biträde i lönegrad A 7, minskning av antalet kontorsbiträden i lönegrad A 4 från 2 till 1, införande av 2 befattningar såsom försäkringsråd i lönegrad Eo 30 och 1 befattning såsom assessor i lönegrad Eo 27 samt ökning av antalet förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24 från 3 till 6;

dels godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	246 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	42 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	185 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26 000
Summa förslagsanslag		kronor 500 000;

dels ock till Försäkringsrådet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 500 000

[37.] 35. Försäkringsrådet: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	13 300	13 628
1946/47	13 900	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	29 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	900
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	400
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	12 600
Summa		kronor 13 900

Av det för *expenser* upptagna beloppet ha 700 kronor avsetts för lyse och 11 900 kronor för övriga *expenser*.

I skrivelser den 23 augusti och den 8 november 1946 har *försäkringsrådet* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar föreslår försäkringsrådet upptagna till oförändrade belopp, 900 respektive 400 kronor.

Beträffande anslagsposten till *expenser* hemställer rådet om förhållandevis stora uppräknings, i huvudsak med hänsyn till den utökning av rådets tjänstelokaler, som nödvändiggöres av redan förefintlig lokalbrist och ett bifall till rådets förslag om personalförstärkning. Delposten till lyse föreslår rådet höjd med 250 kronor till 950 kronor. I fråga om delposten till övriga *expenser* äro de kostnader, för vilkas gäldande rådet begär ökad medelsanvisning, till största delen av engångsnatur. Sälunda avses för likvidering av vissa eftersläpande kostnader för telefonsamtal 550 kronor, för inredande av skåp för rådets akter 250 kronor och för anskaffande av möbler och andra inventarier 13 000 kronor. Härjämte hemställer rådet, att för städning och

renhållning, för telefon m. m. samt för skrivmateriel, papper, böcker m. m. ytterligare respektive 1 800, 900 och 750 kronor måtte anvisas. Rådet beräknar således delposten till övriga expenser till (11 900 + 550 + 250 + 13 000 + 1 800 + 900 + 750) 29 150 kronor och hela expensposten till (950 + 29 150) 30 100 kronor.

De totala kostnaderna ha i enlighet härmed av rådet uppskattats till (900 + 400 + 30 100) 31 400 kronor.

Departements-
chefen.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar torde i överensstämmelse med försäkringsrådets förslag upptagas med oförändrade belopp, 900 respektive 400 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser har rådet hemställt om en förhållandevis stor uppräknig, främst med hänsyn till förestående utökning av rådets tjänstelokaler. I huvudsak torde denna framställning böra bifallas. Ökningen av delposten till lyse synes dock kunna begränsas till 100 kronor och delposten alltså kunna bestämmas till 800 kronor. Under delposten till övriga expenser torde en uppräknig med 12 000 kronor ske, avseende engångsutgifter i fråga om anskaffande av möbler och andra inventarier samt inredande av aktskåp. Däremot synes vid uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår hänsyn icke böra tagas till eftersläpande telefonavgifter. Därest likvidering av dessa avgifter icke kan ske under löpande budgetår utan överskridande av anslagsposten, torde frågan härom böra underställas Kungl. Maj:ts prövning. För de under nästa budgetår tillkommande utgifter av löpande natur som skola bestridas från delposten till övriga expenser torde en höjning av 3 000 kronor vara tillfyllest. Delposten kan således bestämmas till (11 900 + 12 000 + 3 000) 26 900 kronor och hela expensposten till (800 + 26 900) 27 700 kronor.

Medelsbehovet under försäkringsrådets omkostnadsanslag uppskattar jag alltså till (900 + 400 + 27 700) 29 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 29 000

[38.] 36. **Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag förut under punkt 12 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 500 000

[39.] 37. **Yrkesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anført under punkten 12 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 350 000

[40.] 38. **Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m., förslagsanslag.** I 19 § olycksfallsförsäkringslagen enligt dess lydelse intill den 1 januari 1947 stadgades, att avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten, vilka icke på föreskrivet sätt blivit erlagda, skulle förskjutas av statsverket och indrivivas i den för indrivning av resterande kronoutskylder stadgade ordningen. Närmare föreskrifter i ämnet lämnades i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130; ändr. 48/1930, 144/1933 och 232/1937) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt i kungörelsen samma dag (nr 132; ändr. 49/1930 och 233/1937) med närmare bestämmelser om inbetalning och redovisning av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt nyssnämnda lag. De icke erlagda avgifterna skulle förskjutas från förslagsanslaget till *Kostnader* enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., varefter länsstyrelserna skulle ombesörja, att de resterande beloppen indrevos och tillgodofördes anslaget. Utgifter och inkomster å anslaget uppgingo under budgetåret 1945/46 till 1 062 345 respektive 882 831 kronor med en nettoutgift sålunda av 179 514 kronor. För innevarande budgetår är anslaget upptaget med 250 000 kronor.

Genom lag den 29 juni 1946 (nr 493) har 19 § olycksfallsförsäkringslagen från och med den 1 januari 1947 ändrats så, att föreskrifterna om förskjutande av försäkringsavgifter utgått. Samtidigt (SFS 494/1946) ha i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) vissa ändringar vidtagits, vilka innebära, att riksförsäkringsanstalten från och med den 1 januari 1947 äger att från vederbörligt anslag å riksstaten tillgodogöra sig hela beloppet av försäkringsavgifterna för visst år för s. k. mindre arbetsgivare (d. v. s. arbetsgivare med i regel mindre än fem årsarbetare), så snart dessa avgifter antecknats i arbetsgivarförteckningarna för ifrågavarande år. Anstalten har således icke längre såsom hittills att avvakta att dessa avgifter inflyta i samband med kronouppbörderna. Med avseende på större arbetsgivares försäkringsavgifter, vilka icke påföras i arbetsgivarförteckningarna utan av anstalten direkt debiteras arbetsgivarna, skall nuvarande ordning alltjämt gälla, d. v. s. anstalten skall äga att av anslagsmedel tillgodogöra sig uppkommande restantier. Beträffande såväl mindre som större arbetsgivares avgifter, vilka icke erlagts i föreskriven ordning, gäller, att de skola indrivivas på sätt i uppbördsförordningen stadgas.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkningar av ifrågavarande medelsbehov för nästa budgetår och härvid anfört följande.

Utgifter och inkomster å det för ändamålet anvisade anslaget för nästa budgetår måste på grund av de vidtagna ändringarna i uppbördsbestämmelserna beräknas till belopp, som högst avsevärt överstiga utgifter och inkom-

ster å motsvarande anslag till kostnader enligt 19 § olycksfallsförsäkringslagen.

Det under budgetåret 1947/48 inflytande premiebeloppet för de större arbetsgivarna, inklusive tilläggsavgifter, torde under förutsättning av i huvudsak oförändrad sysselsättningsgrad inom industrien kunna beräknas till omkring 24 miljoner kronor. För de mindre arbetsgivarna kan motsvarande belopp väntas uppgå till omkring 9 miljoner kronor. Restantierna, beräknade i procent av de inflytande premiebeloppen, uppgingo under budgetåret 1944/45 för större arbetsgivare till 2,8 % och för mindre arbetsgivare till 7,8 %. Under budgetåret 1945/46 voro motsvarande procenttal 2,7 och 7,8. Med ledning av dessa siffror kunna bruttoutgifterna å anslaget under budgetåret 1947/48 uppskattas till omkring (9 000 000 + 2,75 % av 24 000 000) 9 650 000 kronor och restantiernas sammanlagda belopp till omkring (2,75 % av 24 000 000 + 7,5 % av 9 000 000) 1 350 000 kronor.

Anslagets inkomster under budgetåret 1947/48 komma att utgöras av vid skatteuppbörden inflytande försäkringsavgifter från mindre arbetsgivare samt av indrivna restantier från såväl större som mindre arbetsgivare. Med hänsyn till att avgifterna för mindre arbetsgivare efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande komma att inflyta till skattemyndigheterna senare än hittills måste det antagas att indrivningen av restantier under budgetåret 1947/48 kommer att stanna vid ett betydligt lägre procenttal än under föregående budgetår. Under förutsättning att hela beloppet av de mindre arbetsgivare debiterade försäkringsavgifterna frånräknat restantier eller omkring (9 000 000—7,5 % av 9 000 000) 8 300 000 kronor inflyter och före den 1 juli 1948 inlevereras till anslaget samt att under budgetåret 1947/48 omkring hälften av sammanlagda restantierna eller i runt tal 700 000 kronor indrivs, torde anslagets inkomster kunna uppskattas till omkring 9 000 000 kronor.

Det erforderliga anslagsbeloppet skulle enligt denna beräkning komma att uppgå till (9 650 000—9 000 000) 650 000 kronor.

Från och med nästa budgetår synes anslaget böra benämnas Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m.

Departements-
chefen.

Hittills har från förslagsanslaget till kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. förskjutits de avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten som icke blivit i vanlig ordning erlagda. De resterande beloppen ha i möjlig mån indrivits och tillgodoförts anslaget. Av uppbördsreformen föranledda ändringar av 19 § olycksfallsförsäkringslagen och förordningen angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt olycksfallsförsäkringslagen innebära den omläggningen, att anstalten från och med den 1 januari 1947 äger att från vederbörligt riksstatsanslag tillgodogöra sig hela beloppet av påförda försäkringsavgifter för s. k. mindre arbetsgivare, medan beträffande de större arbetsgivarna liksom hittills endast uppkommande restantier skola förskjutas från anslaget. Till anslaget inlevereras vid skatteuppbörden inflytande försäkringsavgifter från de mindre arbetsgivarna och indrivna restantier från såväl större som mindre arbetsgivare.

Riksförsäkringsanstalten beräknar nettoutgifterna enligt det nya systemet under nästa budgetår till 650 000 kronor, medan det för innevarande budgetår anvisade anslaget för motsvarande ändamål är upptaget till 250 000 kronor. Omläggningen i och för sig kommer icke att föranleda någon ökning av

statens nettokostnader i förevarande avseende, utan föreslagen uppräknings av anslagsbeloppet är betingad av att enligt det nya systemet restantierna för de mindre arbetsgivarna komma att kunna indrivas vid en senare tidpunkt än enligt det äldre. Riksförsäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag finner jag mig böra godtaga. I enlighet med anstaltens förslag bör anslaget från och med nästa budgetår benämnas Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förskottering av olycksfallsförsäkringsavgifter m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 650 000

[41.] 39. Livrätetillägg åt vissa livrätetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	345 000	369 931
1944/45	360 000	364 807
1945/46	348 000	358 551
1946/47	336 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	336 000	—

Enligt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livrätetillägg av statsmedel åt vissa livrätetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger under vissa förutsättningar den, som är berättigad till livränta enligt nämnda lag, att erhålla ett årligt livrätetillägg, motsvarande 125 % av livräntan. Jämlikt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449; ändr. 351/1946) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., vilken enligt berörda förordning nr 351/1946 gäller till och med den 31 december 1947, utgå å här berörda livrätetillägg dyrtidstillägg med 20 % av livrätetilläggens belopp.

Såväl livrätetilläggen som därå belöpande dyrtidstillägg bestridas av ifrågavarande anslag.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *riksförsäkringsanstalten* beräknat summan av de under nästa budgetår utgående livrätetilläggen till 280 000 kronor. Kostnaderna för dyrtidstillägg har anstalten, under förutsättning att dyrtidstillägg under hela nästa budgetår komme att, i likhet med vad för närvarande gäller, utgå med 20 %, uppskattat till omkring 56 000 kronor. Anstalten har alltså beräknat det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag för nästa budgetår till (280 000 + 56 000) 336 000 kronor eller samma belopp som det, varmed anslaget upptagits för innevarande budgetår.

Under antagande att dyrtidstillägg å här berörda livrätetillägg jämväl efter utgången av år 1947 komma att utgå med 20 % av livrätetilläggens

belopp — en fråga, till vilken ställning emellertid ännu icke tagits — kan jag biträda riksförsäkringsanstaltens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 336 000

[42.] 40. Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m., *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	2 700 000	2 736 596
1944/45	3 000 000	3 211 722
1945/46	3 300 000	3 206 469
1946/47	3 900 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	3 550 000	—

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *riksförsäkringsanstalten* såsom underlag för beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår meddelat, att anstalten enligt ett flertal olika författningar, i främsta rummet kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678; ändr. 400/1944) med särskilda bestämmelser om tillämpning av 1916 års olycksfallsförsäkringslag å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, samt enligt särskilda Kungl. Maj:ts beslut (jämför statsliggaren s. 230) under budgetåret 1945/46 utbetalat ersättningar från anslaget till ett sammanlagt nettobelopp av 1 788 988 kronor mot 1 742 503 kronor under budgetåret 1944/45. Den andra stora posten bland utbetalningarna från anslaget utgjorde dyrtidstillägg enligt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. I dyrtidstillägg enligt denna förordning hade anstalten under budgetåret 1945/46 utbetalat 1 400 613 kronor.

Angående anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 har riksförsäkringsanstalten anfört i huvudsak följande.

Någon tillförlitlig beräkning av kostnaderna för budgetåret 1947/48 kan under nu rådande förhållanden icke verkställas. Med ledning av de anförda belastningssiffrorna och med hänsyn dels till den fortgående stegringen av kostnaderna, dels till de från och med den 1 juli 1946 höjda ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen torde emellertid utbetalningarna jämlikt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) samt vissa andra författningar och Kungl. Maj:ts beslut uppskattningsvis få beräknas till 2 200 000 kronor för budgetåret 1947/48. Med hänsyn till kostnaden under budgetåret 1945/46 för dyrtidstillägg jämlikt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449), vilken enligt förordningen den 29 juni 1946 (nr 351) gäller till och med den 31 december 1947, ävensom till sannolikheten av viss avgång bland de till dyrtidstillägg berättigade livräntetagarna torde — förutsatt att dyrtidstillägg kommer att utgå efter oförändrade grunder även under senare hälften av budgetåret 1947/48 — kostnaden för ifrågavarande tillägg kunna uppskattas till 1 350 000 kronor för nästkommande budgetår. Sistnämnda belopp kan

antagas täcka även kostnaden för förhöjning av livräntor enligt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) samt de ersättningar, som skola utbetalas av statskontoret och länsstyrelserna.

Anslaget synes sålunda för budgetåret 1947/48 böra upptagas till 3 550 000 kronor.

Riksförsäkringsanstaltens beräkning av kostnaderna för de ersättningar av olika slag, som bestridas från ifrågavarande anslag, kan jag biträda. Jag uppskattar alltså dessa kostnader under nästa budgetår till 2 200 000 kronor. Vad beträffar dyrtidstilläggen får jag erinra om att förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) gäller allenast till utgången av år 1947. Till frågan efter vilka grunder dyrtidstilläggen skola utgå efter den 31 december 1947 har jag ännu icke tagit ställning. Det oaktat synes mig redan nu kunna göras en beräkning av kostnaderna för dyrtidstilläggen med utgångspunkt från antagandet, att tilläggen under första halvåret 1948 komma att utgå efter oförändrade grunder. Jag kan därvid även i denna del ansluta mig till riksförsäkringsanstaltens uppskattning av medelsbehovet och beräknar alltså kostnaderna för dyrtidstilläggen under nästa budgetår till 1 350 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget torde således i enlighet med riksförsäkringsanstaltens förslag kunna beräknas till (2 200 000 + 1 350 000) 3 550 000 kronor.

Departements-
chefen.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 3 550 000

[43.] 41. **Bidrag till fiskares försäkring, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	150 000	23 013
1944/45	160 000	245 279
1945/46	160 000	195 310
1946/47	160 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	160 000	—

Enligt bestämmelserna i förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall (ändrad genom förordningar nr 131/1922, 143/1939 och 120/1942) skall den försäkrade erlägga en viss årlig avgift, under det att staten betalar det belopp, som ytterligare erfordras för täckande av den risk försäkringen avser, ävensom förvaltningskostnaderna. Jämlikt kungörelse den 30 april 1942 (nr 218) skall till ersättning, som på grund av försäkring enligt nämnda förordning utgår såsom sjukpenning, livränta eller begravningshjälp, där olycksfallet förorsakats av krigsätgård, av statsmedel utgivas ett tillägg motsvarande 50 % av ersättningen. Enligt en förordning den 19 maj 1944 (nr 237),

vilken jämlikt förordning nr 352/1946 gäller till och med den 31 december 1947, utgår vidare under vissa förutsättningar dyrtidstillägg av statsmedel å livränta och livräntetillägg, som åtnjutas på grund av nu ifrågavarande försäkring, med 20 % av förmånens belopp. Statens kostnader för försäkringen gäldas från förevarande anslag.

I skrivelse den 26 augusti 1946 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anstalten har däri till en början lämnat följande uppgifter om antalet försäkrade fiskare samt om försäkringsavgifter och statsbidrag.

År	Antal försäkrade fiskare vid årets slut	Försäkringsavgifter Kr.	Erforderligt bidrag av statsmedel Kr.
1941	8 135	80 982	65 242
1942	9 550	112 037	22 530
1943	10 734	137 614	227 796
1944	11 045	144 085	181 677
1945	11 299	151 832	324 218

I anslutning härtill har anstalten därefter anfört följande.

Antalet försäkrade fiskare utgör för närvarande omkring 11 390.

Att det erforderliga statsbidraget för åren 1943, 1944 och 1945 uppgått till så stora belopp har berott därpå, att under nämnda år respektive 11, 12 och 17 i riks-försäkringsanstalten försäkrade fiskare omkommit på grund av krigsätgård. Under år 1941 förekommo endast två och under år 1942 intet dylikt dödsfall. Ej heller innevarande år har något sådant dödsfall hittills inträffat. Med hänsyn härtill räknar anstalten för ifrågavarande ändamål med ett i förhållande till närmast föregående år avsevärt minskat behov av statsbidrag för nästkommande budgetår och uppskattar det erforderliga anslagsbeloppet till 160 000 kronor eller samma belopp, som uppförts i riksstaten för innevarande budgetår.

Departements-
chefen.

Med biträdande av riks-försäkringsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskares försäkring* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 160 000

[44.] 42. **Bidrag till föreningen för arbetarskydd.** Beträffande riktlinjerna för den av föreningen för arbetarskydd bedrivna verksamheten hänvisar jag till den i 1943 års statsverksproposition (V s. 54) lämnade redogörelsen.

Föreningen har under en längre tid såsom bidrag till sin verksamhet åtnjutit statsbidrag, som under senare budgetår utgått med 3 000 kronor. För år 1945 har föreningen liksom tidigare erhållit bidrag med 2 000 kronor från envar av svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige samt med 1 500 kronor från vissa försäkringsbolag.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *föreningen för arbetarskydd* hemställt att även under budgetåret 1947/48 komma i åtnjutande av statsbidrag.

Av framställningen och en härvid fogad redogörelse för föreningens verksamhet under år 1945 framgår, att denna verksamhet under sagda år fortgått efter i stort sett samma riktlinjer som tidigare. Sedan oktober 1945 samarbetade föreningen nära med svenska brandskyddsföreningen och arbetarnas samaritförbund och hade tillsammans med dessa organisationer anordnat visning av sin ambulerande arbetarskyddsutställning på ett flertal platser. På senaste tid hade vidare önskemål framförts om att den ambulerande utställningen skulle demonstreras vid undervisningsanstalter i landsorten och vid militära förläggningar. För en sådan utvidgning av verksamheten erfordrades emellertid en dubbling av de nu i utställningen ingående monstrarna och viss komplettering av åskådningsmaterialet i monstrarna. Kostnaden härför beräknades till 15 000 kronor. Av för ändamålet reserverade medel kunde föreningen själv bestrida ungefär hälften av denna kostnad. För återstoden, omkring 7 000 kronor, vore föreningen i behov av bidrag. Då det hittills utgående bidraget av 3 000 kronor för år alltjämt vore erforderligt för de med föreningens permanenta utställning i Stockholm förenade löpande kostnaderna, hemställer föreningen om ett statsbidrag för nästa budgetår av 10 000 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *riksförsäkringsanstalten* och *statskontoret*. Riksförsäkringsanstalten vitsordar härvid värdet av den ambulerande utställningen och tillstyrker livligt, att det begärda statsbidraget beviljas. — Med hänsyn till att in- och utgående saldot i föreningens räkenskaper för år 1945 utgjort ungefär 19 000 respektive 29 000 kronor anser statskontoret däremot, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår bör anvisas högst med oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Föreningen för arbetarskydd — vars fortsatta verksamhet icke beröres i det av 1938 års arbetarskyddskommitté nyligen avgivna betänkandet om organisationen av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen utan kommer att av kommittén behandlas först i ett senare sammanhang — har en viktig uppgift att fylla såsom upplysnings- och propagandaorgan på arbetarskyddets område. Föreningen synes därför även under nästa budgetår böra komma i åtnjutande av statsbidrag. Utöver det bidrag å 3 000 kronor, som under senare budgetår regelbundet tilldelats föreningen, hemställer föreningen om ett bidrag å 7 000 kronor. Sistnämnda belopp avser den del av kostnaden för utvidgning och förnyelse av föreningens ambulerande utställning, som icke kunde bestridas av föreningens egna för ändamålet avsatta medel. Givetvis finner jag det angeläget, att ifrågavarande utställning befinner sig i fullgott skick. Emellertid synes föreningens ekonomiska ställning numera vara så god, att föreningen bör kunna till större delen med egna medel bestrida utgifterna för avsedda åtgärder beträffande utställningen. Jag förordar därför, att bidraget till föreningen för nästa budgetår begränsas till 5 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreningen för arbetarskydd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 5 000

Folkpensionering.

[45.] 43. **Pensionsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** För pensionsstyrelsen äro för innevarande budgetår tre förslagsanslag anvisade, nämligen till pensionsstyrelsen: avlöningar ett anslag av 1 910 800 kronor, till pensionsstyrelsen: omkostnader ett anslag av 414 300 kronor och till pensionsstyrelsen: pensionsstyrelsens ortsombud ett anslag av 230 000 kronor.

Socialvårdskommittén har i maj 1946 avgivit betänkande med förslag angående folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. (SOU 1946: 37). Häri föreslås viss omorganisation av pensionsstyrelsen i anledning av den nya folkpensioneringslagstiftningen.

I sitt utlåtande den 10 oktober 1946 över betänkandet har *pensionsstyrelsen* ansett, att den nya organisationen bör genomföras senast den 1 juli 1947. Styrelsen har sedermera i skrivelse den 30 oktober 1946 beräknat medelsbehovet under nästa budgetår för pensionsstyrelsens avlöningar till 2 551 400 kronor enligt ett alternativ och 2 526 400 kronor enligt ett annat alternativ, för pensionsstyrelsens omkostnader till 598 500 kronor och för pensionsstyrelsens ortsombud till 330 000 kronor.

Departement-
schefen.

Då jag ännu icke haft tillfälle att taga ställning till frågan om pensionsstyrelsens organisation, förordar jag, att ifrågasvarande tre anslag i riksstatförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen torde härvid kunna upptagas med följande belopp, nämligen anslaget till pensionsstyrelsen: avlöningar med 2 500 000 kronor, anslaget till pensionsstyrelsen: omkostnader med 500 000 kronor och anslaget till pensionsstyrelsen: pensionsstyrelsens ortsombud med 350 000 kronor.

Hemställen beträffande sistnämnda båda anslag gör jag under nästföljande två punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensionsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1947/1948 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 500 000

[46.] 44. **Pensionsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 500 000

[47.] 45. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 45 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 350 000

[48.] 46. **Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., förslagsanslag.** Lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering och förordningen samma dag (nr 435) om invalidunderstöd gälla intill den 1 januari 1948. Sistnämnda lag ersättas berörda båda författningar med lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Till kostnaderna för de enligt 1935 års lag och förordning utgående förmånerna skola kommuner och landsting bidra på sätt i författningarna närmare angives. Även till pensionskostnaderna på grund av 1946 års lag skola kommunerna lämna bidrag, för vilka grunderna dock ännu icke fastställts. Återstående kostnader bestridas av staten.

Till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. har för vardera av budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats ett förslagsanslag av 149 000 000 kronor. Nettoutgifterna å det för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget utgjorde 149 111 743 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och härvid anfört följande.

Under andra halvåret 1947 gälla fortfarande tidigare bestämmelser rörande folkpensioner och invalidunderstöd. Vid uppskattningen av kostnaderna för dessa förmåner under andra halvåret 1947 har pensionsstyrelsen utgått från vad som utbetalats i folkpensioner och invalidunderstöd under andra halvåret 1945, 90 250 000 kronor. Ehuru tillströmningen utav sökande av folkpension med tilläggs pension eller av invalidunderstöd ökat — sökandena voro första halvåret 1946 omkring 26 % flera än motsvarande tid 1944 — torde man kunna räkna med att kostnaderna för tilläggs pensioner och invalidunderstöd för andra halvåret 1947 bli ungefär lika stora som för andra halvåret 1945. Anledningen härtill är den successiva minskningen av antalet fall, i vilka tilläggs pensionen på grund av övergångsbestämmelserna i 1935 års lag utgår med 50 kronor mera än enligt lagens huvudbestämmelser. Vid bedömandet av kostnaden för grundpensioner torde man få räkna med en årlig ökning av omkring 3 000 000 kronor. Pensionsstyrelsen har därför räknat med att totalkostnaden för folkpensioner och invalidunderstöd andra halvåret 1947 kommer att överstiga motsvarande kostnad andra halvåret 1945 med 3 000 000 kronor och alltså uppgå till 93 250 000 kronor.

Kommunbidraget, som för andra halvåret 1945 beräknats uppgå till 12 550 000 kronor, torde för andra halvåret 1947 kunna beräknas till oförändrat belopp. Landstingsbidraget, som andra halvåret 1945 beräknats till 2 000 000 kronor, torde, då dess belopp årligen sjunker med omkring 400 000 kronor, för andra halvåret 1947 kunna uppskattas till 1 600 000 kronor. Sammanlagda kommun- och landstingsbidraget för halvåret i fråga torde alltså kunna upptagas till 14 150 000 kronor.

Statens andel i kostnaden för andra halvåret 1947 torde alltså kunna beräknas till 79 100 000 eller avrundat 79 000 000 kronor.

Kostnaderna efter den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande ha i proposition till 1946 års riksdag nr 220 (sid. 126) för år beräknats till 781 miljoner kronor. Härifrån skulle avgå ett kommunbidrag av 67 miljoner kronor, varför på statens andel skulle falla 714 miljoner kronor. Vid behandlingen av förenämnda proposition beslöt emellertid riksdagen att ur folkpensioneringslagen utesluta föreskriften om kommunbidragets beräkning i avvaktan på särskild utredning härom. Under förutsättning att även med

eventuellt förändrade bestämmelser för kommunbidragets beräkning statens kostnadsandel blir oförändrad skulle statens kostnader för första halvåret 1948 således kunna upptagas till 357 miljoner kronor. Statens hela kostnader för folkpensioner (invalidunderstöd) för budgetåret 1947/48 skulle alltså kunna upptagas till 436 miljoner kronor.

Till berörda belopp komma vissa mindre kostnader, nämligen bidrag till frivillig försäkring och till kommunalt ortstillägg enligt 6 § 3 mom. tredje stycket i 1935 års lag samt kostnaderna för undersökning på sjukvårdsanstalt jämlikt 31 § fjärde stycket samma lag och 36 § tredje stycket nya folkpensioneringslagen. De båda förstnämnda kostnaderna avse hela år 1947, medan den sistnämnda avser budgetåret 1947/48. För budgetåret 1945/46 utgingo de med respektive 9 960, 66 115 och 69 577 kronor och torde för budgetåret 1947/48 böra beräknas till sammanlagt omkring 150 000 kronor. Dessa kostnader torde kunna bestridas ur det ovan beräknade anslagsbeloppet.

Från anslagsposten torde jämväl få bestridas kostnader för dyrtidstillägg, provisoriska förstärkningar, utjämningspensioner, utjämningsunderstöd och blindhetsersättningar, som kunna tillkomma personer som efter 1948 års ingång beviljas dylik förmån för tid dessförinnan.

På grund av det anförda har pensionsstyrelsen hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas till 436 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag skall beräknas med utgångspunkt från att gällande bestämmelser om folkpensioner och invalidunderstöd tillämpas under första hälften av budgetåret och att den nya folkpensioneringslagen äger giltighet under budgetårets senare hälft.

För första hälften av budgetåret synas ifrågasvarande kostnader kunna i nära anslutning till belastningen för budgetåret 1945/46 uppskattas till 75 miljoner kronor.

Kostnadsberäkningen för andra hälften av budgetåret erbjuder betydande svårigheter. Såsom pensionsstyrelsen erinrar beräknade jag i propositionen nr 220/1946 den årliga bruttokostnaden för folkpensioneringen vid reformens genomförande till 781 miljoner kronor. Härvid utgick jag från att antalet invalidpensionärer vid ingången av år 1948 skulle utgöra högst 200 000 mot av socialvårdskommittén beräknade över 250 000. Även den av mig till grund för kostnadsberäkningen lagda siffran på antalet invalidpensionärer torde emellertid komma att visa sig vara för hög. Antalet sådana pensionärer uppgick vid utgången av år 1944 till 143 000 men sjönk under det därpå följande året till 140 000. Främsta orsaken härtill torde vara att knappheten på arbetskraft möjliggjort placering på arbetsmarknaden av ett stort antal s. k. partiellt arbetsföra. Numera kända förhållanden av betydelse för frågans bedömande synas berättiga till antagandet att invalidpensionärernas antal under första hälften av år 1948 kommer att hålla sig omkring 160 000. Vad härefter angår kommunbidragets storlek ha särskilda sakkunniga i november 1946 avgivit förslag till grunder för bestämmandet av dessa bidrag. Även om ställning ännu icke kunnat tagas till detta förslag, vars remissbehandling alltjämt pågår, torde man med nuvarande skatteunderlag kunna räkna med ett sammanlagt kommunbidrag per år av omkring 70 miljoner kronor.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under senare hälften av nästa budgetår till 340 miljoner kronor.

Enligt mina beräkningar bör alltså anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas till 415 miljoner kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.....
..... kronor 415 000 000

[49.] 47. **Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd, förslagsanslag.** Enligt lagen den 7 juni 1946 (nr 251) om dyrtidstillägg under budgetåret 1946/47 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag skall den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd erhålla dyrtidstillägg därå för var och en av perioderna oktober—november 1946, december 1946—januari 1947 och februari—mars 1947 med belopp, motsvarande ett månadsbelopp av förmånen, samt för vart och ett av tredje kvartalet 1946 och andra kvartalet 1947 med 35 kronor, dock minst ett månadsbelopp. Till kostnaderna för dyrtidstilläggen bidraga landsting och kommuner med vissa bestämda andelar. Huvudparten betalas dock av staten.

Enligt förordningen den 7 juni 1946 (nr 256) om dyrtidstillägg under budgetåret 1946/47 å blindhetsersättningar skall vidare den som åtnjuter blindhetsersättning under budgetåret 1946/47 av statsmedel erhålla dyrtidstillägg därå med 208 kronor för år räknat, vilket belopp vid utbetalningen lika fördelas på årets samtliga månader.

För budgetåret 1945/46 anvisades till bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd ett förslagsanslag av 61 400 000 kronor och till dyrtidstillägg å ersättning åt blinda ett förslagsanslag av 670 000 kronor. Nettoutgifterna under budgetåret uppgingo till respektive 61 865 251 och 671 913 kronor. För budgetåret 1946/47 ha för samma ändamål anvisats förslagsanslag av respektive 62 600 000 och 670 000 kronor.

Under budgetåret 1947/48 skall dyrtidstillägg å ifrågavarande förmåner under alla förhållanden endast utgå under tiden intill den nya folkpensioneringslagens ikraftträdande, d. v. s. under senare hälften av kalenderåret 1947.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande båda anslag och härvid anført följande.

Om utbetalningen av dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd under andra halvåret 1947 blir densamma som under motsvarande tid år 1946, kommer dyrtidstillägget att utgå med ett månadsbelopp och ett fixt belopp.

Under år 1945 var kostnaden för ett månadsbelopp 13,6 miljoner kronor och för ett fixt belopp 17,0 miljoner kronor. Med anledning av att tillströmningen av folkpensionstagare ökat torde under andra halvåret 1947

kostnaden böra beräknas till 14,0 respektive 17,6 miljoner kronor. Kostnaden för dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd under andra halvåret 1947 bör således beräknas till 31,6 miljoner kronor. Härifrån skall avgå kommun- och landstingsbidrag. Dylikt bidrag utgår för budgetåret 1946/47 med följande procent av kommunernas och landstingens kostnader för under vartdera av åren 1946 och 1947 utanordnade tilläggs pensioner och invalidunderstöd:

Kommunbidrag		
Ortsgrupp 1	.....	23,8
» 2	.....	21,4
» 3	.....	21,0
Landstingsbidrag	.....	22,8

Procentsatserna ha beräknats med hänsyn till att två fixa belopp och tre månadsbelopp skola utgå. Enär styrelsen enligt vad nyss sagts förutsatt att under budgetåret 1947/48, d. v. s. under andra halvåret 1947, endast ett fixt belopp och ett månadsbelopp skola utgå, torde dessa procentsatser i lämplig proportion böra nedsättas. Enligt vad inom pensionsstyrelsen verkställda undersökningar givit vid handen, torde kommun- och landstingsbidragen skäligen böra utmätas till följande procent av de ordinarie kommun- och landstingsbidragen för år 1947:

Kommunbidrag		
Ortsgrupp 1	.....	19,7
» 2	.....	17,3
» 3	.....	16,8
Landstingsbidrag	.....	18,6

Utmätas bidragen på angivet sätt skulle efter styrelsens beräkningar kommun- och landstingsbidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd under budgetåret 1947/48 utgå med i runt tal 5 200 000 kronor. Statens kostnader för ändamålet i fråga skulle alltså kunna beräknas till 26 400 000 kronor.

Då utbetalning av blindhetsersättningar upphör med utgången av kalenderåret 1947, beräknar pensionsstyrelsen kostnaderna för dyrtidstillägg å sådana ersättningar till halva anslagsbeloppet för ändamålet för budgetåret 1946/47 eller alltså till 335 000 kronor.

Departements-
chefen.

Dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och blindhetsersättningar skola utgå längst intill den 1 januari 1948, då den nya folkpensioneringslagstiftningen träder i kraft. Denna dag avlättes proposition med förslag till lag om dyrtidstillägg under senare halvåret 1947 å folkpensioner och invalidunderstöd m. m. Förslaget innebär bland annat, att under första hälften av budgetåret 1947/48 dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd samt å blindhetsersättningar skola, i enlighet med vad pensionsstyrelsen i sina anslagsberäkningar förutsatt, utgå enligt samma grunder som under motsvarande del av löpande budgetår. Anslagen för ifrågavarande båda ändamål torde böra upptagas till de av pensionsstyrelsen föreslagna beloppen, respektive 26 400 000 och 335 000 kronor.

Hemställan beträffande anslaget till dyrtidstillägg å ersättning åt blinda gör statsrådet Mossberg under punkten 61. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
förslagsanslag av ..... kronor 26 400 000

[50.] 48. **Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd, förslagsanslag.** Enligt lagen den 1 december 1944 (nr 751; ändr. 231/1945 och 253/1946) skola provisoriska förstärkningar av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd för varje budgetår utgå till samtliga härtill berättigade med dels två fixa belopp å vardera 50 kronor, dels två belopp, vardera motsvarande folkpensionens eller invalidunderstödet belopp för en månad, samt till ogift person ävensom till den vars make fyllt 60 år och ej för egen del åtnjuter tilläggs-pension, invalidunderstöd, utjämnings-pension eller utjämningsunderstöd, med ytterligare 100 kronor. Till kostnaderna för de provisoriska förstärkningarna bidraga landsting och kommuner med vissa bestämda andelar. Huvudparten betalas dock av staten.

Enligt lagen den 1 juni 1945 (nr 233; ändr. 255/1946) utgå i begränsad omfattning provisoriska utjämnings-pensioner och utjämningsunderstöd. Kostnaderna härför bestridas till en mindre del av kommuner och i övrigt av staten.

Berörda författningar upphöra att gälla i och med den nya folkpensions-lagens ikraftträdande den 1 januari 1948.

För bestridande av statens ifrågavarande kostnader under budgetåret 1946/47 har under rubriken Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd för nämnda budgetår anvisats ett förslagsanslag av 87 000 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* beräknat medelsbe-hovet under anslaget för nästa budgetår och härvid anfört följande.

Om enahanda utbetalningar av provisorisk förstärkning av tilläggs-pension och invalidunderstöd som under andra halvåret 1946 förutsättas skola äga rum under andra halvåret 1947 skulle därunder utgå dels ett be-lopp motsvarande folkpension eller invalidunderstöd under en månad, dels två belopp om 50 kronor till samtliga till provisorisk förstärkning berätti-gade personer, samt ytterligare 100 kronor till ogifta och vissa gifta personer.

Beräknat efter 1945 års förhållanden skulle totalkostnaden för ett månads-belopp uppgå till 13,6 miljoner kronor och för de övriga nyssnämnda för-månerna till 80,6 miljoner kronor, eller sammanlagt 94,2 miljoner kronor. Med hänsyn till att antalet pensionstagare ökat beräknar emellertid styrel-sen att kostnaden för ett månadsbidrag under andra halvåret 1947 bör för-höjas med omkring 2,9% och övriga förmåner med 3,5%, varför förmånerna alltså skulle draga en kostnad av 14,0 miljoner kronor respektive 83,4 mil-joner kronor, eller sammanlagt 97,4 miljoner kronor.

Kommunerna och landstingen bidraga för varje budgetår till de provi-soriska förstärkningarna med vissa procent av det ordinarie kommun- och

landstingsbidraget för det kalenderår, under vilket budgetåret börjar löpa. Dessa procentsatser voro för budgetåret 1946/47

för kommunbidrag:	
ortsgrupp 1.....	77,8
» 2.....	64,2
» 3.....	56,0
för landstingsbidrag	68,6

Vid fastställandet av nämnda procentsatser har förutsatts, att utöver vad ovan antagits för andra halvåret 1947 ytterligare ett belopp, motsvarande ett månadsbelopp, skulle utgå. Med hänsyn till den lägre provisoriska förstärkning, som sålunda skulle falla på budgetåret 1947/48, har pensionsstyrelsen beräknat, att de nyssnämnda procenttalen böra minskas till

för kommunbidrag:	
ortsgrupp 1.....	68,9
» 2.....	55,3
» 3.....	47,0
för landstingsbidrag	60,0,

allt räknat å vederbörande ordinarie bidrag för kalenderåret 1947.

Ifrågavarande beräkningar skulle medföra ett sammanlagt kommun- och landstingsbidrag för de provisoriska förstärkningarna under budgetåret 1947/48 av 16 700 000 kronor. På statens andel skulle för förmånerna i fråga falla en kostnad av 80 700 000 kronor.

Provisoriska utjämningspensioner och utjämningsunderstöd voro vid utgången av augusti 1946 i kraft till ett antal av 1 305 med ett årsbelopp av 269 000 kronor. För andra halvåret 1947 torde man kunna räkna med ett antal av omkring 2 000 med ett årsbelopp av omkring 400 000 kronor. Kostnaden för halvåret skulle alltså belöpa sig till omkring 200 000 kronor. Kommunbidrag härå torde kunna beräknas till omkring 35 000 kronor, varför på statens andel skulle falla 165 000 kronor.

Under återopande av det anförda föreslår pensionsstyrelsen, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages med 80 900 000 kronor.

Departements-
chefen.

I den under nästföregående punkt omförmälda propositionen föreslås bland annat sådan ändring i lagen den 1 december 1944 (nr 751) om provisoriska förstärkningar av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd, att dessa förstärkningar — i enlighet med vad pensionsstyrelsen i anslagsberäkningen förutsatt — skola under första hälften av budgetåret 1947/48 utgå på enahanda sätt som under motsvarande del av innevarande budgetår. Pensionsstyrelsens förslag, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår skall upptagas till 80 900 000 kronor, föranleder icke erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggs-pensioner och invalidunderstöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 80 900 000

[51.] 49. **Barnbidrag, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 8 250 000 kronor. Från anslaget

bestridas statens kostnader för de särskilda barnbidragen till änkors och invaliders barn enligt lagen den 18 juni 1937 (nr 382) med däri gjorda ändringar.

Under budgetåret 1946/47 utgår dyrtidstillägg å berörda barnbidrag enligt de grunder, som angivas i lagen den 7 juni 1946 (nr 251). Till gäldande av statens kostnader härför är för budgetåret anvisat ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor, rubricerat dyrtidstillägg å barnbidrag.

Vidare är för budgetåret 1946/47 under rubriken ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott anvisat ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av statens andel av de förskott å underhållsbidrag, som av barnavårdsnämnder beviljas och utbetalas enligt lagen den 11 juni 1943 (nr 382) med däri gjord ändring.

I särskilda skrivelser den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under anslagen till barnbidrag och till dyrtidstillägg å barnbidrag till respektive 7 100 000 och 3 300 000 kronor. Härvid har styrelsen utgått från att nuvarande bestämmelser i ämnet komma att gälla under hela nästa budgetår.

Under motsvarande förutsättning beräknar *socialstyrelsen* i skrivelse den 19 augusti 1946 anslaget till ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott för nästa budgetår till 2 600 000 kronor.

I sitt betänkande om barnkostnadernas fördelning (SOU 1946:5) föreslår 1941 års befolkningsutredning införande av allmänna barnbidrag å 200 kronor för barn och år. Utredningen beräknar den totala bruttokostnaden härför per år till omkring 270 miljoner kronor, varifrån emellertid enligt utredningens mening borde avgå ett belopp av 70 miljoner kronor, därest de i nuvarande statsbeskattning förekommande skattefria barnavdragen i enlighet med utredningens förslag avskaffas. En på befolkningsutredningens betänkande i denna del grundad proposition förberedes inom socialdepartementet. Jag har dock icke tagit slutlig ställning till frågan efter vilka grunder de allmänna barnbidragen skola utgå.

Departements-
chefen.

Enligt vad jag inhämtat kommer socialvårdskommittén att inom den närmaste tiden avgivna förslag till revision av lagstiftningen angående de särskilda barnbidragen avseende änkors och invaliders barn och angående bidragsförskotten.

Med hänsyn till det anförda förordar jag — efter samråd med statsrådet Mossberg vad avser bidragsförskotten — att i riksstatförslaget anslag till de i det föregående angivna ändamålen skola upptagas med endast preliminärt beräknade belopp. Härvid torde anslagen böra benämnas och beräknas enligt följande uppställning, varvid är att märka att beräkningen av anslaget till de allmänna barnbidragen avser endast ett halvt budgetår.

	Anslag	Belopp kronor
Barnbidrag, förslagsanslag		10 000 000
Dyrtidstillägg å barnbidrag, förslagsanslag		2 000 000
Allmänna barnbidrag, förslagsanslag		135 000 000
Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott, förslagsanslag		3 000 000

Hemställan beträffande sistnämnda tre anslag göres under nästföljande två punkter och punkten 92.

Här hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnbidrag* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10 000 000

[52.] 50. **Dyrtidstillägg å barnbidrag, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtidstillägg å barnbidrag* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 000 000

[53.] 51. **Allmänna barnbidrag, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 51 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 135 000 000

[54.] 52. **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	4 350 000	4 225 639
1946/47	4 700 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	6 125 000	—

Den 1 juli 1946 förefanns å anslaget en reservation av omkring 125 000 kronor, beroende på att kuranstalten i Boden på grund av militär användning icke kunnat under budgetåret 1945/46 av pensionsstyrelsen utnyttjas i beräknad utsträckning.

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels individuell verksamhet, d. v. s. vård, yrkesutbildning m. m. ått personer, vilka kunna väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Bestämmelser rörande den individuella verksamheten ha utfärdats av Kungl. Maj:t den 5 maj 1939. Kostnaderna för läkarbehandling, vård å kuranstalt, sjukhus eller annan anstalt eller i vissa fall hos enskilda samt för anskaffande av bandage, proteser, klädesutrustning och dylikt må i regel icke för en och samma person överstiga 600 kronor för år. För utbildning må årskostnaderna i regel icke uppgå till högre belopp än 1 000 kronor, vilket belopp utgör normalt maximibelopp jämväl för anskaffande av arbetsmaskiner och verktyg eller för andra kostnader, som äro förbundna med igångsättande av självständig verksamhet.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48.

Beträffande de faktiska utgifterna under budgetåret 1945/46 och de av styrelsen beräknade kostnaderna för löpande och nästa budgetår ha i skrivelsen lämnats följande uppgifter.

Ä n d a m å l	Utgifter		
	Verkliga 1945/46	Av pensionsstyrelsen beräknade	
		1946/47	1947/48
<i>Individuell verksamhet.</i>			
Vård å:			
kuranstalt	3 341 880	3 755 000	4 985 000
lasarett och lupushem	103 559	100 000	100 000
Yrkesutbildning:			
i hantverks- eller handelsskola	91 758	300 000	450 000
hos enskilda	181 894		
Maskiner, igångsättande av självständig verksamhet	9 555	15 000	35 000
Läkarundersökning och observation	162 334	160 000	160 000
Resor	182 459	170 000	170 000
	4 073 439	4 500 000	5 900 000
<i>Annan verksamhet.</i>			
Bidrag till mindre badanläggningar å landsbygden	133 000	300 000	350 000
Bidrag till konvalescent- och vilohem	—		
Annan verksamhet i övrigt	17 000		
Summa kronor	4 223 439	4 800 000	6 250 000

För budgetåret 1946/47 har anslag anvisats i enlighet med pensionsstyrelsens beräkningar, dock att till annan verksamhet avsetts allenast 200 000 kronor.

I samband med beräkning av utgifterna för den individuella verksamheten under nästa budgetår framför pensionsstyrelsen vissa förslag till ändring av bestämmelserna för verksamheten. I dessa delar anför styrelsen följande.

För *vård å kuranstalt* har pensionsstyrelsen för budgetåret 1946/47 beräknat ett belopp av 3 755 000 kronor, varvid styrelsen för budgetårets första hälft, då försvarets sjukvårdsförvaltning äger disponera 28 av styrelsens vårdplatser vid kuranstalten i Boden, utgått från ett antal disponibla platser av 1 113 och för resten av budgetåret ett platsantal av 1 141. Med hänsyn till att sistnämnda antal platser torde stå till förfogande under hela nästa budgetår böra vårdkostnaderna i första hand ökas med 50 000 kronor. — Vidare torde en avsevärd höjning av medelkostnaden per vård dag vara ofrån-

komlig på grund av ökade driftkostnader, främst beroende på ökade löneutgifter. Härutinnan må framhållas dels att förhandlingar för närvarande pågå mellan landstingens centrala lönenämnd och olika personalorganisationer angående nya avlöningsförmåner från och med år 1947, dels att den föreslagna löneregleringen för statens befattningshavare kommer att medföra en avsevärd höjning av dagskostnaderna vid kuranstalten i Boden. Ökningen av dagavgifterna torde kunna preliminärt beräknas till över 1 000 000 kronor. — Kuranstalterna ha under budgetåret 1945/46 varit belagda i större utsträckning än vad styrelsen räknat med för innevarande budgetår. Då styrelsen ansett sig böra räkna med denna större beläggning även för nästa budgetår, medför detta en ökad belastning å anslaget med ytterligare 110 000 kronor. — Antalet vårdsökande under våren och sommaren 1946 har varit betydande, varför styrelsen ansett lämpligt att hänvisa omkring 700 personer till vård å sommarkurort. Därest för budgetåret 1947/48 ungefär samma antal anses böra hänvisas till sådan kurortsvård, torde detta komma att medföra en merkostnad av omkring 70 000 kronor. — Den sammanlagda ökade belastningen å anslaget utgör alltså omkring 1 230 000 kronor. Styrelsen har med hänsyn till vad sålunda anförts beräknat, att kostnaderna för kurortsvården under budgetåret 1947/48 komma att belöpa sig till omkring 4 985 000 kronor, därav 4 584 000 kronor för vårdavgifter å kuranstalterna, 250 000 kronor för bidrag till vård å sommarkurort, 126 000 kronor för tandvård och 25 000 kronor för hälftösinlägg, ortopediska bandage m. m. Med hänsyn till intensifierade behandlingsmetoder särskilt beträffande patienter, lidande av reumatiska sjukdomar, har på senare tid alltmera förekommit, att vårdtiden å kuranstalterna avsevärt förlängts liksom att en patient beretts två kurer under samma år. Kostnaden för vård av en och samma person har härigenom samt med hänsyn till avsevärt höjda dagavgifter i ett flertal fall kommit att överstiga för närvarande medgivna 600 kronor för år. Då härtill kommer, att folkpensionernas maximibelopp från och med den 1 januari 1948 i högsta bostadskostnadsgruppen för ogift pensionsberättigad utgör 1 600 kronor för år och det får anses motiverat, att det belopp, varmed bidrag till kurortsvård m. m. för samma tid må utgå, skall kunna överstiga folkpensionens belopp, synes det lämpligt, att bidragsbestämmelserna ändras därhän, att kostnaden i regel icke må överstiga 2 000 kronor för år och person.

I fråga om *yrkesutbildningen* har en fortgående stegring av kostnaderna ägt rum under senare år. Detta sammanhänger bland annat med att lärlingarna numera i avsevärt mindre omfattning än tidigare erhålla inackordering hos sina läromästare. Vidare ha flitpengarna måst höjas till 30 kronor per månad under hela utbildningstiden mot ett tidigare månadsbelopp av 10 kronor under de två första åren, 15 kronor under det tredje och 20 kronor under det fjärde året. Höjningen från och med budgetåret 1946/47 av de statliga lärlingsunderstöden från 400 till 900 kronor kommer otvivelaktigt att medföra att de för utbildning av pensionsstyrelsens klientel anlitade hantverksmästarna i allt större utsträckning påfordra utbildningsarvoden, motsvarande de sålunda höjda understöden. Vidare bör i utbildningskostnaderna få inräknas utgifter för klädesutrustning. Bland annat med hänsyn till att folkpensionen hädanefter torde kunna komma att överstiga utbildningsbidraget bör i utbildningskostnaderna jämväl få inräknas skäligen underhåll åt lärlingens familj under utbildningstiden. Vidare må framhållas, att antalet utbildningsfall under de senare åren utvisat en påtaglig ökning. Sålunda uppgick antalet hos enskild yrkesidkare eller vid annan yrkesskola än vanförestalts påbörjade utbildningsfall år 1943 till 278, år 1944 till 329 och år 1945 till 360. Antalet under första halvåret 1946

meddelade beslut om bidrag till yrkesutbildning uppgick till 288 mot 236 under första halvåret 1945. Med hänsyn till det alltmera uttalade behovet av en fortgående intensifiering av arbetsberedningen åt de partiellt arbetslösa är det att förvänta, att denna ökning av den yrkesutbildande verksamheten skall komma att ytterligare stegras. Med hänsyn till vad sålunda anförts synes maximibidraget till utbildning för en och samma person böra höjas från 1 000 till 2 000 kronor per år. Medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår torde böra beräknas till 450 000 kronor.

Vad angår kostnaderna för maskiner, igångsättande av självständig verksamhet m. m. bruka dessa, framför allt för igångsättande av självständig verksamhet, icke sällan belöpa sig till sådana belopp, att det enligt nuvarande bestämmelser medgivna maximibidraget, 1 000 kronor, endast täcker en ringa del av kostnaderna. I vissa fall torde startandet av en självständig rörelse ha omöjliggjorts genom att styrelsen icke kunnat lämna tillräckligt effektiv hjälp. Styrelsen föreslår därför, att bidragsbeloppet tills vidare i avvaktan på ytterligare erfarenheter bestämmas till 5 000 kronor för en och samma person, varvid styrelsen bör hava möjlighet att utlämna beloppet som lån om så skulle befinnas lämpligt. För budgetåret 1947/48 erforderliga medel torde böra beräknas till 35 000 kronor.

Beträffande övriga utgifter för den individuella vården ifrågasätter styrelsen icke någon förändring utan beräknar kostnaderna härför i likhet med för innevarande budgetår till 430 000 kronor.

De totala utgifterna för den individuella vården ha således beräknats till (4 985 000 + 450 000 + 35 000 + 430 000) 5 900 000 kronor.

Vad beträffar annan verksamhet än den individuella har styrelsen anført följande.

Av de för innevarande budgetår för ändamålet anvisade medlen, 200 000 kronor, ha hittills bidrag beviljats med tillhoppa 139 000 kronor. Med utgångspunkt från nu utgående bidragsbelopp — 2 000 kronor till folk- och skolbad och 1 000 kronor till bybastur — förslår det återstående beloppet endast till de cirka 30 ansökningar om bidrag till folk- och skolbad, som inkommit intill slutet av juli månad 1945. För beviljande av samtliga före skrivelsens datum inkomna, icke avgjorda ansökningar om bidrag till badanläggningar, reparation av konvalescenthem m. m. skulle ett belopp av omkring 350 000 kronor erfordras. Om man frånräknar nyssnämnda cirka 30 ansökningar skulle ett belopp av ytterligare omkring 290 000 kronor vara erforderligt. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att det för samfälligheter och andra som planera badanläggningar på landsbygden måste framstå såsom synnerligen olägligt att icke kunna räkna med bidrag förrän lång tid efter det ansökning härom ingivits. Erfarenheten visar, att det statliga bidraget, ehuru det representerar endast en förhållandevis ringa del av anläggningskostnaden, har en mycket stor betydelse för att stimulera intresset för anordnande av badstugor. Styrelsen föreslår med hänsyn till det anförda, att till annan verksamhet än den individuella anvisas minst 350 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har sålunda av styrelsen uppskattats till (5 900 000 + 350 000) 6 250 000 kronor.

Över pensionsstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen beträffande vård å kuranstalt och av överstyrelsen för yrkesutbildning i vad avser yrkesutbildningen. Härefter har statskontoret yttrat sig i ärendet.

Medicinalstyrelsen, som understryker kurortsvårdens betydelse, framhåller,

att den årliga kostnaden per vårdplats vid kuranstalterna enligt pensionsstyrelsens statförslag för budgetåret 1947/48 uppgår till 4 017 kronor mot en faktisk sådan kostnad vid lasaretten i Stockholms län för år 1945 av 5 115 kronor. Med en beräknad beläggning av 330 dagar per år och plats utgjorde alltså den genomsnittliga kostnaden per vård dag vid kuranstalterna 12 kronor 17 öre och vid nämnda lasarett 15 kronor 10 öre. Då i fråga om klienteletts art och vårdens beskaffenhet kuranstalterna vore väl jämförbara med länslasarettens medicinska avdelningar och då i stort sett likartade behov av personal samt undersöknings- och behandlingsmetoder föreläge, funne medicinalstyrelsen det uppgjorda statförslaget väl överensstämma med de minimiberäkningar, som kunde göras.

Överstyrelsen för yrkesutbildning vitsordar, att kostnaderna för yrkesutbildning under de senaste åren stegrats. Vad särskilt beträffar arvoden till hantverksmästare syntes det skäligt att, då fråga vore om utbildning under minst tre år, sådan ersättning utginge med samma belopp som de numera höjda statliga lärlingsunderstöden. Vad pensionsstyrelsen anfört i fråga om klädesutrustning och familjeunderstöd tillstyrktes av överstyrelsen under hänvisning till att de föreslagna förmånerna föreläge i samband med yrkesutbildningskurser för arbetslösa. Slutligen funne överstyrelsen den omständigheten, att kommittén för partiellt arbetsföra hade under utredning frågan om intensifierad utbildning av de partiellt arbetsföra och att därför denna fråga framdeles torde bli föremål för statsmakternas överväganden, icke böra utgöra hinder mot bifall till pensionsstyrelsens förslag om utvidgning av styrelsens yrkesutbildningsverksamhet. Överstyrelsen tillstyrkte pensionsstyrelsens framställning, i vad avsåge medelsberäkningen för denna verksamhet.

Statskontoret uttalar, att spørsmålet om ändrade grunder för bidrag till ifrågavarande yrkesutbildning icke syntes böra upptagas till övervägande, förrän kommittén för partiellt arbetsföra framlagt förslag rörande yrkesutbildning för denna grupp arbetsföra. I varje fall borde med hänsyn till rådande läge på arbetsmarknaden en höjning av arvodet till hantverksmästare icke ifrågakomma. Av pensionsstyrelsen föreslagen uppräknig av det för annan verksamhet än den individuella avsedda beloppet kunde ämbetsverket icke tillstyrka. I övrigt föranledde framställningen icke någon erinran från statskontorets sida.

Departements-
chefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat kommer kommittén för partiellt arbetsföra att i betänkande om de partiellt arbetsföras yrkesutbildning, vilket torde avlämnas inom den närmaste tiden, förorda väsentliga förändringar av berörda utbildning. Denna utgör en gren av den verksamhet, som pensionsstyrelsen hittills bedrivit med anlitande av ifrågavarande anslag. På betänkandet grundade förslag torde emellertid icke kunna föreläggas riksdagen under våren 1947. Med hänsyn härtill utgår jag från att förevarande utbildning kommer att under budgetåret 1947/48 bedrivas i huvudsakligen samma former som hittills.

Pensionsstyrelsen föreslår vissa ändringar av bestämmelserna för styrelsens individuella invaliditetsförebyggande verksamhet. Ändringarna innebära höjning av de normala maximibeloppen dels för kurortsvård och jämförlig vård samt för yrkesutbildning från 600 respektive 1 000 kronor till 2 000 kronor för år, dels för anskaffning av maskiner och verktyg samt för igångsättande av självständig verksamhet från 1 000 till 5 000 kronor. Som skäl för de föreslagna ändringarna åberopar pensionsstyrelsen de kostnadsstegringar i olika avseenden som förekommit sedan år 1939, då gällande bestämmelser meddelades, samt behovet av effektivisering av ifrågavarande verksamhet. Jag finner pensionsstyrelsens motivering för förslagen till ändrade bidragsgrunder övertygande och förordar därför, att förslagen genomföras under nästa budgetår.

Med utgångspunkt från berörda ändrade bidragsgrunder uppskattar pensionsstyrelsen kostnaderna för den individuella verksamheten under nästa budgetår till 5 900 000 kronor mot 4 500 000 kronor under innevarande budgetår. Av ökningen hänför sig ett belopp av 1 230 000 kronor till kurortsvården. Kostnadsstegringen beträffande denna verksamhetsgren förklaras till 50 000 kronor med ökning av antalet vårdplatser vid kuranstalten i Boden, till 110 000 kronor med ökad beläggning å kuranstalerna, till 70 000 kronor med ökat utnyttjande av sommarkurortsverksamhet och till huvuddelen eller cirka 1 000 000 kronor med en avsevärd höjning av den genomsnittliga vårdkostnaden vid kuranstalerna. Sistnämnda höjning är främst beroende av de förbättringar av personalens löner, vilka framgått som resultat av löneförhandlingar. Av pensionsstyrelsen beräknade utgiftsökningar i övrigt för den individuella verksamheten fördela sig med 150 000 kronor på yrkesutbildning och med 20 000 kronor på anskaffande av maskiner och verktyg samt igångsättande av självständig verksamhet. Dessa ökningarna äro i huvudsak betingade av de föreslagna förbättringarna av bidragsgrunderna. Vad styrelsen sålunda anfört i fråga om ökat medelsbehov för nästa budgetår anser jag mig böra tillstyrka, och då styrelsens beräkningar beträffande den individuella verksamheten i övrigt ej giva anledning till erinran från min sida, uppskattar jag kostnaderna härför till 5 900 000 kronor.

Vad härefter angår annan verksamhet än den individuella vill jag understryka betydelsen av att medel i tillräcklig omfattning stå till förfogande för att genom statsbidragsgivning enligt hittills gällande grunder uppmuntra tillkomsten av bastuanläggningar på landsbygden. Jag biträder därför pensionsstyrelsens förslag, att för ifrågavarande ändamål ett belopp av 350 000 kronor avses för nästa budgetår.

Sammanlagt kunna alltså ifrågavarande utgifter beräknas till (5 900 000 + 350 000) 6 250 000 kronor. Då man torde kunna utgå från att reservationen å anslaget vid utgången av innevarande budgetår kommer att uppgå till samma belopp som vid utgången av budgetåret 1945/46 eller 125 000 kronor, skulle det erforderliga ytterligare medelsbehovet för nästa budgetår utgöra 6 125 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 6 125 000

[55.] 53. **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar, förslagsanslag.** Ersättning till postverket för dess bestyr med utbetalningar av dels folkpensioner och invalidunderstöd, dels dyrtidstillägg å nämnda förmåner, dels ock provisoriska förstärkningar av tilläggspensioner och invalidunderstöd utgår med 18 öre för varje pensionskvitto samt jämväl med 18 öre för varje dylikt kvitto, som påstämplats för utbetalning av dyrtidstillägg eller provisorisk förstärkning. Härtill kommer ersättning för utbetalning genom postgiro av viss provisorisk förstärkning till ogifta och vissa gifta personer. Kostnaderna för nämnda ersättningar, vilka utbetalas halvårsvis i efterskott, bestridas från förevarande anslag, som för innevarande budgetår upptagits till 1 950 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och härvid till en början åberopat ett förslag av generalpoststyrelsen, att ersättningen under år 1947 skulle utgå med 20 öre för varje pensionskvitto samt dessutom med 20 öre för varje dylikt kvitto, som påstämplats för utbetalning av dyrtidstillägg eller provisorisk förstärkning, vartill skulle komma särskild ersättning för berörda utbetalning genom postgiro. Till stöd för förslaget hade generalpoststyrelsen framhållit, att efter tillkomsten den 1 januari 1943 av gällande ersättningsgrunder postverkets personalkostnader genom införande av provisoriska lönetillägg avsevärt stigit samt att även övriga driftkostnader ökat och att därför den nu utgående ersättningen måste anses vara alltför låg.

Pensionsstyrelsen beräknar medelsbehovet med utgångspunkt från att generalpoststyrelsens förslag skall genomföras och anför följande.

Under år 1945 förekom i runt tal följande antal utbetalningar av folkpensioner, dyrtidstillägg och provisorisk förstärkning (av det senaste i den mån påstämpling av kvitton kom till användning):

Ordinarie utbetalningar	6 072 000
Dyrtidstillägg	1 816 500
Provisoriska förstärkningar	1 809 000
	Inalles 9 697 500

Sistnämnda antal innefattar, förutom de ordinarie utbetalningarna, utbetalning av dyrtidstillägg med två fixa belopp och två månadsbelopp, samt av provisorisk förstärkning med två månadsbelopp och två belopp å 50 kronor till samtliga till provisorisk förstärkning berättigade personer. I jämförelse härmed skulle under år 1947 tillkomma utbetalning av dyrtidstillägg med ytterligare ett månadsbelopp under förutsättning att utbetalning av ifrågavarande förmåner sker i samma ordning under andra halvåret 1947 som under motsvarande halvår 1946.

Under i övrigt oförändrade förhållanden skulle man sålunda under år 1947 kunna räkna med ett antal utbetalningar av berörd art som överstiger det under år 1945 uppnådda antalet med i runt tal 450 000. Till följd av den ökade tillströmningen av folkpensionstagare torde man emellertid få räkna med en ökning till i runt tal 10 500 000 utbetalningar. Detta skulle medföra en kostnad, efter 20 öre för utbetalning, av 2 100 000 kronor.

Härtill kommer ersättning för utbetalning genom postgiro av provisorisk förstärkning till ogifta och vissa gifta pensionstagare. Denna ersättning har av generalpoststyrelsen beräknats till cirka 175 000 kronor. Vid sådant förhållande synes man för budgetåret 1947/48 kunna räkna med en ersättning till postverket för pensionsutbetalningar under år 1947 av i runt tal 2 300 000 kronor.

För första halvåret 1948, under vilket ett nytt utbetalningssystem börjar tillämpas, har styrelsen icke nu beräknat några kostnader, då dessa icke torde komma att gäldas förrän under följande budgetår.

Med stöd av det anförda hemställer pensionsstyrelsen, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas med 2 300 000 kronor.

Av generalpoststyrelsen ifrågasatt ersättningshöjning från 18 till 20 öre per utbetalning finner jag skälig och förordar, att höjningen genomföres beträffande de ersättningar, som avse utbetalningar under kalenderåret 1947 och enligt gällande utbetalningsbestämmelser skola gäldas under budgetåret 1947/48. Med utgångspunkt från att detta förslag genomföres beräknar pensionsstyrelsen medelsbehovet för ifrågavarande ersättningar under nästa budgetår till 2 300 000 kronor. Mot denna beräkning har jag icke funnit anledning till erinran.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2 300 000

Departement-
chefen.

Sjukförsäkring.

[56.] 54. Bidrag till sjukkassor, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	23 000 000	25 163 462
1944/45	26 000 000	30 821 092
1945/46	33 100 000	37 717 785
1946/47	42 300 000	—
1947/48 (förslag)	41 400 000	—

[Kungörelse den 26 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt sjukkassor, ändrad genom kungörelser nr 333/1935, 341/1937, 598/1941, 660/1944, 766/1944 och 392/1945.]

Enligt berörda kungörelse utgår statsbidrag åt sjukkassor i form av medlemsbidrag, sjukdagsbidrag, sjukvårdsbidrag och moderskapsbidrag.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för ifrågavarande

ändamål. Styrelsen har därvid framhållit, att anslagsbeloppet för innevarande budgetår torde komma att underskridas med omkring 875 000 kronor. Orsaken härtill vore, att medlemsantalet åren 1945 och 1946 stigit respektive beräknades stiga mindre än vad styrelsen antagit vid 1945 års anslagsberäkningar.

Beträffande anslagsberäkningen för nästa budgetår anför styrelsen huvudsakligen följande.

För beräkning av medelsåtgången för budgetåret 1947/48 har man att söka komma till en uppskattning av dels medlemsantalet i sjukkassorna vid utgången av åren 1946 och 1947, dels antalet sjukdagar i genomsnitt per medlem och år under ettvarvt av dessa bägge år (sjuktalet), dels omfattningen av på åren belöpande utgifter inom kassorna för sjukvårdsersättning och dels frekvensen av barnbördsfall bland kassornas kvinnliga medlemmar.

På grundval av införskaffade uppgifter från centralsjukhuskassorna angående nyrekryteringen av medlemmar under de fem första månaderna av år 1946 har antalet statsbidragsberättigade medlemmar vid slutet av nämnda år beräknats till 2 662 000. Då medlemsantalet vid 1945 års slut uppgick till i runt tal 2 507 000, skulle sålunda medlemsökningen under år 1946 utgöra omkring 155 000 mot 157 500 år 1945. För år 1947 har styrelsen räknat med samma medlemsökning som för år 1946 eller 155 000. Medlemsantalet vid 1947 års slut beräknas sålunda uppgå till 2 817 000.

Sjuktalet för år 1945 har befunnits utgöra 10,76 mot 10,80 för år 1944. För åren 1946 och 1947 har styrelsen räknat med ett sjuktal av 11,0, d. v. s. samma sjuktal som styrelsen vid 1945 års beräkningar antog för år 1946.

Med ledning av sjukhuskassornas till pensionsstyrelsen ingivna statistiska redogörelser med statsbidragsuppgifter för år 1945 beräknas de sammanlagda utgifterna under nämnda år för läkarvårdsersättning ävensom annan ersättning för sjukvård än sjukhusvård till 17 116 000 kronor. För dessa utgifter beräknas komma att utgå statsbidrag med 7 702 000 kronor, motsvarande 45 % av utgiftssumman eller 3 kronor 37 öre per sjukvårdsförsäkrad medlem under året. För år 1944 beräknades motsvarande statsbidrag till 3 kronor 27 öre per medlem. Den inträffade ökningen torde bero dels på ett ökat utnyttjande av läkarvårdsförsäkringen, dels på en utökning av sjukvårdsprestationerna inom ett flertal kassor. För åren 1946 och 1947 torde man få räkna med en ytterligare ökning av statsbidragets genomsnittliga belopp. Sålunda hava även under innevarande år sjukvårdsprestationerna utökats i ett stort antal kassor. Dessutom torde man, liksom vid 1945 års beräkningar, få taga i betraktande den höjande inverkan, som försvarsberedskapens upphörande har på dessa kostnader. Vid företagen undersökning har framgått, att man med hänsyn härtill bör räkna med ett genomsnittligt sjukvårdsbidrag per medlem av 3 kronor 64 öre för år 1946 och 3 kronor 68 öre för år 1947. Vidkommande kostnaderna för intagning på sjukvårdsanstalt har förutsatts, att dessa komma att stiga i samma proportion som medlemsantalet ävensom att desamma komma att påverkas av försvarsberedskapens upphörande i samma grad som sjuktal och sjukvårdsersättning. Detta innebär att statsbidraget för dylika utgifter skulle öka från beräknade 584 800 kronor för år 1945 till 633 200 kronor för år 1946 och 676 300 kronor för år 1947.

Vad slutligen moderskapsbidraget angår har antalet moderskapsbarn beräknats på grundval av, förutom antaganden beträffande antalet kvinnliga medlemmar i fruktsamhetsåldrarna, den under år 1945 konstaterade födelsefrekvensen inom sjukhuskassorna. Frekvenstalet har därvid avpassats med hänsyn till det för riket i dess helhet konstaterade födelsetalet under de första

månaderna av år 1946. Antalet fall med moderskapshjälp beräknas på grund härav till 92 100 år 1946, 96 700 år 1947 och 101 000 år 1948.

Vid beräkningarna har vidare förutsatts dels att provisoriska utbetalningar av statsbidrag jämlikt § 1 sista stycket statsbidragskungörelsen — i den lydelse paragrafen erhöll genom kungörelse den 1 december 1944 (nr 766) — komma att motsvara 75 % av statsbidragens sammanlagda belopp, dels att allt statsbidrag avseende 1945 och tidigare års verksamhet skall ha utanordnats före den 1 juli 1947.

För täckande av det medelsbehov, som avser särskilt statsbidrag enligt kungörelsen den 22 april 1938 (nr 132), beräknas ett belopp av 95 000 kronor bliva erforderligt för år 1946 och 85 000 kronor för år 1947.

Under nu nämnda förutsättningar skulle till statsbidrag under budgetåret 1947/48 erfordras ett belopp av 41 436 750 kronor, varför styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 41 400 000 kronor.

Den nyligen antagna lagen om allmän sjukförsäkring träder i kraft först den 1 juli 1950. Såsom under punkt 14 utvecklats torde vidare en eventuell förändring av moderskapshjälpen icke kunna genomföras före den 1 juli 1948. Förevarande och nästföljande anslag torde därför för nästa budgetår bära beräknas med utgångspunkt från oförändrade grunder i fråga om bidrag respektive kristillägg till sjukkassor.

Kostnaderna för bidrag till sjukkassor ha under de senaste budgetåren ökat avsevärt. Orsakerna härtill äro främst kraftig stegring av medlemsantalet och ökat utnyttjande av förmånerna. Enligt pensionsstyrelsens beräkningar skulle kostnadsökningen numera ha avmattats och belastningen å anslaget för innevarande budgetår med omkring 875 000 kronor understiga det för budgetåret anvisade anslagsbeloppet, 42 300 000 kronor. Pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår till 41 400 000 kronor synes kunna godtagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukkassor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 41 400 000

Departements-
chefen.

[57.] 55. **Kristillägg till sjukkassor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	2 500 000	2 282 243
1944/45	2 200 000	3 128 043
1945/46	3 300 000	5 304 460
1946/47	4 600 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	5 500 000	—

Enligt kungörelsen den 18 september 1942 (nr 761; ändr. 767/1944) om kristillägg å sjukpenning från erkänd sjukkassa äger medlem av erkänd sjuk-kassa, som är försörjningsskyldig mot hemmavarande barn under femton år, för tid, då till honom i enlighet med föreskrifterna i förordningen om erkända sjukkassor utgår sjukpenning om minst en krona för dag, av statsmedel uppbära kristillägg å sjukpenningen. Kristillägget utgår till medlem, som är

försörjningsskyldig mot högst två hemmavarande barn under femton år, med 50 öre för dag och eljest med en krona för dag. Kristilläggen utbetalas i första hand av respektive sjukkassor, som kalenderårsvis i efterskott av pensionsstyrelsen erlålla ersättning för utgivna belopp. Pensionsstyrelsen äger emellertid jämväl provisoriskt utbetala ersättning avseende ett kvartal.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår samt därvid anfört i huvudsak följande.

Det under kalenderåret 1945 av kassorna utbetalda kristillägget motsvarar en kostnad av 1 krona 94 öre för år och medlem, emot endast 1 krona 73 öre under år 1944. Pensionsstyrelsen har funnit sig böra räkna med en kostnad per medlem av 1 krona 96 öre för såväl år 1946 som 1947. Av ersättningen för utgivna kristillägg ha 75 % antagits skola utgå provisoriskt.

Under nämnda förutsättningar har kristillägget beräknats till 4 830 240 kronor år 1946 och 5 123 290 kronor år 1947.

Under budgetåret 1946/47 beräknas statsverkets ersättningar för kristillägg komma att uppgå till 4 771 000 kronor. Anslaget skulle således bli överskridet med 171 000 kronor.

Då utbetalningarna av ersättning för kristillägg under budgetåret 1947/48 beräknas uppgå till 5 505 700 kronor, föreslår pensionsstyrelsen, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages till 5 500 000 kronor.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört och med biträdande av pensionsstyrelsens förslag till beräkning av förevarande anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg till sjukkassor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5 500 000

[58.] 56. **Moderskapspenning, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	3 700 000	3 825 160
1944/45	3 300 000	3 304 532
1945/46	2 300 000	2 744 946
1946/47	1 700 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 750 000	—

[Förordning den 11 juni 1937 (nr 338), ändrad genom förordningar nr 552/1940, 229/1944 och 765/1944; kungörelse den 15 juni 1945 (nr 393).]

Jämlikt förordningen om moderskapspenning skall av statsmedel utgå moderskapspenning med ett belopp av 75 kronor till kvinna, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnaderna är i behov därav. Där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, skall sådant behov anses föreligga, om för kvinnan eller, där hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits beskattningsbart belopp av högst 2 500 kronor. Kvinna, som är berättigad till moderskapshjälp från erkänd sjukkassa, äger icke uppbära moderskapspenning.

Rätten till moderskapspenning prövas och moderskapspenning utbetalas av centralsjukkassan för den ort, där kvinnan är bosatt, eller, efter överenskommelse med centralsjukkassan, av vederbörande lokalsjukkassa. Ersättning för utgivna belopp äger centralsjukkassan att månadsvis utbekomma av pensionsstyrelsen. För sitt biträde vid handhavande av ifrågakvarande verksamhet erhåller vidare centralsjukkassan vederlag med 2 kronor 50 öre för varje av centralsjukkassa eller för dess räkning av lokalsjukkassa behandlad ansökan om moderskapspenning. Även detta vederlag äger centralsjukkassan att månadsvis utfå av pensionsstyrelsen.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning beträffande det erforderliga anslagsbeloppet för berörda ändamål för nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört följande.

För bedömande av medelsåtgången under budgetåret 1947/48 har styrelsen verkställt en uppskattning av antalet fall med moderskapspenning under åren 1946—1948. Därvid har antagits, att sammanlagda antalet fall med av centralsjukkassorna utgiven moderskapspenning eller moderskapshjälp årligen kommer att utgöra 95 % av hela antalet barnbördsfall i riket.

Antalet fall med moderskapspenning beräknas med ledning härav komma att utgöra 29 550 år 1946, 24 950 år 1947 och 18 780 år 1948.

För varje sålunda beräknat fall har förutsatts skola utgå dels ersättning med 75 kronor och dels vederlag till vederbörande erkända centralsjukkassa med 2 kronor 50 öre. Vederlag har därjämte beräknats skola utgivas årligen för 400 avslagna ansökningar.

Under budgetåret 1946/47 skall enligt företagen beräkning utbetalas dels 1 722 600 kronor, utgörande vad som icke före den 1 juli 1946 utanordnats av ersättning och vederlag för år 1946, dels 773 800 kronor, utgörande 40 % av ersättning och vederlag för kalenderåret 1947. Hela det för budgetåret behöfliga beloppet skulle sålunda komma att utgöra 2 496 400 kronor. Detta innebär, att anslaget kan beräknas bli överskridet med 796 400 kronor. Anledningen härtill är dels att en förskjutning av utanordningarna av ersättning skett från närmast föregående budgetår, dels att antalet barnbördsfall under år 1946 med moderskapshjälp från erkända sjukassor nu beräknats lägre än tidigare och antalet fall med moderskapspenning följaktligen högre.

Under budgetåret 1947/48 förutsättes komma att utanordnas 60 % av ersättning och vederlag för kalenderåret 1947 samt 40 % av ersättning och vederlag för kalenderåret 1948. På grund härav beräknas under angivna förutsättningar medelsbehovet under budgetåret 1947/48 till 1 743 100 kronor eller i avrundat tal 1 750 000 kronor.

Under punkt 14 har jag uttalat, att jag räknar med att moderskapspenningen, oavsett statsmakternas ställningstagande till socialvårdskommitténs förslag angående moderskapsbidrag, kommer att under nästa budgetår utgå enligt oförändrade grunder.

Den av ökad anslutning till de erkända sjukassorna föranledda nedgången av antalet till moderskapspenning berättigade fall har fått till följd att kostnaderna för moderskapspenning under de senaste budgetåren minskat förhållandevis kraftigt. Enligt pensionsstyrelsens beräkningar skulle denna kostnadsminskning under innevarande och nästa budgetår ske i något långsammare takt än tidigare. Styrelsens uppskattning av medelsbehovet för

Departements-
chefen.

nästa budgetår synes böra godtagas. Jag förordar alltså, att ifrågavarande anslag för budgetåret 1947/48 upptages till 1 750 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Moderskapspenning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 750 000

Blindvård.

[59.] 57. **Ersättning åt blinda m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 600 000	1 616 279
1946/47	1 600 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	800 000	—

Enligt förordningen den 20 april 1934 (nr 105) om blindhetsersättning äro vissa blinda berättigade till ersättning av statsmedel. Ersättningen utgår med ett belopp av 500 kronor för år och bestrides från nu ifrågavarande anslag. I och med ikraftträdandet av nya folkpensioneringslagen den 1 januari 1948 upphör den särskilda blindhetsersättningen att utgå och utbytes mot folkpension.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *pensionsstyrelsen* föreslagit, att anslaget för budgetåret 1947/48 upptages till för halvår räknat oförändrat belopp eller 800 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med pensionsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt blinda m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 800 000

[60.] 58. **Provisorisk förstärkning av ersättning åt blinda, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	350 000	347 940
1946/47	350 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	175 000	—

Enligt förordningen den 1 juni 1945 (nr 239) om provisorisk förstärkning av blindhetsersättningar skall den som åtnjuter sådan ersättning erhålla provisorisk förstärkning av densamma av statsmedel med 108 kronor för varje budgetår. Förstärkningen utbetalas jämnt fördelad på årets samtliga månader. Kostnaderna för förstärkningen bestridas från förevarande anslag.

Såsom under närmast föregående punkt anförts upphör den särskilda blindhetsersättningen att utgå den 1 januari 1948.

Med hänsyn härtill beräknar *pensionsstyrelsen* i skrivelse den 27 augusti 1946 ifrågavarande anslag till hälften av det för innevarande budgetår anvisade beloppet eller till 175 000 kronor.

I proposition denna dag med förslag till lag om dyrtidstillägg under senare halvåret 1947 å folkpensioner och invalidunderstöd m. m. föreslås bland annat sådan ändring av förordningen den 1 juni 1945 (nr 239) om provisorisk förstärkning av blindhetsersättningar, att denna förstärkning skall för senare halvåret 1947 utgå med 54 kronor. Då pensionsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet under nästa budgetår — 175 000 kronor — grundas på denna förutsättning, finner jag, att beräkningen bör godtagas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisorisk förstärkning av ersättning åt blinda* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 175 000

[61.] 59. **Dyrtidstillägg å ersättning åt blinda, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för socialdepartementet anfört under punkten 49 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg å ersättning åt blinda* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 335 000

[62.] 60. **Driften av centraldepån för blindas arbeten.** Till uppförande av en centraldepå för blindas arbeten ha under femte huvudtiteln medel använts å riksstaten för budgetåret 1939/40 samt å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46. För depåns drift har för ettvarvt av budgetåren 1941/42 — 1946/47 anvisats ett obetecknat anslag av 95 000 kronor, rubricerat driften av centraldepån för blindas arbeten. Depåverksamheten är avsedd att möjliggöra en förbättring av de blinda hantverkarnas förvärvsmöjligheter genom en centralisering både av anskaffning av råmateriel och av försäljning av de blindalster, för vilka avsättning icke kan erhållas på hantverkarnas hemort. Arbetet med uppförande av centraldepåns byggnader har under krigsåren av skilda orsaker måst uppskjutas, varför centraldepån, för vars organisation och verksamhet närmare riktlinjer uppdragits i 1941 års statsverksproposition, V huvudtiteln, punkt 49 och i riksdagens skrivelse nr 5/1941, punkt 41, icke kunnat igångsätta sin verksamhet. Det behov, som centraldepån avsetts skola fylla, har i stället tills vidare tillgodosetts genom materialdepån vid hantverksskolan i Kristinehamn, materialdepån för blinda kvinnors arbeten vid Tomtebodas blindinstitut och de blindas förenings materialdepå i Stockholm. Med hänsyn härtill har centraldepåns driftkostnadsanslag till en del kommit att disponeras för en mera begränsad verksamhet i samma syfte som det med anslaget avsedda. Bidrag har sålunda utgått från anslaget med ett belopp av högst 35 000 kronor för år till de blindas förening för upprätthållande av verksamheten vid dess nyssnämnda materialdepå. Vidare har anslaget disponerats för avlöning åt personalen vid Kristinehamnsdepån, för upprätthållande av verksamheten vid materialdepån för blinda kvinnor, för beredande av fria frakter vid försändning av arbetsmaterialier från dessa båda

depåer till blinda hantverkare samt för bestridande av blinddepånämndens omkostnader. De för centraldepån avsedda byggnaderna ha numera uppförts och centraldepån träder från och med årsskiftet 1946—1947 i verksamhet.

Till grund för beräkningen av anslaget till driften av centraldepån för blindas arbeten lades i 1941 års statsverksproposition följande av 1936 års utredning angående blinda och dövstumma gjorda uppskattning av de årliga kostnaderna för depåns verksamhet:

Avlöningar.

	Kronor
En föreståndare för samtliga avdelningar	8 400
En resande för försäljningsavdelningen	6 000
En lagerföreståndare å materialavdelningen	4 800
En lagerföreståndare å avdelningen för färdiga arbeten	4 800
En föreståndarinna å avdelningen för kvinnliga arbeten	4 800
Två lagerarbetare å materialavdelningen å 3 000	6 000
En lagerarbetare å försäljningsavdelningen för färdiga arbeten	3 000
Ett lagerbiträde å avdelningen för kvinnliga arbeten	2 400
En kassör tillika bokförare	5 400
Tre kontorsbiträden å 2 700	8 100
Kassakontrollant, siffergranskare, revisorer	1 500
En chaufför	3 900
Kontorsbud och erforderlig extra arbetskraft	1 500
	60 600

Omkostnader.

	Kronor
Fria frakter till blinda hantverkare	20 000
Borstträtillverkningen	3 000
Bilens konto	2 500
Värme	1 500
Belysning	1 000
Porton	1 200
Telefoner	1 500
Städning och renhållning	1 200
Kontorsmateriel	1 000
Försäkringar	700
Diverse omkostnader	800
	34 400
	Summa utgifter 95 000

I skrivelse den 31 oktober 1946 har *statens blinddepånämnd* avgivit förslag till beräkning av förevarande anslag för budgetåret 1947/48.

Nämnden har härvid hemställt om viss förstärkning av personalorganisationen vid depån och i detta hänseende till en början anfört följande.

Personalstyrkan är baserad på omfattningen av verksamheten under år 1936 vid de blindas förenings och blinda kvinnors materialdepåer. Sedan nämnda år har arbetet med lagerhållning och utsändning av arbetsmaterialier väsentligt ökat. Ett belägg härför utgör det förhållandet, att försäljningssumman vid förstnämnda materialdepå stigit från 300 800 kronor under år 1936 till 1 490 000 kronor under år 1945. Även om denna stegring delvis är beroende av de under krigsåren ökade råvarupriserna sammanhänger den dock i väsentlig grad med kvantitativt ökad omsättning.

Med anledning av vad sålunda anförts har nämnden hemställt om medel till anställande av ytterligare en lagerarbetare och ett kontorsbiträde. Vidare har nämnden äskat medel till avlönande av en vaktmästare tillika eldare vid depåanläggningen. Lönebeloppet för denne har nämnden efter samråd med byggnadsstyrelsen beräknat i enlighet med gällande kollektivavtal för Stockholms fastighetsägareförening med hänsyn tagen till kostnadsökning för eldning med ved. Slutligen har nämnden föreslagit, att en av nämndens ledamöter beredes deltidstjänstgöring vid depån. Framställningen i denna del har motiverats dels med att den nuvarande depåföreståndarens tidigare verksamhet icke givit denne tillfälle att fullständigt lära känna de å depån ifrågakommande materialerna och de speciella förhållandena i samband med desammas anskaffande m. m., dels med att det vore angeläget för nämnden att stå i möjligast intima kontakt med depån. Det vore nämndens avsikt att vid bifall till sistnämnda förslag till depån knyta den ledamot, som hittills varit föreståndare för de blindas förenings materialdepå. — Å andra sidan anser nämnden sig icke för närvarande i behov av att anställa den chaufför, för vilken medel beräknats år 1941.

Nämnden har tillika föreslagit, att de år 1941 på basis av 1936 års lönenivå beräknade lönerna till befattningshavarna vid centraldepån skulle förstärkas i den omfattning, som betingades av löneutvecklingen under de senaste tio åren. De av nämnden föreslagna nya lönebeloppen framgå av följande tablå.

Nämnden har sålunda föreslagit en höjning av lönekontot med i runt tal 34 900 kronor. Då nämnden icke ifrågasatt någon förändring i fråga om det för omkostnader avsedda beloppet, har medelsbehovet för centraldepåns drift under nästa budgetår beräknats till omkring (95 000 + 34 900) 129 900 kronor.

Här torde jämväl få anmälas, att nämnden till behandling upptagit frågan om Kristinehamnsdepåns fortsatta bestånd och förordat, att denna depå nedlägges. Rörande vad som tidigare förevarit i denna fråga torde hänvisning få ske till 1941 års statsverksproposition (V huvudtiteln, punkt 49). Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, uttalade i berörda proposition, att ett nedläggande av Kristinehamnsdepån komme att medföra en relativt stor besparing. Å andra sidan underströk departementschefen lämpligheten av att utbygga ett system av filialer till centraldepån. Initiativet till dylika filialer borde emellertid tagas av centraldepåns ledning efter samråd med länsnämnderna och på grundval av vunnen erfarenhet. Riksdagen (skrivelse nr 5/1941, punkt 41) delade i princip denna uppfattning men ansåg tillika, att praktiska skäl talade för ett bibehållande av Kristinehamnsdepån såsom en filial till centraldepån, till dess centraldepåns ledning på grundval av vunnen erfarenhet hunnit bilda sig ett omdöme om behovet och lämpligheten av Kristinehamnsdepåns fortsatta existens.

Över statens blinddepånämnds framställning ha yttranden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret har icke funnit något att erinra mot bifall till framställningen vad avser de föreslagna löneförbättringarna. I fråga om Kristinehamnsdepån

Befattning	Nuvarande lön ¹	Föreslagen lön
<i>Centraldepån.</i>		
En föreståndare	(9 600 + 20,7 %) 11 587: 20	(10 800 + 20,7 %) 13 035: 60
En resande för försäljningsavdelningen ³	—	6 000: —
En lagerföreståndare å materialavdelningen	(4 284 + 886: 80) 5 170: 80	5 170: 80
En lagerföreståndare å avdelningen för färdiga arbeten ..	(1: 70/t + 16: 09/v) 4 982: 19	4 982: 19
En föreståndarinna å avdelningen för kvinnliga arbeten ..	(4 800 + 20,7 %) 5 793: 60	5 793: 60
En lagerarbetare å materialavdelningen	(1: 60/t + 16: 09/v) 4 737: 39	4 737: 39
En d:o ²	—	4 737: 39
En d:o	(60/v + 22/v) 4 182: —	4 182: —
En lagerarbetare å försäljningsavdelningen för färdiga arbeten ³	—	(1: 60/t + 16: 09/v) 4 737: 39
Ett lagerbiträde å avdelningen för kvinnliga arbeten	2 400: —	(2 700 + 20,7 %) 3 258: 90
En kassör tillika bokförare	4 200 + 20,7 % 5 069: —	(4 500 + 20,7 %) 5 431: 50
Ett kontorsbiträde	(3 300 + 20,7 %) 3 983: 10	(3 600 + 20,7 %) 4 345: 20
Ett d:o	(2 160 + 20,7 %) 2 532: 60	(2 400 + 20,7 %) 2 896: 80
Ett d:o ³	—	(3 600 + 20,7 %) 4 345: 20
Ett d:o ²	—	(3 600 + 20,7 %) 4 345: 20
Kassakontrollant, siffergranskare, revisorer	—	1 500: —
Kontorsbud och erforderlig extra arbetskraft	—	2 400: —
En vaktmästare tillika eldare ² ..	—	1 292: —
En vid depån tjänstgörande ledamot av nämnden ²	—	(3 000 + 20,7 %) 3 621: —
<i>Kristinehamnsdepån.</i>		
En packmästare	(3 309 + 840) 4 149: —	(3 600 + 20,7 %) 4 345: 20
Ett skrivbiträde	(2 490 + 636) 3 126: —	(3 600 + 20,7 %) 4 345: 20
		Summa kronor 95 502: 56

¹ Lön såsom befattningshavare intill 1/1 1947 vid dittillsvarande materialdepåer.

² Föreslagen ny befattning.

³ Genom 1941 års beslut inrättad men ännu ej tillsatt befattning.

har ämbetsverket uttalat, att skäl icke syntes föreligga att i fortsättningen bibehålla nämnda depå.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till annan erinran mot de föreslagna nya lönebeloppen än att det vid Kristinehamnsdepån tjänstgörande skrivbiträdet med hänsyn till skillnaden i dyrortsavseende mellan Kristinehamn och Stockholm syntes böra erhålla något lägre lön än närmast motsvarande befattningshavare vid centraldepån samt att den vid centraldepån tjänstgörande ledamoten av blinddepåenämnden vid det förhållandet, att det honom meddelade uppdraget hade karaktär av bisyssla, icke borde komma i åtnjutande av kristillägg.

Den verksamhet, som hittills drivits vid de blindas förenings och vid blinda kvinnors materialdepåer, avvecklas i samband med att centraldepån börjar sitt arbete. Härvid överföres personal och materialier i stor utsträckning från de båda förstnämnda depåerna till centraldepån. Ifrågasvarande anslag skall hädanefter disponeras uteslutande för centraldepån med filialer. Statens blinddepånämnd har i samband med sina anslags-
äskanden för nästa budgetår upptagit frågan om filialdepåns i Kristinehamn fortsatta bestånd och härvid, i likhet med statskontoret, förordnat, att denna depå nedlägges. Även om vissa skäl kunna anföras härför, finner jag dock med hänsyn till vad 1941 års riksdag uttalat i ämnet, att ytterligare någon tids erfarenhet bör avvaktas, innan förevarande fråga upptages till behandling.

Statens blinddepånämnd har hemställt, att ifrågasvarande anslag skall beräknas så, att det medger anställande vid centraldepån av, utöver i statsmakternas beslut år 1941 avsedd personal, följande befattningshavare, nämligen en lagerarbetare, ett kontorsbiträde och en vaktmästare tillika eldare. Nämnden har därjämte föreslagit, att möjlighet beredes en av dess ledamöter att på deltid tjänstgöra vid depån för att kunna tillhandagå depån med sin sakkunskap och på nära håll följa depåns arbete. Å andra sidan har nämnden föreslagit indragning av chaufförsbefattningen. I nuvarande läge och innan erfarenheter vunnits i fråga om depåns verksamhet torde skäl icke föreligga att beräkna medel för anställning av de båda förstnämnda befattningshavarna. Vad beträffar den föreslagna befattningen som vaktmästare tillika eldare har jag inhämtat, att en vaktmästarbostad inrymts vid depåanläggningen och att det är nämndens avsikt att vid bifall till framställningen i denna del låta en av depåns befattningshavare fullgöra även vaktmästarsysslan och i ersättning härför tillerkänna denne ett arvode, motsvarande vad han har att erlægga i hyra för nämnda bostad. Nämndens förslag i denna del liksom i fråga om chaufförsbefattningens indragande förordas av mig. Likaledes synes lämpligt att tills vidare knyta en av nämndens ledamöter till depån på sätt nämnden föreslagit.

Blinddepånämnden har vidare hemställt om löneförbättringar för viss personal vid depån. De av statsmakterna år 1941 beräknade lönerna äro grundade på löneläget år 1936 och torde numera vara i behov av höjning. Det har också visat sig, att högre löner än de för centraldepån beräknade måst utgivas av de blindas förening för den personal vid föreningens materialdepå som centraldepån nu övertager. För vissa befattningshavare har nämnden ansett ytterligare löneökning erforderlig. I likhet med statskontoret och allmänna lönenämnden finner jag mig böra i det stora hela godtaga nämndens förslag i lönefrågan. Dock torde kristillägg icke böra utgå till den vid depån tjänstgörande nämndsledamoten, vilken synes böra erhålla ett arvode av 3 500 kronor per år.

Med utgångspunkt från det nu anförda beräknar jag medelsbehovet under nästa budgetår för avlöningar till personalen vid centraldepån till 86 300 kronor.

Någon förändring av det för depåns omkostnader avsedda beloppet har av nämnden icke ifrågasatts. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att

— ehuru någon chaufför icke kommer att anställas vid depån — det under bilens konto uppförda beloppet bör bibehållas och disponeras för förekommande körslor.

Medelsbehovet för driften av depån uppskattar jag alltså till (86 300 + 34 400) 120 700 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 120 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driften av centraldepån för blindas arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 120 000

[63.] 61. **Bidrag till de blindas förening.** Ifrågavarande bidrag har sedan budgetåret 1941/42 utgått med 65 000 kronor. Kungl. Maj:t har beträffande anslaget föreskrivit, att det i första hand skall användas för understödsverksamheten till förmån för behövande arbetsföra blinda samt för utgivande av *De blindas* veckoblad.

De blindas förening har, med överlämnande av berättelse rörande föreningens verksamhet under år 1945, anhållit om oförändrat statsbidrag för nästa budgetår, 65 000 kronor.

Föreningen meddelar, att under år 1945 för understödsverksamhet åtgått nära 172 000 kronor, medan kostnaderna för utgivande av *De blindas* veckoblad uppgått till omkring 12 000 kronor.

Vidare framhåller föreningen, att den efter kriget ökade tillgången på råvaror för borsttillverkning och andra hantverksgrenar, åt vilka arbetsföra blinda i stor utsträckning ägna sig, kommer att framkalla större konkurrens från icke blinda fabrikanter med härav följande avsättningssvårigheter för de blinda. Visserligen komme den statliga centraldepån för blindas arbeten att bli till mycket god hjälp för de blinda men enskild hjälpverksamhet från föreningens sida komme dock fortfarande att erfordras, exempelvis till egna hem, verkstäder, utbildningskurser, ledarhundar m. m. Statsmakternas bistånd vore därför även framgent en förutsättning för att föreningen skulle kunna fylla sina uppgifter.

Över föreningens framställning har *skolöverstyrelsen*, efter hörande av *inspektören för blindundervisningen*, avgivit utlåtande. Såväl styrelsen som inspektören ha tillstyrkt framställningen.

Före-
draganden.

De blindas förening torde jämväl för nästa budgetår böra från staten erhålla ett bidrag till sin verksamhet av 65 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 65 000

Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.

[64.] 62. **Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	282 000	315 798
1946/47	300 000	—
1947/48 (förslag)	396 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (statsliggaren s. 238—239). Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	176 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	76 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	37 000
Summa förslagsanslag		kronor 300 000

I skrivelse den 12 september 1946 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande avlöningsanslag för anstalterna för budgetåret 1947/48.

Styrelsen påpekar härvid till en början, att beläggningen å anstalterna visar en sjunkande tendens. Anslaget har för innevarande budgetår beräknats för ett genomsnittligt beläggningstal av 160 personer. Under tiden juli 1945—augusti 1946 utgjorde emellertid medeltalet intagna 121,64. Då lösdrivarlagen numera tillämpas endast i ringa utsträckning och då någon mera väsentlig ökning av antalet till anstalten hänvisade alkoholister icke torde vara att motse — särskilt som en statlig alkoholistanstalt numera anordnats vid fångvårdsanstalten i Västervik för sådana manliga alkoholmissbrukare, som skulle ha intagits å Svartsjöanstalten men av disciplinära skäl icke kunna vårdas där — beräknar styrelsen den genomsnittliga beläggningssiffran för nästa budgetår till högst 100. Med utgångspunkt härifrån uppskattar styrelsen medelsbehovet under de olika å avlöningsstaten upptagna anslagsposterna.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslår styrelsen, att med återbesättandet skall anstå i fråga om dels två för närvarande vakanta befattningar, nämligen en uppsyningsman- och en förmansbefattning, dels ytterligare två förmansbefattningar, vilka under innevarande budgetår komma att bli lediga. På grund härav finner styrelsen, att anslagsposten kan nedsättas med 15 000 kronor till 161 300 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår styrelsen upptagen med oförändrat belopp, 10 700 kronor.

Utgifterna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava, enligt vad styrelsen upplyser, under budgetåret 1945/46 uppgått till 110 300 kronor. Såsom förklaring till den höga belastningen anför styrelsen, att under nämnda budgetår oförutsedda utgifter förekommit i betydande omfattning, bland annat för vikarier i anledning av militärtjänstgöring och sjukdom. Vidare hade semestrarna för år 1945 i icke beräknad omfattning uttagits under årets senare hälft, vilket medfört betydande merutgifter för semestervikarier under budgetåret. Inför nästa budgetår kan anslagsposten emellertid enligt styrelsens beräkningar i avsevärd mån nedskrivs. För närvarande äro fem av anstalternas åtta extra förmansbefattningar obesatta. Då samtidigt med anordnandet av berörda alkoholistanstalt i Västervik den s. k. slutna avdelningen vid Svartsjöanstalterna med däri inrymd sinnessjukavdelning upplåtits för fängvårdsändamål, har styrelsen icke ansett sig böra utnyttja för innevarande budgetår lämnat medgivande att anställa en sjukvårdare i förste förmansställning å sinnessjukavdelningen och å extra ordinarie stat överföra fem å nämnda avdelning tjänstgörande förmän (prop. nr 234/1946 s. 14). I stället torde efterhand även de tre för närvarande besatta extra förmanstjänsterna kunna vakanssättas. På grund av personalindragningarna torde även behovet av vikarier komma att minska. -- Medelsbehovet skulle enligt styrelsens beräkningar uppgå till 104 000 kronor, därest hänsyn icke toges till indragningarna. Då genom dessa uppkommande besparingar beräknas till sammanlagt 27 000 kronor, uppskattar styrelsen medelsbehovet under förevarande anslagspost till 77 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg kan enligt styrelsens mening nedsättas till 31 000 kronor.

Anstalternas avlöningsanslag har sålunda av styrelsen beräknats till (161 300 + 10 700 + 77 000 + 31 000) 280 000 kronor.

Före-
draganden.

I det anförande till statsrådsprotokollet den 27 september 1946 som utmynnade i hemställan om bemyndigande för mig att tillkalla sakkunniga för utredning rörande alkoholistvården, den s. k. alkoholistvårdsutredningen, uttalade jag den meningen, att alkoholistanstalten å Svartsjö borde nedläggas och att dess klientel åtminstone till en del torde kunna överföras till specialanstalt för alkoholister av den typ som i berörda anförande skisserades. Även om utredningen i enlighet med sina direktiv kommer att framlägga förslag beträffande dessa spörsmål i en nära framtid, torde dock Svartsjöanstalterna komma att vara i verksamhet även under nästa budgetår. Beläggningen å anstalterna torde emellertid komma att väsentligt nedgå. I likhet med anstaltsstyrelsen räknar jag med ett genomsnittligt beläggningstal för nästa budgetår av högst 100. Härigenom möjliggöres givetvis en icke obetydlig inskränkning av anstalternas personalorganisation.

De av styrelsen vid behandlingen av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslagna vakanssättningar förordas av mig. Därest hänsyn icke toges till den allmänna löneregleringen, torde medelsbehovet under anslagsposten kunna beräknas till av styrelsen angivet belopp, 161 300 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes alltså kunna upptagas med 10 700 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgår jag med ledning av anstaltsstyrelsens specialberäkningar i ämnet, från att medelsbehovet till lönegradsplacerad dylik personal skulle, därest gällande lönesystem tillämpas, komma att för nästa budgetår uppgå till 40 300 kronor. Hänsyn har härvid tagits till de av styrelsen föreslagna personalinskränkningarna. Övriga under anslagsposten erforderliga medel avse kostnader för tillfällig personal. Under de senaste budgetåren ha regelmässigt förhållandevis betydande överskridanden å anslagsposten förekommit, vilka huvudsakligen hänfört sig till kostnader för vikarier under befattningshavares sjukdom, semester eller militärtjänstgöring. Behov av medel till vikarier i anledning av militärtjänstgöring torde icke uppkomma under nästa budgetår. Däremot bör behovet av semester- och sjukvikarier tillgodoses. En på mitt föranstaltande införskaffad utredning visar, att till avlöningar till dylika vikarier under de senaste fyra budgetåren relativt stora belopp tagits i anspråk. Sålunda har under dessa år ersättning till semestervikarier utgått med belopp, varierande mellan 8 600 och 19 300 kronor. För budgetåret 1945/46 utgjorde berörda ersättningsbelopp 16 154 kronor. För sjukvikarier ha kostnaderna oavslutligt stigit till ett belopp av 17 135 kronor för budgetåret 1945/46. Med hänsyn till de faktiska kostnaderna för dylika vikarier ävensom till behovet av tillfällig skrivhjälp m. m. synas anstalterna böra erhålla medel till avlöning av tillfällig personal i större utsträckning än tidigare beräknats. Nedgången i anslagsposten blir därför icke så stor som kunde motiverats av personalinskränkningarna. Då vikariebehovet kan beräknas i icke oväsentlig mån nedgå på grund av personalinskränkningarna, anser jag likväl, att posten kan reduceras till 65 000 kronor med tillämpning av gällande lönesystem.

Den allmänna löneregleringen medför uppräknig av ordinarieposten med 91 700 till 253 000 kronor och av icke ordinarieposten med 45 500 till 110 500 kronor. Arvodessposten, i det föregående upptagen med 10 700 kronor, beröres icke av löneregleringen.

För rörligt tillägg synes efter löneregleringens genomförande ett belopp av 21 800 kronor vara erforderligt.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för anstalternas avlöningar till (253 000 + 110 500 + 10 700 + 21 800) 396 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 253 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 110 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 21 800
<hr/>	
Summa förslagsanslag	kronor 396 000;

dels ock till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 396 000

[65.] 63. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	282 600	320 600
1946/47	279 200	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	247 800	—

Den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalterna, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 1 500
3. <u>Expenser, <i>förslagsvis</i></u>	» 66 000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 211 200
<hr/>	
Summa	kronor 279 200

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett flertal delposter (statsliggaren s. 239). Av det för expenser upptagna beloppet ha 60 000 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 6 000 kronor för övriga expenser.

Sedan den 1 december 1942 ha Svartsjöanstalterna provisoriskt tagits i bruk jämväl för fångvårdsändamål. Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t, senast den 28 juni 1946, skall därstädes tills vidare till och med den 30 juni 1947 vara anordnad en avdelning för verkställighet av straffarbete och fängelsestraff, benämnd fångvårdsanstalten å Svartsjö. Beträffande omkostnaderna vid sistnämnda anstalt har föreskrivits, att kostnaderna för vård och underhåll av där intagna skola förskottsvis bestridas av tvångsarbetsanstalten samt vid budgetårets utgång ersättas av fångvårdsstyrelsen, utom såvitt angår kostnaderna för arbetspremier åt fångarna och för expenser, vilka skola slutligt belasta tvångsarbetsanstaltens omkostnadsanslag.

I skrivelse den 12 september 1946 har *tvångsarbets och alkoholistanstalternas styrelse* framlagt förslag rörande förevarande anslag för budgetåret 1947/48.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser beräknas av styrelsen oförändrat till respektive 500, 1 500 och 66 000 kronor.

I fråga om delposterna under anslagsposten till övriga utgifter föreslår styrelsen vissa förändringar. Med hänsyn till den beräknade nedgången i beläggningen anser styrelsen sålunda delposterna till tvätt och renhållning, till proviant till intagna och till ertappningspenningar m. m. kunna nedsättas med respektive 1 500, 32 600 och 300 kronor till 6 500, 55 000 och 500 kronor. Å delposterna till proviant till kostförbättring mot betalning och till omkostnader för utskrivna och permitterade däremot hade medelsåtgången under budgetåret 1945/46 uppgått till sådana belopp — 15 653 respektive 27 404 kronor — att styrelsen finner, att trots den beräknade nedgången i beläggningen uppräknig bör ske av förstnämnda delpost med 1 000 kronor till 11 000 kronor och av sistnämnda delpost med 2 000 kronor till 20 000 kronor. Med övriga delposter oförändrade beräknar styrelsen medelsbehovet under anslagsposten till övriga utgifter till (211 200 — 1 500 — 32 600 — 300 + 1 000 + 2 000) 179 800 kronor.

Styrelsen har sålunda beräknat medelsbehovet under omkostnadsanslaget till (500 + 1 500 + 66 000 + 179 800) 247 800 kronor.

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår föranleder icke erinran från min sida. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 247 800

[66.] 64. **Statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar, förslagsanslag.** Tvångsarbetsanstalter för kvinnor äro för närvarande anordnade vid fängvårdsanstalterna i Växjö och Karlstad. I anslutning till dessa tvångsarbetsanstalter ha anordnats alkoholistanstalter, avsedda för sådana kvinnliga alkoholister, som av disciplinära skäl måste vårdas på slutan anstalt. Vidare har vid fängvårdsanstalten i Västervik genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 september 1946 inrättats en statlig alkoholistanstalt med ett beräknat antal vårdplatser av högst 14 för sådana åt alkoholmissbruk hemfallna män, vilka skulle ha intagits å Svartsjöanstalten men av disciplinära skäl icke kunna vårdas å sistnämnda anstalt.

För bestridande av avlöningskostnaderna för personalen vid de i anslutning till fängvårdsanstalterna i Växjö och Karlstad anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalterna har för budgetåret 1946/47 under förevarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t fastställt dels personalförteckning för statens vid fängvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter (statsliggaren s. 240), dels följande avlöningsstat för desamma, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 24 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	» 1 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 400
	<hr/>
Summa förslagsanslag	kronor 30 000

I skrivelser den 30 augusti och 25 november 1946 har *fångvårdsstyrelsen* avgivit förslag rörande förevarande anslag för budgetåret 1947/48.

Fångvårdsstyrelsen har härvid anmält, att den vid fångvårdsanstalten i Karlstad anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalten komme att nedläggas under innevarande budgetår, när fångvårdsanstalten vore avsedd att tagas i bruk såsom säkerhetsanstalt. Det vore icke bestämt, till vilken fångvårdsanstalt de kvinnliga tvångsarbetarna och alkoholisterna skulle överflyttas. Emellertid påverkades personalorganisationen icke av en ändrad placering av anstaltsklientelet. Den nytillkomna alkoholistanstalten i Västervik, vilken vore att anse såsom ett provisorium, kunde tills vidare drivas med personal från fångvårdsanstalten därstädes. Styrelsen hemställde därför, att under anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal måtte anvisas oförändrade belopp, 24 500 respektive 1 800 kronor.

Vad angår anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, föreslår styrelsen, att föreståndaren för fångvårdsanstalten i Västervik och överläkaren vid denna anstalt skola i egenskap av direktör för alkoholistanstalten därstädes respektive rådgivande psykiater vid sistnämnda anstalt erhålla särskilda arvoden av 600 respektive 2 400 kronor för år. Arvodesposten skulle sålunda uppräknas med 3 000 kronor till 3 300 kronor.

För rörligt tillägg har styrelsen beräknat oförändrat belopp, 3 400 kronor.

Hela avlöningsanslaget har sålunda av styrelsen beräknats till (24 500 + 1 800 + 3 300 + 3 400) 33 000 kronor.

Före-
draganden.

Med hänsyn till den provisoriska karaktären av den nytillkomna alkoholistanstalten i Västervik och då någon utbyggnad av fångvårdsanstalten därstädes icke behövt ske i anledning av alkoholistklientelet's mottagande, finner jag efter samråd med chefen för justitiedepartementet, att medel icke böra beräknas under förevarande anslag för avlöning av den fångvårdspersonal, som tjänstgör vid nämnda alkoholistanstalt. Personalorganisationen vid övriga till fångvårdsanstalterna anknutna tvångsarbets- och alkoholistanstalter torde icke böra undergå någon förändring under nästa budgetår. Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kunna alltså upptagas med oförändrade belopp, 24 500 respektive 1 800 kronor.

Vid bedömning av skäligheten av de under arvodesposten föreslagna nya arvoden torde det böra beaktas, att fångvårdsanstalten i Västervik genom alkoholistanstaltens anknytning till densamma emottagit ett synnerligen svår-

behandlat klientel. Fångvårdsstyrelsens förslag, att ett särskilt arvode av 600 kronor för år tillerkännes fångvårdsanstaltens föreståndare i dennes egenskap av direktör för alkoholistanstalten, biträdes därför av mig. Vidare torde överläkaren vid fångvårdsanstalten böra erhålla visst arvode i egenskap av rådgivande psykiater vid alkoholistanstalten. Vid bestämmandet av detta arvode bör beaktas, att ifrågavarande överläkartjänst upptagits å personalförteckningen för fångvårdsanstalterna och placerats i lönegrad A 27 samt att alkoholisklienteletts förflyttning till Västervik icke medfört någon utökning av platsantalet vid därvarande fångvårdsanstalt. Jag anser med hänsyn härtill ett arvode av 1 200 kronor för år skäligt för denne befattningshavare. Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde sålunda böra upptagas ett belopp av (300 + 600 + 1 200) 2 100 kronor.

I det föregående har hänsyn icke tagits till den allmänna löneregleringen. Denna beräknas komma att ytterligare öka medelsbehovet under ordinarieposten med 14 000 kronor till 38 500 kronor och under icke-ordinarieposten med 1 200 kronor till 3 000 kronor. Arvodesposten beröres icke av löneregleringen.

För rörligt tillägg torde ett belopp av 2 400 kronor bliva erforderligt.

Medelsbehovet under förevarande anslag uppskattar jag alltså till (38 500 + 3 000 + 2 100 + 2 400) 46 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 38 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 3 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2 400
<hr/> Summa förslagsanslag kronor 46 000	

dels och till Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 46 000

[67.] 65. Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: **Omkostnader, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för budgetåret 1946/47 upptagits ett förslagsanslag av 17 800 kronor. Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt omkostnadsstat för ifrågavarande anstalter, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	17 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>17 800</u>

Anslagsposten till övriga utgifter har i omkostnadsstaten uppdelats på en delpost å 12 000 kronor till vårdkostnader för personer, intagna å statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter eller utackorderade å arbetshem, samt en delpost å 5 000 kronor till omkostnader för utskrivna och permitterade.

I skrivelser den 30 augusti och 25 november 1946 har *fångvårdsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsberäkning för nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar har styrelsen upptagit med oförändrade belopp, 300 respektive 500 kronor.

Styrelsen upplyser, att belastningen å anslagsposten till övriga utgifter under budgetåret 1945/46 uppgått till sammanlagt 10 600 kronor. En viss nedräkning av de under denna post anvisade medlen borde därför kunna ske. Då emellertid den nya alkoholistanstalten i Västervik komme att medföra vissa kostnader, föreslår styrelsen, att nedräkningen endast skall avse delposten till vårdkostnader, vilken föreslås minskad med 2 000 kronor till 10 000 kronor. Styrelsen finner således ett belopp av 15 000 kronor erforderligt under anslagsposten.

Medelsbehovet under omkostnadsanslaget uppskattar styrelsen alltså till (300 + 500 + 15 000) 15 800 kronor.

Före-
draganden.

Styrelsens förslag till anslagsberäkning under förevarande rubrik förordas av mig. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 15 800

[68.] 66. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	162 600	174 229
1946/47	181 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	294 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1946 fastställt personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn (statsliggaren s. 242). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	75 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	77 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	21 500
Summa förslagsanslag kronor		181 000

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Styrelsen utgår från att verksamheten under budgetåret 1947/48 kommer att fortgå i samma omfattning som under de senaste åren. Medeltalet vid anstalten närvarande intagna hade under budgetåret 1945/46 utgjort 132. Hela antalet inskrivna uppginge vid tiden för skrivelsens avfattande till 365, varav 153 personer tillhörde kategorier, vilkas vårdkostnad helt bestrides av staten.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erinrar styrelsen, att innehavaren av den vid anstalten inrättade befattningen som assistent i lönegrad A 18 sedan år 1938 utan avbrott varit tjänstledig för uppehållande av tjänst i socialstyrelsen, där han numera är förordnad att tills vidare uppehålla en ordinarie byråinspektörsbefattning. Styrelsen förutsätter, att ifrågavarande befattningshavare icke kommer att återinträda i sin tjänst vid anstalten. Olägenheterna för anstalten att icke kunna besätta platsen med ordinarie innehavare vore uppenbara. Sedan 1938 hade sålunda fyra olika personer efter ansökningsförfarande förordnats att uppehålla befattningen. Styrelsen föreslår, att för ifrågavarande tjänsteinnehavares räkning å övergångsstat vid anstalten uppföres en assistentbefattning i lönegrad A 18 och att den nuvarande assistenttjänsten får kvarstå och besättas med ny innehavare. Medelsbehovet under anslagsposten uppskattar styrelsen med hänsyn till vissa löneklassuppflyttningar till 76 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, hemställer styrelsen, att sekreterarens arvode höjes med 300 till 900 kronor. Styrelsen föreslår sålunda, att under nämnda anslagspost anvisas ett belopp av 7 800 kronor.

Styrelsen föreslår vidare viss uppräknig jämväl av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Medelsbehovet för avlöningar till lönegradsplacerad sådan personal uppskattar styrelsen till 61 785 kronor, varvid hänsyn tagits till föreslaget överförande av en tjänst såsom skrivbiträde i lönegrad Ex 2 till extra ordinarie stat. Kostnaden för avlöningar till de fyra arvodesanställda kvinnliga ekonomisterna beräknar styrelsen till 12 000 kronor, varav ett sammanlagt belopp av 2 400 kronor motsvarar provisoriska lönetillägg. Styrelsen hemställer därjämte om dels ett belopp av 1 500 kronor till ersättning åt avlösare för ekonomisterna under dessas fritid, dels därutöver ett belopp av 800 kronor till avlönande

av semestervikarier för ekonomisterna. För semestervikarier i övrigt avser styrelsen ett belopp av 10 800 kronor, beräknat efter 36 semestermånader och en månadslön av 300 kronor, vilket belopp något understiger lönen jämte samtliga nu utgående tillägg till en extra förman. Slutligen beräknar styrelsen för vikariatsersättningar ett belopp av 200 kronor och för tillfällig arbetskraft såsom skrivhjälp, telefonist m. m. ett belopp av 4 915 kronor. Den sammanlagda kostnaden under förevarande anslagspost uppskattar styrelsen sålunda till (61 785 + 12 000 + 1 500 + 800 + 10 800 + 200 + 4 915) 92 000 kronor.

För rörligt tillägg beräknar styrelsen ett medelsbehov av 22 000 kronor.

Styrelsen har sålunda uppskattat behovet under avlöningsanslaget till (76 000 + 7 800 + 92 000 + 22 000) 197 800 kronor.

I utlåtande över anstaltsstyrelsens framställning har *statskontoret* uttalat, att frågan om förändring av den ordinarie assistenttjänsten över stat och återbesättande av den å stat befintliga befattningen icke borde upptagas till prövning, förrän 1945 års lönekommitté avgivit förslag i ämnet. Vad angår framställningen i övrigt finner statskontoret en höjning av det till anstaltens sekreterare utgående arvudet befogad. Då emellertid någon utredning icke förebragts rörande arbetsuppgifternas omfattning, kunde statskontoret för sin del icke uttala sig om huru stor höjning, som borde ifrågakomma.

Före-
draganden.

Frågan om att skapa förutsättningar för att kunna slutligt återbesätta den vid anstalten inrättade assistenttjänsten, vars innehavare sedan lång tid uppehåller förordnande på annan befattning, synes böra upptagas till prövning i samband med motsvarande spörsmål inom andra förvaltningsområden.

Vid beräkning enligt gällande avlöningsbestämmelser av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde denna med hänsyn till vissa löneklassuppflyttningar böra höjas med 1 000 kronor till 76 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, biträder jag anstaltsstyrelsens förslag, att sekreterarens arvode skall höjas från 600 till 900 kronor för år, och beräknar således under anslagsposten erforderliga medel till 7 800 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ha medel tidigare icke beräknats för fritidsavlösare för den kvinnliga ekonomipersonalen. Kostnaden härför kan beräknas till 1 500 kronor. Jag finner vidare erforderligt, att de för semestervikarier och tillfällig arbetskraft avsedda beloppen höjas med 6 500 respektive 2 200 kronor. Vid beräkningen av utgifterna för tillfällig arbetskraft har hänsyn tagits till att behovet av telefonist upphör, när automatisk telefonväxel installeras vid anstalten under våren 1948. Slutligen torde för löneklassuppflyttningar erfordras ytterligare 1 500 kronor. Med tillämpning av gällande lönesystem beräknar jag alltså medelsbehovet under anslagsposten till (77 000 + 1 500 + 6 500 + 2 200 + 1 500) 88 700 kronor.

Den allmänna löneregleringen, som icke berör arvodesposten, medför uppräkning av ordinarieposten med 43 200 kronor till 119 200 kronor och av icke-ordinarieposten med 62 100 till 150 800 kronor.

För rörligt tillägg synes efter lönerogleringens genomförande ett be-
lopp av 16 200 kronor erforderligt.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för anstaltens avlöningar
till (119 200 + 7 800 + 150 800 + 16 200) 294 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholist-
anstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare från och med
budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	kronor 119 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t.....	» 7 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 150 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 16 200
	<hr/>
	Summa förslagsanslag kronor 294 000;

dels ock till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: *Avlöningar* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 294 000

[69.] 67. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, *förslags-* *anslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	223 500	267 968
1946/47	224 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	237 900	—

Den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten,
upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor 400
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 2 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 49 500
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 172 100
	<hr/>
	Summa kronor 224 500

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett
flertal delposter (statsliggaren s. 243). Av anslagsposten till expenser ha
42 500 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 7 000 kronor för
övriga expenser.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rö-
rande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser beräknar styrelsen till oförändrade belopp.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter föreslår styrelsen däremot vissa uppräknningar. Sålunda hemställer styrelsen, att delposten till underhåll av byggnader m. m. uppräknas med 3 000 kronor till 15 000 kronor för att möjliggöra att anstaltens omfattande byggnadsbestånd erhåller nöjaktigt underhåll, något som under de gångna krigsåren i hög grad måst eftersättas av kostnadsskäl och på grund av materialbrist. Även beträffande delposten till beklädnad och sängkläder gäller — fortsätter styrelsen — att underhåll och nyanskaffning blivit eftersatta under krigsåren. Styrelsen hemställer därför och med hänsyn till belastningen under budgetåret 1945/46 — 20 547 kronor — om en uppräknning av denna delpost med 3 000 till 20 000 kronor. Beträffande delposten till diverse utgifter föreslår styrelsen, att densamma höjes med 300 till 1 500 kronor för att möjliggöra nyanskaffning och underhåll av fritidsmateriel, huvudsakligen böcker. Slutligen föreslår styrelsen, att under anslagsposten till övriga utgifter införes en ny delpost till ersättningar för vissa transporter. Härom anför styrelsen följande.

För närvarande finnas inga medel anvisade för bestridande av de kostnader som uppstå, då å anstalten intagen person skall inställas inför domstol. Olika förfaringssätt ha hittills tillämpats för redovisningen av dylika kostnader. Understundom har hämtning till rätten ägt rum, varvid anstalten överenskommit med vederbörande polisman om den intagnes återförande. Kostnaden härför har fallit på den för vårdkostnaden ansvarige, alltså i allmänhet nykterhetsnämnden om icke staten haft att svara för hela vårdkostnaden, i vilket fall delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade debiterats. Då intagnen å alkoholistanstalt emellertid anses såsom laga hinder för inställelse, läres hämtningsbeslut icke lagligen kunna meddelas. I andra fall har åklagaren dröjt med att utfärda stämning, tills den intagne fått lämna anstalten, eller också har målet förklarats vilande. Förutom de allmänna olägenheter, som äro förenade med rättsprocedurens uppskjutande, måste det från behandlingssynpunkt vara mindre lyckligt, att ett mål, i vilket måhända frihetsstraff kan komma att utdömas, uppskjutes tills den intagne återfår sin frihet. Anstalten söker därför numera ordna inställelse. Domstolarna bruka bevilja fri rättegång och tillerkänna den åtalade ersättning för hans egen resekostnad. För att undvika denna omständliga procedur brukar vid resor till Stockholm den intagne, om han icke förfogar över egna medel, erhålla nödigt understöd från anstalten varjämte befattningshavare vid anstalten medföljer för att återföra den intagne. Kostnaderna ha då ansetts kunna debiteras på sätt tidigare sagts i fråga om återförande av hämtad person. Om vederbörande häktats inför sittande rätt har emellertid återförandet förfallit och resekostnaden för vårdaren har icke kunnat debiteras i vanlig ordning. I sådant fall, liksom vid inställelse i civilmål, har den intagne ansetts formellt ha permission med vårdaren som övervakare, varigenom kostnaden kunnat påföras anslaget till reseersättningar. — För att erhålla ett enklare och enhetligare förfaringssätt och då det torde vara principiellt oriktigt, att en för vårdkostnaden ansvarig nykterhetsnämnd får bestrida nu nämnda kostnader, föreslår styrelsen, att samtliga kostnader för intagnas inställelse vid domstol bestridas från en särskild delpost å omkostnadsstaten, förslagsvis upptagen till 700 kronor.

De av styrelsen föreslagna höjningarna under anslagsposten till övriga utgifter uppgå alltså till (3 000 + 3 000 + 300 + 700) 7 000 kronor, varför posten i fråga enligt styrelsens förslag skulle uppräknas från 172 100 till 179 100 kronor.

Hela omkostnadsanslaget har styrelsen sålunda beräknat till (400 + 2 500 + 49 500 + 179 100) 231 500 kronor.

I detta sammanhang torde därjämte få anmälas, att anstaltsstyrelsen i skrivelse den 29 oktober 1946 hemställt, att medel måtte anvisas till anskaffande av en automatisk 50-nummers telefonväxel för anstalten. Installandet av en dylik växel, vilken i inträdesavgift betingade en kostnad av 6 400 kronor, skulle enligt styrelsens uppgift kunna ske tidigast under mars eller april månader 1948, varefter särskild telefonist icke skulle erfordras vid anstalten.

I utlåtande över anstaltsstyrelsens förslag i skrivelsen den 29 augusti 1946 har *statskontoret* uttalat, att ämbetsverket icke ville framställa någon erinran mot att medel ställas till anstaltens förfogande för bestridande av kostnaderna för medellösa intagnas inställelse inför domstol.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar torde alltjämt få upptagas till 400 respektive 2 500 kronor.

Anslagsposten till expenser synes för nästa budgetår tillfälligt böra uppräknas med 6 400 kronor till 55 900 kronor för att möjliggöra anskaffande av en automatisk telefonväxel vid anstalten.

Under anslagsposten till övriga utgifter synes vardera av delposterna till underhåll av byggnader m. m. och till beklädnad och sängkläder böra på de skäl anstaltsstyrelsen anfört uppräknas med 3 000 kronor. Då anstaltens behov av fritidsmateriel synes böra tillgodoses i något ökad utsträckning, torde vidare delposten till diverse utgifter få förstärkas med 300 kronor. Slutligen vill jag biträda anstaltsstyrelsens förslag, att till kostnader för intagnas transport till domstol upptages en särskild delpost å 700 kronor. Jag beräknar alltså ifrågavarande anslagspost till (172 100 + 3 000 + 3 000 + 300 + 700) 179 100 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anstaltens omkostnader uppskattar jag således till (400 + 2 500 + 55 900 + 179 100) 237 900 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 237 900

[70.] **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 40 000 kronor för uppförande av ett personalbostadshus vid anstalten.

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *anstaltsstyrelsen* anfört, att de byggnadsarbeten, till vilka medel anvisats för budgetåren 1945/46 och 1946/47, eller två personalbostadshus och ett vattentorn, icke kunde slutföras förrän

tidigast hösten 1947, därest arbetena bedreves i normal ordning. Behovet av personalbostäder vore emellertid så stort, att åtminstone ytterligare ett hus inrymmande sådana bostäder och av samma typ som de tidigare beviljade borde uppföras snarast möjligt. Styrelsen hemställde fördenskull, att ifrågavarande reservationsanslag måtte för budgetåret 1947/48 förstärkas med 40 000 kronor.

I utlåtande över framställningen har *byggnadsstyrelsen* anfört, att styrelsen på grund av stegrade priser numera beräknade kostnaden för uppförande av ett bostadshus av förevarande typ till 42 000 kronor.

Före-
draganden.

Behovet av personalbostäder vid Vennngarnsanstalten torde ännu icke vara tillgodosett i tillfredsställande omfattning. Å byggnadsanslaget finnas medel redan anvisade till uppförande av två bostadshus och ett vattentorn, vilka byggnadsarbeten icke torde hinna färdigställas förrän tidigast under budgetåret 1947/48. Med hänsyn härtill och till situationen på byggnadsmarknaden finner jag icke anledning hemställa om ytterligare medelsanvisning för ändamålet för nästa budgetår.

[71.] 68. **Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46.....	15 600	15 305
1946/47.....	16 300	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	24 500	—

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1941 fastställt personalförteckning för anstalten. Förteckningen upptager allenast en befattning, nämligen en assistent av 4:e klass i lönegrad A 12. Vidare har Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	4 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 650
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	7 850
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 700
<u>Summa förslagsanslag</u>		kronor 16 300

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Styrelsen utgår från att anstaltens verksamhet kommer att fortgå oförändrad även under nästkommande budgetår. Antalet närvarande intagna har enligt styrelsens uppgifter under budgetåret 1945/46 uppgått till i medeltal 12.

Styrelsen föreslår förändring beträffande löneställningen för vissa befattningshavare vid anstalten och anför härom i huvudsak följande.

När anstalten anordnades föreslog styrelsen, att en befattning såsom föreståndarinna i lönegrad Eo 19 skulle inrättas vid anstalten. Föreståndarinnans uppgifter anförts emellertid åt en vid förutvarande statens tvångsarbets- och alkoholistanstalt i Landskrona anställd assistent av 4:e klass i lönegrad A 12, vilken befattningshavare i sistnämnda egenskap uppfördes å Haknäsanstaltens personalförteckning och såsom kompensation för det ökade ansvaret tillerkändes ett årsarvode av 750 kronor, vilket beräknades motsvara den vikariatsersättning, som skulle ha utgått, därest hon förordnats å den av styrelsen föreslagna tjänsten.

I assistentens löneställning har därefter icke förekommit någon ändring. Sedan numera motsvarande kvinnliga assistenter vid fångvården placerats i lönegrad A 16, anser emellertid styrelsen, att assistenten vid Haknäsanstalten bör erhålla högre löneställning. Styrelsen upprepar sitt tidigare förslag om inrättande av en föreståndarinnebefattning i lönegrad Eo 19 vid anstalten och föreslår därjämte, att den ordinarie assistentbefattningen överföres å övergångsstat. Alternativt föreslår styrelsen, att assistentbefattningen bibehålles men placeras i lönegrad A 16, i vilket fall dess innehavare bör komma i åtnjutande av ett arvode å 400 kronor för år, beräknat efter samma grunder som det nu utgående.

Slutligen föreslår styrelsen överförande till extra ordinarie stat av två sköterskor i lönegrad Ex 4.

Styrelsen beräknar medelsbehovet under avlöningsanslaget, vid bifall till förslaget om inrättande av en föreståndarinnebefattning i lönegrad Eo 19, till oförändrat belopp eller 16 300 kronor, varav till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 900 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 12 600 kronor och till rörligt tillägg 1 800 kronor. Vid bifall till det andra av styrelsen framförda alternativet skulle enligt styrelsens beräkningar under ordinarieposten erfordras 4 600 kronor, under arvodesposten 2 300 kronor, under icke-ordinarieposten 8 100 kronor och under posten till rörligt tillägg 1 800 kronor eller tillhopa 16 800 kronor.

Över anstaltsstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret har i och för sig intet att erinra mot att assistenten placeras såsom föreståndarinna i lönegraden Eo 19 men ifrågasätter lämpligheten av en sådan åtgärd, innan frågan om alkoholistanstalernas organisation erhållit sin slutgiltiga lösning. Ämbetsverket föreslår därför, att assistenten i avvaktan härpå i stället erhåller ett från 750 till 1 200 kronor förhöjt särskilt arvode. Av samma skäl, som nyss anförts mot ändrad lönegradsplacering för assistenten, finner sig ämbetsverket icke kunna tillstyrka de båda sköterskornas överförande till extra ordinarie stat.

Allmänna lönenämnden uttalar, att ett stadigvarande behov synes föreligga av en statlig anstalt för kvinnliga alkoholister och att därför hinder icke bör möta mot att en särskild befattning som föreståndarinna i lönegrad Eo 19 inrättas vid anstalten.

Beträffande anstaltens föreståndarinna, vilken för närvarande innehar en tjänst som assistent av 4:e klass i lönegrad A 12 och dessutom uppbär ett årligt arvode av 750 kronor, hemställer anstaltsstyrelsen i första hand, att hon måtte erhålla en tjänst såsom föreståndarinna i lönegrad Eo 19. Alter-

nativt föreslår styrelsen, att hon uppflyttas till lönegrad A 16 och erhåller ett till 400 kronor reducerat årsarvode. Löneställningen vid de statliga tvångsarbets- och alkoholistanstalterna har sedan länge företett en nära överensstämmelse med löneställningen vid fängvårdsanstalterna. Då motsvarande assistentbefattningar vid fängvården numera uppflyttats till 16:e lönegraden (1942 års statsverksproposition, II ht. s. 73) synes konsekvensen fordra, att jämväl assistenttjänsten vid Haknäsanstalten placeras i denna lönegrad. Klassbeteckningen i tjänstebenenämningen torde därvid böra utgå. I egenskap av föreståndarinna vid anstalten synes assistenten böra erhålla ett till 400 kronor reducerat årligt tilläggsarvode.

Medelsbehovet till avlöning till en ordinarie tjänsteman och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppskattar jag med anledning av vad i det föregående anförts till 4 600 respektive 2 300 kronor.

Förslaget om överförande till extra ordinarie stat av två sköterskor i lönegrad Ex 4 finner jag mig, på av statskontoret anförda skäl, icke för närvarande kunna tillstyrka. Med hänsyn till viss löneklassuppflyttning torde anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra uppräknas med 150 kronor till 8 000 kronor.

I det föregående gjord beräkning av medelsbehovet har skett med utgångspunkt från gällande lönebestämmelser. Den allmänna löneregleringen medför uppräkning av ordinarieposten med 2 600 kronor till 7 200 kronor och av icke-ordinarieposten med 5 600 kronor till 13 600 kronor, medan arvodesposten icke beröres av löneregleringen.

För rörligt tillägg synes ett belopp av 1 400 kronor erforderligt.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för anstaltens avlöningar till (7 200 + 2 300 + 13 600 + 1 400) 24 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i personalförteckningen för statens alkoholistanstalt å Haknäs befattningen såsom assistent av 4:e klass i lönegrad A 12 skall utbytas mot en befattning såsom assistent i lönegrad A 16;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förlagsvis</i>	kronor	7 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	»	2 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	13 600
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	1 400

Summa förslagsanslag kronor 24 500;

dels ock till Statens alkoholistanstalt å Haknäs: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 24 500

[72.] 69. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslog	Nettoutgifter
1945/46	18 900	20 273
1946/47	18 900	—
1947/48 (förslag)	20 100	—

Den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t förordnat, att den 18 maj 1945 fastställd omkostnadsstat för anstalten skall äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1946/47. Berörda stat upptager följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	3 400
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	14 900
	Summa kronor	18 900

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på ett antal delposter (statsliggaren s. 244).

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *anstaltsstyrelsen* framlagt beräkningar för budgetåret 1947/48 av ifrågakvarande anslag.

I fråga om anslagsposterna till sjukvård, till reseersättningar och till *expenser* räknar styrelsen med oförändrade kostnader.

Däremot finner styrelsen sig föranlåten att hemställa om höjning av vissa delposter under anslagsposten till övriga utgifter. Delposterna till proviant till kost som försäljes och till proviant till de intagna beräknar styrelsen, med hänsyn till nuvarande portionspris — 1 krona 45 öre per dag — till respektive 2 000 och 6 300 kronor, innebärande en ökning med 200 kronor å vardera delposten. Delposten till hälso- och sjukvård, varå medelsåtgången under budgetåret 1945/46 utgjorde 2 190 kronor, föreslås uppräknad med 1 000 till 2 000 kronor. Vidare hemställs om en uppräknning med 150 kronor till 500 kronor av den för fritids- och trevnadsanordningar avsedda delposten till diverse utgifter för att möjliggöra underhåll och förnyelse av anstaltsbibliotek. Slutligen föreslår *anstaltsstyrelsen*, under hänvisning till vad i sådant avseende anförts i samband med medelsframställningen för Vennngarnsanstaltsens räkning, att under en särskild delpost måtte anvisas 150 kronor till kostnaderna för intagnas transport till domstol. Styrelsen uppskattar sålunda medelsbehovet under förevarande anslagspost till (14 900 + 200 + 200 + 1 000 + 150 + 150) 16 600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under omkostnadsanslaget har styrelsen sålunda beräknat till (100 + 500 + 3 400 + 16 600) 20 600 kronor.

I utlåtande över *anstaltsstyrelsens* förslag har *statskontoret* i sak icke haft något att erinra mot förslaget.

Anslagsposterna till sjukvård, till reseersättningar och till *expenser* torde bära för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp, 100, 500 och 3 400 kronor.

De under anslagsposten till övriga utgifter äskade uppräknningarna till-

styrkas av mig vad avser delposterna till proviant till kost som försäljes, till proviant till de intagna och till diverse utgifter. Dessa delposter böra sålunda uppräknas med respektive 200, 200 och 150 kronor. Vidare synes, i likhet med vad i det föregående förordats för Vennngarnsanstaltens del, böra upptagas en särskild delpost till kostnader för intagnas transport till domstol. Denna delpost torde böra bestämmas till 150 kronor. Däremot finner jag icke skäl förorda högre uppräknings av delposten till hälso- och sjukvård än med 500 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslagspost skulle sålunda utgöra (14 900 + 200 + 200 + 150 + 150 + 500) 16 100 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anstaltens omkostnader beräknar jag alltså till (100 + 500 + 3 400 + 16 100) 20 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 20 100

[73.] 70. **Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.** Alltsedan 1921 har anslag anvisats till frälsningsarméns hem för kvinnor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget är upptaget med 3 000 kronor och avsett för de tre i Stockholm, Malmö och Göteborg belägna räddningshemmen. Hemmen stå under tillsyn av vederbörande länsstyrelse, och en av chefen för socialdepartementet för varje hem utsedd revisor deltagar i granskningen av hemmets förvaltning och räkenskaper. Angående de föreskrifter i övrigt, som meddelats rörande statsbidragets åtnjutande, se statsliggaren för innevarande budgetår, s. 245.

I skrivelse den 20 juli 1946 har *frälsningsarméns ledare i Sverige* anhållit, att statsbidraget för hemmen måtte utgå med oförändrat 3 000 kronor.

Socialstyrelsen har i utlåtande över framställningen tillstyrkt bidrag med äskade beloppet.

Före-
draganden.

Den gjorda framställningen anser jag mig kunna biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av . . . . . kronor 3 000

[74.] 71. **Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m., reservationsanslag.** Enligt kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 566) om statsbidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter och inackorderingshem för alkoholister utgår statsbidrag för erkänd alkoholistanstalt med högst 3 000 kronor för vårdplats, när fråga är om nybyggnad, och i annat fall med högst 2 250 kronor för vårdplats samt för inackorderingshem med högst 1 500 kronor för vårdplats, när fråga är om nybyggnad, och i annat fall med högst 1 125 kronor för vårdplats. Kostnaderna för statsbidragen bestridas från förevarande anslag, vilket för innevarande budgetår upptagits till 100 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Den 1 juli 1946 fanns å anslaget tillgängligt ett belopp av 271 100 kronor. Genom beslut den 29 september 1939 och den 17 maj 1946 har Kungl. Maj:t beviljat dels erkända alkoholistanstalten Holmahemmet statsbidrag å 20 000 kronor för vissa ombyggnader, vilket belopp ännu icke tagits i anspråk, dels stiftelsen Hågerstad slott statsbidrag å 56 250 kronor såsom bidrag till kostnaderna för anordnande av erkända alkoholistanstalten Hågerstad, varav 16 250 kronor ännu icke uppburits av stiftelsen. Det odisponerade beloppet å anslaget utgör sålunda 234 850 kronor. I skrivelser den 30 oktober 1945 och den 13 mars 1946 har socialstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bevilja Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund u. p. a. bidrag med 147 750 kronor till kostnaderna för anordnande av alkoholistanstalten Björstorp. Vidare föreligga framställningar hos socialstyrelsen om statsbidrag till anstalternas anordnande från ytterligare tre erkända alkoholistanstalter å ett sammanlagt belopp av 57 750 kronor. Dessa tre ansökningar avse vårdplatser, som redan tagits i bruk men för vilka statligt anordningsbidrag ännu icke utgått. Efter bifall till framställningarna skulle återstå ett disponibelt belopp å anslaget av 29 350 kronor.

Beläggningen å alkoholistanstalterna är sedan några år tillbaka i oavblåtligt stigande. Antalet inskrivna på dessa anstalter uppgick den 1 juli 1946 till 2 050 mot 2 039 den 1 januari 1946, 1 890 den 1 juli 1945, 1 853 den 1 januari 1945, 1 801 den 1 juli 1944 och 1 729 den 1 januari 1944. Även antalet på anstalterna närvarande vårdbehövande har varit mycket högt och särskilt de öppna anstalterna för män ha varit fullbelagda en stor del av det senaste budgetåret. Det har sålunda tidvis visat sig svårt att utan tidsförlust bereda plats för vårdbehövande, till och med i trängande fall. Det föreligger därför alltjämt behov av nya vårdplatser inom den närmaste framtiden. Detta aktuella behov kan icke antagas bliva fyllt genom de 50 vårdplatser, som den planerade anstalten Björstorp beräknas tillföra alkoholistvården.

Från förevarande anslag kan bidrag numera utgå jämyäl till anordnande av inackorderingshem för alkoholister under fritiden. Ännu finnes endast ett sådant hem, i Stockholm, men förberedande åtgärder för att få till stånd dylika hem ha vidtagits av nykterhetsnämnderna i fyra andra större städer. Man torde ha att räkna med att dessa hem skola ha börjat sin verksamhet före utgången av budgetåret 1947/48 och att det sammanlagda platsantalet å dessa vid denna tidpunkt skall utgöra omkring 60. Under förutsättning att hemmen bli anordnade i redan befintliga fastigheter kan statens andel av kostnaderna för anordnandet uppskattas till 67 500 kronor.

Det medelsbehov å anslaget, som för närvarande kan mera bestämt beräknas, uppgår sålunda till (20 000 + 16 250 + 147 750 + 57 750 + 67 500) 309 250 kronor. Då 271 100 kronor stå till förfogande, erfordras i första hand ett belopp av 38 150 kronor. Härutöver erfordras emellertid medel för att kunna tillgodose det behov av nya vårdplatser, som på grund av den rådande utvecklingstendensen inom alkoholistvården måste antagas uppkomma under innevarande och nästkommande budgetår. Tillräckliga hållpunkter för en säker uppskattning av storleken av detta behov föreligga icke för närvarande. Med hänsyn till angivna starka stegring av det inskrivna anstaltsklientelet under de två sistförflutna budgetåren — 69 under budgetåret 1944/45 och 160 under budgetåret 1945/46, utgörande respektive 4 och 8 % av beläggningen av inskrivna vid respektive budgetårs början — synes det icke vara

rådligt att räkna med ett lägre tillskottsbehov än 50 nya vårdplatser. Det häremot svarande statsbidragsbeloppet utgör 112 500 — 150 000 kronor, beroende på om vårdplatserna bli inrymda i äldre byggnader eller tillkomma genom nybyggnad.

Med hänsyn till det anförda föreslår styrelsen, att anslaget förstärkes med 150 000 kronor.

Före-
draganden.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 27 september 1946 givna bemyndigande har jag den 12 oktober 1946 tillkallat sakkunniga för utredning rörande alkoholistvården. Till statsrådsprotokollet över socialärenden förstnämnda dag anförde jag, bland annat, att anstaltsvården av alkoholister borde vara supplementär såtillvida, att intagande å anstalt borde äga rum endast i sådana fall, då ingripande i andra och friare former icke kunde anses tillräckligt. Möjligheterna att ytterligare utbygga dessa ingripanden, så att därigenom skapades en effektiv öppen vård, måste därför skänkas nödigt beaktande vid en utredning av alkoholistvårdsproblemet. Jag framhöll vidare bland annat, att reformer med avseende å behandlingen kunde böra föranleda, att själva anstaltsorganisationen ändrades.

De sakkunniga hava i anledning av socialstyrelsens framställning i ämnet under hand uttalat, att återhållsamhet under den tid utredningen påginge borde iakttagas vid disponeringen av förevarande anslag. Särskilt borde de större av de erkända alkoholistanstalterna tills vidare icke utbyggas genom anordnande av nya vårdplatser. Smärre tillskott av vårdplatser vid erkända alkoholistanstalter med femtio platser eller därunder syntes likväl, ehuru undantagsvis, kunna ifrågakomma, därest trängande behov av ytterligare vårdplatser inom alkoholistvårdens anstaltssystem skulle yppa sig. Enligt de sakkunnigas mening vore det önskvärt, att ifrågavarande anslag i större utsträckning än hittills toges i anspråk för anordnande av inackorderingshem för alkoholister. På grund härav ville de sakkunniga tillstyrka den av socialstyrelsen äskade förstärkningen av anslaget.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att återhållsamhet tills vidare bör iakttagas vid dispositionen av förevarande anslag. Då emellertid av socialstyrelsens uppgifter att döma beläggningsen å alkoholistanstalterna utvisar en oavlätlig stegring, synas möjligheter böra tillskapas att jämväl under nästa budgetår i viss mån utöka antalet vårdplatser. Dock synes i första hand anordnandet av inackorderingshem böra främjas.

Med hänsyn till det anförda biträder jag socialstyrelsens förslag att ifrågavarande anslag för nästa budgetår förstärkes med 150 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter*
m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reser-
tionsanslag av ..... kronor 150 000

[75.] 72. Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	1 100 000	1 266 669
1944/45	1 200 000	1 363 171
1945/46	1 500 000	1 419 864
1946/47	1 600 000	—
1947/48 (förslag)	2 100 000	—

Enligt kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 567; ändr. 414/1946) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m. utgår statsbidrag *dels* till driftkostnaderna vid erkända och enskilda alkoholistanstalter, *dels* till driftkostnaderna vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden, *dels ock* till kostnaderna för vård av alkoholister hos enskild familj (familjevård). Statsbidrag till *erkänd alkoholistanstalt* utgår med högst två kronor för dag och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst tre kronor för dag och vårdad person (beläggningsbidrag) och till *enskild alkoholistanstalt* med högst två kronor i garantibidrag samt därutöver med högst två kronor 50 öre i beläggningsbidrag. Garantibidraget utbetalas kvartalsvis i förskott och beläggningsbidraget kvartalsvis i efterskott. Statsbidrag till *inackorderingshem* och till *familjevård* utgår med högst två kronor för dag och sådan inackorderad eller i familjevård omhändertagen person, som avses i 52 § alkoholistlagen, och med högst en krona 50 öre för dag och sådan person, som avses i 50 eller 53 § alkoholistlagen. Statsbidraget utbetalas kvartalsvis i efterskott. Kostnaderna för nu ifrågakvarande statsbidrag bestridas från förevarande anslag.

I skrivelse den 19 augusti 1946 med beräkning av medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål under nästa budgetår har *socialstyrelsen* anmält, att interimstyrelsen för de erkända alkoholistanstalernas centralorganisation inkommit till socialstyrelsen med en framställning om avsevärd höjning av driftbidragen till de statsunderstödda alkoholistanstalerna. Av socialstyrelsen infortrade upplysningar, som skulle möjliggöra för styrelsen att bedöma skäligheten av framställningen, hade icke kommit styrelsen till handa vid tiden för avlåtandet av berörda skrivelse. Med hänsyn härtill har socialstyrelsen i skrivelsen endast avgivit preliminärt förslag i fråga om bidragshöjningen och gjort en härpå grundad ungefärlig uppskattning av kostnaderna under ifrågakvarande anslag. Sedermera har styrelsen i skrivelse den 10 oktober 1946 definitivt utformat angivna förslag och preciserat anslagsäskandena för nästa budgetår.

I det närmast följande torde redogörelse få lämnas för socialstyrelsens i berörda båda skrivelser innefattade förslag till höjning av de statliga driftbidragen till erkända och enskilda alkoholistanstalter.

Styrelsen anför till en början, att vårdfrekvensen å anstalerna under flera år visat stegring. Antalet vårdplatser, som den 1 juli 1946 uppgått till

790, beräknades stiga till 810 den 1 januari 1947 och till 850 den 1 januari 1948. Under de tre sista budgetåren hade antalet vård dagar samt driftkostnadsbeloppen varit följande.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhopa	
	antal vård dagar	driftbidrag kronor	antal vård dagar	driftbidrag kronor	antal vård dagar	driftbidrag kronor
1943/44	222 927	1 242 058	7 456	24 611	230 383	1 266 669
1944 45	234 097	1 336 617	4 837	22 215	238 934	1 358 832
1945/46	244 166	1 389 481	4 677	22 643	248 843	1 412 124

Antalet vård dagar beräknade styrelsen för budgetåret 1946/47 till 260 000 och för budgetåret 1947/48 till 270 000.

I fråga om behovet av ökat statsbidrag anför styrelsen i huvudsak följande.

Sedan tiden före krigsutbrottet har ingen annan höjning av statsbidragsbeloppen skett än att belägningsbidragets maximibelopp ökats med 75 öre, d. v. s. med 17,5 % för erkända och 20 % för enskilda alkoholistanstalter. Vårdtagarnas egna vårdavgifter ha icke undergått någon höjning. Å andra sidan ha vissa ofrånkomliga utgifter, främst för livsmedel och internernas beklädning, stigit mycket kraftigt. Detta har medfört, att flertalet anstalter under senare år redovisat driftunderskott, i vissa fall betydande sådana, och att några anstalter befinna sig i en verkligt prekär ekonomisk situation. För samtliga anstalter gäller, att i längden ofrånkomliga underhållsarbeten, förbättringar och nyanskaffningar måste anstå eller eftersättas på grund av medelsbrist. Anstaltspersonalen har i allmänhet icke kunnat erhålla skälig kompensation för levnadskostnadsökningen, vilket med nuvarande situation på arbetsmarknaden medfört, att personalförhållandena numera närma sig det ohållbara. Ej heller har personalens pensionsfråga kunnat lösas. Slutligen försvåras personalrekryteringen jämväl av bristen på familjebostäder för gift personal.

För de anstalter, som förfoga över större skogsområden, har den ekonomiska utvecklingen under krigsåren medfört en speciell konjunktur med ökade inkomster av skogsbruk. Denna inkomstökning har emellertid till betydande del haft karaktär av kapitalrealisation. I andra fall ha speciellt goda skördeutfall medfört en övergående lättnad i den ekonomiska situationen. Flertalet anstalter har dock icke haft möjlighet att ens tillfälligt öka sina inkomster i nämnvärd mån. Härtill kommer, att anstalterna i allmänhet sakna större ekonomiska resurser.

Till belysande av skäligheten av en bidragsökning gör socialstyrelsen viss jämförelse med Venngarnsanstalten och anför härutinnan i huvudsak följande.

Venngarnsanstalten har 140 vårdplatser. Under budgetåret 1945/46 utgjorde antalet vård dagar därstädes 49 280. Om anstalten varit en erkänd alkoholistanstalt skulle under samma tid driftbidraget med nuvarande beräkningsgrunder ha uppgått till högst 250 040 kronor. Statens kostnader för anstalten uppgingo under nämnda budgetår till 409 743 kronor. Visserligen torde klienteletts beskaffenhet ställa större krav på Venngarnsanstalten än på en erkänd anstalt av samma storlek. Å andra sidan bör beaktas, att en så dryg utgiftspost som kostnaderna för anordnande av familjebostäder för personalen måste för de erkända alkoholistanstalternas vidkommande täckas genom löpande driftinkomster, medan för motsvarande behov å en statlig anstalt anvisas särskilt anslag.

Med hänsyn till vad styrelsen sålunda anfört finner styrelsen ofrånkomligt, att driftbidraget till anstalter av förevarande art höjes. Då anstalternas beläggning utvisade en ganska utpräglad säsongvariation med höga siffror under den mörka årstiden och relativt låga beläggningstal under sommaren och förhösten samt då större delen av driftkostnaderna på grund av sin art vore oberoende av den tillfälliga beläggningen, anser styrelsen önskvärt, att det statliga driftbidraget utformas så att den fasta delen, d. v. s. garantibidraget, utgör huvudparten härav. Styrelsen föreslår därför — i likhet med interimstyrelsen för de erkända alkoholistanstalternas centralorganisation — att garantibidragets maximibelopp höjes från två kronor till tre kronor 50 öre för såväl erkända som enskilda alkoholistanstalter samt att beläggningsbidragets maximibelopp ökas från tre kronor till tre kronor 50 öre för erkänd anstalt och från två kronor 50 öre till tre kronor för enskild anstalt. Højningen av garantibidragets maximibelopp skulle innebära en ökning med 75 %, medan ökningen för beläggningsbidragets del skulle utgöra något över 15 %. Till jämförelse anför socialstyrelsen, att en erkänd anstalt av Vennngarnsanstaltens storlek med tillämpning av de föreslagna bidragsgrunderna skulle maximalt erhålla ett statsbidrag av 351 330 kronor eller 58 000 kronor mindre än de faktiska kostnaderna för Vennngarnsanstalten under budgetåret 1945/46. Socialstyrelsen tillstyrker därjämte av interimstyrelsen avgivet förslag om de nya bidragsgrundernas tillämpning från och med ingången av kalenderåret 1947.

Med utgångspunkt från att berörda förslag genomföres ingår socialstyrelsen i en preliminär prövning av de 15 bidragsberättigade alkoholistanstalternas behov av statsbidrag till driftkostnaderna under nästa budgetår. Härvid finner styrelsen sannolikt, att garantibidraget kommer att utgå till en anstalt med två kronor, till sju anstalter med två kronor 50 öre, till en anstalt med tre kronor och till övriga sex anstalter med maximibeloppet tre kronor 50 öre samt att beläggningsbidraget för samtliga anstalter utom en kommer att utgå med maximibeloppet. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen medelsbehovet för ifrågavarande bidragsgivning till 1 947 000 kronor. I nämnda belopp har styrelsen inräknat det föreslagna tillägget för första halvåret 1947, tillhoppa 144 000 kronor. I beloppet ingår därjämte ett av styrelsen föreslaget tilläggsbidrag å 11 600 kronor till erkända alkoholistanstalten Lillegården. Härutinnan anför styrelsen i huvudsak följande.

Denna anstalt, som intager en särställning, inrymmer vårdplatser för 16 på anstalten boende vårdtagare. Dess huvudsakliga funktion är emellertid att utgöra central för familjevård av alkoholister i anstaltens omgivning. För vårdtagare, som befinnas kunna ifrågakomma för sådan vård, beredes efter merendels mycket kort tids vistelse på anstalten plats i familjevård hos lantbrukare eller andra lämpliga yrkesidkare. Vårdtagarna äro därvid formellt försökspermitterade men kunna, om anledning därtill förekommer, omedelbart återföras till anstalten. Då de på detta sätt försökspermitterade böra inräknas i anstaltens klientel, måste anstaltens vårdkapacitet anses betydligt större än det godkända platsantalet utvisar.

Att döma av hittills vunnen erfarenhet kan man vänta sig goda resultat av denna anordning. För Lillegårdens egen del är emellertid familjevården

betungande. Omsättningen av vårdtagare är mycket stor, vilket medför å ena sidan ökat arbete och ökade utgifter samt å andra sidan väsentligt reducerade inkomster från jordbruk, skogsbruk och verkstadsrörelse. Härtill kommer, att anstalten tillkommit under rådande dyrtid, varigenom kostnaderna för dess anordnande blivit höga med ty åtföljande dryga ränteutgifter.

Lillegårdens behov av driftbidrag kan därför icke till fullo tillgodoses genom de i allmänhet gällande normerna. I första hand erfordras tilläggsbidrag för anställande av vårdkrafter, som kunna biträda föreståndaren med familjevårdsklientelet. Med anstaltens nuvarande omfattning torde det vara tillräckligt om för detta ändamål anställes en assistent och ett biträde för en årskostnad av respektive 5 500 och 3 000 kronor. Vidare erfordras ytterligare ett årligt belopp av 3 100 kronor för merkostnader i fråga om läkarevård, resor, expenser m. m. Det sammanlagda tilläggsbehovet uppgår sålunda till 11 600 kronor för år. Beloppet motsvarar statsbidragskostnaden för omkring sex under ett år å alkoholistanstalt vårdade personer. Då emellertid verksamheten medför en minskning av antalet på detta sätt omhändertagna individer, som utan tvivel är mångfaldigt större än nämnda antal, tillstyrker socialstyrelsen ett tilläggsbidrag av nämnd storlek.

Den ytterligare ersättning till de statsbidragsberättigade alkoholistanstalterna, som statsverket har att utgiva för vård å dessa anstalter av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnaden helt bestrides av staten, har — upplyser socialstyrelsen — under budgetåret 1945/46 uppgått till 126 646 kronor. Styrelsen beräknar medelsbehovet för detta ändamål under nästa budgetår till 150 000 kronor.

Medelsbehovet till driftbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter under nästa budgetår har socialstyrelsen sålunda uppskattat till (1 947 000 + 150 000) 2 097 000 kronor.

I samband härmed torde få anmälas en av *interimstyrelsen för de erkända alkoholistanstalternas centralorganisation* i skrivelse den 17 september 1946 gjord hemställan, att vissa erkända alkoholistanstalter måtte tillerkännas engångsbidrag för täckande av förluster å driften under åren 1940—1946. Interimstyrelsen konstaterar, att de anstalter som åsamkats betydande förluster under krigsåren och icke kunnat täcka dessa med tidigare reserverade medel råkat i ekonomiska svårigheter, vilka icke kunna lösas enbart genom den föreslagna höjningen av driftbidraget. Med hänsyn härtill finner interimstyrelsen för sanering av ifrågavarande anstalters ekonomi nödvändigt, att dessa erhålla ett engångsbidrag. Förutsättningarna härför böra enligt styrelsens mening vara dels att driften visat avsevärda underskott efter den 1 januari 1940, dels att vederbörande anstalt har en svag ekonomisk ställning. Efter verkställd undersökning föreslår interimstyrelsen, att engångsbidrag för räkenskapsåren 1940—1945 utgå till erkända alkoholistanstalterna arbetshemmet Björknäs, Dagöholm, Holmahemmet, Holmforshemmet och Vårnåshemmet med respektive 70 000, 18 000, 21 000, 40 000 och 17 000 kronor. Vid sina överväganden på grundval av infordrade upplysningar hade interimstyrelsen bibringats den uppfattningen, att dessa anstalter vore i trängande behov av statsbidrag med angivna belopp. Det förtjänade understrykas, att samtliga dessa anstalter behövde igångsätta ny-

byggnads- och förbättringsarbeten snarast möjligt och att flera av anstalterna hade synnerligen dålig likviditet.

Beträffande arbetshemmet Björknäs gör interimstyrelsen särskilt uttalande av i huvudsak följande innehåll.

Förlusterna till och med år 1945 uppgingo till 37 774 kronor. Ett engångsbidrag med detta belopp är emellertid ej till fyllest för att förhjälpa anstalten ur det ekonomiska trångmål, vari den för närvarande befinner sig. De kortfristiga skulderna uppgingo vid 1945 års utgång till ungefär 110 000 kronor, medan fordringar av motsvarande slag och den kontanta kassabehållningen utgjorde 10 000 kronor. Härtill kom en del av produktförrådet, vilket i sin helhet bokförts med 52 600 kronor. För löpande utgifter har anstalten bland annat måst tillgripa brandstodsersättning å 12 600 kronor. Ett bidrag av 70 000 kronor synes erforderligt för att göra anstaltens likviditet något så när hållbar.

Då föreslagen höjning av driftbidragen icke kunde komma anstalterna till godo förrän tidigast från den 1 januari 1947, räknar interimstyrelsen med underskott för vissa anstalter även år 1946. Åtskilliga anstalter hade meddelat, att de på grund av nya lantarbetaravtalet och utvecklingen i övrigt på arbetsmarknaden varit nödsakade höja lönerna under sagda år. Anstalternas ekonomiska driftresultat torde därför under år 1946 genomsnittligt bli avgjort sämre än tidigare. Styrelsen finner skäligt, att anstalter med svag ekonomisk ställning få kompensation för underskott å driften även för detta år. Det härför erforderliga beloppet uppskattar styrelsen, utan säkra hållpunkter för bedömningen, till 60 000 kronor. Styrelsen hemställer sålunda, att för ifrågavarande engångsbidrag måtte anvisas i runt tal (70 000 + 18 000 + 21 000 + 40 000 + 17 000 + 60 000) 225 000 kronor.

Över interimstyrelsens framställning har *socialstyrelsen* avgivit utlåtande. Socialstyrelsen finner skäligheten bjuda, att de anstalter, som lidit förluster under krigsåren, tillerkännas ersättning i form av engångsbidrag för täckande av kvarstående underskott från dessa år. Styrelsen hade granskat de särskilda anstalternas framställningar i detta hänseende. För arbetshemmet Björknäs beräknar styrelsen de sammanlagda förlusterna till och med år 1945 till 50 374 kronor, varav 37 774 kronor avse bokföringsmässigt underskott och 12 600 kronor för löpande utgifter använda brandstodsmedel. Styrelsen förordar engångsersättning för dessa förluster med 50 000 kronor. I övrigt tillstyrker styrelsen de av interimstyrelsen för de olika anstalterna föreslagna beloppen. Härutöver föreslår socialstyrelsen, att även erkända alkoholistanstalten Kurön, vilken icke anslutits till centralorganisationen, erhåller ersättning för de till och med år 1945 lidna förlusterna med 27 000 kronor. Styrelsen föreslår sålunda, att i engångsersättningar för täckande av underskott till och med utgången av år 1945 utgivnas tillhoppa 173 000 kronor. Framställningen, att möjlighet skall beredas anstalterna att erhålla ersättning för underskott jämväl under år 1946, tillstyrkes därjämte av socialstyrelsen, som dock finner ett belopp av 50 000 kronor tillräckligt för ändamålet. Styrelsen beräknar alltså medelsbehovet för ifrågavarande engångsbidrag till i runt tal

(173 000 + 50 000) 220 000 kronor och föreslår, att bidragen utgå från förevarande anslag.

Vad beträffar medelsbehovet för bidrag till driftkostnaderna vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden har styrelsen i skrivelsen den 19 augusti 1946 anfört följande.

För närvarande finnes endast ett inackorderingshem av detta slag, nämligen Stockholms stads nykterhetsnämnds inackorderingshem i Älvsjö med 15 vårdplatser. Stadsbidraget till driften av detta hem uppgick under budgetåret 1945/46 till 3 855 kronor. En avsevärd del av de på hemmet omhändertagna utgöres av sådana vårdbehövande, för vilka statsbidrag till driften möjliggjorts först genom kungörelseändringen nr 414/1946. Statsbidraget torde därför för nästa budgetår böra beräknas till högre belopp än det för budgetåret 1945/46 utgivna eller förslagsvis till 7 000 kronor.

Planer föreligga att upprätta fyra nya inackorderingshem av samma storleksordning som Älvsjöhemmet, vilka kunna antagas ha kommit i verksamhet vid ingången av budgetåret 1947/48. Det statliga driftbidragsbeloppet för vart och ett av dessa hem synes böra uppskattas till samma belopp som för Älvsjöhemmet. Förslagsvis synes man därför kunna uppskatta medelsbehovet under denna post till ($5 \times 7\,000$) 35 000 kronor.

I fråga om utgifterna för bidrag till kostnaderna för familjevård av alkoholister framhåller styrelsen, att denna verksamhet under budgetåret 1945/46 fått en långt blygsammare omfattning än socialstyrelsen trots sig böra räkna med vid anslagsberäkningen. Sammanlagda statsbidragsbeloppet för dylik vård under nämnda budgetår hade nämligen utgjort allenast 3 886 kronor mot beräknade 60 000 kronor. Även om den av erkända alkoholistanstalten Lillegården bedrivna verksamheten kunde beräknas medföra en betydande ökning av antalet fall av dylik vård ansåge sig styrelsen dock icke böra räkna med större medelsbehov under denna post än 18 000 kronor.

Styrelsen har sålunda uppskattat det sammanlagda medelsbehovet å förevarande anslag för nästa budgetår till (2 097 000 + 220 000 + 35 000 + 18 000) 2 370 000 kronor, vilket föreslagits avrundat till 2 350 000 kronor.

Slutligen torde få anmälas, att socialstyrelsen i skrivelsen den 19 augusti 1946 hemställt, att sådan ändring av 1 § 1 mom. kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 567) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m. måtte vidtagas, som betingas av följande av styrelsen relaterade förhållande.

Vårdtagare vid erkända alkoholistanstalten Lillegården, vilka icke lämpligen kunnat utplaceras i familjevård, ha i stor utsträckning erhållit yrkesarbete i öppna marknaden, särskilt hos yrkesidkare i Eksjö. De ha härvid — intill dess försökspermission kommit till stånd — kvarbott på anstalten. Dessa vårdtagare ha åtnjutit relativt goda inkomster och härigenom kunnat fullgöra ekonomiska förpliktelser, som eljest merendels skulle ha kommit att åvila det allmänna. Anstalten kan emellertid genom denna anordning icke tillgodogöra sig de intagnas arbetsprestationer, varjämte kosthållet för dessa intagna blir dyrare än eljest på grund av att de icke kunna iakttaga anstaltens måltidstimmar, ofta behöva matsäck och dylikt. Styrelsen föreslår

därför, att Lillegården erhåller rätt att av sådan å anstalten intagen, som bor på anstalten men innehar arbete hos arbetsgivare utom denna, utöver i förekommande fall utgående vårdavgift å 50 öre, uttaga en särskild inackorderingsavgift å två kronor för dag, sön- och helgdagar inräknade.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* förklarat sig icke vilja göra erinran mot den föreslagna höjningen av statsbidragen. Ej heller ville ämbetsverket motsätta sig att ifrågavarande anstalter i föreslagen utsträckning erhålla statsmedel för täckande av till och med innevarande år uppkomna förluster.

Det statliga driftbidraget till erkända och enskilda alkoholistanstalter är uppdelat i dels ett garantibidrag för dag och vårdplats och dels ett beläggningsbidrag för dag och vårdad person. För erkänd alkoholistanstalt utgör garantibidraget högst två kronor och beläggningsbidraget högst tre kronor, medan motsvarande maximibelopp för enskild alkoholistanstalt uppgå till två kronor respektive två kronor 50 öre. På framställning av interimstyrelsen för de erkända alkoholistanstalernas centralorganisation och efter granskning av i ärendet införskaffat material har socialstyrelsen, under åberopande av att flertalet erkända och enskilda alkoholistanstalter sedan åtskilliga år befunne sig i ett beträngt ekonomiskt läge, föreslagit viss höjning av nämnda statsbidrag.

Det ekonomiska underlaget för flertalet anstalter är svagt. Visserligen ha de erkända alkoholistanstalerna erhållit statsbidrag för anstalernas anordnande men därutöver erforderliga medel för detta ändamål ha i regel i avsevärd utsträckning måst anskaffas lånevägen. Vidare ha för ett stort antal anstalter driftunderskott uppkommit under de gångna krigsåren. I vissa fall ha underskotten kunnat begränsas genom skogsavverkning eller speciellt goda skördeutfall. Skogsavverkningen har emellertid till betydande del haft karaktär av kapitalrealisation. De ekonomiska svårigheterna ha givetvis kommit att påverka anstalernas verksamhet. Sålunda har personalen vid flertalet anstalter icke kunnat erhålla skäligen kompensation för levnads-kostnadsstegringen, vilket medfört svårigheter att erhålla och behålla för driften nödvändig personal. Underhåll och nyanskaffningar ha måst anstå i sådan utsträckning att många anstalter för närvarande icke kunna anses fylla rimliga krav på standarden. Det torde icke kunna undvikas att dylika omständigheter komma att menligt inverka på vården. I likhet med socialstyrelsen finner jag det därför angeläget att anstalerna beredas bättre ekonomiska förhållanden genom viss höjning av statsbidraget. Med nu gällande bidragsgrunder utgå garantibidrag och beläggningsbidrag till erkända alkoholistanstalter maximalt i förhållandet 2 till 3. En något mindre differens mellan dessa båda bidragsdelar föreligger i fråga om enskilda alkoholistanstalter. Socialstyrelsen har uttalat, att huvudparten av driftbidraget borde utgå i garantibidragets form, enär större delen av driftkostnaderna på grund av sin art vore oberoende av den tillfälliga beläggningen å anstalerna. Detta uttalande synes äga skäl för sig. Det torde i detta sammanhang böra observeras, att möjligheterna till differentiering av bidragens storlek i första hand

Före-
draganden.

böra anknytas just till garantibidraget. Härigenom skulle en utjämning kunna åstadkommas av anstalternas kapitalkostnader, vilka variera olika anstalter emellan beroende på prisläget vid de skilda tider då anstalterna inrättades. Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra förorda, att driftbidragen i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag höjas på det sätt att garantibidraget för båda anstaltskategorierna må utgå med högst tre kronor 50 öre, medan i beläggningsbidrag må utgå till erkända alkoholistanstalter likaledes högst tre kronor 50 öre och till enskilda alkoholistanstalter högst tre kronor. De nya bidragsgrunderna böra erhålla retroaktiv tillämpning från och med den 1 januari 1947. De för höjningen erforderliga medlen för första kalenderhalvåret 1947 torde böra anvisas under förevarande anslag för budgetåret 1947/48 och utbetalas i efterskott under nämnda budgetår. Vad angår styrelsens förslag om ett tilläggsbidrag av 11 600 kronor för år till erkända alkoholistanstalten Lillegården finner jag mig, med hänsyn till värdet av den vid anstalten bedrivna familjevården för alkoholister, böra tillstyrka förslaget.

Till grund för sitt förslag till anslagsberäkning för nästa budgetår har styrelsen lagt en preliminär uppskattning av storleken av det driftbidrag, som borde tillerkännas de olika anstalterna vid bifall till förslaget om höjda bidragsbelopp. Mot styrelsens beräkning har jag i och för sig intet att erinra. Givetvis ankommer det på Kungl. Maj:t att i sinom tid, efter förslag av socialstyrelsen, i vanlig ordning fastställa de definitiva bidragen oberoende av de i detta sammanhang ifrågasatta bidragsbeloppen. I likhet med socialstyrelsen uppskattar jag alltså medelsbehovet för den hittills avhandlade bidragsgivningen till 1 803 000 kronor beträffande de å nästa budgetår belöpande driftbidragen och till 144 000 kronor i fråga om de retroaktiva bidragen, eller tillhoppa 1 947 000 kronor. — Det för vård av alkoholister, för vilka vårdkostnaderna helt utgå av statsmedel, erforderliga beloppet torde i enlighet med socialstyrelsens beräkning böra upptagas till 150 000 kronor.

Medelsbehovet för bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader beräknar jag sålunda till (1 947 000 + 150 000) 2 097 000 kronor.

Interimstyrelsen för de erkända alkoholistanstalternas centralorganisation har i anslutning till sin framställning om höjning av driftbidragsbeloppen anhållit, att vissa erkända alkoholistanstalter måtte tillerkännas engångsbidrag för täckande av förluster å driften under åren 1940—1946. I yttrande över denna anhållan har socialstyrelsen i huvudsak tillstyrkt densamma och föreslagit, att jämväl erkända alkoholistanstalten Kurön måtte erhålla kompensation av denna art. Med hänsyn till vad i det föregående anförts rörande anstalternas ekonomiska situation torde berörda anhållan och förslag icke sakna fog. Emellertid vill jag i detta sammanhang erinra, att jag med stöd av Kungl. Maj:ts den 27 september 1946 lämnade bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning rörande alkoholistvården. Frågan om ett engångsbidrag avseende täckning av uppkomna förluster synes böra upptagas till prövning först då berörda utredning fortskridit så långt att huvuddragen av den framtida anstaltsorganisationen

kunna överblickas. Emellertid kan det visa sig att någon eller några anstalter även efter genomförandet av i det föregående förordad förstärkning av driftbidragen befinna sig i så trängt ekonomiskt läge att den vid anstalten lämnade vården icke kan uppehållas vid skälig standard. I sådant fall torde särskilt engångsbidrag kunna ifrågakomma. Socialstyrelsen bör med vaksamhet följa utvecklingen beträffande ifrågavarande anstalter och avgiva de förslag som kunna vara påkallade.

Medelsbehovet för bidrag till driftkostnaderna vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden samt för bidrag till kostnaderna för familjevård av alkoholister uppskattar socialstyrelsen till 35 000 respektive 18 000 kronor. Denna uppskattning synes mig kunna godtagas.

Enligt i det föregående gjorda beräkningar skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag uppgå till (2 097 000 + 35 000 + 18 000) 2 150 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till vissa osäkerhetsmoment i beräkningarna torde kunna avrundas nedåt till 2 100 000 kronor.

Av socialstyrelsen avgivet förslag i fråga om rätt för erkända alkoholistanstalten Lillegården att utöver nu utgående vårdavgift av vissa vårdtagare vid anstalten uttaga en inackorderingsavgift av två kronor torde böra godtagas. Därest riksdagen icke anmäler avvikande mening i denna fråga, ämnar jag, utöver av de ändrade bidragsgrunderna betingat förslag rörande ändring av kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 567) om statsbidrag till driftkostnader vid vissa alkoholistanstalter m. m., förelägga Kungl. Maj:t förslag rörande sådan ändring av eller dispens från bestämmelserna i kungörelsen, som erfordras för genomförande av nämnda, Lillegården berörande anordning.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 100 000

[76.] 73. **Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	65 000	104 522
1944/45	90 000	128 107
1945/46	100 000	143 100
1946/47	120 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	130 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 221), ändrad genom kungörelse nr 554/1943.]

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* med hänsyn till belastningen å anslaget under de närmast förflutna budgetåren uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 140 000 kronor.

Den höga belastningssiffran för budgetåret 1945/46 torde motivera en ytterligare anslagshöjning. Jag förordar emellertid, att höjningen begränsas till 10 000 kronor och att anslaget sålunda upptages till 130 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 130 000

[77.] 74. **Resor vid tvångsinternering av alkoholister, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	18 000	27 567
1944/45	18 000	25 233
1945/46	25 000	28 195
1946/47	25 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	25 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 220), ändrad genom kungörelse nr 146/1936.]

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat 25 000 kronor.

Före-
draganden.

I likhet med *socialstyrelsen* anser jag, att förevarande anslag bör för nästa budgetår beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 25 000

[78.] 75. **Interneringskostnader i vissa fall, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	5 000	8 800
1944/45	5 000	11 994
1945/46	8 000	11 332
1946/47	10 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	10 000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 219), ändrad genom kungörelse nr 206/1937.]

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* föreslagit, att ifrågasvarande anslag med hänsyn till belastningssiffrorna för de senaste tre budgetåren upptages oförändrat till 10 000 kronor.

Före-
draganden.

Med biträdande av *socialstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Interneringskostnader i vissa fall* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10 000

[79.] 76. **Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	152 000	150 023
1946/47	158 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	220 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	27 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	122 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 000
Summa förslagsanslag kronor		158 000

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare från och med budgetåret 1945/46 disponeras på följande sätt:

Årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 000
Dagarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem, <i>förslagsvis</i>	»	10 000
Summa kronor		27 000

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

I fråga om den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposten till årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter upprepar styrelsen tidigare gjord framställning om höjning av delposten och föreslår, att för nästa budgetår för dylika årsarvoden avses 24 000 kronor eller samma belopp, som för budgetåret 1939 40 upptagits för ändamålet. Under senare år utgående årsarvoden — i genomsnitt 700 kronor med viss förhöjning för ordförande i länsnykterhetsnämnd med heltidsanställd ombudsman — utgöra enligt styrelsens mening icke skälig ersättning för det ansvar och det arbete, som åvila innehavarna av dessa förtroendeposter. Ett förverkligande av styrelsens i det följande gjorda förslag om inrättande av 5 nya heltidsbefattningar så som ombudsman skulle för övrigt — anser styrelsen — redan i och för sig motivera förhöjda arvoden till ordförandena i dessa nämnder. Styrelsen finner vidare rimligt, att någon ersättning tillerkännes jämväl sådana nämndsledamöter, som innehava uppdrag att tillsammans med ordföranden avgöra brådskande ärenden mellan sammanträdena. Delposten till dagarvoden föreslår styrelsen sänkt till 8 000 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslagspost beräknar styrelsen sålunda till (24 000 + 8 000) 32 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslår styrelsen inrättande av ytterligare fem heltidsbefattningar såsom ombudsman i lönegraden Eo 19. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

Sedan den 1 januari 1945 hava tio länsnykterhetsnämnder ombudsmän med full tjänstgöringsskyldighet och fjorton nämnder arvodesanställda ombudsmän, för vilka arbetet hos nämnden har karaktären av bisyssla. Erfarenheten visar, att nämnderna med heltidsanställda ombudsmän blivit avgjort

mera effektiva, sedan de fått tillgång till sådana ombudsmän. Ombudsmännens viktigaste uppgift är fältarbetet. Det ligger i sakens natur, att den heltidsanställda ombudsmannen på ett helt annat sätt än den, som har tjänsten såsom bisyssla, kan ägna sig åt dylikt arbete, som i stor utsträckning kräver resor och därmed rätt mycken bortovaro från stationeringsorten. De heltidsanställda ombudsmännens verksamhet har alltmera fått karaktären av ett personligt aktivt deltagande i nykterhetsvårdsarbetet i länet, vilket medfört en välbehövlig utvidgning och förbättring av nykterhetsvården dels genom ombudsmännens personliga medverkan i de konkreta vårdfallen och dels genom möjligheterna för honom att öva en mera noggrann tillsyn över det förebyggande och eftervårdande nykterhetsvårdsarbetet.

Med hänsyn till svårigheterna att som arvodesanställda ombudsmän förvärva personer, som både äga kvalitativa förutsättningar och förfoga över tillräcklig tid för uppdraget, skulle styrelsen helst se, att heltidstjänster komme till stånd hos det övervägande flertalet länsnykterhetsnämnder. Styrelsen begränsar sig emellertid till att föreslå nya ombudsmannabefattningar med full tjänstgöringstid hos ytterligare fem länsnykterhetsnämnder, nämligen nämnderna i Kalmar, Kristianstads, Värmlands, Örebro och Kopparbergs län. I de båda förstnämnda länen har ombudsmannen redan de facto måst ägna nämnden så gott som hela sin arbetstid. Beträffande Kopparbergs län må påpekas, att detta län i förevarande hänseende närmast liknar de norrländska länen, i vilka — med undantag för Jämtlands län — heltidsanställd ombudsman av statsmakterna ansetts erforderlig. Länsnykterhetsnämnden i Värmlands län har funnit ombudsmannens arbete så omfattande, att den begärt höjning av dennes arvode. Styrelsen anser det emellertid avgjort mest ändamålsenligt att även i detta län en heltidstjänst inrättas. I Örebro län är ombudsmannen för närvarande tillika tjänsteman hos nykterhetsnämnden i Örebro stad, vilket icke kan anses lämpligt. Att i detta län finna annan person, som är både fullt kompetent för uppgiften och disponerar tillräcklig tid för densamma samt är villig att ställa sig till förfogande enligt de villkor, som gälla för deltidsanställda ombudsmän, har i varje fall tidigare visat sig omöjligt.

Styrelsen upptar för grundlön åt 15 heltidsanställda ombudsmän ett belopp av 82 200 kronor, vartill kommer kallortstillägg å tillhopa 350 kronor. Arvodena till 9 deltidsanställda ombudsmän beräknar styrelsen enligt nu gällande grunder till 26 100 kronor men hemställer, med hänsyn till att flertalet av dessa arvoden icke undergått någon förändring sedan 1939, att 30 000 kronor måtte avses för ändamålet. Semester- och sjukvikarier beräknas draga en kostnad av respektive 8 500 kronor och 1 500 kronor. För ombudsmännen skulle sålunda erfordras tillhopa (82 200 + 350 + 30 000 + 8 500 + 1 500) 122 550 kronor.

Från icke-ordinarieposten — fortsätter styrelsen — bestridas även kostnaderna för skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde, vilka under budgetåret 1945/46 utgjort omkring 16 700 kronor. För innevarande budgetår hade länsnykterhetsnämnderna för detta ändamål begärt tillhopa 24 600 kronor. Styrelsen vitsordar, att nämnderna äro i behov av skrivhjälp i avsevärt större utsträckning än som hittills kunnat medgivnas, främst för att avlasta ombudsmännen rutinarbete såsom renskrivning och registrering och härmed bereda ombudsmännen tillfälle att odelat ägna sig åt mera kvalificerade uppgifter. Styrelsen föreslår därför att för skrivhjälp och tillfälligt arbetsbiträde avses

ett belopp av 36 000 kronor, motsvarande i genomsnitt 1 500 kronor per nämnd.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till (122 550 + 36 000) 158 550 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 158 500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen beräknar styrelsen till 13 000 kronor.

Styrelsen har sålunda föreslagit, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med ett belopp av (32 000 + 158 500 + 13 000) 203 500 kronor.

Vad till en början angår anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår socialstyrelsen, att häri ingående delpost till årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter skall höjas från 17 000 till 24 000 kronor. Härigenom skulle, i likhet med vad fallet var före kriget, ett genomsnittligt årsbelopp av 1 000 kronor stå till varje länsnykterhetsnämnds förfogande för detta ändamål. Då den förbättring av ifrågasvarande arvoden, som skulle möjliggöras genom berörda höjning, synes skälig, biträder jag socialstyrelsens förslag i denna del. Delposten till dagarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem torde i enlighet med socialstyrelsens förslag kunna sänkas från 10 000 till 8 000 kronor. Under ifrågasvarande anslagspost skulle således erfordras tillhoppa (24 000 + 8 000) 32 000 kronor.

Före-
draganden.

Vid behandlingen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal föreslår socialstyrelsen viss utökning av antalet heltidsanställda ombudsmän hos länsnykterhetsnämnderna. Med anledning härav vill jag erinra, att jag i direktiven för den under hösten 1946 tillsatta alkoholistvårdsutredningen framhållit, att en effektiv alkoholistvård kräver tillgång till ett större antal socialt och helst även psykologiskt kunniga befattningshavare. Emellertid finner jag icke lämpligt att genom utökning redan nu av länsnykterhetsnämndernas lönegradsplacerade ombudsmän föregripa resultatet av utredningens arbete. Detta synes så mycket mindre böra ske som utredningen torde komma att behandla även frågan om önskvärda kvalifikationer för och utbildning av denna personal och man således ännu ej kan bilda sig en uppfattning om de blivande kompetenskraven för personalen. För att möjliggöra en tillfällig förstärkning av den personal hos länsnykterhetsnämnderna som handhar mera kvalificerade arbetsuppgifter vill jag emellertid förorda, att ifrågasvarande anslagspost uppräknas med 10 000 kronor. Socialstyrelsens hemställan om ytterligare medel till skrivhjälp finner jag mig icke böra biträda. Jag har nämligen för avsikt att låta undersöka, huruvida icke ombudsmännen kunna erhålla biträdeshjälp genom anknytning av länsnykterhetsnämndernas kanslier till andra å kansliorterna befintliga organ. Enligt gällande avlöningsbestämmelser uppskattar jag alltså medelsbehovet under förevarande anslagspost till (122 000 + 10 000) 132 000 kronor.

Genomförandet av den allmänna löne regleringen innebär, att lönegrad

Eo 19, vari de heltidsanställda ombudsmännen hos länsnykterhetsnämnderna nu äro placerade, bortfaller. Vid inplaceringen i det nya lönesystemet torde dessa befattningshavare böra jämföras med tjänstemän i nuvarande lönegrad Eo 20. Löneregleringen nödvändiggör en uppräknig av icke-ordinarieposten med 50 000 kronor till 182 000 kronor.

För rörligt tillägg synes ett belopp av 6 000 kronor vara erforderligt.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag uppskattar jag alltså till (32 000 + 182 000 + 6 000) 220 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	32 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	182 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6 000
		Summa förslagsanslag kronor 220 000;

dels ock till *Länsnykterhetsnämnderna*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 220 000

[80.] 77. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	77 500	84 296
1946/47	80 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	90 500	—

För användningen av förevarande anslag har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Expenser, hyror m. m., <i>förslagsvis</i>	»	40 000
		Summa kronor 80 500

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anslagsposten till sjukvård m. m., som avser de heltidsanställda ombudsmännen, föreslås av styrelsen vid bifall till det i nästföregående punkt angivna förslaget om utökning av antalet dylika ombudsmän uppräknad till 700 kronor.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar, å vilken belastningen under budgetåret 1945/46 utgjort omkring 34 500 kronor, anför styrelsen, att man kan räkna med resor i betydligt ökad omfattning vid bifall till styrelsens i nästföregående punkt refererade förslag, att skrivhjälp skall ställas till förfogande i sådan utsträckning att ombudsmännen bli befriade från rutinarbete. En särskilt kraftig höjning är därjämte ofrånkomlig för de länsnykterhetsnämnder, vilka enligt styrelsens förslag skola erhålla nya heltidsanställda ombudsmän. Styrelsen föreslår därför och med hänsyn till att länsnykterhetsnämnderna för innevarande budgetår begärt medel till reseersättningar med tillhoppa drygt 44 000 kronor, att anslagsposten för budgetåret 1947/48 upptages till 45 000 kronor.

Medelsanvisningen under anslagsposten till expenser, hyror m. m. har, fortsätter styrelsen, varit otillräcklig under de senaste budgetåren. Belastningen å posten för budgetåret 1945/46 hade uppgått till nära 49 600 kronor. För innevarande budgetår hade länsnykterhetsnämnderna hemställt om medel för ändamålet å tillhoppa drygt 58 000 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen ökat medelsbehov bland annat för anskaffande av lokaler för de föreslagna nya heltidsombudsmännen. Anslagsposten bör därför enligt styrelsens mening höjas till 60 000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat omkostnadsanslaget i dess helhet till (700 + 45 000 + 60 000) 105 700 kronor.

Av framställningen under nästföregående punkt framgår, att jag icke funnit lämpligt, att länsnykterhetsnämndernas personalorganisation redan nu utbygges med ytterligare ett antal heltidsanställda ombudsmän. Då således de skäl som socialstyrelsen väsentligen anfört för sitt förslag om höjning av anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar icke torde komma att föreligga under nästa budgetår, beräknar jag angivna poster till oförändrade belopp, 500 respektive 40 000 kronor.

Före-
draganden.

Anslagsposten till expenser, hyror m. m. torde emellertid med hänsyn till belastningen under budgetåret 1945/46 och till de inneliggande framställningarna från länsnykterhetsnämnderna böra göras till föremål för viss uppräkning. Jag förordar emellertid att denna begränsas till 10 000 kronor och att posten således upptages till 50 000 kronor.

Länsnykterhetsnämndernas omkostnader under nästa budgetår uppskattar jag alltså till (500 + 40 000 + 50 000) 90 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.....kronor 90 500

[81.] 78 . **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	190 000	189 970
1945/46	290 000	274 193
1946/47	282 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	332 000	—

Siffrorna för budgetåren 1944/45 och 1945/46 avse även kostnader för bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen, för vilket ändamål från och med innevarande budgetår särskilt anslag anvisas. Kostnaderna för sådana bidrag utgjorde under förnämnda båda budgetår respektive 2 190 och 12 235 kronor.

Enligt kungörelsen den 27 maj 1932 (nr 216; ändr. 569/1944) om understöd av statsmedel till nykterhetsnämndernas verksamhet må sådant understöd utgå i efterskott med intill tre fjärdedelar av nykterhetsnämndens utgifter under nästföregående kalenderår, dock högst 1 000 kronor eller, då särskilda omständigheter därtill föranleda, högst 1 500 kronor.

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande användningen av det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget. Därvid har anslaget disponerats på följande sätt.

Ä n d a m å l	Belopp, kr.
Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder, <i>förslagsvis</i>	250 000
Konferenser och kurser m. m., <i>högst</i>	20 000
Understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, <i>högst</i>	10 000
Understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m., <i>högst</i>	2 000
<u>Summa kronor</u>	<u>282 000</u>

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

I fråga om anslagsposten till understöd åt kommunala nykterhetsnämnder anför styrelsen i huvudsak följande.

Styrelsen anförde i utlåtande den 28 februari 1944 över det av de sakkunniga för utredning angående orsakerna till försämringen av nykterhetstillståndet avgivna betänkandet (S. O. U. 1944: 3), att kommunerna i allmänhet ställt sig oförstående till nykterhetsvården, då de funnit att staten — vilken av kommunerna ansetts vara moraliskt skyldig att svara för kostnaderna för nämnda verksamhet — förde en restriktiv politik i fråga om understöden till nykterhetsnämnderna. Styrelsens i samband härmed gjorda hemställan om en kraftig ökning av anslaget till nykterhetsnämnderna vann dock icke Kungl. Maj:ts bifall. Styrelsen hyser emellertid alltjämt den uppfattningen, att staten bör i långt större utsträckning än hittills giva det förebyggande nykterhetsarbetet sitt stöd.

Det är ett primärt önskemål för nykterhetsvården, att nykterhetsnämnderna i full utsträckning komma i åtnjutande av det ekonomiska stöd, som staten får anses ha genom kungörelsen nr 216/1932 utfäst sig att lämna. Anslagets storlek har emellertid icke medgivit utbetalning i full omfattning av de understödsbelopp, som enligt kungörelsens bestämmelser kunnat utgå. Ökningen av anslagsposten för budgetåret 1945/46 medförde härutinnan en

väsentlig förbättring. Under sagda budgetår anhöll 1 051 nykterhetsnämnder om understöd med ett sammanlagt belopp av 284 000 kronor och de beviljade understöden under budgetåret kommo att uppgå till 86 % av vad som maximalt kunnat utgå enligt kungörelsen. Det är enligt styrelsens mening angeläget att denna andel icke tillåtes sjunka.

Styrelsen uppskattar antalet under år 1948 bidragssökande nykterhetsnämnder till 1 150 med ett sammanlagt ansökningsbelopp av 325 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda föreslår styrelsen, att ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår upptages till 300 000 kronor.

Då styrelsen finner övriga anslagsposter kunna upptagas med oförändrade belopp, uppskattar styrelsen medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till (300 000 + 20 000 + 10 000 + 2 000) 332 000 kronor.

Genom förstärkningen av anslagsposten till understöd åt kommunala nykterhetsnämnder för budgetåret 1945/46 kunde de beviljade understöden under nämnda budgetår utgå med 86 % av vad som maximalt kunnat utgå enligt de för sådant understöd gällande bestämmelserna. Det torde vara angeläget att tillse att bidragsprocenten icke blir lägre. Anslagsposten synes böra beräknas med utgångspunkt från denna målsättning. Med hänsyn till beräknad fortgående ökning av antalet bidragssökande nykterhetsnämnder och det sammanlagda ansökningsbeloppet föreslår socialstyrelsen, att ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår uppräknas med 50 000 kronor. Jag biträder detta förslag.

Före-
draganden.

I likhet med socialstyrelsen finner jag, att övriga anslagsposter kunna upptagas till oförändrade belopp. Sammanlagda medelsbehovet under anslaget torde alltså kunna beräknas till (282 000 + 50 000) 332 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av . . . kronor 332 000

[82.] 79. **Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen, förslagsanslag.** Såsom i nästföregående punkt angivits sker från och med innevarande budgetår medelansvisningen för ifrågavarande ändamål i form av särskilt anslag. Detta är för innevarande budgetår upptaget med 25 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* behandlat motsvarande anslagsfråga för nästa budgetår och härvid upplyst, att utgifterna för bidragsgivningen under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till respektive 2 190 och 12 235 kronor. Styrelsen räknade emellertid med att medelsbehovet kommer att stiga avsevärt under innevarande budgetår och att denna stegring kommer att fortsätta under nästa budgetår. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslagsbeloppet bibehålles vid 25 000 kronor.

Med biträdande av socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 25 000

Fattigvård och barnavård.

[83.] 80. **Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	139 300	128 738
1946/47	139 300	—
1947/48 (förslag).....	210 000	—

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1945 fastställt personalförteckning för statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, upptagande 13 dylika konsulenter i lönegraden Eo 23. Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för ifrågavarande konsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 123 400
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 15 900
<u>Summa förslagsanslag kronor 139 300</u>	

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* beräknat medelsbehovet under ifrågavarande anslag för budgetåret 1947/48 och härvid uttalat, att underbelastningen å anslaget för budgetåret 1945/46 vore beroende av att de fyra nya konsulenttjänster, som inrättats från och med nämnda budgetår, kunnat besättas först någon tid efter budgetårets ingång. Då styrelsen icke anser skäl föreligga för någon ändrad beräkning av anslaget, hemställer styrelsen, att detta även för nästa budgetår upptages till 139 300 kronor.

Före-
draganden.

Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för fattigvårds- och barnavårdskonsulenternas avlöningar synes i och för sig intet vara att erinra. Emellertid bör vid beräkningen hänsyn tagas till den allmänna löne-regleringen. På grund härav torde icke-ordinarieposten böra upptagas till 200 000 kronor och posten till rörligt tillägg till 10 000 kronor och anslaget i sin helhet alltså till 210 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 200 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 10 000
<u>Summa förslagsanslag kronor 210 000;</u>	

dels ock till Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:
 Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag
 av ..... kronor 210 000

[84.] 81. **Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	45 100	52 040
1946/47	45 100	—
1947/48 (förslag)	49 400	—

Enligt av Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställd omkostnadsstat för budgetåret 1946/47 ha 450 kronor avsetts för sjukvård m. m., 40 000 kronor för reseersättningar samt 4 650 kronor för expenser.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1947/48. Härvid har styrelsen föreslagit, att posten till sjukvård m. m. skall nedsättas till 400 kronor. Däremot har styrelsen i anslutning till belastningssiffrorna för budgetåret 1945/46 hemställt, att posterna till reseersättningar och till expenser måtte för nästa budgetår upptagas med 46 000 respektive 7 400 kronor. Styrelsen föreslår alltså, att anslaget upptages till 53 800 kronor.

För sjukvård m. m. torde i enlighet med socialstyrelsens förslag få avses 400 kronor. I samband med utökningen från och med budgetåret 1945/46 av antalet konsulenter från 9 till 13 skedde en relativt betydande uppräknings av posterna till reseersättningar och expenser. Jag är därför för närvarande icke beredd förorda, att dessa poster för nästa budgetår beräknas till högre belopp än 44 000 kronor för reseersättningar och 5 000 kronor för expenser.

Anslaget torde således kunna bestämmas till (400 + 44 000 + 5 000) 49 400 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 49 400

Före-
draganden.

[85.] 82. **Fattigvård i allmänhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	1 550 000	2 079 282
1944/45	1 650 000	2 589 320
1945/46	1 750 000	1 889 601
1946/47	1 750 000	—
1947/48 (förslag)	1 750 000	—

Från anslaget bestridas i huvudsak dels statsverkets kostnader enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården för fattigvård åt icke svenska medborgare, med undantag av danskar, finnar och norrmän, samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas, dels ock ett antal sedan lång tid tillbaka utgående bestämda belopp till vissa fattigvårdsändamål i Stockholm och några landsortskommuner, vilka belopp tillhopa utgöra omkring 9 500 kronor för år. Kungl. Maj:t äger vidare i fall, där så finnes av särskilda omständigheter motiverat, av anslaget tillerkänna kommun gottgörelse för vård, som jämlikt 2 § fattigvårdslagen lämnats åt utländska flyktingar.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* beträffande ifrågasvarande anslag anfört, att den starka nedgången i belastningen under budgetåret 1945/46 torde bero på minskningen av hjälpbehovet för flyktingar i och med att dessa återvänt till sitt hemland eller erhållit möjlighet att själva försörja sig här i riket. I avvidan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för ändamålet under normala förhållanden har styrelsen föreslagit, att anslaget upptages oförändrat till 1 750 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag förordar alltså, att anslaget upptages till 1 750 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård i allmänhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 750 000

[86.] 83. **Barnavård i allmänhet, förslagsanslag.**

1943/44	190 000	183 009
1944/45	190 000	293 855
1945/46	190 000	211 206
1946/47	190 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	190 000	—

Från detta anslag bestrides sådan ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket, dock med undantag av utgift för barn av dansk, finsk eller norsk nationalitet.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* — oaktat den årliga belastningen å anslaget under budgetåren 1940/41—1945/46 i medeltal uppgått till omkring 210 700 kronor — föreslagit, att anslaget upptages oförändrat till 190 000 kronor.

Före-
draganden.

Då socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke föranleder erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnavård i allmänhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 190 000

[87.] 84. **Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	800 000	1 017 738
1944/45	800 000	1 256 149
1945/46	800 000	394 211
1946/47	800 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	700 000	—

Från detta anslag gäldas statsverkets kostnader enligt den nordiska fattigvårdskonventionen och den i anslutning därtill utfärdade kungörelsen den 24 november 1928 (nr 447; ändr. 85/1931), nämligen dels utgifter för fattigvård och samhällsvård här i riket åt dansk, finsk eller norsk medborgare samt utgifter för sådan medborgares hemsändande, dels ock ersättning för fattigvård, som i Danmark, Finland eller Norge lämnats svensk medborgare. Å andra sidan tillgodoföras anslaget de ersättningar, som enligt fattigvårdskonventionen inflyta från nämnda länder. Från anslaget bestridas vidare dels kostnader för från utrikes ort hemvändande nödställda svenska medborgare enligt förordningen den 14 juni 1918 (nr 456; ändr. 86/1931), dels kostnader för hemsändande från Sverige av utländska medborgare, vilka icke äro av dansk, finsk eller norsk nationalitet och vilka fallit fattigvården till last eller omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, dels ock vissa understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* framhållit, att den starkt växlande belastningen å anslaget beror främst därpå, att tillfälliga omständigheter bli avgörande för huruvida vissa större utgifter komma att verkställas under det ena eller det andra budgetåret. Att belastningen för budgetåret 1945/46 stannat vid så låg siffra som i runt tal 400 000 kronor syntes därjämte vara föranlett av de mera normala förhållanden, som under budgetåret inträtt i de nordiska grannländerna. Denna omständighet talade för att en minskning av anslaget borde kunna företagas för nästa budgetår. Styrelsen föreslår, att minskningen i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för här ifrågasvarande ändamål begränsas till 100 000 kronor och att anslaget alltså för budgetåret 1947/48 upptages till 700 000 kronor.

Med biträdande av socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 700 000

[88.] 85. **Fattigvård och barnavård för lappar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1942/43	90 000	110 205
1943/44	90 000	33 241
1944/45	125 000	103 701
1945/46	90 000	168 405
1946/47	90 000	—
1947/48 (förslag)	90 000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 277) med tillägg och ändringar genom kungörelser nr 133/1928, 238/1933 och 1018/1937.]

Beträffande gällande bestämmelser angående statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar — vårdbidrag samt byggnadsbidrag — får jag hänvisa till den redogörelse, som lämnats i 1935 års statsverksproposition (V s. 143 —144).

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och därvid anfört följande.

Den stegring av utgifterna, som ägt rum under budgetåret 1945/46, sammanhänger med att en sedan budgetåret 1943/44 kvarstående eftersläpning av utgifter från anslaget reglerats under förstnämnda budgetår. Den genomsnittliga årliga belastningen å anslaget under budgetåren 1942/43 — 1945/46 har uppgått till 106 568 kronor. Socialstyrelsen föreslår, att anslaget upptages oförändrat till 90 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot socialstyrelsens förslag har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård för lappar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90 000

[89.] 86. **Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.** Ifrågavarande anslag har sedan budgetåret 1940/41 varit upptaget till 12 000 kronor. För åtnjutande av anslaget ha meddelats vissa bestämmelser, som återfinnas i statsliggaren för löpande budgetår s. 252.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* gjort framställning om statsbidrag för nästa budgetår. Vid framställningen ha fogats en redogörelse för förbundets verksamhet och ekonomiska ställning under år 1945 ävensom ett av förbundets styrelse godkänt förslag till stat för år 1946. Enligt vad dessa handlingar utvisa har ett till år 1945 balanserat underskott å 1 570 kronor täckts under detta år. Förbundsstyrelsen har å inkomstsidan till nämnda statsförslag upptagit ett statsbidrag av 12 000 kronor. I anslutning härtill uttalar förbundet i petitaskrivelsen, att inkomsterna måhända ändock icke komme att täcka utgifterna med hänsyn till att lönerna till förbundets personal på grund av det allmänna löneläget i vissa fall måst ytterligare höjas.

För att kunna borttaga elevavgifterna vid förbundets kurser för ålderdomshemsföreståndarinnor hemställer förbundet, att statsbidraget för nästa budgetår höjes från 12 000 till 22 000 kronor, och anför härom följande.

En av förbundets viktigaste uppgifter är att utbilda föreståndarinnor för ålderdomshem och barnhem samt att anordna fortbildningskurser för sådana befattningshavare. Kostnaderna för utbildning av barnhemsföreståndarinnor bestridas helt av allmänna barnhuset.

Utbildningen av föreståndarinnor för ålderdomshem omfattar numera cirka tre år, nämligen ett års praktik på ålderdomshem, ett års elevkurs på lasarett med därtill knuten teoretisk undervisning, tre månaders praktik på sinnessjukhus samt mellan sju och åtta månaders teoretisk kurs i Stockholm med i densamma inlagd hospitering vid ålderdomshem. Eleven erhåller under praktiken på ålderdomshem fritt vivre och på orten gängse biträdeslön samt under praktiken på lasarett fritt vivre och viss kontant ersättning (sammanlagt cirka 800 kronor). På sinnessjukhus tjänstgör eleven som semestervikarie och erhåller vikarielön. Däremot får eleven själv under den teoretiska kursen bestrida samtliga kostnader för uppehållet i Stockholm, för läroböcker m. m. samt för resor. Därför lägger eleven till förbundet en utbildningsavgift av 300 kronor.

Förbundet anser det mycket önskvärt, att elevernas kostnader minskas. Härigenom skulle större möjligheter öppnas för kvinnor med små ekonomiska resurser att genomgå utbildningen. Säkerligen skulle därigenom även kunna påräknas en viss ökad tillströmning av elever, vilket är behövt om kvalificerade föreståndarinnor skola kunna tillhandahållas i tillräckligt antal. En icke oväsentlig lättnad skulle slopandet av utbildningsavgiften medföra. Förbundet vill i detta sammanhang framhålla, att särskilda utbildningsavgifter numera icke förekomma vid de sjuksköterskeskolor, som tillhöra landstingen och Stockholms stad, vid barnmorskeanstalterna samt vid anstalterna för utbildning av hemsystrar.

Ett bortfallande av elevavgifterna skulle emellertid medföra en minskad årsinkomst för förbundets del av 9 000—10 000 kronor. Då förbundet saknar medel att täcka denna inkomstminskning, kan slopandet av utbildningsavgiften endast ske under förutsättning att förbundet erhåller en motsvarande förhöjning av statsbidraget.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av socialstyrelsen och statskontoret.

Socialstyrelsen anför, att enligt hos förbundet inhämtade upplysningar stipendier på 100—200 kronor årligen brukade utdelas till ungefär halva antalet deltagare i ålderdomshemsföreståndarinnekursen eller cirka 15 elever. Större delen av det belopp, som kunde disponeras för nämnda ändamål, utgjordes av ett bidrag från Kungl. patriotiska sällskapet. Till 1944/45 års kurs hade sällskapet beviljat 2 000 kronor. En mindre del av stipendierna täcktes av medel ur förbundets egna fonder. Sammanlagt brukade förbundet kunna i stipendier utdela 2 000—3 000 kronor per år. Några studiestipendier av statsmedel utginge icke till eleverna.

Styrelsen finner, att ålderdomshemsföreståndarinnorna ha en ur social synpunkt synnerligen ansvarsfull och betydande uppgift och att därför deras utbildning bör på allt sätt underlättas. Enligt styrelsens mening bör kursavgiften borttagas och förbundet erhålla ersättning för uteblivna kursavgifter. På grund härav tillstyrker styrelsen bifall till förbundets framställning. —

Styrelsen anser emellertid, att den minskning av utbildningskostnaden för elever i ålderdomshemsföreståndarinnekursen som slopanDET av kursavgiften innebär icke är tillräcklig, och hemställer, att möjlighet till statsstipendier åt eleverna öppnas. Här om anför styrelsen följande.

Enligt uppgift få eleverna under de cirka fyra månader av kurstiden i Stockholm som den teoretiska utbildningen pågår själva betala kostnaderna för sitt uppehälle, för läroböcker, resor m. m. Återstående tre månader hospitera eleverna på två olika ålderdomshem och erhålla då fritt vivre men ingen ersättning för resekostnaderna. Under den mer än tvååriga praktiktiden, som föregår den teoretiska kursen, åtnjuta eleverna endast ringa kontant lön såsom biträden eller vikarier och kunna därför icke göra några egentliga besparingar. Det synes därför befogat, att eleverna erhålla möjlighet till studiestipendier av statsmedel. Dyliga stipendier, uppgående till 90, 60 eller 30 kronor per månad under utbildningstiden, utgå för närvarande till obemedlade och mindre bemedlade elever vid bland annat folkhögskolor samt statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. Enligt upplysning från överstyrelsen för yrkesutbildning erhålla bland annat deltagare i kurser för utbildning till tvättföreståndarinnor och anstaltskokerskor sådana stipendier. Båda dessa kategorier av elever synas i det hänseendet vara jämförbara med elever, som deltaga i den teoretiska kursen för blivande ålderdomshemsföreståndarinnor, att utbildningen avser en påbyggnad för högre kompetens.

I detta sammanhang vill socialstyrelsen även erinra om att genom styrelsens försorg stipendier av statsmedel utdelas till elever vid förskoleseminarier samt till deltagare i styrelsens prov- och kompletteringskurser för utbildning till hemvårdarinnor. Fördelningen av stipendierna sker i huvudsak enligt samma grunder, som tillämpas i fråga om de förut nämnda statsstipendierna.

I syfte att ytterligare nedbringa utbildningskostnaderna, får styrelsen hemställa, att erforderliga medel måtte ställas till förfogande för beviljande av studiestipendier av statsmedel åt elever, som genomgå den teoretiska kursen för utbildning till ålderdomshemsföreståndarinnor. Med hänsyn till att med nuvarande rekrytering av elever omkring en tredjedel skulle bliva berättigad till stipendier synes förslagsvis för budgetåret 1947/48 cirka 3 000 kronor böra anvisas för nämnda ändamål.

Statskontoret uttalar, att ämbetsverket icke kunde på grundval av vad förbundet anfört tillstyrka en höjning av det för närvarande till förbundet utgående statsbidraget.

Före-
draganden.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet synes alltjämt böra komma i åtnjutande av statsbidrag. Förbundet hemställer, att bidraget, vilket för ettvar av de senare budgetåren utgått med 12 000 kronor, måtte höjas till 22 000 kronor. Den sålunda begärda höjningen hänför sig till förbundets utbildningsverksamhet. Förbundet anordnar nämligen utbildningskurser för ålderdomshems- och barnhemsföreståndarinnor samt fortbildningskurser för sådana befattningshavare. Förstnämnda kurser bestå dels och huvudsakligen av praktisk tjänstgöring vid anstalter och institutioner, under vilken tjänstgöring kursdeltagarna som regel åtnjuta fritt vivre och viss kontant ersättning, dels av teoretisk utbildning i Stockholm under några månader, då deltagarna själva måste bestrida kostnaderna för sitt uppehälle. Förbundet nödgas till täckande av sina kostnader för det teoretiska utbildningsmo-

mentet i kursen för ålderdomshemsföreståndarinnor uttaga en avgift av 300 kronor per kursdeltagare. Förbundets kostnader för utbildning av barnhemsföreståndarinnor bestridas numera helt av allmänna barnhuset. Vad angår fortbildningskurserna, vilka avse att bibringa aktiv anstaltspersonal kunskap om nya rön och arbetsmetoder och vilka äro av kort varaktighet, täckas kurskostnaderna med avgifter från kursdeltagarna.

En höjning av statsbidraget med 10 000 kronor i enlighet med förbundets hemställan skulle göra det möjligt för förbundet att borttaga avgifterna vid kursen för ålderdomshemsföreståndarinnor. I likhet med socialstyrelsen finner jag dessa socialvårdstjänstemäns åligganden så betydelsefulla att utbildningen bör på allt sätt underlättas. Jag tillstyrker därför förbundets hemställan, att bidraget till förbundet för nästa budgetår höjes till 22 000 kronor för att möjliggöra sloandet av ifrågakvarande kursavgifter.

I avsikt att därmed ytterligare främja rekryteringen beträffande kursen för ålderdomshemsföreståndarinnor föreslår socialstyrelsen härutöver, att kursdeltagarna under den teoretiska utbildningen, som omfattar fyra månader, skola kunna erhålla statsstipendium i huvudsaklig enlighet med de för elever vid folkhögskolor gällande bestämmelserna. Redan nu har förbundet möjlighet att i viss omfattning utdela stipendier till deltagare i kursen för ålderdomshemsföreståndarinnor. Dessa stipendiemedel erhållas dels från patriotiska sällskapet, dels från förbundets egna fonder. Under hand har jag inhämtat hos förbundet, att — såvitt detta kunde bedöma — ett bifall till socialstyrelsens ifrågakvarande förslag icke torde föranleda patriotiska sällskapet att upphöra med sin bidragsgivning. Enligt förbundets mening borde de sålunda lösgjorda stipendiemedlen komma till mycket god användning inom förbundets fortbildningsverksamhet. För egen del finner jag starka skäl tala för att vid den teoretiska delen av kursen för ålderdomshemsföreståndarinnor i likhet med vad gäller inom vissa andra grenar av socialvårdsutbildning statlig stipendiegivning införes enligt i huvudsak samma grunder som tillämpas beträffande statsstipendier åt folkhögskoleelever. Ifrågakvarande stipendiegivning torde böra handhas av socialstyrelsen och för ändamålet torde ett särskilt anslag, benämnt Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor, anvisas. Detta anslag bör upptagas med av socialstyrelsen beräknat belopp, 3 000 kronor, och tills vidare erhålla reservationsanslags natur.

Hemställan beträffande sistnämnda anslag gör jag under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag
av ..... kronor 22 000

[90.] 87. **Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor, reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 3 000

[91.] 88. **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	100 000	98 509
1944/45	100 000	85 863
1945/46	100 000	79 401
1946/47	100 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	80 000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607), ändrad genom kungörelser nr 213/1927 och 1017/1937.]

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna å arbetshemmet.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* föreslagit, att ifrågasvarande anslag — med hänsyn till att den årliga belastningen under budgetåren 1943/44—1945/46 utgjort i medeltal omkring 87 900 kronor — nedsattes till 90 000 kronor för budgetåret 1947/48.

Före-
draganden.

Den sjunkande tendens som belastningssiffrorna för de senaste tre budgetåren förete synes motivera en något större nedsättning av anslagsbeloppet än *socialstyrelsen* föreslagit. Jag uppskattar medelsbehovet för ändamålet under nästa budgetår till 80 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 80 000

[92.] 89. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för socialdepartementet förut under punkt 51 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 000 000

[93.] 90. **Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1941/42	145 000	129 913
1942/43	140 000	152 169
1943/44	130 000	160 646
1944/45	140 000	151 603
1945/46	150 000	165 786
1946/47	150 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	150 000	—

[Kungörelse den 24 september 1937 (nr 862) om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., ändrad genom kungörelse nr 130/1938.]

Från förevarande anslag gäldas framför allt bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem. Från anslaget utgår därjämte till barnavårdsnämnderna bidrag för arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom ersättning för utgifter för skyddsuffostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å ungdomsvårdsskola.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen*, med hänsyn till belastningssiffran för budgetåret 1945/46, föreslagit uppräknig av anslaget till 160 000 kronor.

Tillräcklig anledning till uppräknig av anslaget föreligger enligt min mening icke. Jag förordar, att anslaget upptages med samma belopp som för innevarande budgetår, 150 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000

[94.] 91. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem, reservationsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. Anslaget skall användas för utgivande av statsbidrag, som avses i kungörelsen den 22 juni 1945 (nr 507) om statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 januari 1946. Den 28 juni 1946 uppdrog Kungl Maj:t å socialstyrelsen att verkställa av riksdagen i skrivelse nr 253/1946 begärd översyn av ifrågavarande statsbidragsbestämmelser och att snarast inkomma med de förslag, vartill sagda översyn kunde föranleda.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* förklarat, att styrelsen icke kunde bestämt uttala sig om huruvida översynen kunde verkställas så snabbt att härav föranlett förslag kunde underställas 1947 års riksdag. Med utgångspunkt från dels ett tillskott av nya barnhemsplatser under budgetåret 1947/48 av 1 021 i enlighet med av Kungl. Maj:t den 1 februari 1946 fastställd plan för barnhemsvårdens ordnande, dels högsta nu utgående statsbidrag för vårdplats beräknar socialstyrelsen medelsbehovet under nästa budgetår till 4 600 000 kronor.

I skrivelse den 29 oktober 1946 har socialstyrelsen anmält resultatet av berörda översyn och avgivit förslag till härav föranledda ändringar i statsbidragsbestämmelserna. Ehuru kostnaderna för ifrågavarande statsbidragsgivning i enlighet med de föreslagna nya bestämmelserna och med ett nytt tillskott av barnhemsplatser av den omfattning som förutsattes i skrivelsen den 19 augusti 1946 skulle uppgå till omkring 9 000 000 kronor, begränsar styrelsen, med hänsyn till viss eftersläpning av den faktiska utbyggnaden i förhållande till den planerade, anslagsframställningen för nästa budgetår till 7 500 000 kronor.

Före-
draganden.

Då berörda förslag till ändring av bestämmelserna om statsbidrag till anordnande av barnhem alltjämt är föremål för remissbehandling, har jag ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till förslaget. Med hänsyn härtill torde ifrågavarande anslag i riksstatförslaget böra allenast preliminärt beräknas. Härvid synes för ändamålet ett belopp av 3 000 000 kronor böra upptagas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande eller invättande av barnhem* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 3 000 000

[95.] 92. **Bidrag till driften av barnhem, förslagsanslag.** Detta anslag har för innevarande budgetår anvisats med ett belopp av 2 500 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för statsbidrag jämlikt kungörelsen den 22 juni 1945 (nr 508) om statsbidrag till driften av barnhem, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 januari 1946.

I skrivelse den 19 augusti 1946 föreslår *socialstyrelsen*, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages till 3 200 000 kronor, och anför som motivering härför följande.

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 1 februari 1946 fastställd plan för barnhemsvårdens ordnande torde statsbidrag kunna utgå under budgetåret 1947/48 för 5 765 barnhemsplatser. Av dessa platser tillhöra 5 716 den kategori barnhem, som kan erhålla 1 krona 50 öre per vårdplats och dag, medan 49 platser äro av sådan typ att ett statsbidrag av 3 kronor 50 öre per vårdplats och dag må utgå. De sammanlagda kostnaderna för detta ändamål skulle alltså uppgå till 3 148 380 kronor.

Före-
draganden.

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår för de statliga bidragen till driften av barnhem torde i huvudsak kunna läggas till grund för anslagsäskandena. En viss avrundning nedåt av anslagsbeloppet synes dock kunna ske. Jag förordar, att anslaget upptages med 3 000 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 000 000

[96.] 93. **Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	200 000	173 593
1945/46	350 000	363 005
1946/47	750 000	—
1947/48 (förslag)	1 250 000	—

Under innevarande liksom under sistförflutet budgetår utgå för ifrågavarande verksamhet statsbidrag enligt i 1945 års statsverksproposition (femte

huvudtiteln s. 116—118) förordade grunder och med beaktande av vad riksdagen i anledning härav anfört (riksdagens skrivelse nr 5 s. 14—15). Socialstyrelsen må sålunda inom ramen för tillgängliga medel bevilja statsbidrag åt såväl äldre som nyinrättad institution för halvöppen barnavård. Vidkommande arbetsmarknadssynpunkterna gällde tidigare, att statsbidrag utgick endast till institution, vars inrättande efter statens arbetsmarknadskommissions beprövande befanns påkallat med hänsyn till vederbörande orts behov av kvinnlig arbetskraft. Från och med ingången av budgetåret 1945/46 tillerkännas visserligen alltjämt de arbetsmarknadspolitiska synpunkterna stor betydelse vid statsbidragsansökningarnas behandling, men den av arbetsmarknadscommissionen företagna prövningen av ansökningarna är icke längre obligatorisk. Bidrag kan vidare utgå till provisoriska anstalter för mottagande av barn i olika åldrar på landsbygden under tider, då skördearbete eller annat arbete kräver särskilt riklig tillgång på kvinnlig arbetskraft, s. k. jordbruksdaghem.

Statsbidraget utgår i allmänhet dels såsom bidrag till avlönande av föreståndarinna och annan anställd personal, som fyller vissa kompetenskrav (lönebidrag), dels ock såsom bidrag till kostnaderna för bispisning av de vid anstalten mottagna barnen (kostbidrag). Lönebidraget utgår med en tredjedel (i vissa fall med hälften) av de lönebelopp, som institutionens huvudman fastställt, såvida icke dessa befinnas vara oskäligt låga. Statsbidraget får dock icke överstiga en tredjedel av följande grundlönebelopp, nämligen i ortsgrupperna A, B och C 3 000 kronor, i ortsgrupperna D, E och F 3 450 kronor och i övriga ortsgrupper 3 900 kronor. Kostbidraget utgår med 15 öre för barn och dag i anstalt, där en måltid lagad mat utspisas, samt med 30 öre för barn och dag i anstalt, där minst två måltider lagad mat utspisas. För barn under ett år utgår kostbidrag med 30 öre för barn och dag, förutsatt att barnet är omhändertaget för heldagsvård, d. v. s. mer än 6 timmar.

Till jordbruksdaghemmen utgå i regel statsbidrag med högst 60 % av driftkostnaderna (jfr socialstyrelsens råd och anvisningar nr 29/1945).

Beslut om statsbidrag meddelas av socialstyrelsen, som är tillsynsmyndighet över verksamheten. Beviljat statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. I den mån vid anstalt förekommer lekskoleverksamhet, utövar skolöverstyrelsen pedagogisk tillsyn däröver.

Riksdagen har medgivit, att under budgetåren 1945/46 och 1946/47 statsbidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård finge beviljas till belopp av högst 500 000 respektive högst 1 000 000 kronor. Då statsbidragen utgå halvårsvis i efterskott, har för bestridande av de under kalenderåret 1946 beviljade bidragen för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1947/48.

Till en början fastslår styrelsen, att den halvöppna barnavården under de senaste åren undergått och alltjämt undergår en snabb utveckling. I fråga

om verksamhetens hittillsvarande omfattning hänvisar styrelsen till följande tabell.

Institutionens art	Totala antalet institutioner för halvöppen barnavård		Statsunderstödda institutioner för halvöppen barnavård	
	År 1941	År 1946 (augusti månad)	Budgetåret 1944/45	Budgetåret 1945/46
Daghem	87	132	18	39
Lekskolor (barnträdgårdar)	131	226	27	59
Eftermiddagshem	37	32	1	3
Kombinerade institutioner:				
Daghem + lekskolor	45	45	8	19
Daghem + eftermiddagshem	11	16	—	1
Daghem + lekskolor + eftermiddagshem	13	24	9	15
Lekskolor + eftermiddagshem	23	30	2	6
Summa	347	505	65	142

Styrelsen tillägger, att minst ett hundratal nya institutioner för närvarande planeras, fördelade på ett sjuttiootal orter.

Socialstyrelsen framhåller vidare, att statsbidragsansökningarna för näst-föregående och innevarande budgetår till stor del icke kunnat bifallas på grund av brist på medel. Mot av riksdagen medgivna högsta statsbidragsbelopp av 500 000 kronor för budgetåret 1945/46 och 1 000 000 kronor för budgetåret 1946/47 hade sålunda de sökta bidragen uppgått till 700 000 respektive 1 160 000 kronor. I sistnämnda belopp inginge icke sökta driftbidrag till jordbruksdaghemmen. Styrelsen beräknar, att statsbidrag under nästa budgetår kommer att sökas i än större omfattning. Vad beträffar jordbruksdaghemmen framhåller styrelsen, att dessa ökat i antal, särskilt i övre Norrland, där de enligt styrelsens mening äro i behov av ett kraftigt statligt stöd för att komma till stånd. Styrelsen beräknar behovet för jordbruksdaghemmens del under nästa budgetår till minst 50 000 kronor.

Styrelsen finner det synnerligen önskvärt, att man i avvaktan på förslag av 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården låter det mera begränsade statliga stöd, som nu utgår, komma alla institutioner av förevarande kategori till del. Styrelsen anför i detta avseende följande.

Styrelsen har gjort den erfarenheten, att det statliga driftbidraget verkat stimulerande, då det gällt att genomföra en önskvärd höjning av institutionernas standard samt trygga och stabilisera deras verksamhet. Det ter sig därför naturligt att i avvaktan på mera långtgående åtgärder successivt stärka den halvöppna barnavården genom att utsträcka det nu utgående statliga stödet till samtliga befintliga institutioner, som äro av den kvalitet att ett uppmuntrande av deras verksamhet synes önskvärt, samt att tillförsäkra alla nytillkommande institutioner av tillfredsställande beskaffenhet samma stöd.

På anförda grunder anser styrelsen sig böra räkna med att driftbidrag under nästa budgetår behöva beviljas till ett belopp av 1 500 000 kronor. Styrelsen hemställer därför, att medel anvisas för täckande av dels de på

första halvåret 1947 belöpande bidragen, eller 500 000 kronor, dels de bidrag, vilka falla på andra halvåret 1947, eller 750 000 kronor. Det för budgetåret 1947/48 erforderliga medelsbehovet skulle alltså utgöra 1 250 000 kronor.

Styrelsen framhåller slutligen, att behovet av platser för halvdagsvård alltså ökar som följd av den stigande uppskattningen av förskolefostrans pedagogiska värde och halvdagsvårdens betydelse för mödrarna i arbetslättande syfte, samt att rådande arbetsmarknadssituation framtvingar krav på ett tillräckligt antal daghemsplatser. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att förevarande anslag erhåller karaktären av förslagsanslag.

Den nuvarande statsbidragsgivningen till förmån för anstalter för halvöppen barnavård bör betraktas endast som ett provisorium, i avvaktan på en prövning i hela dess vidd av frågan om den halvöppna barnavårdens ställning i samhällslivet och utformningen av de statliga stödåtgärderna för denna verksamhet. Utredningen av denna fråga, vilken tidigare handhäfts av 1941 års befolkningsutredning, har i februari 1946 överlämnats till särskilt tillkallade sakkunniga, vilka antagit benämningen 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården. Enligt vad jag erfarit torde kommitténs betänkande icke kunna framläggas i sådan tid att härpå grundade förslag kunna föreläggas 1947 års riksdag. Med hänsyn härtill förordar jag, att nuvarande grunder och villkor för statsbidragsgivningen till anstalter för halvöppen barnavård erhålla fortsatt giltighet under budgetåret 1947/48. Härvid synes vid bestämmandet av det maximala grundlönebelopp, varå statsbidrag må utgå, den i juni 1947 gällande indelningen i dyrortsgrupper böra tillämpas.

Före-
draganden.

Först när ställning tagits till en mera definitiv organisation för den halvöppna barnavården torde ifrågavarande anslag böra anvisas såsom förslagsanslag. I avbidan på ett sådant ställningstagande synes den nuvarande anordningen — ett medgivet högsta sammanlagt statsbidragsbelopp för ändamålet och ett häremot svarande reservationsanslag — böra bibehållas. Däremot torde det medgivna statsbidragsbeloppet böra för nästa budgetår väsentligt höjas. På grund av de möjligheter verksamheten vid institutionerna för halvöppen barnavård erbjuder att lindra mödrarnas arbetsbörda och att frigöra kvinnlig arbetskraft är jag i princip ense med socialstyrelsen därom att det högsta sammanlagda statsbidragsbeloppet bör så bestämmas, att statsbidrag kan tilldelas alla befintliga och nytillkommande institutioner, som fylla vissa minimikrav i fråga om standarden, förutsatt att institutionen kan befinnas vara erforderlig med hänsyn till ortens barnantal. Socialstyrelsens beräkning av detta belopp för nästa budgetår till 1 500 000 kronor föranleder ingen erinran från min sida.

Då statsbidragen utgå halvårsvis i efterskott, böra för nästa budgetår medel anvisas för täckande av dels de på första halvåret 1947 belöpande bidragen eller 500 000 kronor, dels de bidrag, vilka falla på andra halvåret 1947, eller 750 000 kronor. Det för nästa budgetår erforderliga anslaget skulle alltså uppgå till sammanlagt 1 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att under budgetåret 1947/48 må till ett belopp av högst 1 500 000 kronor av statsmedel beviljas bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård;

dels ock till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 1 250 000

[97.] 94. **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården, reservationsanslag**

Budgetår	Anslog	Nettoutgifter
1945/46	170 000	151 301
1946/47	195 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	195 000	—

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 130 000 kronor avsetts till bidrag till driftkostnaderna för de sex förskoleseminarierna i landet, 40 000 kronor till stipendier för elever vid ifrågavarande seminarier samt 25 000 kronor till en kompletteringskurs för ofullständigt utbildad personal vid institutioner för halvöppen barnavård.

Beträffande statsbidragsgivningen till förskoleseminariernas driftkostnader har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 förordnat, att statsbidrag må utgå till förskoleseminarium, som av socialstyrelsen efter verkställd inspektion av seminariet finnes driva sin undervisningsverksamhet på sådant sätt, att statsbidrag skäligen anses böra utgå. Statsbidrag utgår med följande belopp för läsår, nämligen till avlönande av rektor och föreståndare för praktikhandledning med 2 000 kronor för vardera, till lektioner och föreläsningar i princip med belopp motsvarande två tredjedelar av de verkliga kostnaderna härför, dock högst 10 700 kronor för varje seminarium, samt till avlönande av grupphandledare, vid seminarium med ett elevantal av högst 50 med högst 6 000 kronor och vid seminarium med ett elevantal överstigande 50 med högst 7 000 kronor — dock högst 1 000 kronor för varje grupphandledare. Till seminarium med ett elevantal understigande 50 må statsbidrag ej utgå med högre sammanlagt belopp för läsår än 20 700 kronor med avdrag av 410 kronor för varje elev, varmed elevantalet understiger 50. Såsom villkor för erhållande av statsbidrag gäller, att seminarium står under tillsyn av socialstyrelsen, att seminarium vid höstterminens början har ett elevantal av minst 35 elever, fördelade på två årskurser, att i terminsavgift till seminariet uttages högst 150 kronor för elev, att vid seminarium finnes visst antal friplatser samt att såsom villkor för inträde i seminarium finnes föreskrivet att inträdessökande skall ha fyllt 20 men ej 30 år. Hinder möter dock icke för socialstyrelsen att för läsåret 1946/47 bevilja statsbidrag till förskoleseminarium, vid vilket undantagsvis undervisas elever, som icke uppnått 20 års eller överskridit 30 års ålder. — För stipendiegivningen åt elever vid

statsunderstödda förskoleseminarier ha bestämmelser meddelats i kungörelse den 21 december 1945, nr 861. Dessa bestämmelser överensstämna nära med de vid kungörelsens utfärdande gällande föreskrifterna angående stipendier åt elever vid folkhögskolor. De elever vid förskoleseminarium, som kunna ifrågakomma till stipendium, uppdelas sålunda i tre behovsgrader med stipendiebelopp av högst 75, 50 och 25 kronor för läsmånad.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Vad till en början angår driftbidragen till förskoleseminarierna beräknar styrelsen medelsbehovet härför vid oförändrade grunder för bidragens utgående till 130 000 kronor. Emellertid föreslår styrelsen, att även ett hyresbidrag måtte anvisas seminarierna, och anför härom följande.

Enligt styrelsens uppfattning kunna förskoleseminarierna svårigen bedriva sin verksamhet utan att deras lokalfrågor ordnas. Det har i ett par fall visat sig, att kommuner, inom vilka förskoleseminarier äro belägna, kunna förmås att uppföra tidsenliga och lämpliga lokaler, om hyresbidrag kunna erhållas. Då det emellertid näppeligen kan anses vara en enskild kommuns sak att svara för ett utbildningsbehov, som berör ett stort antal såväl stads- som landskommuner i riket, torde den bäst framkomliga och för staten billigaste vägen att ordna tillfredsställande lokaler för förskoleseminarierna vara att bevilja hyresbidrag till dessa seminarier. Styrelsen räknar med ett hyresbidrag av högst 10 000 kronor till ettvarrt av de tre seminarierna i Stockholm och Göteborg, högst 8 000 kronor till ettvarrt av seminarierna i Norrköping och Örebro och högst 6 000 kronor till seminariet i Uppsala. Styrelsen hemställer fördenskull om medel till utgivande av hyresbidrag å sammanlagt 52 000 kronor.

Det för driftbidrag erforderliga beloppet skulle sålunda enligt styrelsens förslag för nästa budgetår uppgå till 182 000 kronor.

Beträffande stipendierna åt elever vid statsunderstödda förskoleseminarier hemställer styrelsen, att maximibeloppet måtte höjas från 75 till 90 kronor för månad, vilket sistnämnda belopp från och med den 1 juli 1946 gäller för stipendier vid folkhögskolor, yrkesskolor och lantmannaskolor. Styrelsen framhåller vidare, att man under nästa budgetår torde kunna emotse en avsevärd ökning i fråga om antalet stipendieansökningar. Då från budgetåret 1945/46 cirka 18 700 kronor finnas reserverade av ifrågavarande anslag, avstår styrelsen emellertid från att begära större medelsanvisning för stipendier än tidigare eller 40 000 kronor.

Styrelsen hemställer vidare, att även för nästa budgetår ett belopp av 25 000 kronor måtte avses för anordnande av en kompletteringskurs för ofullständigt utbildad personal. Som skäl härför framhåller styrelsen, att personalbristen vid institutioner för halvöppen barnavård fortfarande är stor och att förskoleseminarierna ha begränsade möjligheter att mottaga elever.

Styrelsen föreslår slutligen, att medel anslås till vissa resestipendier. Härom anför styrelsen följande.

När 1941 års befolkningsutredning år 1945 framlade förslag om statsunderstöd till utbildning av personal vid institutioner för halvöppen barnavård,

föreslog utredningen jämväl, att en tillfällig sex månaders kurs för gruppHandledare skulle igångsättas under vårterminen 1946 till en beräknad kostnad av 18 300 kronor, vartill skulle komma 3 500 kronor i stipendier för de ekonomiskt sämst ställda eleverna. I propositionen nr 214/1945 uttalade departementschefen, att han för det dåvarande icke vore beredd att föreslå beviljande av anslag för denna kurs, eftersom vid remissbehandlingen av utredningens förslag tveksamhet yppat sig, huruvida en kurs av ifrågavarande slag vore det bästa sättet att bibringa grupphandledarna ökad förtrogenhet med deras uppgifter, samt svårigheter föreläge för seminarierna att anskaffa vikarier för de grupphandledare, som deltog i en eventuell kurs. Departementschefen uttalade vidare, att socialstyrelsen i samråd med de olika seminarierna närmare borde överväga frågan och inkomma med därav eventuellt föranlett förslag.

Med anledning härav har styrelsen överlagt med förskoleseminariernas lärarsällskap och härvid kommit till den uppfattningen, att det för närvarande faller sig svårt att i vårt land ordna den utbildning av grupphandledare som ifrågasatts, och att det är lämpligare att i likhet med vad som tidigare skett låta för sådan utbildning särskilt lämpade lärarinnor bland annat genom studier i länder, där förskolefostran intar ett framstående rum inom det pedagogiska området, kvalificera sig för uppgiften som praktikHandledare för seminaristerna. Styrelsen, som har för avsikt att längre fram inkomma med särskild framställning i denna fråga, föreslår, att i avvaktan härpå ett belopp av 20 000 kronor beräknas för dylika resestipendier under budgetåret 1947/48.

Styrelsen beräknar således medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till (182 000 + 40 000 + 25 000 + 20 000) 267 000 kronor.

I avgivet utlåtande erinrar *statskontoret* om att statsunderstödet till förskoleseminarierna enligt de av riksdagen antagna bidragsnormerna (prop. 1945: 214, s. 11, 24; riksd. skr. 1945: 479) begränsats till själva undervisningen. Statskontoret ifrågasätter i anledning härav och med hänsyn till den korta tid, varunder bidrag utgått till förevarande ändamål, huruvida tillräckliga skäl föreligga att bevilja statsbidrag till hyreskostnaderna och sålunda frångå de av 1945 års riksdag uppdragna riktlinjerna. I vart fall anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka en utökning på grundval av förevarande utredning. Vad de föreslagna resestipendierna beträffar anser statskontoret det kunna starkt ifrågasättas om utlandsresor för utbildning av grupphandledare kan vara ett behov av sådan angelägenhetsgrad, att medel för närvarande böra ställas till förfogande därför.

Före-
draganden.

Under nästföregående punkt anförde jag, att den halvöppna barnavården och härmed sammanhängande frågor äro föremål för utredning av särskilda sakkunniga och att, enligt vad jag inhämtat, betänkande i ämnet icke torde kunna avgivas i sådan tid att härå grundat förslag kan föreläggas 1947 års riksdag. Mitt i anslutning härtill gjorda uttalande i fråga om statsbidragsgivningen till anstalter för halvöppen barnavård, att gällande grunder böra tillämpas även under nästa budgetår, synes i princip böra avse även bidragsgivningen till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården. Socialstyrelsens förslag om utvidgning av driftbidragen till förskoleseminarierna

att avse även hyreskostnaderna kan jag därför för närvarande icke biträda. Sistnämnda driftbidrag torde för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp, 130 000 kronor.

I fråga om stipendiegivningen åt seminarieeleverna däremot synas i enlighet med socialstyrelsens förslag stipendiernas maximibelopp böra undergå motsvarande höjning som per den 1 juli 1946 vidtagits beträffande stipendiegivningen åt elever vid folkhögskolor, vilken tjänat som förebild vid utformandet av förstnämnda stipendiegivning. Med hänsyn till förutsedd reservation hemställer socialstyrelsen, att anslagsförstärkningen för ifrågasvarande ändamål måtte för nästa budgetår bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår, 40 000 kronor. Häremot har jag intet att erinra.

Styrelsens förslag om anvisande av ett belopp av 25 000 kronor för en kompletteringskurs för ofullständigt utbildad personal finner jag mig böra tillstyrka.

Slutligen har styrelsen efter samråd med representanter för förskoleseminarierna ånyo upptagit frågan om utbildning av grupphandledare för seminaristerna och härvid föreslagit, att denna utbildning skulle ske icke såsom hittills varit avsett genom anordnande av en kurs för grupphandledare utan genom att stipendievägen bereda särskilt lämpliga lärarinnor tillfälle att genom studier i utlandet fullfölja sin utbildning till grupphandledare. I likhet med statskontoret känner jag mig icke övertygad om att behovet av sådana resestipendier är av den angelägenhetsgrad, att medel för närvarande böra anvisas för ändamålet.

Det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår kan alltså beräknas till (130 000 + 40 000 + 25 000) 195 000 kronor eller samma belopp som det varmed anslaget anvisats för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnvården* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 195 000

[98.] 95. **Fria resor för barn, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Bestämmelser rörande fria resor för barn återfinnas i kungörelsen den 31 maj 1946, nr 234, angående avgiftsfria resor för barn och husmödrar m. fl. och äro i huvudsak av följande innehåll.

För beredande av vila och rekreation må avgiftsfri resa till enskilt hem av barnavårdsnämnd medgivas barn, som under det år resan företages uppnår högst 14 års ålder, samt vårdare, som på avgiftsfri resa medföljer barn, vilket under det år resan företages uppnår högst 10 års ålder eller eljest av särskilda skäl är i behov av vårdare under resan. Förutsättning för rätt till sådan resa är antingen att familjens till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara belopp och dess skattepliktiga förmögenhet icke överstiga 2 500 respektive 20 000 kronor eller att det beskattningsbara beloppet icke överstiger 500 kronor, varvid hänsyn icke tages till den skattepliktiga förmögenheten. Vidare må avgiftsfri resa till annan barnkoloni än

dagkoloni som regel medgivas barn, som beretts plats på kolonien, och vid denna fast anställd personal. Våglängden vid avgiftsfri resa till enskilt hem är på visst sätt maximerad. Socialstyrelsen är centralmyndighet för de avgiftsfria resorna samt har tillsyn och övar kontroll över dem.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 och härvid anfört följande.

1941 års befolkningsutredning har i det betänkande (SOU 1945: 55), vilket legat till grund för den år 1946 genomförda utvidgningen av rätten till fria resor, uttalat, att utredningen hölle för sannolikt, att denna rätt komme att utnyttjas till omkring 30 % under de närmaste åren. Med utgångspunkt härifrån uppskattade utredningen de årliga kostnaderna för resorna till i runt tal 5 900 000 kronor. Föredragande statsrådet (prop. nr 233/1946) fann det ej vara sannolikt, att redan under budgetåret 1946/47 rätten till fria resor komme att utnyttjas i den av utredningen angivna omfattningen, och uppskattade därför kostnaderna för ändamålet under nämnda budgetår till 3 000 000 kronor.

För beräkningen av anslagsbehovet vore det givetvis av värde, att man kände till i vilken omfattning rätten till fria resor för barn och vårdare utnyttjats under den förflutna sommaren. Emellertid föreligger ännu ej material, som gör det möjligt att verkställa en uppskattning härav. Styrelsen anser sig emellertid böra räkna med att under ett kommande budgetår, då möjligheten till fria resor blivit mera känd, denna kommer att utnyttjas mera än man ansett sannolikt för innevarande budgetår. Styrelsen håller i likhet med befolkningsutredningen för troligt, att i runt tal 30 % av dem, som äro berättigade till fria resor, under budgetåret 1947/48 komma att begagna sig av denna möjlighet. På grund härav uppskattar styrelsen medelsbehovet för nyssnämnda budgetår till omkring 6 000 000 kronor.

För nästa budgetår föreslår styrelsen alltså en medelsanvisning för ändamålet av 6 000 000 kronor.

Före-
draganden.

Uppgifter, som belysa i vilken omfattning rätten till fria resor för barn och vårdare utnyttjats efter ikraftträdandet i juni 1946 av de nya bestämmelserna för sådan verksamhet, föreligga endast beträffande tiden juni—augusti 1946. Å andra sidan äro dessa sommarmånader den tid av året, då resefrekvensen kulminerar. Av lämnade uppgifter att döma kommer ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1946/47 visserligen att betydligt överstiga motsvarande verksamhet under tidigare budgetår men dock icke få den omfattning, som man kunde haft anledning förmoda med hänsyn till den väsentliga utvidgning av rätten till fria resor, som de nya bestämmelserna innebära. Främsta anledningen härtill torde vara att bestämmelsernas innebörd icke hann att bli allmänt känd under sommaren 1946. Även om antalet resor kan beräknas stiga under nästa budgetår, torde det sannolikt komma att krävas viss ytterligare tid, innan förmånen kommer att mera allmänt utnyttjas.

Med hänsyn härtill torde för nästa budgetår en medelsanvisning under ifrågavarande anslag av 4 000 000 kronor vara tillräcklig. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fria resor för barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
förlagsanslag av ..... kronor 4 000 000

[99.] 96. **Bidrag till husmoderssemestern, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande stat för användningen av detta anslag:

Stat.

1. Fria resor för husmödrar till enskilda hem jämlikt kungörelsen angående avgiftsfria resor för barn och husmödrar m. fl., <i>förslagsvis</i>	kronor	400 000
2. Driftbidrag till semesterhem jämlikt kungörelsen angående statsbidrag till driften av semesterhem för husmödrar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	100 000
3. Fria resor till semesterhem jämlikt i punkt 2. angiven kungörelse, <i>förslagsvis</i>	»	100 000
4. Stipendier för underlättande av husmoderssemestern, <i>högst</i>	»	500 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>1 100 000</u>

Bestämmelserna för dispositionen av posterna 1. — 3. i staten, vilka bestämmelser sålunda återfinnas i kungörelsen den 31 maj 1946 (nr 234) angående avgiftsfria resor för barn och husmödrar m. fl. och kungörelsen samma dag (nr 233) angående statsbidrag till driften av semesterhem för husmödrar m. m. äro i huvudsak av följande innehåll.

Enligt kungörelsen nr 234/1946 må avgiftsfri resa till enskilt hem av barnavårdsnämnd medgivas husmoder med minst två hemmavarande barn, av vilka intetdera under det år resan företages uppnår högre ålder än 14 år. Annan husmoder må av husmoderssemesternämnd medgivas avgiftsfri resa, därest hon på grund av stor arbetsbörda eller klenhet anses vara i särskilt behov av vila och rekreation. I fråga om familjens ekonomiska ställning gäller för fri husmodersresa samma förutsättning som för fri barnresa (jfr framställningen i nästföregående punkt).

Statsbidrag till kostnaderna för driften av semesterhem för husmödrar må enligt kungörelsen nr 233/1946 beviljas organisation, förening eller annan, som driver eller ämnar driva sådant semesterhem. Statsbidraget utgör två kronor för gästdag och utgår under förutsättning att landsting, stad, som ej deltagar i landsting, eller annan kommun beviljat driftbidrag med minst en krona för gästdag, dock att semesterhem, som är avsett för husmödrar från hela eller större delen av riket, efter socialstyrelsens bestämmande kan erhålla statsbidrag oaktat nämnda förutsättning icke föreligger. Enligt sistnämnda kungörelse kan avgiftsfri resa till semesterhem för husmödrar, vare sig statsbidrag till driften av hemmet utgår eller icke, medgivas den, som beretts plats å hemmet, ävensom vid hemmet fast anställd personal.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48. Styrelsen har beträffande samtliga under anslaget redovisade verksamhetsgrenar påpekat frånvaron av erfarenheter, som kunde tjäna till ledning för medelsberäkningen.

Vad först angår medelsbehovet till avgiftsfria resor för husmödrar till enskilda hem ansluter sig styrelsen till befolkningsutredningens beräkningar

i ämnet. Enligt dessa kunde man uppskatta antalet dylika resor till maximalt 120 000, och de sammanlagda kostnaderna, efter en genomsnittskostnad av 17 kronor för resa, till högst 2 040 000 kronor. Då emellertid utredningen för de närmaste åren räknade med en resefrekvens av endast 30 %, uppskattades de aktuella kostnaderna till 685 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att möjligheterna till avgiftsfria husmodersresor komma att utnyttjas i allt större utsträckning ju mera verksamheten blir känd, men finner sig icke böra för budgetåret 1947/48 räkna med större resefrekvens än av befolkningsutredningen angivna 30 %. Styrelsen uppskattar medelsbehovet för sistnämnda budgetår till i avrundat tal 650 000 kronor, däri inberäknat ett belopp av cirka 75 000 kronor för fria resor efter av husmoderssemester-nämnd meddelad dispens.

I fråga om driftbidragen till semesterhem beräknar styrelsen, att antalet ansökningar kommer att bli ganska betydande, bland annat när icke så få organisationer under innevarande budgetår med hänsyn till möjligheten att erhålla statsbidrag beslutat att försöksvis i kolonibyggnader anordna s. k. semesterveckor för husmödrar. Även i denna del anknuter styrelsen till befolkningsutredningens beräkning av verksamhetens omfattning och uppskattar antalet vårdagar under nästa budgetår till 200 000. Med ett statsbidrag av 2 kronor för vårdag skulle kostnaderna för denna semesterhemsverksamhet för statsverkets del uppgå till 400 000 kronor.

Även förmånen av fria resor till semesterhem kommer enligt styrelsens mening att utnyttjas i ökad omfattning. Styrelsen räknar med att dessa resor under nästa budgetår komma att uppgå till det av befolkningsutredningen beräknade antalet eller 20 000, vilket med en genomsnittskostnad av 8 kronor skulle innebära en kostnad för statsverket av 160 000 kronor. Styrelsen föreslår dock, att beloppet avrundas nedåt till 150 000 kronor.

Vad slutligen angår medelsbehovet för stipendier för underlättande av husmoderssemestern förväntar styrelsen, att antalet stipendieansökningar kommer att stiga, men anser sig icke böra för nästa budgetår föreslå någon höjning av det belopp på 500 000 kronor, som för innevarande budgetår avsetts för ändamålet.

Styrelsen föreslår sålunda, att till bidrag till husmoderssemestern anvisas ett förslagsanslag av (650 000 + 400 000 + 150 000 + 500 000) 1 700 000 kronor.

Före-
draganden.

Vad jag under närmast föregående punkt anført i fråga om omfattningen av fria resor för barn och vårdare torde äga tillämpning även beträffande fria resor för husmödrar såväl till enskilda hem som till semesterhem. Jag beräknar kostnaderna för sistnämnda båda slag av resor under nästa budgetår till oförändrade belopp, 400 000 respektive 100 000 kronor.

Driftbidragen till semesterhem för husmödrar torde, sedan landstingen i september 1946 kunnat meddela beslut i fråga om de landstingsbidrag för ändamålet, vilkas utgivande är förutsättning för statsbidraget, böra för nästa budgetår uppräknas med 200 000 kronor till 300 000 kronor.

Till stipendier för underlättande av husmoderssemestern torde alltjämt 500 000 kronor få avses.

Ifrågavarande anslag beräknar jag alltså för nästa budgetår till (400 000 + 100 000 + 300 000 + 500 000) 1 300 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till husmoderssemestern* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .....kronor 1 300 000

[100.] 97. **Bidrag till driften av barnkolonier m. m., reservationsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 föreskrivit, att av anslaget må användas högst 900 000 kronor till bidrag till andra driftkostnader än för resor vid barnkolonier och högst 100 000 kronor till bidrag till andra driftkostnader än för resor vid feriebarnsverksamhet.

Driftbidrag till kolonier utgår enligt för närvarande tillämpade grunder med en krona för barn och dag, dock att bidraget i särskilda fall kan utgå med högst 2 kronor. Statsbidraget till feriebarnsverksamheten utgör högst en krona för barn och dag.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för budgetåret 1947/48.

För driftbidrag till barnkolonier beräknar styrelsen oförändrat 900 000 kronor.

Beträffande statsbidragsgivningen till driftkostnader för feriebarnsverksamhet erinrar styrelsen, att denna bidragsgivning under innevarande budgetår har karaktären av försök, samt anför härefter följande.

Socialstyrelsen är av den uppfattningen, att bidragsgivningen till feriebarnsverksamheten ej endast bör fortsättas under nästkommande budgetår utan dessutom väsentligt utvidgas. Styrelsens erfarenheter av nämnda verksamhet ha varit enbart goda. Ur barnens synpunkt, vilket här måste vara det avgörande, synes en vistelse i feriehem vara att förorda framför kolonivistelse. I feriehomet erhåller barnet en individuell vård och större möjligheter att komma i nära kontakt med naturen och levnadsbetingelserna i den nya miljö, dit barnet kommit. Erfarenheten har vidare givit vid handen, att risken för infektionssjukdomar är väsentligt mindre för barn, som vistas i enskilt hem, än för barn som vistas på koloni.

Även rent ekonomiskt sett är det en fördel att söka få till stånd en utbyggnad av den i förhållande till koloni verksamheten betydligt mindre kostnadskrävande feriebarnsverksamheten. Iordningställandet av kolonier i den omfattning, som skulle behövas för att där bereda plats för ett väsentligt utökat barnantal, skulle innebära stora kapitalinvesteringar i byggnader, som under största delen av året stå outnyttjade. Härtill kommer slutligen, att under de senaste åren stora svårigheter mött att rekrytera kunnig och lämplig personal till kolonierna. Det är att vänta att dessa svårigheter komma att ytterligare skärpas.

Anförda omständigheter tala för en utvidgning av feriebarnsverksamheten med statlig bidragsgivning. Bidragen till de hem, som mottaga feriebar, synas även under budgetåret 1947/48 böra utgå med samma belopp som för innevarande budgetår.

I samband med frågan om feriebarnsverksamheten anmäler styrelsen därjämte behov av medel till ersättningar åt ombud för anskaffande av feriehem. Flertalet barnavårdsnämnder, föreningar m. fl., som förmedlat utplacering av barn i dylika hem, har — anför styrelsen — genom upprop i landsortstidningar väddat om bistånd från allmänheten. Ett stort antal hem har härigenom anskaffats. Styrelsen anser emellertid, att ännu flera feriehem skulle erhållas, om de som förmedla utplacering hade lämpliga ombud, exempelvis distriktssköterskorna, som vore dem behjälpliga med att söka upp goda feriehem. För att stimulera dessa ombuds intresse borde ombudet erhålla ersättning med förslagsvis 10 kronor för varje anskaffat hem, ett förfarande, som under innevarande år med gott resultat på socialstyrelsens inrådan tillämpats av två feriebarnsorganisationer. Styrelsen föreslår, att förmedlarna av feriebarner erhålla icke blott såsom nu är fallet ett driftbidrag med en krona för dag och barn utan även anskaffningsbidrag med 10 kronor för hem, som anskaffats genom förut nämnt ombud.

Styrelsen beräknar medelsbehovet för feriebarnsverksamheten till 200 000 kronor. Då styrelsen anser lämpligt, att nämnda verksamhet om möjligt erhåller än större omfattning än som svarar mot nyssnämnda medelsbehov, hemställer styrelsen, att ifrågavarande anslag, vilket enligt styrelsens beräkningar bör upptagas med 1 100 000 kronor, erhåller karaktären av förslagsanslag.

I yttrande över framställningen anför *statskontoret*, att ämbetsverket icke kunde för sin del tillstyrka en ersättningsgivning åt ombud för anskaffande av feriehem. Ämbetsverket hölle nämligen före, att i social allmän tjänst anställda personer borde utan särskild ersättning kunna utnyttjas för ändamålet.

Före-
draganden.

I propositionen nr 233/1946 angående åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn uttalade jag, att med en mera definitiv reglering av statsbidragsgivningen till koloniverksamheten borde anstå, till dess ytterligare erfarenhet vunnits beträffande denna verksamhet, och att på försök statsbidragsgivning till feriebarnsverksamhet borde anordnas. Då således några mera i detalj fixerade grunder för dispositionen av ifrågavarande anslag icke äro bestämda, torde anslaget alltjämt böra ha reservationsanslags natur. Med hänsyn till vad socialstyrelsen anför angående vunna erfarenheter av feriebarnsverksamheten synes emellertid anslagsbeloppet för att möjliggöra en vidgad statsbidragsgivning härför böra uppräknas med 100 000 kronor till 1 100 000 kronor. Inom anslagets ram bör även viss förändrad medelsdisposition till förmån för feriebarnsverksamheten kunna ifrågakomma.

Beträffande socialstyrelsens förslag, att särskild ersättning skall av statsmedel utgå åt ombud för anskaffande av feriehem, vill jag framhålla, att den nuvarande statsbidragsgivningen efter högst en krona för barn och dag avser samtliga kostnader för feriebarnsverksamheten. Att ur kostnadskomplexet utbryta visst slags kostnader och ersätta dessa fullt torde böra för-

utsätta alldeles särskilda skäl. Sådana synas icke föreligga i detta fall. Jag kan därför icke tillstyrka bifall till förslaget.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . kronor 1 100 000

[101.] 98. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar, förslagsanslag.** För verksamheten vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården och vid inackorderingshem för i huvudsak förutvarande elever vid sådana skolor äro å riksstaten för innevarande budgetår uppförda de anslag, som framgå av följande sammanställning:

A n s l a g	Belopp kr.
Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
Äv löningar, förslagsanslag	919 000
Omkostnader, förslagsanslag	1 090 500
Byggnadsarbeten m. m., reservationsanslag.....	300 500
Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, förslagsanslag.....	1 000 000
Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, reservationsanslag.....	13 000
Bidrag till inrättande av inackorderingshem, reservationsanslag ..	77 000

På därom av socialstyrelsen i skrivelse den 28 november 1945 gjord framställning uppdrog Kungl. Maj:t den 1 mars 1946 åt statens organisationsnämnd att i samråd med socialstyrelsen och i huvudsaklig överensstämmelse med i skrivelsen angivna riktlinjer verkställa en organisationsundersökning vid ifrågavarande skolor. Med stöd av samtidigt givet bemyndigande tillkallade jag den 18 april 1946 två sakkunniga för utredning angående personalorganisationen vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

I skrivelse den 19 augusti 1946 har *socialstyrelsen* förklarat, att styrelsen icke kunde avgiva förslag till beräkning av ifrågavarande anslag förrän angivna undersökning och utredning verkställts.

Organisationsundersökningen har slutförts i december 1946 och de sakkunniga beträffande personalorganisationen vid de statliga skolorna avgiva i dagarna betänkande i ämnet.

Såsom av det anförda framgår har socialstyrelsen ännu icke kunnat avgiva förslag till beräkning av medelsbehovet för verksamheten vid förevarande skolor och inackorderingshem. Med hänsyn härtill kunna anslagen för ändamålet beräknas allenast preliminärt. Härvid torde anslagen kunna upptagas till de belopp, som framgå av följande uppställning:

Före-
draganden.

A n s l a g	Belopp kr.
Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården:	
Avlöningar, förslagsanslag	1 450 000
Omkostnader, förslagsanslag	1 090 500
Byggnadsarbeten m. m., reservationsanslag.....	300 000
Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, förslagsanslag	900 000
Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, reservationsanslag	20 000
Bidrag till inrättande av inackorderingshem, reservationsanslag ..	77 000

Medan jag under nästföljande punkter gör framställning om beräkning av övriga anslag för denna verksamhet, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1 450 000

[102.] 99. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1 090 500

[103.] 100. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m., reservationsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 101 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 300 000

[104.] 101. **Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, förslagsanslag.** Återopande vad jag förut under punkten 101 anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 900 000

[105.] 102. **Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anfört under punkten 101, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 20 000

[106.] 103. **Bidrag till inrättande av inackorderingshem, reservationsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 101 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 77 000

[107.] 104. **Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor, förslagsanslag.** 1946 års riksdag (skriv. nr 5, p. 64 och 65) har medgivit, att under kalenderåret 1947 statsbidrag må utgå för högst 2 000 hemvårdarinnor, samt för budgetåret 1946/47 anvisat till bidrag till avlönande av hemvårdarinnor ett förslagsanslag av 1 440 000 kronor och till prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor ett reservationsanslag av 221 500 kronor. För dispositionen av dessa båda anslag äro bestämmelser meddelade i kungörelsen den 31 december 1943 (nr 947) om statsbidrag till social hemhjälpverksamhet respektive i brev till socialstyrelsen den 18 maj 1945.

I skrivelse den 4 november 1946 har *socialstyrelsen* föreslagit, att antalet hemvårdarinnor, för vilka statsbidrag må utgå, skulle för år 1948 ökas till högst 2 500 samt att väsentliga ändringar skulle vidtagas i fråga om bestämmelserna för dispositionen av ifrågavarande båda anslag. Vid bifall härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under anslagen till 3 020 000 respektive 200 000 kronor.

I avbidan på ställningstagande till socialstyrelsens ifrågavarande förslag, som för närvarande äro föremål för remissbehandling, torde förevarande båda anslag i riksstatförslaget böra allenast preliminärt beräknas. Härvid synes anslaget till bidrag till avlönande av hemvårdarinnor kunna upptagas till 2 500 000 kronor och anslaget till prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor till 200 000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag hemställan under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 500 000

[108.] 105. **Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor**, *reservationsanslag*. Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 200 000

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

[109.] 1. **Medicinalstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** För löpande budgetår har å riksstaten under förevarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 875 000 kronor. Vidare har till medicinalstyrelsen: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 180 000 kronor och till medicinalstyrelsen: beredskapsorganisation ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande tre anslag till respektive 1 085 000, 173 000 och 80 000 kronor.

Med skrivelse den 5 februari 1946 har medicinalstyrelseutredningen överlämnat betänkande angående den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet. De i betänkandet framlagda förslagen äro efter vederbörlig remissbehandling för närvarande föremål för övervägande inom socialdepartementet. I avbidan på det slutliga ställningstagandet till utredningens förslag torde förenämnda tre anslag allenast böra upptagas med preliminärt beräknade belopp. Anslagen torde därvid böra uppföras med respektive 1 300 000, 170 000 och 80 000 kronor.

Beträffande anslagen till medicinalstyrelsens omkostnader och beredskapsorganisation gör jag hemställan under de närmast följande punkterna. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 300 000

Före-
draganden.

[110.] 2. **Medicinalstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 170 000

[111.] 3. **Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 109 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 80 000

[112.] 4. **Sinnessjuknämnden: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	24 000	31 062
1946/47	30 000	—
1947/48 (förslag)	41 600	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	21 600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	7 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 000
		<hr/>
Summa förslagsanslag		kronor 30 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att från den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare från och med budgetåret 1946/47 bestridas följande arvoden och ersättningar:

Arvode åt ordföranden, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 200
Arvoden åt två i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
Arvoden åt två andra ledamöter, <i>förslagsvis</i>	»	2 600
» » suppleanter, <i>förslagsvis</i>	»	1 000
Ersättning till ledamot eller suppleant för mistade avlöningsförmåner, <i>förslagsvis</i>	»	100
Arvode åt sekreteraren	»	11 300
Ersättning till vikarie för sekreteraren vid semester	»	1 400
		<hr/>
Summa		kronor 21 600

Kungl. Maj:t har därjämte medgivit, att avlöningstillägg motsvarande provisoriskt lönetillägg finge från samma anslagspost utgå till sekreteraren med 660 kronor för år.

Med tjänsten såsom sekreterare hos sinnessjuknämnden är sedan 1 augusti 1945 förenad befattningen såsom extra föredragande i rättspsykiatriska ärenden hos medicinalstyrelsen med ett årsarvode av 3 600 kronor och en arbetstid av minst två timmar per sökendag.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *sinnessjuknämnden* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Till belysande av omfattningen av nämndens arbetsbörda åberopar nämnden till att börja med vissa i en vid skrivelsen fogad tablå intagna statistiska uppgifter. Av tablån framgår, att från år 1931 till år 1945 antalet inkomna ärenden ökat från 460 till 4 012 per år, antalet behandlade utskrivningsärenden från 363 till 3 584 per år samt antalet utgående expeditioner från 702 till 7 358 per år. Av tablån framgår vidare, att, trots att medel-

talet föredragna utskrivningsärenden per sammanträde successivt stigit från 14 år 1931 till 72 år 1945, antalet sammanträden under nämnda tid likväl ökat från 26 till 50 per år. Nämnden framhåller, att man med hänsyn till denna utveckling, vilken icke kunde beräknas avstanna, redan nu syntes våga föreslå, att antalet sammanträden under budgetåret 1947/48 komme att uppgå till omkring 60. I så fall och under antagande, att varje ledamot bleve förhindrad närvara vid tio sammanträden, borde de under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposterna till arvode åt ordföranden, till arvoden åt två i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter, till arvoden åt två andra ledamöter och till arvoden åt suppleanter höjas med respektive 300, 500, 400 och 1 100 kronor till respektive 2 500, 3 500, 3 000 och 2 100 kronor. Nämnden upplyser vidare, att under budgetåret 1945/46 till viss ledamot utbetalats ersättning för mistade avlöningsförmåner med 137 kronor, motsvarande dylik ersättning för två dagar. Då antalet dagar, för vilka dylik ersättning komme att utbetalas under nästa budgetår, med säkerhet icke komme att understiga sex, föresloges den här för avsedda delposten höjdd från 100 till 400 kronor.

Nämnden återkommer härefter till ett i nämndens petitaskrivelser för föregående och för innevarande budgetår framlagt förslag om förändring av sekreterarbefattningen till heltidstjänst. Nämnden erinrar om att nämnden redan år 1937 förklarat, att sekreterarens arbete vore fullt jämförligt med s. k. heltidsarbete. Av den vid nämndens framställning fogade tablån framginge, att antalet utskrivningsärenden år 1945 varit cirka $2\frac{1}{2}$ gånger så stort som år 1937. Då sekreteraren redan år 1937 angivits ha arbete motsvarande heltidstjänst, måste hans arbetsbörda ha ökats i proportion härtill. Det vore givetvis orimligt att påstå, att sekreterarens arbete ökat $2\frac{1}{2}$ gånger från år 1937. Det låge emellertid i sakens natur, att den kontinuerliga ökningen av antalet ärenden icke kunde undgå att inverka på sekreterarens arbetsbörda. Detta följde redan därav, att sekreteraren måste på förhand göra sig förtrogen med samtliga ärenden, vilka behandlades vid nämndens sammanträden. Även den ej oväsentliga del av sekreterarens arbete, som bestode i att såsom nämndens ende kvalificerade befattningshavare mottaga personliga besök och lämna besked på telefonledes gjorda förfrågningar, måste röna inverkan av ärendenas antal. Det kunde enligt nämndens mening ej vara tvivel underkastat, att sekreteraren åvilande arbetsuppgifter mer än väl krävde en heltidsanställd innehavare. Nämnden anför härefter följande:

Med hänsyn till de varandra korsande intressen, som å ena sidan den sjuke och å andra sidan allmänheten ofta hävda i utskrivningsfrågor, intager nämnden som bekant en mycket utsatt ställning. Det är vid sådant förhållande särskilt angeläget för nämnden, att det icke skall kunna med fog sägas, att nämnden brister i grundlighet och noggrannhet vid behandlingen av sina ärenden. Det maximum av tid, som nämndens ledamöter utan men för fullgörandet av sina ordinarie sysslor kunna ägna åt arbetet inom nämnden, måste numera anses vara uppnått. Nämnden skulle därför med bekymmer motse en sådan förlängning av den nuvarande anordningen av sekreterarens

tjänstgöringsförhållanden, som skulle bli följden av ett fortsatt avböjande av nämndens förnyade framställning om heltidsanställning inom nämnden för sekreteraren.

Vad beträffar sekreterarens löneförmåner vore det enligt nämnden, för att nämnden skulle kunna erhålla och få behålla en tillräckligt kvalificerad innehavare, nödvändigt, att arvodet avsevärt ökades. Nämnden hade i sin petitaframställning för innevarande budgetår förklarat, att den ansåge en höjning av arvodet till 16 000 kronor ofrånkomlig. Nämndens mening vore i detta avseende oförändrad, men nämnden ville framhålla, att, därest en eventuell löne reglering skulle medföra en allmän lönehöjning, sekreterarens arvode utöver begärda 16 000 kronor borde utgå med ett i proportion härtill ökat belopp, därest icke avsikten med den begärda arvodesförhöjningen skulle förfelas. Med utgångspunkt från att sekreteraren skulle vara berättigad till 45 dagars semester borde vidare i anslutning härtill ersättningen åt sekreterarens semestervikarie beräknas till 2 000 kronor.

Nämnden har i enlighet härmed beräknat anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till (2 500 + 3 500 + 3 000 + 2 100 + 400 + 16 000 + 2 000) 29 500 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har med hänsyn till en löneklassuppflyttning föreslagits höjd med 200 kronor till 7 600 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen har nämnden upptagit med ett med 100 kronor till 1 100 kronor förhöjt belopp.

Enligt nämndens förslag skulle anslaget alltså uppföras med (29 500 + 7 600 + 1 100) 38 200 kronor.

I utlåtande över sinnessjuknämndens framställning har *statskontoret* erinrat om att de av 1945 års riksdag beslutade ändringarna i sinnessjuklagen och 5 kap. strafflagen trätt i kraft den 1 januari 1946. Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat hade nämnda lagändringar icke medfört någon mera väsentlig nedgång i antalet av till nämnden inkomna ärenden. Den 30 september 1946 hade sålunda inkommit 2 893 ärenden, under det att motsvarande siffra för år 1945 varit 2 931. I betraktande härav och med hänsyn till vad nämnden i sin framställning anfört beträffande sekreterarens arbetsbörda, ville statskontoret icke, ehuru ännu ringa erfarenhet vunnits beträffande verkningarna av de beslutade lagändringarna, motsätta sig, att sekreterarbefattningen omvandlades till heltidstjänst.

Vad beträffar storleken av arvodet till sekreteraren erinrar statskontoret om att ämbetsverket i utlåtande över nämndens petitaframställning för löpande budgetår uttalat, att därest sekreterarbefattningen komme att omvandlas till en heltidstjänst, arvodet till sekreteraren i varje fall icke borde sättas till högre belopp än 14 400 kronor, vilket i stort sett motsvarade de avlöningsförmåner, som utginge i 28 löneklassen eller lägsta löneklassen i den lönegrad, A 28, som sinnessjuknämnden i sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 föreslagit för förevarande befattning. Statskontoret framhåller nu, att ämbetsverket för sin del icke kunde tillstyrka, att nämnda ar-

vode uppräknades med högre belopp än som kunde komma att ske i avslutning till den allmänna arvodesreglering, som syntes bliva påkallad i samband med den lönereglering för statliga befattningshavare, vilken avsåges skola träda i kraft den 1 juli 1947.

Mot de av sinnessjuknämnden föreslagna höjningarna av de under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposterna till arvode åt ordföranden, till arvoden åt två i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöter, till arvoden åt två andra ledamöter, till arvoden åt suppleanter samt till ersättning till ledamot eller suppleant för mistade avlöningsförmåner har jag intet att erinra. I likhet med nämnden beräknar jag således dessa delposter till respektive 2 500, 3 500, 3 000, 2 100 och 400 kronor. Med hänsyn till vad nämnden anfört rörande sekreterarens arbetsbörda vill jag vidare tillstyrka, att sekreterarbefattningen från och med nästa budgetår förändras till heltidstjänst. Arvodet till sekreteraren torde därvid böra bestämmas till 16 000 kronor. I anslutning härtill bör den för ersättning till vikarie för sekreteraren vid semester avsedda delposten uppräknas till 2 000 kronor. I enlighet med det anförda beräknar jag anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till (2 500 + 3 500 + 3 000 + 2 100 + 400 + 16 000 + 2 000) 29 500 kronor.

Före-
draganden.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde med anledning av den allmänna löneregleringen böra uppräknas med i runt tal 4 000 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (7 400 + 4 000) 11 400 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 700 kronor.

Anslaget i sin helhet bör sålunda för nästa budgetår upptagas till (29 500 + 11 400 + 700) 41 600 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »	11 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	700
<u>Summa förslagsanslag kronor 41 600;</u>	

dels ock till Sinnessjuknämnden: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 41 600

[113.] 5. **Sinnessjuknämnden: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	3 000	2 612
1946/47	3 000	—
1947/48 (förslag)	3 900	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt följande omkostnadsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 700
3. Expenser	»	1 200
	Summa kronor	3 000

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *sinnessjuknämnden* framlagt förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Posterna till sjukvård m. m. och till expenser har nämnden därvid upptagit med oförändrade belopp, 100 respektive 1 200 kronor.

Beträffande posten till resekostnads- och traktamentsersättningar framhåller nämnden, att enligt nämndens erfarenhet den personliga kontakten mellan nämnden och de å sinnessjukhus intagna patienterna vore av värde för bedömandet av utskrivningsfrågor. Nämnden ansåge därför, att sjukhusen i större utsträckning än hittills varit möjligt borde besökas av nämnden. På grund härav hemställer nämnden, att för detta ändamål måtte anvisas ett belopp av 2 000 kronor. Nämnden framhåller vidare, att hittills något belopp icke upptagits för tjänstgöringstraktamente åt vikarie för sekreteraren. Med nämndens nuvarande arbetsbörda hade det varit nödvändigt att såsom vikarie förordna läkare vid statligt sinnessjukhus. Då sådan vikarie vore berättigad till tjänstgöringstraktamente, syntes för detta ändamål böra beräknas ett belopp av 600 kronor. Posten till resekostnads- och traktamentsersättningar har alltså av nämnden upptagits till (2 000 + 600) 2 600 kronor, innebärande en höjning med 900 kronor i jämförelse med innevarande budgetår.

I enlighet härmed har nämnden föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till (100 + 2 600 + 1 200) 3 900 kronor.

I avgivet utlåtande över sinnessjuknämndens framställning har *statskontoret* anfört, att densamma icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Före-
draganden.

Mot sinnessjuknämndens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 900

[114.] 6. **Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.** För verksamheten vid statens bakteriologiska, rättskemiska och farmaceutiska laboratorier äro å riksstaten för innevarande budgetår uppförda de anslag, som framgå av följande sammanställning:

Anslag	Belopp kr.
Statens bakteriologiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	510 000
Omkostnader, förslagsanslag	519 000
Statens rättskemiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	96 200
Omkostnader, förslagsanslag	24 800
Statens farmaceutiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	122 500
Omkostnader, förslagsanslag	47 500

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att för avlöningar och omkostnader för nästa budgetår vid de tre laboratorierna måtte anvisas följande belopp, nämligen för statens bakteriologiska laboratorium 799 700 och 599 000 kronor, för statens rättskemiska laboratorium 132 000 och 36 500 kronor samt för statens farmaceutiska laboratorium 176 800 och 56 900 kronor.

Då i medicinalstyrelseutredningens under punkten 109 omförmälda betänkande även framlagts vissa förslag, som beröra de nu ifrågavarande laboratorierna, torde med den definitiva beräkningen av anslagen till laboratoriernas verksamhet för nästa budgetår tills vidare få anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslagen i riksstatsförslaget upptagas med de belopp, som framgå av följande sammanställning:

Före-
draganden.

Anslag	Belopp kr.
Statens bakteriologiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	1 100 000
Omkostnader, förslagsanslag	595 000
Statens rättskemiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	190 000
Omkostnader, förslagsanslag	35 000
Statens farmaceutiska laboratorium:	
Avlöningar, förslagsanslag	240 000
Omkostnader, förslagsanslag	55 000

Medan jag under nästföljande punkter gör framställning om beräkning av övriga anslag för ifrågavarande laboratorier, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 100 000

[115.] 7. **Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 595 000

[116.] 8. **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 114 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 190 000

[117.] 9. **Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.** På grund av vad jag anfört under punkten 114 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 35 000

[118.] 10. **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.** I enlighet med vad jag under punkten 114 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 240 000

[119.] 11. **Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 114 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 55 000

[120.] 12. **Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar, förslagsanslag.** För bestridande av kostnaderna för rättsmedicinalväsendet finnas å gällande riksstat uppförda tre olika förslagsanslag, rubricerade statens rättsläkarstation i Stockholm: avlöningar, statens rättsläkarstation i Stockholm: omkostnader samt medikolegala besiktningar. Efter samråd med chefen för justitiedepartementet vill jag förorda, att nämnda tre anslag, vilka nu äro upptagna under andra huvudtiteln, från och med nästa budgetår överföras till femte huvudtiteln. Jag torde därvid under förevarande rubrik få anmäla frågan om medelsbehovet för nästa budgetår till avlöningar vid rättsläkarstationen, medan jag under de båda nästföljande punkterna återkommer till frågorna om anslagsbehovet för nästa budgetår för stationens omkostnader och för medikolegala besiktningar.

Förslagsanslaget till statens rättsläkarstation i Stockholm: avlöningar är för löpande budgetår upptaget till 76 200 kronor. Kungl. Maj:t har den 30 september 1944 fastställt personalförteckning för stationen (statsliggaren s. 37). Vidare har Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för stationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	12 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	51 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	10 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
	Summa kronor	76 200

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att den i avlöningsstaten uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare från och med budgetåret 1946/47 disponeras på följande sätt:

Arvode till föreståndare	kronor	3 000
Arvoden till 2 assistenter å 6 660 kronor	»	13 320
Arvode till 1 läkaramanus	»	4 200
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
Ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar, <i>förslagsvis</i> ...	»	28 680
	Summa kronor	51 200

Vid bestämmandet av arvodena till assistenter och läkaramanus har förutsatts, att dessa befattningshavare även skola åtnjuta ersättning för särskilda förrättningar enligt taxa.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat av föreståndaren för rättsläkarstationen, *professorn W. Bosæus*, gjord framställning angående medelsbehovet för avlöningar vid stationen för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri förnyat en av honom i hans petitaframställning för innevarande budgetår gjord hemställan, att de båda med arvoden förenade assistentbefattningarna skulle utbytas mot två befattningar såsom biträdande rättsläkare i lönegraden A 28. Föreståndaren anför härom i huvudsak följande:

I sitt betänkande med förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket (SOU 1943:20) hade medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd för rättsläkarstationen i Stockholm upptagit 5 läkartjänster, nämligen 1 föreståndartjänst, 2 biträdande rättsläkartjänster, 1 assistenttjänst och 1 amanuens tjänst. Vid organiserandet av statens rättsläkarstation i Stockholm inrättades likväl därstädes — delvis enligt nämndens förslag — tills vidare endast 4 läkartjänster, nämligen 1 föreståndartjänst, 2 assistenttjänster och 1 amanuens tjänst. Detta var avsett endast såsom ett kortare provisorium och sammanhängde på det närmaste *dels* med det förhållandet, att man vid denna tid icke kunde påräkna några kompetenta sökande till de bägge biträdande rättsläkartjänsterna, *dels ock* med att arbetsbördan vid rättsläkarstationen under de första verksamhetsåren icke kunde förmodas skola bli av alltför betydande omfattning. Numera finnas emellertid att tillgå för biträdande rättsläkartjänster väl kvalificerade läkare, då de bägge assistenterna vid rättsläkarstationen kunna anses besitta kompetens, fullt likvärdig med s. k. rättsläkar-kompetens. Vidare har arbetsbördan vid rättsläkarstationen numera stigit till sådan omfattning, att föreståndaren icke längre kan medhinna att utföra eller deltaga i mer än en mindre del av den löpande undersökningsverksamheten, vilken därför till allra största delen måste självständigt bestridas av assistenterna. Dessa måste fördenskull erhålla en mera självständig och ansvarig ställning än den, som tillkommer innehavare av assistenttjänst. Detta kan bäst ske genom ombildning av assistenttjänsterna till biträdande rättsläkartjänster.

Till detta skäl kommer ett annat, av allra största betydelse för såväl rättsläkarstationens fortsatta verksamhet som överhuvudtaget för att den påbörjade omorganisationen av vårt rättsmedicinalväsende skall kunna genomföras, nämligen nödvändigheten av att bereda läkarpersonalen sådana förmåner, att tillfredsställande rekrytering av densamma kan påräknas.

Det är en gammal erfarenhet såväl hos oss som i utlandet, att läkartjänster inom rättsmedicinalväsendet i allmänhet icke äro i högre grad eftersökta, och att de därför för att kunna locka kompetenta sökande måste vara relativt väl avlönade. Orsakerna härtill äro flera.

En av dem är att verksamheten inom rättsmedicinen i väsentliga hänseenden skiljer sig från den vanliga läkarverksamheten och därför endast i mindre grad intresserar det stora flertalet läkare.

En annan orsak torde vara den föga angenäma beskaffenheten av undersökningsmaterialet, som till icke ringa del utgöres av i mer eller mindre framskriden likförvandling befintliga döda kroppar.

Ett mycket viktigt återhållande moment på tillströmningen av läkarkrafter till rättsmedicinen är vidare den långa utbildningstid, som fordras för rättsläkartjänst. Medan sålunda minimiutbildningen utöver medicine licentiatexamen exempelvis för en lasarettsläkartjänst är 3 år, skulle den enligt rättsmedicinska nämndens förslag för en rättsläkartjänst vara 6 år, varjämte för sistnämnda tjänst även skulle fordras »att ha genom vetenskapligt författarskap ådagalagt god vetenskaplig skicklighet». Vidare äro de ekonomiska risker, som måste tagas av en aspirant på rättsläkartjänst, i allmänhet vida större än de, som måste tagas av aspirant på lasarettsläkartjänst. Kan en läkare, som skaffar sig rättsmedicinsk specialutbildning, icke förvärva de mycket höga kvalifikationer, som fordras för s. k. rättsläkarkompetens, eller lyckas han av annan anledning icke att bli placerad på någon av de 8 à 10 rättsläkar- och

därmed likvärdiga tjänster, som finnas eller avses skola inrättas i landet, så kan nämligen hans rättsmedicinska specialutbildning praktiskt taget anses ha varit till ingen eller ringa nytta för honom. De få lägre läkartjänster, som finnas eller komma att inrättas inom rättsmedicinalväsendet, måste reserveras för sådana läkare, som ännu ej erhållit full utbildning, och några möjligheter att skapa sig en tryggad ekonomi genom privatpraktik inom rättsmedicin torde numera ej finnas. Ej heller kan specialutbildningen i rättsmedicin tänkas bliva av större meritvärde för några tjänster utanför rättsmedicinalväsendet. Ett visst meritvärde kan väl sådan utbildning möjligen ha för de fåtaliga patologtjänsterna i landet men ingalunda jämförbart med värdet av ren patologutbildning.

Till dessa hinder för tillströmningen av läkarkrafter till den rättsmedicinska banan, med vilka man ständigt har att räkna, har på senare tid kommit ett nytt och av mera temporärt slag, nämligen den under de sista åren alltmer kännbara bristen på läkare i landet samt det förhållandet att ett antal patologtjänster blivit eller kunna förväntas inom den närmaste framtiden bliva till ansökan lediga. Tjänsterna som patologer äro nämligen i regel mindre krävande samt mera ekonomiskt givande och behagliga än rättsläkartjänsterna.

De av rättsmedicinska nämnden i dess betänkande föreslagna löneförmånerna för vid rättsmedicinalväsendet anställda läkare voro icke beräknade med någon prutmån utan utgjorde de minsta förmåner, med vilka man enligt besked, som erhållits vid rådplägning med olika rättsmedicinare och patologer, kunde räkna med att till de olika läkartjänsterna erhålla fullt kompetenta sökande. Därvid hade hänsyn tagits till dåtida tillgång på läkare och då gällande penningvärde. Bäggedera ha som känt sedermera minskat. Likväl nedprutades av statsmakterna de av nämnden föreslagna arvodena till dessa läkare för av dem utförda förrättningar och undersökningar med omkring en tredjedel, varigenom arvodena blevo mindre än de varit under den tidigare s. k. frivilliga organisationen av rättsmedicinalväsendet.

De följder, som härav i förening med den alltmer framträdande läkarbristen kunde befaras, ha icke uteblivit. Tillströmningen av läkare till den rättsmedicinska banan har helt upphört och till och med efterträtts av en viss flykt därifrån till patologtjänster. Sålunda har läkaramanuentjänsten vid rättsläkarstationen icke kunnat besättas med ordinarie innehavare utan endast tidvis uppehållits genom vakansvikarie, som samtidigt haft tjänst å patologisk institution. Å karolinska institutets rättsmedicinska institution, vars personal utgör en viss reserv för rättsläkarstationens, har innehavaren av den därstädes befintliga assistenttjänsten övergått till patologtjänst, och har ny ordinarie innehavare icke kunnat erhållas utan blott vakansvikarie. Amanuensen å institutionen kommer med utgången av augusti 1946 att likaledes sluta sin befattning för att övergå till patologtjänst. Några utsikter synas icke finnas att för närvarande erhålla någon kompetent efterträdare. Å rättsläkarstationen ha semestervikarier för assistenterna under år 1946 icke kunnat erhållas, utan har jag för att kunna bereda assistenterna semester varit nödgad att under tiden för deras semesterledighet vid sidan av min egen tjänst även sköta deras tjänster, varjämte jag för att kunna hålla rättsläkarstationens verksamhet i gång endast kunnat uttaga en del av mig tillkommande semester.

Upphållandet av verksamheten vid rättsläkarstationen är sålunda för närvarande på grund av brist på kompetenta läkarkrafter förenat med stora svårigheter. Skulle någon av assistenterna, vilka bägge ha en gedigen patologutbildning, sluta sin tjänst härstädes för att övergå till en ekonomiskt mera fördelaktig patologicbefattning, finnes, såvitt jag kan se, för närvarande ingen annan utväg än att väsentligt inskränka rättsläkarstationens verksamhet. Skulle bägge assistenterna sluta sina tjänster återstår endast att tills vidare

stänga rättsläkarstationen. Hur den för rättsväsendet nödvändiga rättsmedicinska undersökningsverksamheten under sådana förhållanden skall kunna äga rum, kan jag icke inse. Att återvända till tjänsteläkarna såsom rättsmedicinska obduktionsförrättare torde numera vara uteslutet, sedan dessa i flera år praktiskt taget varit helt avkopplade från rättsmedicinsk obduktionsverksamhet. Att inkalla utländska rättsmedicinare torde ej heller låta sig göra, då, även om sådana skulle finnas disponibla, de dock ej kunna förväntas, åtminstone för närvarande, äga tillräckliga kunskaper i svenska språket och tillräcklig kännedom om svenska förhållanden för att här utöva rättsmedicinsk undersökningsverksamhet. Det är därför trängande nödvändigt att de bägge assistenterna vid rättsläkarstationen erhålla en mot deras utbildning svarande ställning och sådana förmåner i övrigt, att de kunna finna det med sin fördel förenligt att kvarstanna i rättsläkarstationens tjänst.

Med stöd av vad sålunda anförts finner jag, att vid rättsläkarstationen bör från och med den 1 juli 1947 inrättas två biträdande rättsläkartjänster i lönegraden A 28 i stället för de båda assistenttjänsterna.

Kostnaderna för de föreslagna biträdande rättsläkartjänsterna har föreståndaren beräknat till i runt tal 20 500 kronor. I enlighet härmed har föreståndaren upptagit anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till (12 000 + 20 500) 32 500 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har delposten till arvode till föreståndaren upptagits till oförändrat belopp, 3 000 kronor.

I fråga om delposten till arvode till en läkaramanuens meddelar föreståndaren, att sedan detta arvode från och med den 1 juli 1946 höjts från 3 000 till 4 200 kronor, befattningen såsom läkaramanuens ånyo kungjorts ledig men att ingen sökande anmält sig. Visserligen vore det här fråga om en utbildningstjänst, men avlöningsförmånerna borde dock enligt föreståndarens mening vara så tilltagna, att man kunde räkna med sökande till befattningen. På grund härav har föreståndaren föreslagit en ytterligare höjning av amanuensarvodet med 600 kronor till 4 800 kronor.

Delposten till vikariatsersättningar har föreståndaren, vid bifall till förslaget om inrättande av två tjänster som biträdande rättsläkare, ansett kunna nedsättas från 2 000 kronor till 800 kronor, vilket sistnämnda belopp erfordrades för arvoden till vikarier för föreståndaren och läkaramanuens.

Slutligen har föreståndaren, under hänvisning till belastningen å delposten under föregående budgetår, 31 205 kronor, beräknat delposten till ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar till 30 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har alltså av föreståndaren upptagits till (3 000 + 4 800 + 800 + 30 000) 38 600 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller föreståndaren, att skrivarbetet å rättsläkarstationen dittills trots den alltmer ökade arbetsbördan i stort sett kunnat utföras utan extra kostnader. Detta hade kunnat ske tack vare skrivhjälp av en å rättsläkarstationen utan avlöning tjänstgörande aspirant för utbildning till tjänst såsom tekniskt biträde. Sedan juni 1946 hade rättsläkarstationen emellertid ej

längre tillgång till denna kostnadsfria skrivhjälp. På grund härav hade föreståndaren måst anlita extra arbetskraft för utförande av skrivarbete. Särskilt vad beträffade de rättsmedicinska obduktionsprotokollen vore det nödvändigt, att utskrift av desamma skedde snarast möjligt. Då man måste räkna med en fortsatt ökning i arbetsbördan å rättsläkarstationen, ansåge föreståndaren nödvändigt att från och med nästa budgetår en kontorsbiträdestjänst, förslagsvis i lönegraden Eo 4, inrättades vid rättsläkarstationen. Nettolönerna till det föreslagna kontorsbiträdet samt till en bårhusföreståndare i lönegraden Eo 9 och ett tekniskt biträde i lönegraden Eo 7, vilka för närvarande finnas anställda vid rättsläkarstationen, har föreståndaren uppskattat till sammanlagt i runt tal 10 600 kronor. Vidare har för vikariatsersättningar beräknats 3 000 kronor samt för övertidsersättningar och tillfällig hjälp 1 400 kronor. Anslagsposten i sin helhet har i enlighet härmed av föreståndaren upptagits till (10 600 + 3 000 + 1 400) 15 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har med hänsyn till de föreslagna nya tjänsterna ansetts böra höjas med i runt tal 3 700 kronor till 6 700 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda enligt föreståndarens förslag uppföras med (32 500 + 38 600 + 15 000 + 6 700) 92 800 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del förklarat sig på av föreståndaren anförda skäl livligt tillstyrka förslaget om förändring av de båda med arvoden förenade assistentbefattningarna till tjänster såsom biträdande rättsläkare i lönegraden A 28. Styrelsen ville kraftigt understryka nödvändigheten av förbättrade villkor för de inom rättsmedicinen arbetande läkarna. Liksom föreståndaren ansåge styrelsen, att om ej dessa läkare erhöle en mera tryggad ställning, fara vore, att den föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet, innebärande ökad rättssäkerhet, ej skulle kunna genomföras. Jämväl övriga av föreståndaren framlagda förslag ha tillstyrkts av styrelsen. I likhet med denne har styrelsen beräknat anslaget till 92 800 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Statskontoret har erinrat om att ämbetsverket i utlåtande över medicinalstyrelsens anslagsframställning för löpande budgetår beträffande frågan om inrättande av två biträdande rättsläkartjänster i lönegraden A 28 i stället för de nuvarande assistentbefattningarna framhållit, att under förutsättning, att någon minskning i antalet förrättningar icke inträdde, assistenterna komme att åtnjuta en årsinkomst av omkring 17 000 kronor, vilket statskontoret för sin del icke kunnat anse otillräckligt. Med hänsyn härtill och den korta tid rättsläkarstationen varit i verksamhet, hade statskontoret avstyrkt, att någon förändring då vidtoges i fråga om assistenternas anställningsform liksom även att deras avlöningsförmåner förbättrades. Ämbetsverket hade slutligen förklarat, att ett uppförande av assistenttjänsterna å ordinarie stat enligt dess mening redan av principiella skäl borde medföra, att rätten till taxeinkomster bortföle. Statskontoret ansåge sig alltjämt böra vidhålla sin sålunda uttalade uppfattning.

Ämbetsverket har däremot förklarat sig, med hänsyn till vad föreståndaren därom anfört, icke vilja motsätta sig att arvodet till läkaramanuensen höjdes från 4 200 kronor till 4 800 kronor för år samt att en kontorsbiträdestjänst i lönegraden Eo 4 inrättades.

Allmänna lönenämnden har erinrat om att lönenämnden i utlåtande över medicinalstyrelsens petitaframställning för innevarande budgetår ansett, att med utbyte av assistenttjänsterna mot ordinarie befattningar som biträdande rättsläkare borde anstå, ävensom att lönenämnden i nämnda utlåtande i varje fall icke funnit sig kunna tillstyrka, att befattningarna inplacerades i högre lönegrad än den av medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd på sin tid föreslagna eller A 24.

Lönenämnden anför vidare, att nämnden ansåge, att assistenterna även för nästa budgetår borde bibehållas i nuvarande arvodesbefattningar i avvaktan på det slutliga ordnandet av rättsmedicinalväsendets organisation, varom utredning påginge inom medicinalstyrelsen. Därest emellertid en förbättring i assistenternas avlöningsförhållanden skulle anses böra genomföras, innan resultatet av förenämnda utredning föreläge, syntes densamma lämpligen böra ske i form av höjning av arvodet till assistenterna.

Mot förslagen, att arvodet till läkaramanuensen skulle höjas från 4 200 till 4 800 kronor ävensom att en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4 skulle inrättas vid stationen, har lönenämnden icke funnit anledning till erinran.

Före-
draganden.

Det av medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd år 1943 framlagda förslaget till omorganisation av rättsmedicinalväsendet (SOU 1943: 20), innebärande bland annat att i riket skulle inrättas fyra rättsläkarstationer och fyra rättsobducentstationer, har hittills föranlett inrättande av allenast en rättsläkarstation i Stockholm. Denna station trädde i verksamhet den 1 januari 1945. Den av nämnden framlagda organisationsplanen har emellertid i princip godtagits såsom grundval för inrättande även av rättsläkarstationer i Lund och Göteborg, varemot förslaget i övrigt ansetts böra göras till föremål för fortsatt utredning (jfr prop. nr 223/1944). Slutligt avgörande beträffande stationerna i Lund och Göteborg har tills vidare fått anstå i avvaktan på lösningen av vissa med inrättandet av dessa stationer sammanhängande frågor. Stationerna kunna ej beräknas börja sin verksamhet före utgången av nästa budgetår.

Vad angår anslagsbehovet till avlöningar vid statens rättsläkarstation i Stockholm under nästa budgetår synes av vad stationens föreståndare anfört framgå, att en förbättring av de båda assistenternas avlöningsförmåner är erforderlig. Jag kan dock icke för närvarande biträda föreståndarens förslag om inrättande vid stationen av två ordinarie tjänster såsom biträdande rättsläkare i stället för de nuvarande arvodesbefattningarna utan vill i stället tillstyrka, att en höjning vidtages av de till assistenterna utgående arvodena. Jag förordar, att dessa för nästa budgetår bestämmas till 9 000 kronor. Mot den föreslagna höjningen av arvodet till läkaramanuensen från 4 200 till 4 800

kronor har jag intet att erinra. Jämväl förslaget om anställande vid rättsläkarstationen av ett biträde för skriv- och kontorsgöromål vill jag tillstyrka. För befattningshavaren i fråga torde böra tillämpas den befordringsgång för biträdespersonal, varom chefen för finansdepartementet framlägger förslag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Tre befattningshavare vid rättsläkarstationen, vilka vid stationens inrättande den 1 januari 1945 övergingo från Stockholms stads tjänst till statstjänst, nämligen en bårhusföreståndare i lönegraden Eo 9 och två vaktmästare i lönegraden A 7, åtnjuta för närvarande personliga lönetillägg, bårhusföreståndaren med högst 860 kronor för år och envar av de två vaktmästarna med högst 1 400 kronor för år. I samband med den allmänna löneregleringen torde böra prövas, i vad mån dessa lönetillägg, vilka tillkommit för att hålla befattningshavarna skadeslösa för den minskning i deras löneförmåner, som uppkom vid deras övergång i statstjänst, böra minskas eller eventuellt helt upphöra.

Jag övergår härefter till en beräkning av de olika i avlöningsstaten uppförda anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med anledning av den allmänna löneregleringen böra uppräknas med 2 000 kronor till 14 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, bör för arvode till stationens föreståndare upptagas ett oförändrat belopp av 3 000 kronor. För arvoden till två assistenter och för arvode till en läkaramanus bör vidare i enlighet med vad jag i det föregående förordat beräknas 18 000 respektive 4 800 kronor. För vikariatsersättningar beräknar jag ett oförändrat belopp av 2 000 kronor och för ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar i enlighet med föreståndarens förslag ett till 30 000 kronor förhöjt belopp. Förevarande anslagspost i sin helhet skulle alltså upptagas till $(3\ 000 + 18\ 000 + 4\ 800 + 2\ 000 + 30\ 000)$ 57 800 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde för avlöning åt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål böra uppräknas med 2 400 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder vidare en uppräkning av posten med omkring 7 000 kronor. Posten skulle alltså upptagas till $(10\ 000 + 2\ 400 + 7\ 000)$ 19 400 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra uppföras med 1 800 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår uppgå till $(14\ 000 + 57\ 800 + 19\ 400 + 1\ 800)$ 93 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstation i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	14 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	57 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...	»	19 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 800
		Summa förslagsanslag kronor 93 000;

dels ock till Statens rättsläkarstation i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 93 000

[121.] 13. **Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för löpande budgetår upptaget till 12 000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 17 maj 1946 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 000
3. <i>Expenser</i>	»	5 900
4. Övriga utgifter (för liktransporter till stationsorten samt för handräckning, som är förenad med läkarpersonalens verksamhet utom rättsläkarstationens centralanstalt), <i>förslagsvis</i>	»	2 000
		Summa kronor 12 000

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för rättsläkarstationen, professorn W. Bosæus*, gjord beräkning av medelsbehovet för rättsläkarstationens omkostnader under nästa budgetår.

Föreståndaren har upptagit anslagsposterna till sjukvård m. m. och till övriga utgifter till oförändrade belopp, 100 respektive 2 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till reseersättningar erinrar föreståndaren om att Kungl. Maj:t medgivit, att posten för budgetåret 1945/46, då den var upptagen till samma belopp som för innevarande budgetår eller 4 000 kronor, finge överskridas med högst 2 500 kronor. Utgifterna under posten hade under budgetåret 1945/46 uppgått till 5 231 kronor. Anledningen till att belastningen å posten icke blivit större vore, att ett flertal under föregående budgetår utförda förrättningar på grund av rättskemiska och andra undersökningar ej kunnat avslutas före budgetårets utgång. Med hänsyn härtill och då man måste räkna med fortsatt ökning av antalet förrättningar utom stationsorten, varav ett flertal på avlägsna orter såväl inom som utom distriktet, ansåge föreståndaren, att posten för nästa budgetår icke borde beräknas till lägre belopp än 6 500 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till *expenser* framhåller föreståndaren, att man måste räkna med en ytterligare ökning av antalet förrättningar samt att utgifterna för *expenser* härigenom komme att öka. Med hänsyn härtill

syntes posten för nästa budgetår böra upptagas till åtminstone 6 900 kronor eller 1 000 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår. Utgifterna för ändamålet hade under budgetåret 1945/46 uppgått till 5 900 kronor.

I enlighet härmed har föreståndaren föreslagit, att till bestridande av rättsläkarstationens omkostnader för nästa budgetår måtte anvisas (100 + 6 500 + 6 900 + 2 000) 15 500 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del icke haft något att erinra mot föreståndarens beräkningar.

Mot den föreliggande beräkningen av rättsläkarstationens omkostnader under nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att de ifrågasatta höjningarna av anslagsposterna till reseersättningar och till expenser med hänsyn till utgifterna för motsvarande ändamål under föregående budgetår torde kunna begränsas till 2 000 respektive 500 kronor. Jag beräknar alltså anslaget för nästa budgetår till (100 + 6 000 + 6 400 + 2 000) 14 500 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Statens rättsläkarstation i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 14 500

[122.] 14. **Medikolegala besiktningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget till 30 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnader för rättsmedicinska obduktioner m. m., dock att kostnader, som hänföra sig till verksamheten vid statens rättsläkarstation i Stockholm, icke belasta anslaget utan i stället utgå från de för denna station anvisade anslagen.

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 30 000

Provinsiälläkarstaten.

[123.] 15. **Förste provinsiälläkare och provinsiälläkare m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	4 175 000	4 162 220
1945/46	4 390 000	4 294 051
1946/47	4 740 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	6 800 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för förste provinsiälläkare och provinsiälläkare. Förteckningen, vilken finnes intagen i

statsliggaren för innevarande budgetår (s. 272), upptager 456 provinsialläkarbefattningar, varav 50 inrättats genom beslut av 1946 års riksdag. Kungl. Maj:t uppdrog samma dag åt medicinalstyrelsen att underställa Kungl. Maj:t förslag till inrättande från och med den 1 januari 1947 av 20 samt senast från och med den 1 april 1947 av ytterligare 30 nya provinsialläkar-distrikt.

Kungl. Maj:t har vidare nyssnämnda dag fastställt följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	kronor	3 765 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	kronor	11 600
b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	»	18 400 kronor 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	400 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	545 000
	Summa förslagsanslag	kronor 4 740 000

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid erinrat om att styrelsen i skrivelser den 31 augusti 1944 och den 31 augusti 1945 rörande anslagsbehovet för budgetåren 1945/46 respektive 1946/47 lämnat utförlig redogörelse för behovet av en fortsatt utbyggnad av provinsialläkarorganisationen och tillgången å läkare (jfr 1945 och 1946 års statsverkspropositioner, V s. 161 o. f. respektive s. 182 o. f.). Styrelsen framhåller nu härutöver, att det inom styrelsen pågående arbetet med uppgörande av förslag till ny plan för rikets indelning i provinsialläkar-distrikt visserligen icke slutförts men dock fortskridit så långt, att man syntes böra räkna med att styrelsen komme att föreslå en indelning av riket i 680 à 690 provinsialläkar-distrikt, samtliga ordinarie, vilket skulle innebära en ökning med 228 à 238 distrikt i förhållande till redan inrättade (403 + 49) 452 ordinarie och extra provinsialläkar-distrikt.

På grund av det anförda föreslår styrelsen, att liksom under innevarande budgetår 50 nya provinsialläkar-distrikt inrättas jämväl under budgetåret 1947/48, varav 20 från och med den 1 januari och 30 senast från och med den 1 april 1948. Sistnämnda distrikt syntes vid anslagsuppskattningen böra beräknas bliva inrättade från och med den 1 mars 1948.

I fråga om beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår framhåller styrelsen, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän för budgetåret 1946/47 höjts med 163 750 kronor för avlöning för de nya tjänster, som beslutats av 1946 års riksdag, nämligen 20 från och med den

1 januari 1947 och ytterligare 30 senast från och med den 1 april 1947. Med utgångspunkt från en årlig nettolön av 9 000 kronor borde anslagsposten i anledning av inrättandet av dessa 50 tjänster för nästa budgetår, då avlöning komme att utgå under hela budgetåret, uppräknas med 286 250 kronor. Vid bifall till styrelsens förslag om inrättande av ytterligare 50 tjänster under budgetåret 1947/48 borde posten härutöver uppräknas med ytterligare 180 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså erfordras en höjning av anslagsposten med $(286\ 250 + 180\ 000)$ 466 250 kronor. Då nyinrättandet av tjänster emellertid icke omedelbart medförde hela den beräknade merbelastningen, ansåge styrelsen, med hänsyn till erfarenheterna från budgetåret 1945/46, en höjning av posten med 285 000 kronor till 4 050 000 kronor vara tillräcklig.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser styrelsen kunna upptagas med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upplyser styrelsen, att belastningen å posten under budgetåret 1945/46 uppgått till 428 185 kronor och alltså icke obetydligt överstigit till och med det för löpande budgetår anvisade beloppet. Med hänsyn härtill och då i samband med inrättandet av nya tjänster uppkomme ökat behov av vikarier och extra läkare för att biträda tjänsteläkarna inom deras distrikt, när så särskilt erfordrades, föreslår styrelsen, att posten uppräknas med 50 000 kronor till 450 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen har styrelsen ansett böra förstärkas med 25 000 kronor och alltså uppföras med 570 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag skulle sålunda anslaget i sin helhet behöva upptagas med $(4\ 050\ 000 + 30\ 000 + 450\ 000 + 570\ 000)$ 5 100 000 kronor.

Innan jag ingår på en beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, vill jag omnämna, att medicinalstyrelsen numera i skrivelse den 27 november 1946 framlagt det i styrelsens petitaframställning omnämnda förslaget till ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt. Då planen för närvarande är föremål för remissbehandling, har jag ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till vad styrelsen föreslagit. Jag torde få återkomma härtill i annat sammanhang. Jag vill emellertid här omnämna, att förslaget innebär, att antalet ordinarie provinsialläkardistrikt skulle ökas till 676 och att denna utbyggnad av organisationen skulle äga rum under de närmaste fem åren.

Såsom framgår av det förut anförda har medicinalstyrelsen i sin anslagsframställning för nästa budgetår föreslagit, att under budgetåret skulle inrättas 50 nya provinsialläkartjänster eller samma antal, som av riksdagen beslutats för innevarande budgetår. För egen del har jag icke kunnat undgå att hysa en viss tvekan, om tillgången på läkare tillåter en sådan fortsatt snabb utbyggnad av organisationen, som styrelsen föreslagit. Med hänsyn till vad styrelsen i sin anslagsframställning för innevarande budgetår anfört

beträffande tillgången på läkare och till den ståndpunkt, som riksdagen under de senaste åren intagit till frågan om utbyggnaden av provinsialläkarorganisationen, vill jag dock icke motsätta mig styrelsens förslag. Jag förordar alltså, att under nästa budgetår inrättas 50 nya provinsialläkartjänster. Av dessa beräknar jag, att 20 skulle kunna inrättas från och med den 1 januari och 30 från och med den 1 april 1948.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår torde posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till att börja med i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit böra höjas med 285 000 kronor. Posten bör vidare ytterligare uppräknas med anledning av den allmänna löneregleringen. Därvid är att märka, att förslag till ny löneplan för provinsialläkare, avsedd att från och med den 1 juli 1947 ersätta den nuvarande för provinsialläkarna gällande särskilda löneplanen D, ännu ej förelagts riksdagen. Det oaktat synes hinder ej böra möta mot att redan nu en beräkning verkställs av det ökade medelsbehov, som föranledes av den allmänna löneregleringen. Jag uppskattar den härför erforderliga höjningen av förevarande anslagspost till i runt tal 1 950 000 kronor. Posten skulle alltså för nästa budgetår upptagas till (3 765 000 + 285 000 + 1 950 000) 6 000 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen till oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Ej heller mot styrelsens beräkning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har jag något att erinra. Posten torde alltså böra upptagas med 450 000 kronor, innebärande en höjning i jämförelse med löpande budgetår med 50 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra upptagas till 320 000 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet komma att upptagas med (6 000 000 + 30 000 + 450 000 + 320 000) 6 800 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att antalet i gällande personalförteckning för förste provinsialläkare och provinsialläkare upptagna provinsialläkartjänster må utökas från 456 till 506;

dels godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), *förslagsvis*..... kronor 6 000 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:

a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare.... kronor	11 600	
b. Avlöning åt civila läkar- stipendiater, <i>förslagsvis</i> .. »	18 400	kronor 30 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie perso- nal, <i>förslagsvis</i> ..... »	450 000	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	320 000	
	<u>Summa förslagsanslag</u>	kronor 6 800 000;
<i>dels ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av .....</i> kronor 6 800 000		

[124.] 16. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	10 000	15 192
1945/46	10 000	9 542
1946/47	10 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	10 000	—

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 10 000 kronor.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10 000

[125.] 17. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	160 000	169 116
1945/46	200 000	157 606
1946/47	200 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	200 000	—

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget trots den relativt låga belastningen för sistförflutna budgetår dock, med hänsyn särskilt till den betydande ökningen av antalet provinsialläkare, för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200 000

[126.] 18. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, reservationsanslag.** Enligt kungörelsen den 2 december 1921 (nr 687; ändr. 152/1927, 411/1936 och 83/1946) angående statsbidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden kan bidrag på ansökning beviljas landsting, en eller flera kommuner eller kommunalförbund för uppförande eller inköp av byggnad eller för till- eller ombyggnad av sökanden tillhörig byggnad i ändamål att anskaffa bostad åt provinsialläkare i distrikt inom rikets ödemarksområden, där lämplig läkarbostad icke kan på annat sätt erhållas. Med ödemarksområden avses områden norr om polcirkeln, Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker samt västra delarna av Jämtlands län; dock att skälig jämkning av denna begränsning i förekommande fall kan medgivnas av Kungl. Maj:t. Statsbidrag utgår med högst en tredjedel av de beräknade byggnadskostnaderna eller köpesumman, dock högst med 25 000 kronor för varje bostad.

Anslag för ifrågavarande ändamål anvisades senast å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1946 erinrat om att Vilhelmina kommun hos Kungl. Maj:t anhållit om statsbidrag med 25 000 kronor för uppförande av bostad med mottagningslokaler åt provinsialläkaren i Vilhelmina norra distrikt. Vidare har medicinalstyrelsen upplyst, att styrelsen genom vederbörande förste provinsialläkare inhämtat uppgifter angående i vilken omfattning ansökningar om bidrag vore att förvänta beträffande de alltsedan år 1943 medgivna nya provinsialläkardistrikten i rikets ödemarksområden. Enligt dessa uppgifter skulle ansökningar vara att förvänta endast i fråga om provinsialläkarbostäder i Glommersträsk, Pajala (2 stycken) och Järpen. Byggnadsarbete för provinsialläkarbostad uppgåves för dessa distrikt ha påbörjats endast beträffande den ena bostaden i Pajala.

För ifrågavarande fem provinsialläkarbostäder borde enligt medicinalstyrelsen medel beviljas dels å tilläggsstat för innevarande budgetår och dels å riksstaten för budgetåret 1947/48; för ändamålet ansåg styrelsen reservationsanslag erforderliga å tillhoppa 125 000 kronor.

Medicinalstyrelsen framhåller vidare — efter att ha redogjort för tidigare regler om statsbidrag till provinsialläkarbostäder i andra områden än rikets ödemarksområden samt för behandlingen vid 1936 års riksdag av i ämnet väckta motioner — att frågan om återupptagande av anslag till dessa provinsialläkarbostäder hörde nära samman med spörsmålet angående ett rationellt anordnande av andra mottagningslokaler än dem, som avsåges för provinsialläkarens sjukmottagning. Detta senare spörsmål vore föremål för övervägande av medicinalstyrelsens kommitté för utredning av frågan om den öppna vården vid av landsting och kommun drivna sjukhus. När resultatet därav förelåge, hade medicinalstyrelsen för avsikt att upptaga frågan i hela dess omfattning.

Sedermera har emellertid medicinalstyrelsen på mitt föranledande i skrivelse den 30 oktober 1946 framlagt förslag till riktlinjer för bistånd i förevarande avseende åt de ekonomiskt svagaste kommunerna utanför ödemarksområdena. Styrelsen anför härom följande:

Enligt vad medicinalstyrelsen för dagen håller för troligt skulle provinsialläkarorganisationen vid full utbyggnad komma att omfatta omkring 675 distrikt, varav 316 inrättats före den 1 januari 1936. Därest statsbidrag skulle utgå till samtliga distrikt som inrättats efter sagda dag, komme sammanlagda bidragsbeloppet med det av 1946 års riksdag fastställda maximibeloppet, 25 000 kronor, att uppgå till $(359 \times 25\,000)$ 8 975 000 kronor. Då det torde få anses uteslutet att statsmakterna kunna befinnas villiga till en bidragsgivning av sådan omfattning, torde det vara ofrånkomligt att införa vissa begränsningar i rätten att erhålla bidrag. Medicinalstyrelsen ifrågasätter, om det icke till en början är nödvändigt att, hur föga tilltalande detta i det enskilda fallet än kan te sig, från bidrag utesluta samtliga provinsialläkarbostäder vilkas uppförande påbörjats före den 1 januari 1946. Då sammanlagda statsbidragsbeloppet även med nu angivna begränsning kan antagas komma att bli högre än vad som kan rymmas inom budgeten, ifrågasätter styrelsen, om man icke nödgas härutöver begränsa bidragsrätten till kommuner, där *dels* hela den kommunala utdebiteringen under vart och ett av de tre åren närmast före det, då beslutet om uppförande av provinsialläkarbostad fattas, uppgått till eller överstigit 11 kronor för skattekrona *dels ock* Kungl. Maj:t finner uppenbart att kommunen genom kostnaderna för provinsialläkarbostadens uppförande eller eljest måste antagas komma att även under den framtid, som kan överblickas, bli svårt skattetyngd.

Det må framhållas, att ett beslut om återuppförande av ifrågavarande anslag på riksstaten torde böra givas karaktären av ett provisorium, avsett att vara endast till dess statsmakterna fattat ståndpunkt till öppnavårdsutredningens blivande förslag i ämnet. Det synes icke otillbörligt optimistiskt att antaga, att ståndpunkt härutinnan bör kunna fattas av 1949 års riksdag. Under denna förutsättning skulle de provisoriska bestämmelserna äga giltighet endast för tiden den 1 januari 1946—30 juni 1949 eller alltså $3\frac{1}{2}$ år. Under antagande vidare, att 50 provinsialläkardistrikt årligen inrättas under sagda tid och att högst $\frac{2}{5}$ av samtliga distrikt enligt förut skisserade bestämmelser skulle befinnas berättigade till statsbidrag, skulle för ändamålet erfordras tillhoppa $\frac{2}{5} \times 175 \times 25\,000 = 1\,750\,000$ kronor, vilket belopp synes böra lika fördelas på budgetåren 1947/48 och 1948/49.

Om förestående, helt skissartade beräkningar godkännas, skulle för budgetåret 1947/48 böra äskas ett reservationsanslag för ändamålet av 875 000 kronor.

Till anslaget torde i övrigt böra knytas i stort sett de villkor, som innehållas i kungörelsen den 2 december 1921, nr 687. Då hänsynen till i första hand den förebyggande mödra- och barnvården numera ej sällan föranleder behov av större antal mottagningsrum än i 2 § andra stycket sagda kungörelse sägs, vill medicinalstyrelsen ifrågasätta, om icke detta stycke borde utgå och Kungl. Maj:t i stället från fall till fall pröva, huruvida bostaden givits lämplig storlek.

Slutligen torde böra här omnämnas, att medicinalstyrelsen i skrivelse den 27 november 1946 föreslagit, att provinsialläkarorganisationen utbygges till att omfatta 676 ordinarie distrikt samt att nämnda utbyggnad sker under de närmaste fem åren.

Enligt gällande bestämmelser kan statsbidrag till anskaffande av bostad åt provinsialläkare endast utgå för distrikt inom rikets ödemarksområden. Statsbidrag utgår med högst en tredjedel av kostnaderna, dock högst 25 000 kronor för varje bostad.

Såsom närmare framgår av vad som anförts under anslagspunkten 123, befinner sig provinsialläkarorganisationen för närvarande i snabb utbyggnad. På grund härav och med hänsyn till den allmänna bostadsbristen har frågan om uppförande av provinsialläkarbostäder blivit aktuell även för en del utom ödemarksområdena belägna kommuner, för vilka kostnaderna för uppförandet skulle komma att medföra kännbara upppoffringar. Att märka är härvidlag att, då vid inrättandet av nya distrikt fråga uppkommer om bestämmande av stationeringsorten för provinsialläkaren, hänsyn givetvis i främsta rummet bör tagas, icke till de olika i distriktet ingående kommunernas ekonomiska möjligheter i fråga om bostadsanskaffningen, utan till vad som är lämpligast för sjukvården inom distriktet såsom helhet. Jag anser mig därför böra föreslå, att möjlighet öppnas för Kungl. Maj:t att lämna statsbidrag till anskaffande av provinsialläkarbostäder även till ekonomiskt svaga kommuner utanför ödemarksområdena.

I den förut lämnade redogörelsen finnas återgivna vissa av medicinalstyrelsen skisserade huvudgrunder för en statsbidragsgivning av ifrågavarande slag. Då emellertid de olika fall, där statsbidrag bör ifrågakomma, kunna vara av mycket skiftande natur, anser jag att, åtminstone tills vidare, förutsättningarna för erhållande av bidrag icke böra i detalj fixeras. Det synes i stället påkallat att, intill dess närmare erfarenhet på området kunnat inhämtas, ett till beloppet begränsat anslag ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter skälighetsprövning användas för ändamålet.

I fråga om statsbidragens maximibelopp, bostadens storlek samt rätten för huvudmannen att uppbära viss hyra för bostaden torde de för ödemarksområdena gällande föreskrifterna böra äga tillämpning även på förevarande statsbidragsgivning. I detta sammanhang vill jag emellertid framhålla att, med gällande föreskrifter om statsbidragets maximistorlek, det bidrag som kan lämnas understundom icke kan anses utgöra erforderligt stöd för en hårt ansträngd ödemarkskommun. Jag vill därför, vad beträffar ödemarksdistriktet, förorda att Kungl. Maj:t erhåller rätt att, där så befinnes påkallat, höja bidraget till bostäder inom dessa distrikt, förslagsvis till högst hälften av kostnaden, dock högst 35 000 kronor.

För närvarande gäller att provinsialläkarbostaden, förutom visst antal rum och kök avsedda för läkaren och hans familj, ej må omfatta mer än tre mottagningsrum eller, om läkarmottagning kan anordnas i sjukstuga, ett mottagningsrum. Medicinalstyrelsen har — under framhållande att hänsynen till i första hand den förebyggande mödra- och barnvården numera ej sällan föranledde behov av större antal mottagningsrum än nyss sagts — ifrågasatt, om icke denna bestämmelse borde utgå. För egen del finner jag tillräckligt om, med bibehållande av nämnda regel, Kungl. Maj:t erhåller rätt att, när så påkallas av föreliggande sjuk- eller hälsovårdsbehov, medgiva att ett större antal mottagningsrum anordnas.

Vad beträffar det erforderliga anslagsbeloppet för nästa budgetår torde 25 000 kronor böra upptagas för tillgodoseende av statsbidragsansökan för

bostad åt provinsialläkaren i Vilhelmina norra distrikt. För bidrag till fyra provinsialläkarbostäder inom andra distrikt i rikets ödemarksområden — Glommersträsks, Pajala norra och södra samt Järpens distrikt — torde vidare böra upptagas belopp som, därest icke för något av dessa distrikt skulle ifrågakomma förhöjning av det nuvarande maximibeloppet, likaledes skulle uppgå till 25 000 kronor för varje bostad. Till nämnda belopp, avseende ödemarksområden och sammanlagt uppgående till (5 × 25 000) 125 000 kronor, torde böra läggas ett belopp av förslagsvis 275 000 kronor, avsett att i enlighet med vad i det föregående anförts av Kungl. Maj:t användas för dels bidrag till provinsialläkarbostäder åt ekonomiskt svaga kommuner inom andra delar av riket än ödemarksområden dels ock till förstärkning, i mån av behov, av bidrag till bostäder inom sistnämnda områden.

Jag förordar alltså, att för nästa budgetår för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av tillhoppa (125 000 + 275 000) 400 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändringar av grunderna för statsbidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, att tillämpas från och med den 1 juli 1947;

dels ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 400 000

[127.] 19. **Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	30 500	40 274
1946/47	30 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	50 000	—

[Kungörelse den 30 december 1911 (nr 163, s. 35) angående ändrade bestämmelser i fråga om statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare; kungörelse den 29 juni 1917 (nr 465) angående statsbidrag till avlönande av extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt; kungörelse den 8 maj 1925 (nr 206) angående dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.]

Av det för innevarande budgetår beviljade anslaget skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1946 ett belopp av förslagsvis 500 kronor avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår samt därvid anført i huvudsak följande:

Under innevarande budgetår torde ett antal statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt kunna beräknas bliva överförda till ordinarie distrikt. Vidare har styrelsen i annat sammanhang föreslagit, att liksom under innevarande budgetår 50 nya provinsialläkardistrikt skulle inrättas under budgetåret 1947/48. Vid bifall härtill kan ytterligare ett antal statsbidragsberättigade

extra distrikt förväntas bliva ordinarie under sistnämnda budgetår. Det sammanlagda antalet extra provinsialläkardistrikt, som under budgetåren 1946/47 och 1947/48 skulle ombildas till ordinarie distrikt, kan beräknas till 16. Å andra sidan har under senare tid från landstingens sida framträtt en önskan att genom inrättande av extra provinsialläkardistrikt underlätta och påskynda en utökning av tjänsteläkarorganisationen. Antalet framställningar om inrättande av nya extra provinsialläkardistrikt under tiden intill utgången av budgetåret 1947/48 kan givetvis icke nu tillförlitligt beräknas. Medicinalstyrelsen får dock göra följande uppskattning av anslagsbehovet.

Antalet inrättade eller beslutade statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt uppgår nu till 46. Av dessa skall ett den 1 oktober 1946 ersättas med ordinarie distrikt. Ytterligare kunna, enligt vad förut anförts, frånräknas 16. Föreliggande framställningar angående inrättande av nya extra provinsialläkardistrikt uppgå, såvitt för medicinalstyrelsen är känt, till 6, men antalet dylika ansökningar måste givetvis förutsättas komma att öka för hela budgetåret 1946/47. Till ledning vid beräkningen härutinnan må nämnas, att antalet under kalenderåret 1945 inrättade extra provinsialläkardistrikt — samtliga statsbidragsberättigade — uppgick till ej mindre än 21. Motsvarande tal för budgetåret 1945/46 sjönk dock till 9. Försiktigheten synes bjuda, att man för vardera av budgetåren 1946/47 och 1947/48 räknar med tillkomsten av omkring 15 extra distrikt, vilket vad angår det senare budgetåret får anses motsvara omkring 7 distrikt i funktion hela budgetåret. För budgetåret 1947/48 synes det sålunda berättigat att räkna med $(46 - 1 - 16 + 15 + 7)$ 51 distrikt eller i avrundat tal 50 distrikt.

I enlighet med det anförda har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till $(50 \times 1\,500)$ 75 000 kronor. Härav borde ett belopp av kronor 500 avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

Före-
draganden.

Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anfört, är det förenat med vissa svårigheter att nu tillförlitligt beräkna antalet statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt under budgetåret 1947/48. Med hänsyn till den osäkerhet, som på grund härav vidlåder anslagsuppskattningen, och i betraktande jämväl av belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår förordar jag, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 50 000 kronor, varav 500 kronor torde böra avses för dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 50 000

Sjukvårdsanstalterna.**Sinnessjukvårdsanstalter.**[128.] 20. **Statens sinnessjukhus: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	26 280 000	27 887 788
1945/46	26 600 000	28 645 690
1946/47	28 000 000	—
1947/48 (förslag).....	44 800 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens sinnessjukhus, vilken finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 282—283.

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 15 600 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 104 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 9 125 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 170 100
Summa förslagsanslag kronor 28 000 000	

Därjämte har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser rörande användningen av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Rörande innehållet i dessa får jag hänvisa till statsliggaren, s. 283—286.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har i första hand hemställt om en förstärkning av läkarpersonalen.

Styrelsen har därvid till en början erinrat om att från och med innevarande budgetår inrättats tre överläkarterjänster i lönegrad A 27 för handhavande av hjälpverksamheten och familjevården vid Ulleråkers, S:t Lars och Sidsjöns sjukhus. I samband därmed hade föredragande departementschefen förklarat sig för det dåvarande icke vara villig att binda sig för en motsvarande organisation vid övriga statliga sinnessjukhus med eget upptagningsområde. Styrelsen föreslår emellertid nu ett fortsatt utbyggande av hjälpverksamhetsorganisationen vid de tre nordligaste sjukhusen och anför därvid följande.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att nyordningen av hjälpverksamheten vid Ulleråkers och S:t Lars sjukhus provisoriskt fick tillämpas redan från senhösten 1945, i det hjälpverksamhetsläkarna vid dessa

sjukhus beretts partiell tjänstledighet från vissa dem åvilande tjänsteuppgifter för att helt kunna ägna sig åt hjälpverksamheten och familjevården. Erfarenheten av denna organisation har varit tillfredsställande. Arbetsuppgifterna ha i full utsträckning tagit vederbörandes tid i anspråk och tillsynen av försöksutskrivna och exspektanter har på ett önskvärt sätt kunnat intensifieras, varjämte familjevårdsarbetet kunnat ägnas mera tid. De arbetsuppgifter, som åvila hjälpverksamhetsläkarna, äro särskilt maktpåliggande inom upptagningsområden med stor geografisk utsträckning, där allmänhetens möjlighet att genom eget initiativ komma i kontakt med det statliga sinnessjukhuset av naturliga skäl äro försvårade. Detta gäller i hög grad de tre nordligaste sinnessjukhusen, Furunäsets sjukhus vid Piteå, Umedalens sjukhus vid Umeå och Frösö sjukhus vid Ostersund. Vid samtliga dessa tre sjukhus finnes anordnad kontrollerad familjevård, där för närvarande finnes omhändertagna 90, respektive 49 och 11 patienter.

Medicinalstyrelsen finner på anförda skäl önskvärt, att hjälpverksamhets- och familjevårdsorganisationen vid nyssnämnda tre sjukhus får den förstärkning, som inrättandet vid ett vart av dem av en ny överläkartjänst i lönegrad A 27 innebär. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som föreligga beträffande dessa tre sjukhus, synes en utvidgning av hjälpverksamhetens organisation på föreslaget sätt icke innebära ett principiellt godkännande, att organisationen i detta avseende bör genomgående utökas. Därest styrelsens förslag genomföres, bör antalet hjälpverksamhetsarvoden å 600 kronor minskas med två. Till hjälpverksamhetsläkaren vid Frösö sjukhus utgår icke något särskilt arvode.

Styrelsen framhåller vidare, att enligt statsmakternas beslut för närvarande pågå om- och tillbyggnadsarbeten vid Furunäsets sjukhus, varigenom det fastställda platsantalet kommer att stiga från 564 till 795. I sitt till Kungl. Maj:t den 8 juni 1943 ingivna förslag till dessa byggnadsarbeten hade medicinalstyrelsen anfört bland annat, att utvidgningens genomförande krävde en uppdelning av sjukhuset på två överläkaravdelningar samt en ökning av de underordnade läkarna. Ifrågavarande arbeten hade nu fortskridit så långt, att under budgetåret 1947/48 100 nya platser kunde beläggas, varigenom platsantalet ökades till 664. Då sjukhuset emellertid genom en maximal överbeläggning redan omhänderhade över 700 ineliggande patienter, borde uppdelningen på två överläkaravdelningar genomföras under nästa budgetår. Av denna anledning borde nyinrättas en överläkarbefattning i lönegrad A 27. I likhet med vad som vore fallet beträffande övriga delade sinnessjukhus borde samtidigt den nuvarande överläkarbefattningen i A 28, tillika sjukhuschef, uppflyttas i A 29. Härjämte krävdes nyinrättande av en andre läkarbefattning i lönegraden Eo 26. Vid bifall härtill skulle antalet läkare vid sjukhuset stiga till fem.

Styrelsen upplyser jämväl, att S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg med ett fastställt platsantal av 1 229 och en beläggning av cirka 1 550 patienter vore uppdelat i tre, ungefär jämnstora överläkaravdelningar. Läkarstaben utgjordes av 1 överläkare och sjukhuschef, 2 överläkare, 1 förste, 3 andre och 1 extra ordinarie andre läkare. Av dessa tjänstgjorde förste läkaren och en andre läkare på sjukhuschefens avdelning, 1 andre och 1 extra ordinarie andre läkare på den manliga överläkaravdelningen samt 1 andre läkare på motsvarande kvinnliga avdelning. Behovet att förstärka läkarstaben på sistnämnda avdel-

ning, så att även där sammanlagt tre läkare komme att arbeta, hade länge förelegat, ehuru tidsförhållandena gjort, att medicinalstyrelsen icke tidigare ansett sig böra framställa förslag därutinnan. För att kunna intensivt sjukvården och maximalt utnyttja befintliga vårdplatser föreslår styrelsen därför nu, att vid S:ta Maria sjukhus inrättas ytterligare en andre läkartjänst i lönegrad Eo 26.

Härutöver hemställer styrelsen om en förstärkning av läkarkåren för intensivifiering av den medicinska terapin vid sinnessjukhusen. Styrelsen anför.

Vid statens sinnessjukhus må enligt gällande stat vara anställda 7 extra ordinarie andre läkare (Eo 26) samt 9 extra läkare mot arvode med huvudsaklig uppgift att handhåva viss medicinsk terapi. Det disponibla antalet har icke motsvarat från sjukhusen gjorda framställningar om förordnandet av dylika läkare. Med hänsyn till nödvändigheten av att numera förefintliga möjligheter att genom medicinskt ingripande i gynnsam riktning påverka ett stort antal psykosor bliva fullt utnyttjade, får medicinalstyrelsen föreslå, att ytterligare 3 dylika tjänster inrättas. Då enligt 1945 års lönekommittés förslag anställning på extra stat i största möjliga mån bör försvinna, böra såväl dessa som de 9 extra läkartjänsterna uppföras å extra ordinarie stat. En dylik förbättring motiveras även av önskemålet att få större kontinuitet å dessa tjänster, vilka nu ej utan olägenhet i betydlig utsträckning måst uppehållas av medicine kandidater eller utländska läkare. Kostnaden härför kan beräknas till cirka 40 000 kronor.

I fråga om kontorspersonalen har medicinalstyrelsen i anledning av den föreslagna uppdelningen av Furunäsets sjukhus på två överläkaravdelningar hemställt, att den ordinarie kontorsbiträdestjänst, som nu är placerad på överläkarexpeditionen, utbytes mot en kanslibiträdestjänst i lönegrad A 7.

Styrelsen föreslår vidare inrättande av en kontoristbefattning i lönegrad A 9 vid Salberga sjukhus. Patientantalet därstädes, som ursprungligen utgjorde 374, hade numera stigit till 490, varav 80 i familjevård. Klienteletts beskaffenhet hade också medfört, att arbetsuppgifterna i vissa hänseenden blivit av betydligt större omfattning än vid andra sjukhus. Kontorspersonalen därstädes — en intendent, en kassör och ett kontorsbiträde — hade visat sig vara för fåtalig för att kunna sköta sina arbetsuppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Styrelsen upplyser tillika, att direktionerna vid Sidsjöns, Furunäsets och Gådeå sjukhus under hänvisning till redan nu föreliggande arbetsuppgifter gjort framställningar om vissa ytterligare ordinarie tjänster, tillhörande kontorspersonalen samt skrivpersonalen på överläkarexpeditionerna. Vidare framhåller styrelsen, att från och med den 1 januari 1947 avdrag och redovisning av befattningshavarnas skatt skall verkställas å sjukhuskontoren, vilket medförde en icke oväsentlig arbetsökning. Å andra sidan borde, därest ifrågasatt övertagande från statens sida av patientavgifterna å allmän sal vid sjukhus inom riket komme att förverkligas, en arbetslättning uppstå för kontorspersonalen genom bortfallande av arbetet med uppbörd och redovisning av avgifter för salspatienter. Med hänsyn härtill hade styrelsen funnit skäl tala för att med inrättandet av ytterligare kontorstjänster borde anstå. Det

syntes styrelsen emellertid ofrånkomligt, att tills vidare ett större belopp än för närvarande ställdes till styrelsens förfogande för anställande av extra arbetskraft dels för lättande av arbetsbördan å kontoren vid nyssnämnda sjukhus och dels för tillgodoseende av källskatteuppbörden. Beträffande förstärkningen av arbetskraften å överläkarexpeditionerna anser styrelsen bland annat, att resultatet av statens sjukhusutrednings undersökning i frågan om skrivhjälp åt läkarna vid sinnessjukhusen bör avvaktas. Tills vidare borde styrelsen i stället beredas möjlighet att från det belopp, som komme att ställas till styrelsens förfogande för anställande av extra arbetskraft, tilldela nämnda sjukhus ökade medel till skrivhjälp på överläkarexpeditionerna. Styrelsen uppskattar det ökade medelsbehovet till förstärkning av arbetskrafterna på sjukhuskontoren och överläkarexpeditionerna till 30 000 kronor.

Beträffande sjukvårdspersonalen upplyser styrelsen, att direktionen för Mariebergs sjukhus i Kristinehamn hos styrelsen föreslagit, att en vakant översköterska skulle förändras till uppsyningsmannatjänst. De på mansavdelningen för närvarande tjänstgörande två uppsyningsmän medhulle icke dem åvilande arbeten utan hjälp av en härför anlitad skötare. Psykiatriska föreningens styrelse hade i yttrande över förslaget ifrågasatt, om icke i stället för ytterligare en uppsyningsman borde vid avdelningen anställas en föreståndarinna, varigenom den somatiska sjukvården bättre skulle tillgodoses. På ifrågavarande avdelning, som nu hade en fastställd platssiffra av 426, med en för nästa budgetår beräknad höjning till 496, komme med all säkerhet att vårdas omkring 550 patienter. Behovet av ytterligare uppsyningspersonal syntes därför medicinalstyrelsen väl motiverat. Styrelsen föreslår emellertid i likhet med psykiatriska föreningens styrelse, att personalen utökas med en kvinnlig befattningshavare. At denna kunde anförtros att i huvudsak fullgöra den löpande tillsynen av sjukvården, medan övriga sysslor fördelades mellan de befintliga uppsyningsmännen. Den vid Mariebergs sjukhus vakanta översköterskatjänsten (A 8) borde sålunda utbytas mot föreståndarinnatjänst (A 7).

Å Västra Marks sjukhus i Örebro, avsett för asociala imbecilla kvinnor, vårdas för närvarande 351 patienter, varjämte finnas 157 försöksutskrivna. Anskaffandet av platser för och övervakningen av de försöksutskrivna kräver enligt medicinalstyrelsen ett så omfattande arbete, att sjukhuschefen icke längre själv kunde handlägga denna detalj. Då sjukhuset mottog patienter från hela landet, funnes ej hjälpverksamhet i vanlig mening anordnad vid detsamma. Sjukhusledningen föreslog med anledning härav anställandet av en »kurator». Medicinalstyrelsen vitsordade vikten av att ifrågavarande sjukvårdsdetaljer kunde ägnas ingående uppmärksamhet, varigenom sjukhusets vårdkapacitet i största möjliga mån kunde utnyttjas. Styrelsen hemställde därför, att vid sjukhuset måtte få anställas en extra ordinarie föreståndarinna (Eo 7) med huvudsaklig uppgift att biträda i arbetet med från sjukhuset försöksutskrivna patienter.

Vid S:ta Annas sjukhus borde 1 översköterska och 3 sköterskor, som sedan december 1942 respektive hösten 1941 med goda erfarenheter på för-

sök upprätthållits av kvinnliga befattningshavare, förändras till motsvarande kvinnliga befattningar.

Beträffande behovet av sjukvårdspersonal i övrigt anför styrelsen i huvudsak följande.

Vid Sundby sjukhus erfordrades med hänsyn till kravet på ökad säkerhet på grund av det oroligare patientmaterialet och det stora antal patienter, som konstant vårdades på sjukhuset, en utökning av personalen med 5 manliga och 4 kvinnliga befattningshavare.

Den starka stegringen av antalet vårdade vid Birgittas sjukhus jämte behovet av ytterligare personal vid de särskilda behandlingsavdelningarna påkallade en ökning av personalen med 3 skötar- och 5 skötersketjänster. Härvid hade styrelsen beaktat den nedgång av beläggningen vid sjukhuset, som beräknades uppkomma i samband med ibruktagandet av sekundäravdelningen i Hammargården.

Vid S:t Lars sjukhus, där den väl utvecklade medicinska terapien liksom arbetsterapien hämmades i sin utveckling av brist på personal, erfordrades en utökning med 4 manliga sjukvårdstjänster.

Sjukvårdspersonalen vid Restads sjukhus vore anmärkningsvärt fåtalig å såväl mans- som kvinnoavdelningen — 4,8 respektive 4,6 patienter per personalenhet — varigenom såväl säkerheten som de terapeutiska möjligheterna blivit betydligt eftersatta. Den sjukvårdstekniska driften av nämnda sjukhus försvårades också av den omständigheten, att till detsamma vore såsom sekundärsjukhus anslutet en avsevärd del av Källshagens sjukhus, där oroliga avdelningar saknades. En betydande personalförstärkning vore därför erforderlig. Tills vidare borde denna kunna försöksvis begränsas till 15 kvinnliga befattningshavare, varav 6 på mans- och 9 på kvinnoavdelningen.

Vid Salberga sjukhus borde vårdpersonalen utökas med 2 skötare, av vilka en skulle placeras på en avdelning, där risk för överfall å den ende nattvakten visat sig föreligga, medan den andre skulle tjänstgöra som ersättare för den förstnämnde och därjämte avlösa en annan nattvakt. Patienterna å Salberga sjukhus vore genomgående opålitliga och tillbud till överfall på nattvakterna hade förekommit, varför säkerhetshänsyn nödvändiggjorde den föreslagna utökningen.

Vid Sidsjöns sjukhus hade på grund av personalbrist en paviljong, som från början varit organiserad som två avdelningar utan övervakning, icke kunnat helt fullbeläggas, enär patientmaterialet blivit oroligare än väntat. Sjukhusets goda möjligheter till medicinsk terapi och ett omfattande samarbete med länets centrallasarett krävde även god tillgång på personal. Omställningen vid sjukhuset vore betydande, för kvinnoavdelningen över 50 %. De lokala förhållandena å mansavdelningen medgäve, om ytterligare personal anvisades, en ökning av beläggningen med 10 å 15 patienter. Därigenom skulle bland annat en avlastning av vissa ålderdomshem inom upptagningsområdet, på vilka man nu måste vårda åldersdementa patienter, kunna uppnås. Personaltilldelningen till sjukhuset hade från början varit synnerligen knapp, enär personalstaterna beräknats under tidsförhållanden, då långt gående sparsamhet måst tillämpas. Därjämte hade avdelningarna vid detta sjukhus, med hänsyn till önskvärheten av att kunna uppnå bästa möjliga vårdresultat, gjorts relativt små, vilket också bidroge till större behov av personal. Medicinalstyrelsen föresloge därför, att vid sjukhuset måtte anställas ytterligare 12 skötare och 9 sköterskor.

Enligt vad som tidigare angivits komme under budgetåret en ny paviljong med 100 vårdplatser för män att öppnas vid Furunäsets sjukhus. I densamma inrymdes en tuberkulosavdelning och två avdelningar för oroliga om 34 res-

pektive 33 platser, vilka samtliga på grund av patientmaterialets art måste anses personalkrävande. Personalen vid sjukhuset borde med hänsyn härtill ökas med 1 överskötare, 2 översköterskor, 26 skötare och 6 sköterskor.

I betraktande av de relativt dåliga befodringsmöjligheterna för den manliga personalen föreslår medicinalstyrelsen, att den nya överskötartjänsten uppföres å ordinarie stat, medan av de båda tillkommande överskötersketjänsterna den ena borde göras till ordinarie i lönegrad A 6 och den andra till extra ordinarie i lönegrad Eo 6.

Av de 52 föreslagna nya skötartjänsterna föreslås 39 böra bli ordinarie (A 6) och 13 extra ordinarie (Eo 6) samt av de 39 skötersketjänsterna 26 ordinarie (A 3) och 13 extra ordinarie (Eo 3). Med denna relation mellan ordinarie och extra ordinarie tjänster skulle nu rådande befodringsutsikter bibehållas.

I anslutning härtill erinrar medicinalstyrelsen om att Kungl. Maj:t och riksdagen medgivit inrättandet på försök av fyra laboratoriebiträdestjänster i Eo 6 vid vissa sinnessjukhus i stället för specialutbildade översköterskor. Det förutsattes därvid bland annat, att medicinalstyrelsen skulle hos Kungl. Maj:t anmäla erfarenheterna av en dylik försöksanordning. Ehuru styrelsen icke ännu kan redovisa erfarenheterna av den beslutade anordningen, anser sig styrelsen — med hänsyn till att behovet av ytterligare arbetskrafter på sjukhusens laboratorier är starkt uttalat — böra redan nu begära utökning av dessas personal och hemställer, att antalet laboratoriebiträden måtte ökas med 4.

Vad slutligen angår ekonomipersonalen har styrelsen erinrat om att tjänsteförteckningsakkunniga för statens sinnessjukhus med avseende å maskinmästartjänsterna indelat sjukhusen i tre anläggningsgrupper, varvid till grupp 1 hänfördes de sjutton större och medelstora sjukhusen, till grupp 2 sex mindre sjukhus samt till grupp 3 endast S:ta Annas sjukhus. Beträffande maskinmästartjänsternas lönegradsplacering hade de sakkunniga föreslagit, att desamma vid anläggningsgrupperna 1 och 2 skulle hänföras till lönegraderna A 15 respektive A 13 samt vid anläggningsgrupp 3 till lönegrad A 12. Detta innebar, att maskinistbefattningen av 1:a klass vid S:ta Annas sjukhus skulle ersättas med sistnämnda maskinmästartjänst. Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 241 till 1945 års riksdag placerades emellertid maskinistbefattningarna vid S:ta Annas sjukhus och statens anstalt för fallandesjuka i lönegrad A 11 under framhållande av att skillnaden i ansvar för de båda anläggningarna föreföll att vara relativt obetydlig. Efter de sakkunnigas utredning hade emellertid sjukhusets ångcentral och maskinutrustning moderniserats och dess kapacitet ökats. Anläggningen kunde numera jämföras med maskinanläggningen vid S:t Olofs sjukhus, vilken hänförts till anläggningsgrupp 2. Styrelsen föreslår i anledning härav, att den vid sjukhuset befintliga maskinisttjänsten ändras till en maskinmästartjänst i lönegrad A 13.

Styrelsen framhåller vidare, att vid Sidsjöns sjukhus under hösten 1945 inrättats en konfektionsverkstad för sysselsättning i första hand av där in-

tagna psykopater med tillverkning av bland annat uniformspersedlar för sjuksjukhusens behov. Vid driftens igångsättande bemyndigade medicinalstyrelsen sjukhusets direktion att, med befriande av hantverksföreståndaren å skrårderiet vid sjukhuset från arbetsuppgifterna beträffande konfektionsverkstaden, förordna lämplig befattningshavare vid sjukhuset som föreståndare för sistnämnda verkstad mot ersättning enligt 21 § 3 mom. civila avlöningsreglementet. Sedan verkstaden varit i drift $\frac{3}{4}$ år, hade kunnat konstateras, både att densamma fyllde en nödvändig uppgift och att arbetet bedreves fullt fackmässigt och tillfredsställande ur alla synpunkter. De befattningshavare, en föreståndare och ett biträde, som arbetade på verkstaden, utförde ett högt skattat arbete och det vore angeläget att knyta dessa fastare till verkstaden genom inrättande av fasta tjänster. Medicinalstyrelsen föreslår därför, att vid Sidsjöns sjukhus inrättas en befattning såsom hantverksföreståndare i lönegrad A 10, vars innehavare skulle vara föreståndare för konfektionsverkstaden. Beträffande biträdet upplyser styrelsen, att en vid annat sjukhus ledigbliven extra ordinarie hantverkstjänst från och med den 1 juli 1946 ställts till sjukhusdirektionens förfogande för beredande av fastare anställning åt denne.

I fortsättningen meddelar styrelsen, att i samband med ikraftträdandet av ny tjänsteförteckning för statens sinnessjukhus den 1 juli 1945 befattningen som post- och stadsbud i lönegrad A 6 vid Vipeholms sjukhus överförs på övergångsstat. I sjukhusets personalstat hade i stället upptagits en ny befattning som ekonomibiträde i lönegrad A 5, vilken skulle hållas obesatt så länge post- och stadsbudet på övergångsstat kvarstode i tjänst. Dennes huvudsakliga sysselsättning utgjordes av förrådsarbete, som vid flertalet andra sjukhus åvilade förrådsförmän. Befattningar som förrådsförmän funnes inrättade vid samtliga större och medelstora sjukhus utom vid Vipeholms sjukhus. Med anledning härav föreslår styrelsen, att en befattning som förrådsförmän i lönegrad A 7 inrättas vid Vipeholms sjukhus, varjämte styrelsen hemställer, att till innehavare av befattningen måtte få utan ansökan förordnas innehavaren av den på övergångsstat upptagna befattningen som post- och stadsbud. Härigenom skulle såväl post- och stadsbudstjänsten som ekonomibiträdestjänsten kunna indragas.

Vid Gådeå sjukhus föreslås en befattning som hantverksföreståndare (målare) i lönegraden A 8 inrättad. Styrelsen anför härom:

Vid sjukhuset, där någon yrkesman inom målerifacket icke finnes anställd, har sedan en följd av år en del av målningsarbetet utförts av en skötare, som för detta arbete disponerat den tid han icke oundgängligen erfordrats vid avlösningar m. m. å sjukavdelning. Omfattningen av det målningsarbete, som utförts och skall utföras vid sjukhuset, framgår därav, att i samband med de år 1944 igångsatta byggnads- och renoveringsarbetena vid sjukhuset till entreprenör för sådant arbete utbetalts 17 200 kronor och att under innevarande år för målningsarbeten av medicinalstyrelsen beviljats anslag uppgående till ej mindre än 35 700 kronor. I en av medicinalstyrelsens byggnadsinspektör den 5 juni 1946 avgiven promemoria angående tilläggsanslag för målningsarbeten vid sjukhuset framhåller denne, att kostnaderna för målningsarbetet kunde nedbringas, om en hantverksföreståndare i nämnda yrke

funnes anställd vid sjukhuset. För att belysa prisskillnaden omnämndes i promemorian, att de vanliga å-priserna för oljemålning vid sjukhus, där sådan hantverksföreståndare funnes, brukade ligga omkring 2 kronor 75 öre per kvadratmeter, medan de vid Gådeå sjukhus beräknats efter 4 kronor per kvadratmeter, vilket dock, enligt vad som framginge av inkomna anbud, icke varit tillräckligt. Med anledning härav hade byggnadsinspektören föreslagit, att en hantverksföreståndare för målningsarbeten måtte anställas vid sjukhuset.

Styrelsen föreslår vidare, att vid S:ta Maria sjukhus inrättas en befattning som reparatör och en befattning som elektriker. Som hantverksföreståndarbefattningar i dessa yrken redan funnes vid ifrågavarande sjukhus, borde de nya befattningarna inrättas såsom hantverkartjänster i lönegrad A 6. Då S:ta Maria sjukhus vore ett av de största sinnessjukhusen med vittomfattande anläggningar, vars tillsyn och underhåll icke kunde medhinnas av befintlig personal utan tillgripande av övertidsarbete i stor omfattning, vore behovet av dessa befattningar trängande. Vid nämnda sjukhus föreläge också behov av ytterligare en tjänst som väverska i lönegrad A 3. Vid sjukhuset funnes endast en dylik tjänst. Innehavaren av denna tjänst hade full sysselsättning på vävsalen för kvinnliga patienter. På vävsalen för manliga patienter med 35 vävstolar saknades däremot en yrkeskunnig väverska. Anställandet av en sådan väverska skulle i hög grad främja arbetet på denna vävsal, vilket vore av så mycket större betydelse som patienternas sysselsättning med lämpligt arbete vore ett viktigt led i sjukvården.

Slutligen har medicinalstyrelsen anmält, bland annat, att statens sjukhuspersonalförbund hos styrelsen påkallat inrättande av ett ökat antal ordinarie ekonomibiträdestjänster i lönegrad A 5 med motsvarande minskning av antalet extra ordinarie, så att proportionen mellan ordinarie och extra ordinarie närmare komme att ansluta sig till vad som i allmänhet gällde, d. v. s. omkring $\frac{2}{3}$ ordinarie och $\frac{1}{3}$ extra ordinarie.

Medicinalstyrelsen har för sin del ställt sig avvaktande till denna framställning och därvid anfört följande.

I den för budgetåret 1946/47 fastställda personalförteckningen för statens sinnessjukhus har bland övrig personal upptagits 107 ekonomibiträden i lönegrad A 5, varjämte medgivits att antalet extra ordinarie ekonomibiträden under budgetåret må vara högst 154. Vid jämförelse med andra personalgrupper vid sinnessjukhusen framgår att beträffande ekonomibiträdena förefinnes en disproportion mellan antalet ordinarie och extra ordinarie. 1945 års lönekommitté erinrar i sitt den 29 juni 1946 framlagda betänkande I med förslag till löneplaner m. m. i fråga om de ordinarie anställningsformerna att konstitutionsutskottet vid 1942 års riksdag i sitt memorial nr 18 behandlat frågan om den bristande överensstämmelse, som föreläge mellan å ena sidan föreskrifterna i §§ 35 och 36 regeringsformen samt å andra sidan gällande författningar, som i övrigt reglera tjänstemännens anställningsförhållanden; att i anledning härav 1942 års riksdag anhållit om utredning av frågan om revision av de i nämnda paragrafer i regeringsformen meddelade bestämmelserna om tjänstemännens rättsliga ställning ävensom att 1946 års riksdag gjort förnyad framställning om sådan utredning. Lönekommittén ansåg, att frågan om ändring av de nuvarande anställningsformerna för ordinarie tjänstemän borde tagas upp till övervägande vid den av riksdagen sålunda begärda

utredningen. Vidare anför lönekommittén, att på grund av att den extra ordinarie anställningsformens användningsområde kommit att i större omfattning sammanfalla med den ordinarie anställningsformens fråga uppkommit om relationen mellan antalet ordinarie och antalet icke-ordinarie tjänstemän. Lönekommittén hade emellertid funnit, att denna fråga så nära sammanhängde med frågan om ändring av de nuvarande anställningsformerna för ordinarie tjänstemän, att de först i samband med denna borde upptagas till prövning.

Med hänsyn härtill samt till lönekommitténs i nämnda betänkande framlagda förslag, att lönegrader med samma nummer för ordinarie och extra ordinarie tjänstemän skola innehålla samma löneklasser, anser sig styrelsen icke böra nu framlägga förslag med anledning av personalförbundets hemställan.

Vid bifall till medicinalstyrelsens förslag skulle tillkomma följande ordinarie befattningar, nämligen 1 överläkare (A 29), 4 överläkare (A 27), 1 kontorist (A 9), 1 kanslibitråde (A 7), 1 föreståndarinna (A 7), 36 skötare (A 6), 2 översköterskor (A 6), 29 sköterskor (A 3), 1 maskinmästare (A 13), 2 hantverksföreståndare (A 10 respektive A 8), 1 förrådsförman (A 7), 2 hantverkare (A 6) och 1 väverska (A 3). Å andra sidan skulle följande befattningar indragas, nämligen 1 överläkare (A 28), 1 kontorsbiträde (A 4), 1 överskötare (A 8), 1 maskinist (A 11), 1 post- och stadsbud (A 6) samt 1 ekonomibitråde (A 5).

De föreslagna förändringarna i fråga om den ordinarie personalen beräknar styrelsen komma att medföra en kostnadsökning av cirka 244 000 kronor. Styrelsen anser det emellertid till fyllest, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppskrives med 200 000 kronor och sålunda upptages med ett belopp av 15 800 000 kronor.

I fråga om posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen, som funnit att i några fall arvoden för orgelspelning icke kunnat fastställas till belopp, som utgjorde skäligen ersättning för uppdraget, hemställt att delposten till arvoden för orgelspelning m. m. måtte höjas med 500 kronor till 11 300 kronor. I enlighet härmed och då vid bifall till styrelsens förslag om inrättande av tre nya överläkartjänster för hjälpverksamhet arvoden å tillhoppa 1 200 kronor skulle kunna indragas, har styrelsen beräknat posten till $(104\,500 + 500 - 1\,200)$ 103 800 kronor.

Beträffande övrig icke-ordinarie personal innebär medicinalstyrelsens förslag, att följande extra ordinarie befattningar skulle tillkomma nämligen 14 andre läkare (Eo 26), 1 föreståndarinna (Eo 7), 1 översköterska (Eo 6), 13 skötare (Eo 6), 4 laboratoriebiträden (Eo 6) och 13 sköterskor (Eo 3). Kostnaden för denna personalökning beräknar styrelsen till 116 000 kronor. Härtill kommer dels 30 000 kronor för ökad extra hjälp på kontoren och läkarexpeditionerna i enlighet med vad tidigare omförmälts, dels ock 23 600 kronor för avlöande av vikarier m. m. å nyinrättade tjänster. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har på grund härav upptagits till $(9\,125\,400 + 116\,000 + 30\,000 + 23\,600)$ 9 295 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg har styrelsen med hänsyn till den föreslagna uppräknningen av posterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och

till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal funnit böra höjas till förslagsvis 3 201 200 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle sålunda medelsbehovet för avlöningar till personal vid statens sinnessjukhus för nästa budgetår kunna beräknas till (15 800 000 + 103 800 + 9 295 000 + 3 201 200) 28 400 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 23 oktober 1946 förklarat sig sakna möjlighet att bedöma, i vilken utsträckning personalökning vid sjukhusen erfordrades för sinnessjukvårdens behöriga skötsel. Mot den föreslagna lönegradsplaceringen av de nya befattningarna hade statskontoret emellertid i och för sig icke något att erinra. Ämbetsverket ville icke motsätta sig ett överförande å extra ordinarie stat av de extra läkarna eller de föreslagna omregleringarna av vissa andra tjänster.

Allmänna lönenämnden, som avgivit utlåtande den 23 oktober 1946, har funnit medicinalstyrelsens föreliggande framställning icke föranleda någon erinran från lönenämndens sida.

Härjämte får jag anmäla en av *statens sjukhuspersonals förbund* ingiven skrivelse, vari förbundet bland annat påtalar medicinalstyrelsens ställningstagande till frågan om relationen mellan ordinarie och extra ordinarie ekonomibiträden. Förbundet anför härutinnan.

Vid 1945 års riksdag uppfördes, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och i överensstämmelse med vad de för översyn av tjänsteförteckningen för sinnessjukhusen utsedda sakkunniga förordat, på ordinarie stat vissa av de vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka anställda manliga ekonomisterna. Förslaget härutinnan omfattade dock endast en tredjedel av hela antalet berörda befattningshavare. Såväl genom motioner som genom andra uttalanden i samband med denna frågas behandling i riksdagen underströks, att denna befattningshavargrupp härigenom kom i en missgynnad ställning gentemot andra grupper av befattningshavare, därigenom att de fingo gå osedvanligt lång tid — omkring 17 år — som extra ordinarie, innan de ernådde ordinarie anställning. Inga bärande skäl ha av de sakkunniga angivits för denna åtgärd, utan förslaget synes vara föranlett av den allmänna återhållsamhet, som under världskriget var anbefalld angående inrättandet av nya ordinarie tjänster inom statsförvaltningen. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har medicinalstyrelsen icke ansett sig böra nu framlägga förslag i ämnet under hänvisning till att riksdagen hemställt om utredning rörande frågan om ändring av de nuvarande anställningsformerna för ordinarie tjänstemän och att spörsmålet om relationen mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare av 1945 års lönekommitté ansetts äga nära samband med resultatet av nämnda utredning. Till detta vill förbundet anföra, att då hithörande uttalanden beträffande andra verk eller grupper, såvitt är bekant, icke synas tolkas såsom något förbud att utöka antalet ordinarie tjänster, så förutsätter förbundet, att de icke heller när det gäller nu berörda befattningshavargrupper skall anses innefatta ett förbud mot utökning av antalet ordinarie tjänster. Förbundet yrkar därför bifall till sitt förslag angående utökningar av antalet ordinarie ekonomibiträdes-tjänster.

Vidare har *personalförbundets lokalavdelning i Kristinehamn* ingivit en skrift, vari påyrkas, att den vakanta överskötartjänsten vid Mariebergs sjukhus i enlighet med direktionens hemställan måtte förändras till en uppsynings-

mannatjänst. I utlåtande den 3 december 1946 över denna framställning har medicinalstyrelsen vidhållit sin uppfattning, att överskötartjänsten borde utbytas mot en föreståndarinnebefattning.

Vid behandlingen i förra årets statsverksproposition av frågan om inrättande av särskilda överläkartjänster för handhavande av hjälpverksamheten och familjevården i anslutning till statens sinnessjukhus framhöll chefen för socialdepartementet som sin uppfattning, att ifrågavarande verksamhet utgjorde ett betydelsefullt komplement till den slutna sinnessjukvården, icke minst med hänsyn till att den underlättade systemet med försöksutskrivning. Å andra sidan ansåg departementschefen, att vissa omständigheter, bland annat den väntade utbyggnaden av psykiatriska avdelningar vid centrallasaretten samt av den psykiska ungdoms- och barnavården, talade för att statsmakterna tills vidare icke i princip bunda sig för generellt inrättande av dylika tjänster vid sinnessjukhusen. Hinder syntes honom därvid icke föreligga att inrätta överläkartjänster för nu berörda ändamål vid tre av de större sinnessjukhusen, vilket ock blev riksdagens beslut. Jag delar den uppfattning, varåt chefen för socialdepartementet sålunda givit uttryck. På grund av de särskilda förhållanden, som känneteckna upptagningsområdena för de båda nordligaste sinnessjukhusen — Furunäsets och Umedalens sjukhus — ävensom den relativt omfattande familjevård, som där bedrivs, anser jag mig likväl oförhindrad att tillstyrka inrättande av särskilda överläkartjänster i lönegrad A 27 för den öppna vården vid dessa sjukhus. Däremot synes mig icke lika starka skäl kunna åberopas för inrättande av en dylik tjänst vid Frösö sjukhus utan torde därmed böra anstå tills vidare. Det synes dock rimligt att för hjälpverksamheten därstädes utgår särskilt arvode å 600 kronor per år liksom vid flertalet övriga sjukhus.

På grund av den pågående utbyggnaden och den omfattande överbeläggningen vid Furunäsets sjukhus anser jag det vidare motiverat att räkna med en uppdelning av detta sjukhus på två överläkaravdelningar från och med nästa budgetår. I likhet med medicinalstyrelsen förordar jag därför, att nuvarande överläkartjänst därstädes med placering i lönegrad A 28 utbytes mot en överläkartjänst i lönegrad A 29 samt att en överläkartjänst i lönegrad A 27 och en andre läkartjänst i lönegrad Eo 26 nyinrättas vid sjukhuset. Härvid förutsätter jag, att de nya överläkartjänster, som här avses, icke tagas i anspråk förrän de av styrelsen omförmälda nya platserna kunna beläggas.

Jag förordar jämväl, att en ny andre läkartjänst i lönegrad Eo 26 avses för S:ta Maria sjukhus ävensom att tre dylika tjänster nyinrättas för att möjliggöra ökad användning av de moderna medicinska behandlingsmetoderna inom sinnessjukvården. Samtidigt böra de nio extra läkartjänster, som sedan åren 1938—1939 varit anställda för bedrivande av försöksverksamhet på detta område, överföras till extra ordinarie stat. Jag vill i detta hänseende erinra om att statens sjukhusutredning i sitt utlåtande över medicinalstyrelsens tioårsplan för sinnessjukvårdens utbyggande starkt understrukit behovet av ökade arbetskrafter för att åvägabringa en effektivare medicinsk

Fördraganden.

behandling och därmed en snabbare omsättning vid de statliga sinnessjukhusen.

I detta sammanhang torde för riksdagen böra anmälas, att Kungl. Maj:t — i analogi med vad som gäller rörande anställande av extra läkare vid fångvårdens rättspsykiatriska undersökningsstationer (jfr prop. nr 240/1945) — genom beslut den 30 december 1946 bemyndigat medicinalstyrelsen att vid rättspsykiatriska avdelningen å psykiatriska sjukhuset i Stockholm intill utgången av innevarande budgetår ha anställd en extra förste läkare mot ett arvode av 1 200 kronor för månad, vilket belopp i det närmaste motsvarar de kontanta löneförmåner, som utgå i 27 löneklassen civila icke-ordinarie reglementet. I den mån behov därav föreligger, torde motsvarande anordning få tillämpas även under kommande budgetår.

Mot vad medicinalstyrelsen föreslagit i fråga om kontorspersonalen synes mig intet vara att erinra. Jag tillstyrker sålunda, att en kontoristbefattning (A 9) inrättas och att en kontorsbiträdestjänst utbytes mot en kansli-biträdestjänst (A 7) ävensom att 30 000 kronor avses för beredande av ökad extra hjälp å vissa överläkarexpeditioner samt å sjukhuskontoren. Härvid har jag särskilt beaktat det behov av personalförstärkning å kontoren, som källskatteuppbörden beräknas medföra.

Beträffande sjukvårdspersonalen har direktionen för Mariebergs sjukhus anmält behov av ökad uppsyningspersonal och för ändamålet föreslagit, att en vakant överskötartjänst (A 8) utbytes mot en uppsyningsmannatjänst (A 10). Medicinalstyrelsen har, efter hörande av psykiatriska föreningens styrelse, för sin del föreslagit, att överskötartjänsten utbytes mot en föreståndarinnjetjänst (A 7), varigenom den somatiska sjukvården samtidigt skulle kunna bättre tillgodoses. Häremot har vederbörande lokalavdelning av statens sjukhuspersonals förbund erinrat, bland annat, att arbetet å vederbörande uppsyningsmannaxpedition ernått sådan omfattning, att det jämte övervakningen av patienternas utarbete krävde tre personers fulla arbetskraft och att därför endast föga tid kunde ägnas åt den somatiska vården, även om en föreståndarinnjetjänst inrättades. I detta läge förefaller det mig lämpligast, att med frågans avgörande anstår och att försök under tiden verkställas i syfte att klarlägga, i vad mån vissa hithörande expeditionsgöromål kunna anförtros åt kontorsutbildad personal — en åtgärd, som tidigare ifrågasatts från flera håll och för närvarande läter vara föremål för övervägande inom statens sjukhusutredning. Beträffande den närmare utformningen av denna försöksverksamhet torde samråd böra ske med sistnämnda utredning.

Däremot tillstyrker jag, att en extra ordinarie föreståndarinnjetjänst inrättas vid Västra Marks sjukhus för att biträda vid handhavandet av patienter, som försöksutskrivits från sjukhuset. En motsvarande anordning finnes sedan ett flertal år vid Källshagens sjukhus, där liknande klientel vårdas.

Den föreslagna förändringen av 1 överskötare och 3 skötarebefattningar vid S:ta Anna sjukhus till motsvarande kvinnliga befattningar torde böra godtagas. Likaledes tillstyrker jag medicinalstyrelsens förslag i övrigt beträffande sjukvårdspersonalen, avseende en utökning av densamma med tillhoppa 1 överskötare, 2 översköterskor, 52 skötare, 39 sköterskor och 4 laboratoriebiträden. Drygt en tredjedel av denna personal är avsedd att bemanna

de nytillkommande avdelningarna vid Furunäsets sjukhus, medan återstoden i huvudsak har påkallats för att möjliggöra en effektivare sjukvård och bättre övervakning av patienterna. Jag vill härutinnan endast tillägga, att av statens sjukhusutredning hittills företagna undersökningar bestyrka, att en förstärkning av sjukvårdspersonalen icke torde kunna undvikas, därest önskvärd effektivisering av den vid sinnessjukhusen bedrivna sjukvården skall kunna uppnås. I detta sammanhang må även erinras om att Kungl. Maj:t — med anledning av en av medicinalstyrelsen gjord framställning — den 27 september 1946 medgivit, att sjukvårdspersonalen vid Ulleråkers sjukhus från och med 1 oktober 1946, då visst antal sjukvårdselever beräknades bliva överflyttat till den nya psykiatriska kliniken i Uppsala, finge utökas med 10 extra ordinarie sköterskor eller kvinnliga sjukvårdselever. Vid medicinalstyrelsens uppskattning av personalbehovet för nästa budgetår har hänsyn icke tagits till dessa befattningar.

Jag anser vidare fog föreligga för en av hjälperksamhetsföreståndarinorna vid statens sinnessjukhus i annat sammanhang gjord, av medicinalstyrelsen och allmänna lönenämnden biträdd framställning om att bliva överförda till ordinarie stat. I enlighet härmed bör antalet ordinarie föreståndarinnor utökas med 24 och motsvarande minskning ske av den extra ordinarie sjukvårdspersonalen. Den av mig förordade nya föreståndarinnebefattningen vid Västra Marks sjukhus torde böra uppföras å extra ordinarie stat, till dess närmare erfarenhet vunnits om den med tjänsten förenade arbetsbördan.

Vad härefter angår ekonomipersonalen anser jag mig på av medicinalstyrelsen anförda skäl böra tillstyrka, att maskinistbefattningen i lönegrad A 11 vid S:ta Annas sjukhus utbytes mot en maskinmästarbefattning i lönegrad A 13 samt att en ekonomibiträdesbefattning i lönegrad A 5 vid Vipeholms sjukhus förändras till en befattning som förrådsförman i lönegrad A 7. Samtidigt bör befattningen som post- och stadsbud på övergångsstat indragas. Jag förordar jämväl inrättande av en hantverksföreståndarbefattning i 10 lönegraden för konfektionsverkstaden vid Sidsjöns sjukhus. Med hänsyn till det svävande läge, vari frågan om psykopatvårdens anordnande befinner sig, torde befattningen dock tills vidare böra uppföras såsom extra ordinarie.

Medicinalstyrelsens förslag att inrätta en hantverksföreståndarbefattning i lönegrad A 8 vid Gådeå sjukhus samt två befattningar som hantverkare och en som väverska vid S:ta Maria sjukhus föranleda icke någon erinran från min sida.

I anledning av vad statens sjukhuspersonals förbund anfört finner jag slutligen rimligt, att ett ökat antal ekonomibiträden i lönegrad Eo 5 beredes ordinarie anställning. Hänsyn torde emellertid därvid böra tagas till den omständigheten, att åtskilliga andra ordinarie befattningar regelmässigt rekryteras från de extra ordinarie ekonomibiträdena, främst yttre nattvakter, vaktmästare, förrådsförmän, föreståndare i djurstall och befallningsmän. På grund härav synes det mig vara tillfyllest, om ytterligare 30 ekonomibiträdesbefattningar överförs till ordinarie stat.

Ett bifall till vad jag sålunda förordat skulle sammanfattningsvis medföra följande förändringar i förhållande till den för innevarande budgetår godkända personalstaten.

Antalet ordinarie befattningar skulle utökas med 1 överläkare (A 29), 3 överläkare (A 27), 1 kontorist (A 9), 1 kanslibitråde (A 7), 24 föreståndarinnor (A 7), 2 översköterskor (A 6), 36 skötare (A 6), 29 sköterskor (A 3), 1 maskinmästare (A 13), 1 hantverksföreståndare (A 8), 1 förrådsförmän (A 7), 2 hantverkare (A 6), 29 ekonomibiträden (A 5) och 1 väverska (A 3). Samtidigt skulle av nuvarande ordinarie befattningar indragas 1 överläkare (A 28), 1 kontorsbiträde (A 4), 1 maskinist (A 11) samt på övergångsstat 1 post- och stadsbud (A 6). Från övergångsstaten torde därjämte enligt förslag av medicinalstyrelsen böra avföras 1 trädgårdsmästartjänst (A 10), som icke längre erfordras.

Vidare skulle följande extra-ordinarie befattningar tillkomma, nämligen 14 andre läkare (Eo 26), 1 föreståndarinna (Eo 7), 1 översköterska (Eo 6), 4 laboratoriebiträden (Eo 6), 13 skötare (Eo 6), 23 sköterskor (Eo 3) och 1 hantverksföreståndare (Eo 10). Å andra sidan skulle utgå 24 föreståndarinnor och 30 ekonomibiträden ävensom 9 extra läkare.

I anslutning härtill får jag — i enlighet med en av statens sjukhuspersonals förbund gjord och av medicinalstyrelsen biträdd hemställan — föreslå, att de manliga ekonomibiträdena vid statens anstalt för fallandesjuka inordnas i den för statens sinnessjukhus gällande enhetliga befördringsgången på samma sätt som för närvarande är medgivet beträffande skötare, sköterskor och eldare vid nämnda anstalt. På grund härav torde riksdagens tillstånd böra inhämtas därtill, att antalet ordinarie befattningshavare såsom ekonomibiträden (A 5) vid sinnessjukhusen må överstiga det i personalförteckningen angivna antalet för denna befattningshavargrupp under förutsättning, att motsvarande antal ordinarie befattningar hålles obesatt vid statens anstalt för fallandesjuka. I den mån detta medgivande tages i anspråk förutsättes, att motsvarande minskning sker av antalet extra ordinarie ekonomibiträden vid sinnessjukhusen.

Den av chefen för finansdepartementet förordade enhetliga befördringsgången för biträdespersonal med kontorsgöromål torde böra föranleda en ökning av antalet ordinarie kontorsbiträden med 3 och en minskning av antalet extra ordinarie kontorsbiträden med 1.

Tillika må erinras om att under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor till behandling upptagits 1944 års lönekommittés betänkande angående löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet därvid anfört och jag själv i det föregående förordat beträffande utökning av sjukvårdspersonalen torde följande befattningar böra erhålla ändrad lönegradsplacering enligt nu gällande löneplan sålunda, att 34 första föreståndarinnor uppflyttas till lönegrad A 14, 18 uppsyningsmän och 67 föreståndarinnor till lönegrad A 11, 157 överskötare och 378 översköterskor till lönegrad A 9, 1 263 skötare till lönegrad A 7 och 1 360 sköterskor till lönegrad A 4. Därjämte böra 166 skötar- och 332 sköterskebefattningar utbytas mot lika många befattningar som förste skötare i lönegrad A 8 och första sköterskor i lönegrad A 7. I den mån extra ordinarie sjukvårdspersonal finnes anställd, förutsättes denna erhålla motsvarande lönegradsplacering. Dessutom torde en uppflyttning böra ske av den nu å Ek-planen upptagna biträdespersonalen i huvud-

saklig överensstämmelse med de riktlinjer, som chefen för finansdepartementet godtagit.

Från nu angivna utgångspunkter och under beaktande av principerna för den allmänna lönereglering, som godkänts av 1946 års riksdag, torde de olika anslagsposterna kunna beräknas sålunda.

Under posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, som för innevarande budgetår är upptagen med 15 600 000 kronor, kunna av mig förordade förändringar beräknas föranleda en merkostnad av omkring 375 000 kronor. Kostnaderna för regleringen av lönerna för sjukvårdspersonalen samt av befordringsgången för viss kontorspersonal kunna uppskattas till cirka 625 000 kronor. Slutligen medför den allmänna löneregleringen en uppräknig av posten med omkring 9 400 000 kronor. Posten skulle alltså komma att uppgå till (15 600 000 + 375 000 + 625 000 + 9 400 000) 26 000 000.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas med oförändrat belopp eller 104 500 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som för löpande budgetår är uppförd med 9 125 400 kronor, bör i första hand uppräknas med hänsyn till av mig förordad personalökning m. m. med tillhopa omkring 200 000 kronor, varifrån bör avräknas cirka 160 000 kronor, motsvarande lön till 24 föreståndarinnor och 30 ekonomibiträden, som överförs till ordinarie stat. Kostnaden för regleringen av lönerna för den extra ordinarie sjukvårdspersonalen samt biträdespersonalen å den nuvarande Ek-planen torde kunna uppskattas till omkring (265 000 + 200 000) 465 000 kronor. På grund av den allmänna löneregleringen bör posten vidare höjas med omkring 6 700 000 kronor. Posten skulle alltså komma att upptagas med (9 125 400 + 200 000 — 160 000 + 465 000 + 6 700 000) 16 330 400 kronor eller i avrundat tal 16 300 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde lämpligen böra upptagas med ett belopp av 2 395 500 kronor.

Anslagets slutsumma skulle alltså bli (26 000 000 + 104 500 + 16 300 000 + 2 395 500) 44 800 000 kronor.

Slutligen vill jag erinra om att till innehavaren av en befallningsmannatjänst i lönegrad Eo 10 (Grangärde sekundärsjukhus) må under viss förutsättning utgå personligt lönetillägg med 1 260 kronor för år. I samband med den allmänna löneregleringen torde få provas, i vad mån detta tillägg bör underkastas jämkning.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens sinnessjukhus, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	26 000 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	104 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	16 300 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	2 395 500
Summa förslagsanslag		kronor 44 800 000;

dels ock till Statens sinnessjukhus: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 44 800 000

[129.] 21. Statens sinnessjukhus: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	16 328 000	17 556 105
1945/46	16 890 000	17 957 649
1946/47	17 425 000	—
1947/48 (förslag)	18 700 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens sinnessjukhus, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, förslagsvis	kronor	125 000
2. Reseersättningar, förslagsvis	»	80 000
3. Expenser, förslagsvis	»	4 550 000
4. Övriga utgifter, förslagsvis	»	12 670 000
Summa		kronor 17 425 000

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 286.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen omnämner inledningsvis, att medeltalet vårdade per dag vid de statliga sinnessjukhusen under budgetåret 1945/46 utgjort 22 399. Motsvarande antal kunde, med hänsyn till den utökning av vårdplatsantalet, som öppnandet av en ny paviljong vid Furunäsets sjukhus medförde, för budgetåret 1947/48 uppskattas till 22 631.

Styrelsen har härefter ingått på en beräkning av de särskilda posterna.

Posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare har med hänsyn till belastningen å posten under budgetåren 1944/45 och 1945/46, 139 159 respektive 163 462 kronor, föreslagits uppräknad med 15 000 kronor till 140 000 kronor.

Utgifterna under posten till reseersättningar ha under budgetåret 1945/46 uppgått till 82 512 kronor. Styrelsen framhåller, att de åtta rättspsykiatriska undersökningsavdelningarna, vilkas verksamhet beräknades med-

föra ökad belastning å nämnda post, varit i funktion endast under senare hälften av budgetåret 1945/46, varför utgifterna under posten syntes komma att öka. Styrelsen hade vidare i annat sammanhang föreslagit inrättandet av tre överläkarbefattningar för hjälpverksamheten vid Furunäsets, Umedalens och Frösö sjukhus. Ett bifall till detta förslag komme att medföra ökad belastning å förevarande post. Styrelsen föreslår med hänsyn härtill, att posten för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kronor till 90 000 kronor.

Vad angår posten till expenser anför styrelsen i huvudsak följande:

Belastningen å delposten till *bränsle, lyse och vatten* hade under budgetåren 1944/45 och 1945/46 utgjort i runda tal 4 636 000 respektive 4 522 000 kronor. Under förutsättning, att belastningens nedgående tendens fortsatte, syntes posten, som för löpande budgetår vore upptagen till 4 400 000 kronor, måhända kunna minskas med förslagsvis 100 000 kronor. En förutsättning härför vore dock, att fossilt bränsle kunde erhållas i större utsträckning än nu vore fallet. Då styrelsen icke kunde överblicka, om så kunde ske, föresloge styrelsen, att delposten upptoges med oförändrat belopp, 4 400 000 kronor.

Belastningen å delposten till *övriga expenser* hade under budgetåret 1945/46 uppgått till 217 253 kronor. Härav hade 50 000 kronor utgjort kostnader för installation av automattelefonväxel vid Ulleråkers sjukhus. De löpande utgifterna under delposten hade alltså uppgått till 167 253 kronor eller omkring 19 800 kronor mer än under budgetåret 1944/45. Denna ökning, varav cirka 7 200 kronor hänförde sig till skrivmaterialier m. m. och cirka 12 600 kronor till telefon- och annonskostnader, syntes till största delen ha orsakats av att under budgetåret tillkommit åtta rättspsykiatriska undersökningsavdelningar. Med hänsyn dels till dessas behov av medel för skrivmaterialier och telefonabonnemang dels ock till den ökning av telefonkostnaderna, som komme att uppstå i och med ibruktagandet av ytterligare en automattelefonväxel, syntes delposten till övriga expenser för budgetåret 1947/48 böra upptagas till 175 000 kronor, innebärande en höjning av delposten med 25 000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed beräknat posten till expenser till (4 400 000 + 175 000) 4 575 000 kronor.

I fråga om posten till övriga utgifter har styrelsen anført i huvudsak följande:

Utgifterna å delposten till *inventarier* hade under budgetåret 1945/46 utgjort cirka 351 400 kronor. Häri inginge kostnaderna för inköp av brandmateriel för sinnessjukhusen, för vilket ändamål anvisats 50 000 kronor. På grund av återgång till bensindrift för automobiler hade sjukhusens avregistrerade bilar kunnat tagas i bruk i ökad omfattning. Under det gångna budgetåret hade flera äldre bilar utbytts mot nya samt inköp verkstälts av bilar främst från armén, vilket medfört ökad belastning å delposten under budgetåret 1945/46. Starkt behov föreläge fortfarande av komplettering och renovering av möbler å sjuksalar och personalrum, komplettering av utrustning i kök och verkstäder m. m. Särskilt kunde i detta sammanhang nämnas att under budgetåret 1945/46 från tvenne sjukhus inkommit ansökningar om anslag å tillhoppa 27 000 kronor för utbyte av gamla s. k. bandjärnsängar mot sjuksängar av standardmodell för sinnessjukhus, vilka framställningar styrelsen på grund av brist på medel icke tidigare kunnat bifalla. Höjandet av standarden å inventarier vid sjukhusen ökade trevnaden för patienterna. Att kunna tillmötesgå berättigade önskemål i sådan riktning ansåge styrelsen behjärtansvärt. — Statens institut för folkhälsan hade på styrelsens initiativ verkställt en översyn av utspisnings-

staterna vid statens sinnessjukhus. Institutet hade under hand meddelat, att det under september 1946 komme att avgiva slutligt förslag i ärendet och därvid komme att föreslå anskaffande av vissa köksinventarier. Då styrelsen för det dåvarande icke kunde överblicka storleken av härför erforderliga medel, komme styrelsen, därest ökade anslag härför skulle visa sig behövligen, att därom göra särskild framställning. Styrelsen föresloge, att delposten för budgetåret 1947/48 preliminärt upptoges till 330 000 kronor, innebärande en höjning med 30 000 kronor.

Utgifterna å delposten till *tvätt och renhållning* hade under budgetåret 1945/46 uppgått till över 444 000 kronor. För innevarande budgetår hade för ändamålet anvisats 390 000 kronor. Styrelsen föresloge, att delposten med hänsyn till belastningen under föregående budgetår uppräknades med 10 000 kronor till 400 000 kronor.

En ökning av medelsbehovet å delposten till *utspisning* syntes vara att emotse för budgetåret 1947/48. Förenämnda av statens institut för folkhälsan vidtagna översyn av de för statens sinnessjukhus gällande utspisningsstaterna förmodades komma att aktualisera en förbättring av kostförhållandena vid sinnessjukhusen. I avvaktan på institutets sammanfattande omdöme beträffande översynen ville styrelsen föreslå, att delposten uppräknades med 700 000 kronor till 10 000 000 kronor.

Delposten till *linne, gång- och sängkläder* föresloges upptagen till oförändrat belopp, 1 000 000 kronor.

För löpande budgetår hade till *läkemedel m. m.* anvisats 570 000 kronor. Från denna delpost bestredes jämväl kostnaderna för patienternas tandvård. Belastningen å delposten hade under budgetåret 1945/46 uppgått till cirka 601 000 kronor. De verkliga nettoutgifterna för patienternas tandvård hade under nämnda budgetår uppgått till cirka 46 000 kronor. Att kostnaderna kunnat reduceras till detta belopp berodde på att från många sjukhus hemställan om bidrag till tandvårdskostnaders täckande gjorts till kommunala myndigheter, som i stor utsträckning visat sig tillmötesgående. Patienternas tandvård vore vid sjukhus ordnad på olika sätt. Vid ett mindre antal sjukhus funnes anordnad en klinik, där tandläkare arbetade mot ersättning per timme, vid andra sjukhus finge de patienter, som så kunde, besöka anordnad folktandvård eller privata tandläkare. De medel, som medicinalstyrelsen härför kunnat anvisa, vore emellertid alltför obetydliga för att vården skulle bliva tillfredsställande. Styrelsen ansåge det ofrånkomligt, att ökade medel för ändamålet ställdes till sjukhusens förfogande, så att tandvårdskliniker kunde drivas vid flera sjukhus. Med hänsyn härtill hemställde styrelsen, att delposten måtte ökas med 50 000 kronor till 620 000 kronor.

Delposten till *familjevård* syntes böra uppföras med oförändrat belopp, 485 000 kronor.

Å delposten till *automobiler och transporter* hade belastningen under budgetåret 1945/46 uppgått till cirka 207 800 kronor, varför posten syntes böra uppräknas med 50 000 kronor till 200 000 kronor.

Vid äskande av medel under delposten till *patienternas sysselsättning och förströelse* för innevarande budgetår hade medicinalstyrelsen anfört, att vid sinnessjukhusen varje dag utfördes cirka 10 000 dagsverken, för vilka ersättning utginge i form av flitpenningar, vanligen efter 10 öre per dag och undantagsvis högst 40 öre. Styrelsen hade framhållit, att det vore av stor betydelse ur såväl medicinsk som ekonomisk synpunkt, att driften inom de arbetsgrenar vid sjukhusen, där patienter sysselsattes i terapeutiskt syfte, hölles på ett så högt plan som möjligt. Styrelsen hade önskat något öka flitpenningarna för att stimulera patienterna till ett kvalitativt och kvantitativt bättre arbete och hade ansett en ökning av flitpenningarna med lägst 10 öre per dag nödvändig.

Styrelsens hemställan om en höjning av beloppet till flitpenningar hade emellertid icke beviljats i önskad utsträckning. På grund av det behjärtansvärda ändamålet ansåge sig styrelsen nu böra förnya sin framställning i ämnet. De nu utgående flitpenningarna vore så obetydliga, att de icke i tillräcklig grad stimulerade arbetslusten. Genom erhållande av flitpenningar bereddes patienterna möjlighet att skaffa sig extra förplägnad, tobak eller någon personlig tillhörighet, som de önskade sig och kunde medgivas förvärva. En ökning av flitpenningarna och därmed möjligheten för patienterna att tillfredsställa sina önskemål ansåge styrelsen vara en nödig stimulans till bättre arbete. Styrelsen hade i sin anslagsframställning för löpande budgetår beräknat den för en höjning av flitpenningarna med 10 öre per dag erforderliga ökningen av delposten till 300 000 kronor. Styrelsen ville nu föreslå, att delposten måtte utöver för innevarande budgetår erhållen ökning, uppräknas med 255 000 kronor till 630 000 kronor.

Enligt 86 § sinnessjukstadgan finge till mindre bemedlad, som utskrivits på försök och ansåges kunna tillfriskna eller väsentligt förbättras, utdelas understöd i penningar eller klädespersedlar till belopp eller värde, som inalles ej finge överstiga halv avgift för salspatient under sextio dagar. Vidare finge till mindre bemedlad, som utskrivits, sedan han blivit till hälsan återställd, eller, ehuru icke återställd, så förbättrad, att han ej längre vore i behov av vård å sinnessjukhus, men ännu ej så återvunnit arbetsförmågan, att han kunde försörja sig, utdelas understöd till belopp eller värde ej överstigande halv avgift för salspatient under trettio dagar, dock att, där den utskrivne tidigare erhållit understöd enligt förstnämnda föreskrift, sammanlagda beloppet eller värdet av understödet ej finge överstiga vad där medgivits. Dylika understöd utbetalades från delposten till *diverse utgifter*. I sinnessjukhusens utgiftsstatser för budgetåret 1946/47 hade anvisats tillhoppa 10 850 kronor för ändamålet. Blott ett fåtal av utskrivna mindre bemedlade patienter kunde tilldelas dylika understöd. Som antalet vårddagar för med halv avgift vårdade patienter utgjorde cirka 90 % av hela antalet vårddagar vid sinnessjukhusen och antalet utskrivna, tillfrisknade och förbättrade patienter uppginge till cirka 4 000 per år, framginge, att långt flera vore i behov av hjälp i form av understöd, då de lämnade sjukhuset, än som anslagna medel medgäve. Den relativt obetydliga ekonomiska hjälp, som understöd enligt 86 § sinnessjukstadgan innebure, gäve dock dessa patienter under en särskilt kritisk period ett visst stöd och en uppmuntran, vars psykologiska värde icke finge underskattas. För att bereda ett större antal av dessa patienter möjlighet att erhålla dylik hjälp, erfordrades att under förevarande delpost medel ställdes till styrelsens förfogande för att styrelsen skulle kunna tilldela sjukhusen större belopp än hittills för ändamålet. Styrelsen ville därför föreslå, att delposten för budgetåret 1947/48 ökades med 50 000 kronor till 150 000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att posten till övriga utgifter måtte upptagas till 13 815 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar belöpa sig till (140 000 + 90 000 + 4 575 000 + 13 815 000) 18 620 000 kronor.

I promemoria den 13 november 1946 har medicinalstyrelsen härefter framlagt vissa ytterligare förslag beträffande medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag.

Styrelsen meddelar däri, att styrelsen i skrivelse den 7 februari 1945 till statens institut för folkhälsan hemställt, att institutet på ort och ställe ville kontrollera nu tillämpade koststater vid statens sinnessjukhus och statens

anstalt för fallandesjuka. Resultatet av denna undersökning hade framlagts i särskilda redogörelser över vad som iakttagits vid besökta sjukhus, varjämte sammanfattning verkställdes i skrivelse från institutet den 30 september 1946. I denna skrivelse uppgaves bland annat, att åtskilliga brister beträffande utspisningen iakttagits vid flertalet sjukhus, vilka brister i vissa fall hade varit av sådan beskaffenhet, att de omedelbart kunnat avhjälpas med ledning av anvisningar, som den inspekterande lämnat. I andra fall hade rättelse kunnat ske genom ingripande av medicinalstyrelsen. Återstående bristfälligheter kunde i huvudsak hänföras till två olika grupper, nämligen sådana, som sammanhänge med lokalförhållandena, utrustning och inredning samt sådana av organisatorisk natur.

Styrelsen framhåller härefter, att en beräkning av kostnaderna för de av statens institut för folkhälsan föreslagna förändringarna av kökslokalerna genom ombyggnader kunde verkställas först sedan program och ritningar till dylika ombyggnader kunnat färdigställas. Största delen av den föreslagna nyanskaffningen av utrustning till sjukhusens kök vore av den art, att den borde belasta anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus. Övrig utrustning samt inredning med lösa inventarier borde bestridas från delposten till inventarier under anslagsposten till övriga utgifter å sinnessjukhusens omkostnadsstat. Ehuru medicinalstyrelsen ansåge, att den av statens institut för folkhälsan föreslagna kompletteringen av utrustningen ej kunde ha någon större direkt inverkan på höjandet av kostens standard, syntes en dylik anskaffning dock vara påkallad för att möjliggöra en önskvärd rationalisering av centralkökens drift. Av från sjukhusdirektionerna inhämtade yttranden framginge, att de av institutet föreslagna inköpen syntes medföra en kostnad av cirka 95 000 kronor. Från ett av sinnessjukhusen hade emellertid föreslagits, att nyanskaffningen lämpligen kunde fördelas på två å tre år. Anslagsbehovet för inköp av nämnda inventarier skulle, om inköpen på detta sjukhus fördelades över tre år, för nästa budgetår uppgå till 70 000 kronor.

Styrelsen har i detta sammanhang vidare meddelat, att förslag föreläge beträffande tandvårdens ordnande vid S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg och Restads sjukhus vid Vänersborg. Utrustningskostnaderna för tandkliniker vid dessa två sjukhus uppginge enligt av styrelsens tandvårdsavdelning granskade och godkända planer till sammanlagt 18 000 kronor. Med hänsyn härtill hemställde styrelsen, att under delposten till inventarier för budgetåret 1947/48 måtte anvisas nämnda belopp.

Styrelsen har i enlighet härmed beräknat den under posten till övriga utgifter upptagna delposten till inventarier till (330 000 + 70 000 + 18 000) 418 000 kronor.

Styrelsen anför vidare, att styrelsen hoppats att som resultat av den av styrelsen hos statens institut för folkhälsan begärda utredningen få mottaga av institutet på grundval av de gjorda iakttagelserna utarbetade förslag till utspisningsstater för sinnessjukhusen upptagande standardmatsedlar uppgjorda med hänsyn till de fordringar, som borde ställas på väl tillagad, ur kalori- och vitaminsynpunkt tillfredsställande kost, samt upptagande förslag

till lämpliga utbytesrätter. Då något dylikt förslag ännu icke erhållits, vore styrelsen förhindrad att inkomma med en tillförlitlig beräkning av den kostnad för utspisning vid sinnessjukhusen, som det motsedda förslaget om förbättring av kosten skulle kommit att medföra. Styrelsen hade räknat med införandet av en för personal och patienter gemensam koststat, vars tillämpning skulle draga en kostnad av cirka 12 500 000 kronor. Då nya koststater av denna typ ännu icke förelåge utarbetade, ansågo sig styrelsen för närvarande ej kunna taga steget fullt ut utan hade endast räknat med ett från 97 öre till 1 krona 10 öre steget pris per dag för patientportion, varigenom en viss utjämning av skillnaden mellan de olika koststaterna skulle kunna genomföras redan under nästa budgetår. Som ett led i denna utjämning avsågo styrelsen, som från och med 1946 års ingång föreskrivit, att blandmjölk för patienterna skulle utbytas mot standardiserad mjölk, att bland annat i viss utsträckning utbyta margarin som bordssmör mot smör m. m.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att den under posten till övriga utgifter upptagna delposten till utspisning måtte upptagas till samma belopp, som preliminärt föreslagits i styrelsens förenämnda skrivelse den 31 augusti 1946, eller 10 000 000 kronor.

Vid bifall till de av styrelsen sålunda framlagda förslagen skulle anslagsposten till övriga utgifter behöva höjas med ytterligare 88 000 kronor till 13 903 000 kronor och omkostnadsanslaget i sin helhet upptagas till 18 708 000 kronor.

Posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra uppräknas med 15 000 kronor till 140 000 kronor.

Före-
draganden.

Ej heller mot styrelsens beräkning av posten till reseersättningar har jag något att erinra. Jag beräknar alltså posten till 90 000 kronor, vilket innebär en höjning med 10 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår.

Jämväl i fråga om posten till expenser kan jag biträda medicinalstyrelsens beräkningar. Jag uppskattar alltså utgifterna för bränsle, lyse och vatten till oförändrat belopp, 4 400 000 kronor, samt delposten till övriga expenser till 175 000 kronor, innebärande en höjning av delposten med 25 000 kronor. Posten till expenser torde sålunda böra upptagas till (4 400 000 + 175 000) 4 575 000 kronor.

Vad angår posten till övriga utgifter tillstyrker jag, att för löpande nyanskaffning och underhåll av inventarier beräknas ett med 30 000 till 330 000 kronor förhöjt belopp. Vidare torde för nyanskaffning av vissa köksinventarier i enlighet med det av statens institut för folkhälsan framlagda förslaget samt för utrustning av två tandkliniker tillfälligt böra anvisas ett belopp av tillhoppa i runt tal 85 000 kronor. Delposten till inventarier skulle i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas till (330 000 + 85 000) 415 000 kronor. Vad beträffar delposten till utspisning har jag intet att erinra mot de av medicinalstyrelsen föreslagna åtgärderna för förbättring av patienternas kost. Delposten

i fråga torde därför i enlighet med styrelsens förslag bära höjas med 700 000 kronor till 10 000 000 kronor. Jämväl styrelsens förslag om anvisande av ökade medel för tandvård åt patienterna samt för understöd åt utskrivna mindre bemedlade patienter anser jag mig bära biträda. Delposterna till läkemedel m. m. och till diverse utgifter uppskattar jag med anledning härav till 620 000 respektive 150 000 kronor, innebärande en höjning av vardera delposten med 50 000 kronor. Vad angår delposten till patienternas sysselsättning och förströelse har medicinalstyrelsen förnyat ett av styrelsen i dess anslagsframställning för löpande budgetår framfört förslag om höjning av flitpenningarna till sinnessjukhusens patienter. Med anledning härav får jag framhålla, att, enligt vad jag under hand inhämtat, flitpenningssystemet vid sinnessjukhusen för närvarande är föremål för omprövning inom statens sjukhusutredning. Då emellertid en sådan höjning av flitpenningarna, varom medicinalstyrelsen hemställt, knappast kan anses föregripa de resultat, vartill sjukhusutredningens överväganden kunna leda, samt det dessutom, bland annat med hänsyn till penningvärdets fall, synes mig skäligt, att det nuvarande flitpenningbeloppet höjes, vill jag tillstyrka medicinalstyrelsens förevarande förslag. Med hänsyn härtill torde delposten till patienternas sysselsättning och förströelse bära uppräknas med 250 000 till 625 000 kronor. Beträffande övriga delposter ansluter jag mig till medicinalstyrelsens beräkningar. I enlighet härmed skulle posten till övriga utgifter för nästa budgetår upptagas med sammanlagt 13 895 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle omkostnadsstaten för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	140 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	90 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	4 575 000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	13 895 000
<u>Summa kronor</u>		18 700 000

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 18 700 000

[130.] 22. **Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter, förslagsanslag.** I skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår till ersättning åt övervakare av vissa från statens sinnessjukhus försöksutskrivna patienter. Styrelsen har därvid åberopat en av *sinnessjuknämnden* hos styrelsen gjord framställning i ämnet, vari nämnden anfört i huvudsak följande:

Från många övervakare av från sinnessjukhus av sinnessjuknämnden försöksutskrivna, straffrifyklarade eller därmed i utskrivningsfrågor likställda patienter, har önskemål framförts angående ersättning för det med övervakningen sammanhängande arbetet och de därmed förenade kostnaderna.

Sinnessjuknämnden finner för sin del rimligt, att övervakare av från sinnessjukhus försöksutskrivna patienter erhålla samma förmåner som enligt kungörelserna nr 757 och 758/1944 tillkomma övervakare över villkorligt frivgiva och över dem, som utskrivits på prov från anstalt för verkställighet av tvångsuppfostran, ungdomsfängelse, förvaring eller internering m. m.

Under år 1945 blevo sammanlagt 1 058 patienter, vars utskrivningsfråga måste hänskjutas till nämnden, av densamma försöksutskrivna. För 838 av dessa bestämdes en försöksutskrivningstid på mer än en månad, under det att i 220 fall försöksutskrivningstiden understeg 30 dagar. Härutöver förekommo 136 fall, i vilka utskrivningsrätten delegerades på sjukvårdsläkaren. I 116 av dessa fall gavs delegationen i samband med begäran om försöksutskrivning, varför man kan räkna med att det största flertalet i sammanhang härmed blevo omedelbart försöksutskrivna, medan i 20 fall delegationen skedde under pågående försöksutskrivning. Under året erhöilo 601 tidigare försöksutskrivna patienter fortsatt försöksutskrivning, varför sammanlagda antalet av sinnessjuknämnden beviljade fortsatta försöksutskrivningar uppgick till 621.

I de fall, där försöksutskrivningen från början bestämts att understiga en månad, och i dem, där anhöriga fungera som övervakare, bör enligt nämndens mening något arvode för övervakningen icke utgå. Övervakning från anhöriga torde förekomma i ungefär 50 % av antalet fall.

Med utgångspunkt från arvodesättningen i förenämnda kungörelser, 8 kronor för den första månaden och 2 kronor för varje följande månad, skulle övervakningskostnaderna för 50 % av de under år 1945 försöksutskrivna patienterna bli cirka 9 096 kronor, och för de patienter, vilka beviljades fortsatt försöksutskrivning, cirka 7 464 kronor. I dessa summor äro inräknade det antal patienter (23 försöksutskrivna och 15 fortsatt försöksutskrivna), vilka begått mot annans personliga säkerhet riktad handling, vilken icke blivit beivrad, och som blivit försöksutskrivna från sinnessjukhusen i Stockholm, Göteborg eller Malmö, vilka städer genom särskilt avtal förbundit sig att svara för samtliga sinnessjukvårdskostnader.

Då den övervakning, som äger rum av de från sinnessjukhus försöksutskrivna ej är författningsmässigt reglerad, synes det knappast påkallat att utfärda generell instruktion för övervakarna allenast av den anledningen att deras uppdrag blir förenat med arvode. En sådan åtgärd skulle för övrigt ej tjäna något egentligt praktiskt ändamål, enär fallen äro så varierande, att anvisningarna för övervakarna måste anpassas efter arten av varje särskilt fall.

Med stöd av det anförda hemställer sinnessjuknämnden, att medicinalstyrelsen ville hos Kungl. Maj:t hemställa, att ett förslagsanslag å 16 000 kronor under nästkommande budgetår ställes till förfogande för beredande av ersättning i enlighet med nu angivna grunder åt övervakare av från statens — sålunda icke från förenämnda storstädens — sinnessjukhus försöksutskrivna personer.

Medicinalstyrelsen har för egen del anført, att styrelsen helt anslöte sig till det av sinnessjuknämnden framlagda förslaget. Styrelsen ville därutöver särskilt betona, att den senare tidens erfarenheter givit otvetydigt belägg för att övervakningen av de försöksutskrivna måste intensifieras, ett önskemål som svårligen läte sig realiseras, om icke övervakarna kunde beredas någon ersättning för sina ansvarsfulla och alltid grannliga uppdrag. Enligt nämndens beräkning uppginge kostnaderna för den föreslagna övervakningsanordningen till i runt tal 16 000 kronor. Bland de försöksutskrivna funnes

emellertid ett antal i Stockholm, Göteborg och Malmö hemmahörande, vilka icke vore straffriförklarade utan på grund av att de begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, som icke blivit beivrat, vore beroende av sinnessjuknämndens beslut för sin försöksutskrivning. Då nämnda städer genom särskilda avtal övertagit hela sin sinnessjukvård, syntes ersättning till dessa patienters övervakare icke böra utgå av statsmedel. Den beräknade kostnaden, 16 000 kronor, syntes därför icke behöva överskridas.

Under hänvisning till det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår måtte anvisas ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

Före-
draganden.

I likhet med sinnessjuknämnden och medicinalstyrelsen finner jag skäligen, att övervakare av sådana från sinnessjukhusen försöksutskrivna patienter, varom nu är fråga, erhålla viss ersättning av statsmedel för det med övervakningen sammanhängande arbetet och de därmed förenade kostnaderna. Jag vill därför tillstyrka det nu framlagda förslaget härom. Beträffande grunderna för ersättningen ansluter jag mig till vad i ärendet föreslagits. Ersättning torde alltså böra utgå med samma belopp, som tillkomma tillsynsmän för villkorligt frigivna m. fl., eller med 8 kronor för den första månaden och 2 kronor för varje följande månad av övervakningstiden. Ersättning bör dock icke utgå i sådana fall, där försöksutskrivningen från början bestämts att understiga en månad eller där anhöriga till den försöksutskrivne utsetts till övervakare. Då städerna Stockholm, Göteborg och Malmö genom särskilda avtal förbundit sig att mot ersättning i särskild ordning svara för sin sinnessjukvård, bör ersättning av statsmedel icke heller utgå till övervakare av från dessa städers sinnessjukhus försöksutskrivna patienter.

För betridande av kostnaderna för nu ifrågavarande ersättning torde böra anvisas ett förslagsanslag av 16 000 kronor, benämnt statens sinnessjukhus: övervakning av vissa försöksutskrivna patienter. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter för anslaget användning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 16 000

[131.] 23. **Utrustning av nya sinnessjukhus, reservationsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor. Av anslaget är ett belopp av 150 000 kronor avsett för anskaffande av röntgenutrustning till sinnessjukhusen.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av 150 000 kronor för fortsatt installation av röntgenutrustning vid statens sinnessjukhus.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juni 1946 uppdragit åt *medicinalstyrelsen* att inkomma med en plan rörande anskaffande för en kostnad

av högst 150 000 kronor av röntgenutrustning vid sinnessjukhusen, därvid styrelsen skulle ha att beakta, att utrustningen icke gjordes kostsammare än som påkallades av behovet, har styrelsen vidare i skrivelse den 8 november 1946 framlagt en plan till de statliga sinnessjukhusens förseende med röntgenutrustning.

Styrelsen meddelar däri, att styrelsen uppdragit åt medlemmen av sitt vetenskapliga råd, docenten W. Magnusson att uppgöra och till styrelsen inkomma med förslag till normalutrustning för röntgeninstallation vid statliga sinnessjukhus och därvid särskilt angiva, vilken del av utrustningen, som tillkomme, därest skullröntgen jämväl skulle kunna utföras. Docenten Magnusson hade den 2 november 1946 avlämnat den begärda utredningen. Hans förslag angåve två typer av röntgenutrustningar, en utan och en med instrumentarium för skullfotografering. Kostnaderna för de båda typerna uppginge enligt medeltalet av tre infordrade anbud till cirka 29 000 respektive 41 500 kronor, därest växelström finnes tillgänglig. I annat fall tillkomme cirka 7 000 kronor för båda typerna. Styrelsen anför vidare i huvudsak följande:

Enligt styrelsens förmenande bör möjlighet att utföra skullröntgen i princip vara tillgänglig för de sjukhus, där rättspsykiatrisk avdelning finnes inrättad. Dessa diagnostiska undersökningar behöva emellertid icke nödvändigtvis utföras vid sjukhusets egen röntgenavdelning utan torde utan avsevärda nackdelar kunna utföras vid ortens centralasarett. Rättspsykiatriska avdelningar finnas vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm, Ulleråkers sjukhus vid Uppsala, Ryhovs sjukhus i Jönköping, S:t Lars sjukhus i Lund, S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg, Mariebergs sjukhus i Kristinehamn, Sidsjöns sjukhus i Sundsvall och Umedalens sjukhus vid Umeå. Av dessa saknar endast Mariebergs sjukhus möjligheter att på orten få skullröntgen utförd. Med hänsyn härtill hemställde styrelsen i skrivelse den 1 november 1946 om anvisande av medel för detta sjukhus utrustande med röntgeninstrumentarium omfattande jämväl skullbord. Det begärda anslaget uppgick till 40 616 kronor. Huruvida den nybyggnad för psykiatriska sjukhuset, som nu planlägges, skall förses med skullröntgen eller icke med hänsyn till omfattningen av det undersökningsarbete, som vid den dit förlagda rättspsykiatriska avdelningen utföres, anser sig styrelsen icke nu böra upptaga till prövning. Styrelsen anser sig sålunda för närvarande endast böra räkna med anskaffandet av ett instrumentarium av den större typen.

Av nu befintliga 24 statliga sinnessjukhus ha endast S:t Sigfrids sjukhus i Växjö och Sidsjöns sjukhus moderna röntgeninstallationer. Dessutom har Birgittas sjukhus i Vadstena en mindre röntgenapparat, inköpt för donationsmedel. Då denna dock knappast torde motsvara det nutida behovet, synes frågan om nya apparater för detta sjukhus böra upptagas i samband med utrustningen av beslutat nybygge vid sjukhuset. Vid Sundby sjukhus vid Strängnäs finnes för närvarande en fullgod röntgenapparat, installerad vid det därstädes inrättade provisoriska sjukhuset för tuberkulösa flyktingar. Medicinalstyrelsen räknar med att detta instrumentarium för framtiden skall få kvarstanna å Sundby sjukhus. Vad angår det omedelbara behovet å övriga sjukhus får styrelsen anföras. Psykiatriska sjukhuset skall nedläggas, S:ta Annas, S:t Olofs och Gådeå sjukhus äro relativt små, varför styrelsen ansett, att dessa sjukhus icke oundgängligen kräva egna röntgenutrustningar. Det aktuella behovet skulle sålunda bliva (24—8) 16 nya röntgenutrustningar till en sammanlagd nettokostnad för apparaturen av $[40\ 616 + (15 \times 29\ 000)]$ cirka

475 000 kronor, vilket belopp dock med hänsyn till installationskostnader, transformatorer, kablar och oförutsedda utgifter måste höjas till 600 000 kronor. Skulle framdeles anskaffandet av ytterligare skallröntgenapparatur visa sig ofrånkomligt, kan detta ske genom komplettering.

Med anledning av styrelsens förenämnda skrivelse den 1 november 1946 har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 november 1946 bemyndigat styrelsen att av det för löpande budgetår anvisade anslaget använda ett belopp av högst 40 616 kronor till bestridande av kostnaderna för anskaffande av fullständig röntgenutrustning vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn.

Slutligen har medicinalstyrelsen i skrivelse den 29 oktober 1946 gjort framställning om medel för nästa budgetår för utrustning av nya vårdplatser vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn, vid Furunäsets sjukhus vid Piteå och vid S:t Lars sjukhus i Lund.

Styrelsen erinrar om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1944 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i enlighet med i propositionen nr 84/1944 förordat förslag låta verkställa om- och nybyggnadsarbeten m. m. vid Mariebergs sjukhus. Vidare hade Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 uppdragit åt samma styrelse att i enlighet med i propositionen nr 281/1944 förordade förslag låta verkställa dels ny- och ombyggnadsarbeten m. m. vid Furunäsets sjukhus, dels ock renovering av paviljong B inom östra sjukhusets mansavdelning vid S:t Lars sjukhus. Nämda byggnadsarbeten vore under utförande och förväntades under budgetåret 1947/48 ha fortskridit i sådan utsträckning, att det antal vårdplatser, som härvid erhöles, helt eller delvis kunde komma att beläggas under nämnda budgetår. Direktionerna för respektive sjukhus hade inkommit med förslag till utrustning för dessa vårdplatser. Från centrala sjukvårdsberedningen hade medicinalstyrelsen erhållit begärda yttranden beträffande förslagen i vad de avsåge Mariebergs och Furunäsets sjukhus. Kostnadsberäkningen av utrustningsförslaget för den renoverade B-paviljongen vid S:t Lars sjukhus hade verkställts av fångvårdsstyrelsens arbetsbyrå. Enligt de sålunda reviderade förslagen komme kostnaderna för utrustning av ifrågavarande avdelningar att uppgå till vid Mariebergs sjukhus 138 500 kronor, vid Furunäsets sjukhus 131 500 kronor och vid S:t Lars sjukhus, inberäknat arkitektarvode, 13 800 kronor eller tillhoppa 283 800 kronor. Centrala sjukvårdsberedningen hade emellertid i sitt yttrande framhållit, att därest omsättningsskatten vid tiden för upphandlingen slopats, de angivna beloppen syntes kunna reduceras med 6 700 kronor beträffande Mariebergs sjukhus och 5 750 kronor beträffande Furunäsets sjukhus. Av samma skäl syntes det för utrustning av B-paviljongen vid S:t Lars sjukhus beräknade beloppet kunna minskas med cirka 650 kronor. Vid sådant förhållande skulle kostnaderna för förenämnda utrustning kunna begränsas till (131 800 + 125 750 + 13 150) 270 700 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens förslag om anvisande för nästa budgetår av 150 000 kronor för fortsatt anskaffande av röntgenutrustning till de statliga sinnessjukhusen har jag intet att erinra. Beloppet i fråga torde, i likhet med den ännu ej ianspråktaga delen av de för löpande budgetår för motsvarande

ändamål anvisade medlen, få disponeras av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med den av medicinalstyrelsen nu framlagda planen. Därvid torde av ifrågavarande medel efter prövning av Kungl. Maj:t från fall till fall även få bestridas uppkommande kostnader av olika slag i samband med röntgeninstrumentariernas installation å de olika sjukhusen.

Jag tillstyrker vidare, att medel anvisas för utrustning av nytillkommande vårdplatser vid Mariebergs, Furunäsets och S:t Lars sjukhus. Sedan den allmänna femprocentiga omsättningsskatten numera avvecklats, torde kostnaderna härför kunna begränsas till respektive 131 800, 125 750 och 13 150 kronor.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår uppgå till (150 000 + 131 800 + 125 750 + 13 150) 420 700 kronor eller i avrundat belopp 420 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 420 000

[132.] 24. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala, förslagsanslag.** Å riksstaten för löpande budgetår har under rubriken driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund anvisats ett förslagsanslag av 355 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av den driftkostnadsersättning för å psykiatriska kliniken i Lund vårdade sjuka, som det enligt ett den 5 september och den 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal åligger staten att utbetala till landstinget. Ersättningen skall för varje underhållsdag utgå med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det kalenderår, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 %. Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skola avräknas de vårdavgifter, som skola gäldas för på kliniken vårdade sjuka.

Vidare har å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår (prop. nr 323/1946; riksd. skr. nr 482/1946) till driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Uppsala anvisats ett förslagsanslag av 235 000 kronor. Detta anslag är avsett för bestridande av den driftkostnadsersättning, som av staten skall erläggas för de å psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala vårdade sjuka. Ersättningen utgår för varje underhållsdag med ett belopp, motsvarande kostnaden per underhållsdag på akademiska sjukhuset enligt dess räkenskaper för det budgetår, ersättningen avser, beräknad på så sätt, att sjukhusets totala driftkostnader för budgetåret divideras med totala antalet underhållsdagar för samma tid, varvid Uppsala läns landstings centralsanatorium undantages. Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skola avräknas de vårdavgifter, som under budgetåret i fråga gäldats för de på kliniken vårdade sjuka.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår till driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund. Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för ändamålet från budgetåret 1944/45 till budgetåret 1945/46 stigit från 356 612 till 423 783 kronor. Denna stegring sammanhängande med den fortgående allmänna prisstegringen, som medfört en ökning av driftkostnaden vid Lunds lasarett. Då någon sänkning av denna kostnad icke syntes vara att förvänta under nästa budgetår, har styrelsen ansett anslaget för nämnda budgetår böra i viss mån anslutas till utgiftssiffran för föregående budgetår och alltså höjas med 45 000 kronor till 400 000 kronor.

Före-
draganden.

För nästa budgetår torde för de nu ifrågakvarande båda ändamålen böra anvisas ett gemensamt anslag, förslagsvis under rubriken driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala. Vad angår medelsbehovet för kliniken i Lund torde detta i enlighet med medicinalstyrelsens beräkningar kunna uppskattas till 400 000 kronor. I fråga om kliniken i Uppsala synes anslagsbehovet i anslutning till de beräkningar, som framlades i propositionen nr 323/1946, kunna uppskattas till i runt tal 600 000 kronor. I enlighet härmed skulle förevarande anslag behöva upptagas med (400 000 + 600 000) 1 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 000 000

[133.] 25. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	6 700 000	7 003 351
1945/46	6 750 000	7 413 013
1946/47	7 250 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	7 500 000	—

Genom avtal mellan Kungl. Maj:t samt städerna Stockholm, Göteborg och Malmö ha dessa städer förbundet sig att för all framtid omhänderha vården av sådana sinnessjuka, som ha hemortsrätt därstädes, varvid dock vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna sålunda skola ombesörja, utgår årligt bidrag av statsverket enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. En sammanfattning av dessa avtal återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser beträffande statsbidragen i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1947/48 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1947.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid anfört, bland annat, följande:

Belastningen på förevarande anslag har under åren i allmänhet blivit större än vad som på förhand beräknats. Orsaken till överbelastningen är numera huvudsakligen att finna i den fortgående stegringen av nettovårdskostnaden på statens sinnessjukhus.

För att det belopp, vartill anslaget må upptagas i riksstaten för budgetåret 1947/48, skall i möjligaste mån motsvara anslagsbelastningen, har förutsetts, att den folkräkning i nämnda städer, som kan ha uppkommit intill den 1 januari 1947, uppgår till cirka 41 000 personer, att antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus under år 1947 för patienter för riket i övrigt (efter avdrag av klinik-, kriminal-, rums- och fattigvårdspatienter samt sinnesslöa) kommer att uppgå till 6 500 000 samt att den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus, som år 1945 uppgick till 4 kronor 16 öre, kommer att oförändrad vara 4 kronor 16 öre.

Med utgångspunkt från nämnda förutsättningar har det sammanlagda statsbidraget till ifrågavarande städers sinnessjukvård för budgetåret 1947/48 beräknats till 7 685 855 kronor.

Med hänsyn till de delvis osäkra förutsättningar, varå förenämnda beräkningar vila, torde anslagets höjning kunna begränsas till 250 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till 7 500 000 kronor.

Då de av *medicinalstyrelsen* gjorda beräkningarna torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 7 500 000

[134.] 26. **Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	1 100 000	1 105 332
1945/46	1 250 000	1 117 603
1946/47	1 250 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 250 000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 297), ändrad genom kungörelser nr 374/1941 och 299/1943.]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhändera sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade. Bidrag utgår med 1 krona 25 öre för dag och patient, på villkor att för patient, tillhörande det sjukvårdsområde, för vilket vårdhemmet är avsett, vårdavgift

icke uttages med högre belopp än 75 öre för dag. Uppbär sådan patient folkpension, må dock, även om därigenom avgiften kommer att överstiga 75 öre för dag, såsom vårdavgift uttagas pensionsbeloppet efter avdrag av ett för pensionstagaren avsett belopp, motsvarande vid oavkortad tilläggs-pension 5 kronor för månad och i andra fall ett i förhållande till pensionens storlek utmätt mindre belopp. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 21 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen upplyser däri, att från landstingen inhämtade uppgifter gäve vid handen, att den 30 juni 1947 sammanlagt 2 851 vårdplatser komme att vara i drift sedan ett halvt år. Statsbidrag till driften av dessa vårdplatser kunde därför förväntas komma att under budgetåret 1947/48 begäras med $(2\ 851 \times 1,25 \times 366)$ 1 304 332 kronor. Under förra hälften av budgetåret beräknades därutöver 37 vårdplatser komma att vara i drift under 184 dagar. Statsbidrag till driften av dessa platser uppskattades till 8 510 kronor, varför tillsammans 1 312 842 kronor skulle erfordras för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande bidrag. Med hänsyn till att en viss osäkerhet alltid måste vidlåda beräkningar av detta slag funne emellertid styrelsen, att anslaget för ändamålet kunde begränsas till 1 300 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till belastningen å anslaget under de båda senaste budgetåren samt osäkerheten i beräkningarna synes dock anslaget kunna upptagas med oförändrat belopp eller 1 250 000 kronor.

Frågan om den ändring av bestämmelserna angående vårdavgiften för patient med folkpension, som kan finnas påkallad i anledning av ikraftträdandet den 1 januari 1948 av den nya lagen om folkpensionering, torde få upptagas i annat sammanhang.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av ..... kronor 1 250 000

[135.] 27. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	96 000	97 171
1946/47	97 800	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	150 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar (statsliggaren s. 288).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	46 200
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	38 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11 800
Summa förslagsanslag		kronor 97 800

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnat av *anstaltsstyrelsen* uppgjort förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri hemställt, att de fyra vårdarbefattningarna vid anstalten, av vilka två äro placerade i lönegraden A 8 och två i lönegraden Eo 8, måtte uppflyttas till lönegraden A 10, ävensom att den i lönegraden Eo 9 placerade tjänsten som ladugårdsförman måtte uppflyttas till lönegraden Eo 10, varvid samtliga dessa befattningar liksom även de nuvarande arbetsledartjänsterna, fyra i lönegraden A 10 och en i lönegraden Eo 10, borde erhålla benämningen arbetsledare, tillika vårdare. Till stöd för förslaget har anstaltsstyrelsen framhållit, att den år 1939 verkställda kategoriklyvningen mellan arbetsledare och vårdare varit olycklig och oändamålsenlig. Inga saksål kunde motivera den nuvarande uppenbara undervärderingen av vårdartjänsten, vilken ur uppfostringssynpunkt vore fullt ut lika betydelsefull som arbetsledartjänsten och dessutom mera påfrestande än denna. Ett bifall till anstaltsstyrelsens förslag skulle medföra möjligheter för anstaltsstyrelsen att mera rationellt utnyttja den befintliga arbetskraften, då en befattningshavare därvid, utan att hänsyn behövde tagas till olika lönegrads placering, skulle kunna placeras på den tjänst, där han gjorde den största nyttan.

Anstaltsstyrelsen har vidare i fråga om föreståndartjänsten förklarat sig vidhålla sitt tidigare framförda förslag, att denna skulle uppflyttas till 25 lönegraden.

Den föreslagna uppflyttningen av de fyra vårdartjänsterna till lönegraden A 10 skulle enligt anstaltsstyrelsen medföra en höjning av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med omkring 7 100 kronor. Posten har därför av anstaltsstyrelsen upptagits till (46 200 + 7 100) 53 300 kronor.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har upptagits med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Vad beträffar posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har anstaltsstyrelsen räknat med att uppflyttningen av två vårdartjänster i lönegraden Eo 8 till lönegraden A 10 samt ombyte av innehavare av en befattning som nattvakt i lönegraden Eo 5 skulle medföra en minskning av medelsbehovet med tillhoppa omkring 6 800 kronor. Å andra sidan har anstaltsstyrelsen för uppflyttningen av befattningen som ladugårdsförman till lönegraden Eo 10 samt för löneklassuppflyttningar beräknat ett ökat medelsbehov av sammanlagt omkring 200 kronor. Slutligen har anstaltsstyrelsen, med hänvisning till de stora utgifterna för sjukvikarier under det senast

förflutna budgetåret, föreslagit en höjning med 1 000 kronor av det för ersättning åt vikarier beräknade beloppet. I enlighet härmed har anstaltsstyrelsen uppskattat förevarande post till (38 600 — 6 800 + 200 + 1 000) 33 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har anstaltsstyrelsen upptagit till oförändrat belopp, 11 800 kronor.

Enligt anstaltsstyrelsens beräkningar skulle sålunda anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas med (53 300 + 1 200 + 33 000 + 11 800) 99 300 kronor.

Inspektören för sinnesslöundervisningen har i likhet med anstaltsstyrelsen ansett ändamålsenligt och riktigt, att befattningarna som arbetsledare och vårdare jämställdes och att den nuvarande kategoriklyvningen sålunda upphörde. Enligt inspektörens mening vore en sådan anordning ur flera synpunkter fördelaktig för arbetet vid anstalten.

Inspektören för sinnesslövården har lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till de fördelar, som en likställighet mellan vårdarna och arbetsledarna skulle medföra för verksamheten vid anstalten, främst därigenom att arbetsledare vid behov skulle kunna övertaga vårdarnas arbetsuppgifter och omvänt, tillstyrkt anstaltsstyrelsens förslag om lönegradsuppflyttning av vårdarna och ladugårdsförmannen.

I fråga om föreståndartjänstens lönegradsplacering erinrar överstyrelsen om att överstyrelsen av Kungl. Maj:t anbefallts att verkställa en översyn över av Kungl. Maj:t för tiden den 1 juli 1945 — den 30 juni 1947 provisoriskt fastställda placeringar i avlöningsgrupp av föreståndarna vid de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till föreståndarnas placering i avlöningsgrupp efter utgången av juni 1947. I anslutning härtill ämnade överstyrelsen upptaga frågan om lönegradsplacering av föreståndartjänsterna även vid statens uppfostringsanstalter för bildbara sinnesslöa. I avvaktan härpå ansåge överstyrelsen sålunda denna fråga böra anstå.

Vad beträffar beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår har överstyrelsen uppskattat posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 53 400 kronor och posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 32 700 kronor, medan överstyrelsen upptagit posterna till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, och till rörligt tillägg till oförändrade belopp, 1 200 respektive 11 800 kronor. Överstyrelsen har sålunda beräknat anslaget till (53 400 + 1 200 + 32 700 + 11 800) 99 100 kronor.

I ärendet har utlåtande avgivits av *1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal*, som anfört i huvudsak följande:

Kommittén har vid besök å anstalten erfarit, att någon egentlig skillnad icke föreligger i fråga om utbildning och kompetens mellan arbetsledarna och vårdarna vid anstalten. Lägges härtill, att även gränsen mellan arbetsledarnas och vårdarnas arbetsuppgifter i viss mån är flytande samt att anstaltsstyrelsen önskar kunna låta befattningshavarna alternera å skilda uppgifter, framstår styrelsens uppfattning att samtliga befattningshavare böra

vara placerade i samma lönegrad såsom naturlig. Enligt kommitténs mening är emellertid vårdarnas nuvarande placering i 8 lönegraden icke för låg i betraktande av deras hittillsvarande arbetsuppgifter och att fordran på särskild utbildning icke föreskrivits. Däremot kan ifrågasättas, om icke arbetsledarna, i den mån krav icke uppställts på fullgod yrkesutbildning, erhållit en för hög löneställning.

Ladugårdsförmannen har placerats i 9 lönegraden eller en lönegrad lägre än arbetsledarna. Denna löneskillnad mellan ladugårdsförman och arbetsledare har kommittén med nuvarande arbetsuppgifter icke funnit befogad.

Kommittén fick emellertid vid besöket ett bestämt intryck av att en översyn av anstaltens organisation är påkallad och anser för den skull, att ändring i nuvarande befattningshavarnas löneställning icke bör övervägas, innan en dylik översyn kommit till stånd.

Med hänsyn till de beröringspunkter, verksamheten vid ifrågavarande anstalt har med den verksamhet, som bedrivs vid statens skolor, tillhörande barna- och ungdomsvården — enkannerligen Lövstahemmet — synes översynen av organisationen lämpligen böra uppdragas åt organisationsnämnden, som den 1 mars 1946 anbefallts att verkställa organisationsundersökning vid nämnda skolor, och de två sakkunniga, som i samband därmed tillkallats för att verkställa utredning angående personalorganisationen vid samma skolor.

Med anledning av vad 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, anfört angående behovet av en översyn av anstaltens organisation vill jag erinra om att frågan om en omorganisation och utbyggnad av anstalten för närvarande är aktuell. Med skrivelse den 31 januari 1945 har nämligen anstaltens styrelse i samråd med inspektören för senneslövärderna — till fullgörande av ett av Kungl. Maj:t den 30 juni 1944 meddelat uppdrag — framlagt förslag till en differentiering av klientelet och en utökning av vårdmöjligheterna vid anstalten. Då ett genomförande av förslaget förutsätter utförandet av vissa byggnadsarbeten, har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 februari 1946 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att verkställa utredning härom. Enligt vad jag under hand inhämtat torde denna utredning vara att vänta under loppet av våren 1947. Den torde dock icke föreligga i sådan tid, att proposition i ämnet kan föreläggas årets riksdag. Det av anstaltsstyrelsen framlagda förslaget till differentiering av klientelet har vidare beräknats medföra behov av en icke oväsentlig utökning av anstaltens personal. Frågan om anstaltens personalbehov kommer alltså inom kort att få upptagas till omprövning. Vid sådant förhållande synes det mig lämpligast, att med den av 1944 års lönekommitté ifrågasatta översynen, mot vilken jag i och för sig icke har något att invända, tills vidare får anstå och att frågan härom upptages i samband med nyssnämnda omprövning av anstaltens personalorganisation. I avvaktan härför torde även med de av anstaltens styrelse i dess anslagsframställning för nästa budgetår framförda förslagen om förändrad löneställning för vårdarna och ladugårdsförmannen böra anstå.

Å gällande personalförteckning för anstalten finnes uppförd en befattning såsom lärare i lönegraden A 19. Vidare finnes vid anstalten en befattning som lärare i lönegraden Eo 19. Nämnda befattningar torde vid genomfö-

Före-
draganden.

randet av den allmänna löne regleringen, vilken bland annat innebär, att den nuvarande 19 lönegraden bortfaller, böra jämsställas med tjänster i lönegraden A 20 respektive Eo 20.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår medför den allmänna löne regleringen en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 26 300 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (46 200 + 26 300) 72 500 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde böra uppföras med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag för ersättning åt vikarier en höjning av posten med 1 000 kronor. Den allmänna löne regleringen medför vidare en uppräknig av posten med 28 600 kronor. Anslagsposten skulle i enlighet härmed upptagas till (38 600 + 1 000 + 28 600) 68 200 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 8 100 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså upptagas till (72 500 + 1 200 + 68 200 + 8 100) 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i gällande personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar en befattning såsom lärare i lönegraden A 19 skall utbytas mot en befattning såsom lärare i lönegraden A 20;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	72 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	68 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 100

Summa förslagsanslag kronor 150 000;

dels ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 150 000

[136.] 28. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	99 500	100 273
1946/47	100 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	97 000	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t för tillämpning under innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	22 200
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	76 600
<hr/>		
Summa kronor		100 500

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i innevarande års statsliggare s. 289.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har skolöverstyrelsen överlämnat ett av *anstaltsstyrelsen* upprättat förslag rörande beräkningen av anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri föreslagit, att anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar måtte upptagas med oförändrade belopp, 500 respektive 1 200 kronor.

I fråga om anslagsposten till *expenser* har anstaltsstyrelsen för bränsle, lyse och vatten upptagit ett oförändrat belopp av 21 000 kronor, medan delposten till övriga *expenser* med hänsyn till utgifterna för ändamålet under föregående budgetår, 1 523 kronor, föreslagits höjd med 300 kronor till 1 500 kronor. Posten till *expenser* har alltså beräknats till (21 000 + 1 500) 22 500 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till övriga utgifter erinrar anstaltsstyrelsen om att av delposten till underhåll av byggnader, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 8 000 kronor, 3 000 kronor avsetts för det löpande underhållet av anstaltens byggnader och 5 000 kronor för inredande av ett bostadsrum i var och en av fem personalbostäder vid anstalten. Anstaltsstyrelsen föreslår, att det för det löpande underhållet avsedda beloppet med hänsyn till de stora renoveringsarbeten, som vore erforderliga i elevförläggningsbyggnaderna, höjes med 1 000 kronor till 4 000 kronor. I enlighet härmed har anstaltsstyrelsen upptagit delposten till underhåll av byggnader till 4 000 kronor, vilket innebär en sänkning i förhållande till löpande budgetår med 4 000 kronor. I övrigt har i fråga om anslagsposten till övriga utgifter icke föreslagits annan ändring, än att delposten till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial ansetts bära höjas med 200 kronor till 1 700 kronor. Höjningen avsåg ersättning till lärare för konfirmationsundervisning, vilken anordnades endast vartannat år. Anslagsposten till övriga utgifter har alltså beräknats till (76 600 — 4 000 + 200) 72 800 kronor.

Vid bifall till anstaltsstyrelsens förslag skulle sålunda anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas med (500 + 1 200 + 22 500 + 72 800) 97 000 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag har av *inspektören för sinnesslöundervisningen* och *inspektören för sinnesslövården* lämnats utan erinran.

Även *skolöverstyrelsen* har förklarat sig icke ha något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Före-
draganden

Anstaltsstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Anstaltens omkostnader torde alltså böra beräknas sålunda:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	22 500
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	72 800
		Summa kronor 97 000

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 97 000

[137.] 29. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	49 200	48 495
1946/47	50 100	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	80 000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor (statsliggaren s. 290).

Vidare har Kungl. Maj:t den 31 maj 1946 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	25 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 700
		Summa förslagsanslag kronor 50 100

Kungl. Maj:t har samtidigt föreskrivit, att av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare utgå dels arvode åt en läkare med 1 000 kronor, dels ock arvode åt en räkenskapsförare med 500 kronor.

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri upptagit anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg till oförändrade belopp, 17 700 respektive 5 700 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har anstaltsstyrelsen, under åberopande av

svårigheterna att erhålla och behålla kvalificerad räkenskapsförare, föreslagit en höjning av arvodet till denne med 250 kronor till 750 kronor. I enlighet härmed har förevarande anslagspost av anstaltsstyrelsen upptagits till (1 000 + 750) 1 750 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har med hänsyn till löneklassuppflyttningar föreslagits höjd med 300 kronor till 25 500 kronor.

I enlighet härmed har anstaltsstyrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (17 700 + 1 750 + 25 500 + 5 700) 50 650 kronor.

Inspektören för sinnesslöundervisningen och *inspektören för sinnesslövärderna* ha lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Även *skolöverstyrelsen* har förklarat sig icke ha något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Å gällande personalförteckning för nu ifrågavarande anstalt finnes uppförd en befattning såsom föreståndarinna i lönegraden A 19. Nämnda befattning torde vid genomförandet av den allmänna löneregleringen, vilken bland annat innebär, att den nuvarande 19 lönegraden försvinner, böra jämföras med tjänst i lönegraden A 20.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår medför den allmänna löneregleringen en uppräknings av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 10 100 kronor. Anslagsposten bör alltså upptagas till (17 700 + 10 100) 27 800 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, biträder jag anstaltsstyrelsens förslag om höjning av arvodet åt räkenskapsföraren från 500 till 750 kronor. Förevarande anslagspost bör i anledning härav höjas med 250 kronor till 1 750 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medför den allmänna löneregleringen en uppräknings av posten med 20 800 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (25 200 + 20 800) 46 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra upptagas 4 450 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså uppgå till (27 800 + 1 750 + 46 000 + 4 450) 80 000 kronor.

Under återropande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i gällande personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor en befattning såsom föreståndarinna i lönegraden A 19 skall utbytas mot en befattning såsom föreståndarinna i lönegraden A 20;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 27 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 750
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 46 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4 450
<u>Summa förslagsanslag kronor 80 000;</u>	

dels ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:
Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
 av ..... kronor 80 000

[138.] 30. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	36 000	40 318
1946/47	36 200	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	38 200	—

Den 31 maj 1946 har Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor 300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 6 150
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 29 550
<u>Summa kronor 36 200</u>	

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 290.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har skolöverstyrelsen överlämnat *anstaltsstyrelsens* beräkningar rörande anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har upptagit anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar till oförändrade belopp, 300 respektive 200 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser har anstaltsstyrelsen med hänsyn till utgifterna för ändamålet under föregående budgetår, 9 735 kronor, föreslagit en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 3 000 kronor till 8 500 kronor, medan för övriga expenser upptagits ett oförändrat belopp av 650 kronor. Anslagsposten till expenser har alltså av anstaltsstyrelsen beräknats till (8 500 + 650) 9 150 kronor.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter har anstaltsstyrelsen icke påkallat annan ändring, än att delposten till beklädnad och sängkläder på grund därav, att prisförhöjning och kvalitetsförsämring medfört ökade kostnader, ansetts böra uppräknas med 1 550 kronor till 4 000 kronor. Ifrågasvarande anslagspost skulle härigenom höjas till (29 550 + 1 550) 31 100 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså beräknats till (300 + 200 + 9 150 + 31 100) 40 750 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag har lämnats utan erinran av *inspektören för sinnesslövundervisningen* och *inspektören för sinnesslövården*.

Skolöverstyrelsen har anfört, att överstyrelsen inhämtat, att av vedanskaffningen för budgetåret 1945/46 återstode en väsentlig kvantitet. Med hänsyn härtill ansåge överstyrelsen höjningen av delposten till bränsle, lyse och vatten utan olägenhet kunna begränsas till 1 000 kronor. I övrigt har överstyrelsen intet haft att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag. I enlighet härmed har överstyrelsen beräknat anslaget till (300 + 200 + 7 150 + 31 100) 38 750 kronor.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar torde i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag böra upptagas till oförändrade belopp, 300 respektive 200 kronor.

Den av anstaltsstyrelsen föreslagna höjningen av delposten till bränsle, lyse och vatten synes med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört kunna begränsas till 1 000 kronor. Delposten torde alltså böra upptagas till 6 500 kronor. Med delposten till övriga expenser uppförd med oförändrat belopp, 650 kronor, skulle sålunda för expenser erfordras sammanlagt 7 150 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till övriga utgifter synes den ifrågasatta höjningen av delposten till beklädnad och sängkläder med hänsyn till belastningen å delposten under föregående budgetår, 3 243 kronor, kunna begränsas till 1 000 kronor. Jag beräknar alltså delposten ifråga till 3 450 kronor. Då övriga delposter torde kunna uppföras med oförändrade belopp, skulle anslagsposten till övriga utgifter sålunda upptagas till (29 550 + 1 000) 30 550 kronor.

I enlighet härmed torde anstaltens omkostnader för nästa budgetår böra beräknas på följande sätt:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	7 150
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	30 550

Summa kronor 38 200

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 38 200

[139.] 31. **Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	1 800 000	1 825 750
1945/46	1 900 000	1 809 916
1946/47	1 900 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 800 000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236), ändrad genom kungörelse nr 268/1942.]

Statsbidrag till anstalt för vård av obildbara sinnesslöa utgår halvårsvis i efterskott och utgör högst 225 kronor för envar av det antal patienter, som i medeltal för dag under det gångna halvåret vårdats på anstalten.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen å anslaget under de båda senaste budgetåren föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 1 800 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 800 000

[140.] 32. **Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 30 juni 1944 (nr 535).]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. För uppförande eller inrättande av externatskola utgår bidrag endast i de fall, där undervisning av sinnesslöa prövas utan olägenhet kunna förläggas till dylik skola.

Statsbidrag utgår med högst 4 000 kronor för varje elevplats; dock må bidraget icke överstiga tre fjärdedelar av den verkliga kostnaden för erforderliga byggnads- och ändringsarbeten jämte, vid inköp av byggnad, tre fjärdedelar av köpesumman.

För budgetåren 1944/45—1946/47 ha till ifrågavarande ändamål anvisats reservationsanslag om tillhopa 1 000 000 kronor, varav för budgetåret 1946/47 700 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *skolöverstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid framhållit, att på grund av rådande lokalbrist byggnadsarbeten planlades vid ett flertal anstalter. Sålunda hade överstyrelsen förhandsgranskat ritningar till byggnadsföretag vid sex anstalter. Dessutom hade, enligt vad överstyrelsen erfarit, två landsting inköpt byggnader att användas för ifrågavarande ändamål. I fråga om planerade nybyggnader vore det emellertid ovisst, i vilken utsträckning dessa hunne färdigställas och avsynas,

för att statsbidrag skulle kunna utanordnas under budgetåret 1947/48. För de inköpta byggnaderna, som vore avsedda för sammanlagt 92 elever, beräknades statsbidrag dock komma att utgå under nästa budgetår med (4 000 × 92) 368 000 kronor. Överstyrelsen hade icke möjlighet att bestämt beräkna det totala anslagsbehovet. Det vore emellertid sannolikt, att det sammanlagda statsbidragsbeloppet icke komme att väsentligt understiga det för löpande budgetår anslagna beloppet, varför överstyrelsen ansågo sig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptoges med oförändrat belopp, 700 000 kronor.

Av de medel å sammanlagt 1 000 000 kronor, som hittills av riksdagen anvisats för ifrågavarande ändamål, återstår, sedan bidrag av Kungl. Maj:t under år 1946 beviljats för tre anstalter, odisponerat ett belopp av omkring 215 000 kronor. Då ett avsevärt utbyggnadsbehov föreligger beträffande de nu ifrågavarande anstalterna och då de i de enskilda fallen ifrågakommande bidragsbeloppen ofta äro av betydande storleksordning, vill jag tillstyrka skolöverstyrelsens förslag om en förstärkning av anslaget för nästa budgetår med 700 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 700 000

[141.] 33. **Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	2 800 000	3 050 348
1946/47	3 900 000	—
1947/48 (förslag).....	5 000 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532); kungörelse den 29 juni 1945 (nr 533), ändrad genom kungörelse nr 461/1946.]

Till kommunal anstalt, som står under skolöverstyrelsens överinseende, utgår statsbidrag till driftkostnaderna med följande belopp, nämligen för upptagningshem 400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under halvåret varit omhändertaget å hemmet, för skolhem 400 kronor för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjutit underhåll, för externatskola eller externatplatser $\frac{3}{4}$ av styrkta verkliga kostnaden, dock högst 100 kronor, för vart och ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen åtnjutit undervisning, och för arbetshem 400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, samt styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till anstalten. Till enskild anstalt under skolöverstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nu angivna be-

lopp. Till kommunalt arbetshem, som står under medicinalstyrelsens överinseende, utgår statsbidrag med dels 400 kronor för var och en av det antal sinnesslöa, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å hemmet, dels ock styrkta verkliga kostnaden, dock högst 90 kronor, för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till hemmet. Till enskilt arbetshem under medicinalstyrelsens överinseende utgår statsbidrag med högst nämnda belopp.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för avlöning åt föreståndare och lärare, som avses i gällande avlöningsreglemente för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa m. fl. Bidrag utgår med 85 % av huvudmannens kostnader för befattningshavaren jämlikt avlöningsreglementet tillkommande löneförhöjningar ävensom av kostnaderna för kristillägg och, i förekommande fall, provisoriskt lönetillägg.

Statsbidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott. Statsbidrag till avlöning utbetalades tidigare halvårsvis i efterskott men utgår från och med innevarande budgetår i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott å statsbidraget för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 % av det för föregående redovisningsår utbetalade statsbidraget.

Härjämte må nämnas, att från förevarande anslag bestridas kostnaderna för två särskilda utgiftsändamål, för vilka medel anvisats under ett antal budgetår, nämligen bidrag till dels allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna, dels ock föreningen för sinnesslöa barns vård för uppehållande av verksamheten vid föreningens seminarium Slagsta för utbildande av lärarinnor vid skolor för sinnesslöa barn. Ifrågavarande bidrag utgå med 3 600 respektive 50 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *skolöverstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår i avseende å de under överstyrelsens överinseende stående anstalterna.

Överstyrelsen har därvid framhållit, att om bestämmelserna i kungörelsen nr 461/1946 — genom nämnda kungörelse, vilken trätt i kraft den 1 juli 1946, höjdes statsbidraget till lönekostnaderna från 75 till 85 % — tillämpats vid utanordnande av statsbidrag till lärarpersonalens löner för senare halvåret 1945, skulle bidraget till samtliga anstalter för denna tid ha uppgått till omkring 444 000 kronor. Med oförändrat antal lärartjänster skulle för budgetåret 1947/48 sålunda erfordras ett belopp av 888 000 kronor. Då emellertid antalet lärartjänster fortgående ökade och löneklassuppflyttningar medförde ökning av redan nu utgående statsbidrag, har överstyrelsen beräknat bidraget till lärarnas och föreståndarnas avlöning till 935 000 kronor.

I fråga om statsbidraget till övriga driftkostnader upplyser överstyrelsen, att detta under senare halvåret 1945 uppgått till 1 283 592 kronor. Med oförändrat elevantal kunde bidraget för nästa budgetår beräknas till omkring 2 567 184 kronor. Då elevantalet sannolikt komme att öka, föreslår styrelsen, att för nästa budgetår för ändamålet beräknas ett belopp av 2 650 000 kronor.

I enlighet härmed har överstyrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för överstyrelsens vidkommande till (935 000 + 2 650 000) 3 585 000 kronor eller i avrundat tal 3 600 000 kronor.

I promemoria den 18 november 1946 har överstyrelsen härefter meddelat, att i det i överstyrelsens förenämnda skrivelse upptagna beloppet å 935 000 kronor till avlöning åt föreståndare och lärare icke medräknats kristillägg och provisoriskt lönetillägg. Därest dessa tillägg beräknades enligt samma grunder som posten till lärarlöner i övrigt, skulle för kristillägg erfordras 123 000 kronor och för provisoriskt lönetillägg 130 000 kronor. Bidraget till lärarnas och föreståndarnas avlöning kunde således beräknas till (935 000 + 123 000 + 130 000) 1 188 000 kronor och det sammanlagda medelsbehovet för överstyrelsens vidkommande till (1 188 000 + 2 650 000) 3 838 000 kronor eller i avrundat belopp 3 850 000 kronor.

Vidare har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1946 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår beträffande de under styrelsens överinseende stående anstalterna.

Styrelsen har uppskattat medelsbehovet för driftbidrag till i runt tal 2 141 000 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att den utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna, för vilken för löpande budgetår beräknats ett belopp av 3 600 kronor, visat sig värdefull samt att det vore önskvärt, att den utvidgades att avse flera elever än det hittillsvarande antalet av sex elever. Innevarande budgetår beräknades kursen komma att omfatta åtta elever och nästa budgetår tio. Då kostnaderna för varje elev kunde beräknas uppgå till omkring 600 kronor, ville styrelsen föreslå, att bidraget till kursen för nästa budgetår bestämdes till högst 6 000 kronor.

Styrelsen har slutligen föreslagit, att statsbidrag skulle utgå till driften av inackorderingshem för sinnesslöa. Styrelsen anför härom följande:

Önskvärdheten av att samhället tillgodogör sig även de partiellt arbetsförs prestationer, den alltmer framträdande bristen på arbetskraft samt trångboddheten och svårigheten att erhålla bostäder har drivit fram ett behov av att i vissa städer eller tätorter kunna få anordna särskilda inackorderingshem för arbetsföra sinnesslöa, som tillfredsställande kunna sköta ett enkelt tempoarbete i fabrik eller en hushållsplats, men som ej kunna sköta sin fritid. Man torde få räkna med att dessa sinnesslösas inkomster under alla förhållanden bli låga och ej räcka till för hela inackorderingskostnaden. Det är därför önskvärt, att staten bidrager till kostnaden för dessa inackorderingshem med förslagsvis hälften av det statsbidrag, som utgår till arbetshem för sinnesslöa. Beträffande tillstånd att anordna dylikt inackorderingshem, godkännande och inspektion, fastställandet av inackorderingsavgiften m. m. föreslås samma bestämmelser gälla som i fråga om arbetshem för sinnesslöa.

Inackorderingshem med plats för 8—12 elever ha hittills planerats i Stockholm, Lund eller Malmö samt Mariestad. Beräknas under budgetåret 1947/48 30 dylika platser bli inrättade, berättigade till statsbidrag om högst 200 kronor för vårdad och halvår, skulle, då första året endast en utbetalning komme att ske, ett anslag på 6 000 kronor behövas för denna nytillkommande vårdform.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för styrelsens vidkommande till (2 141 000 + 6 000 + 6 000) 2 153 000 kronor eller i avrundat belopp 2 150 000 kronor.

Över medicinalstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet.

Statskontoret har beträffande anslagsberäkningen påpekat, att det av medicinalstyrelsen angivna anslagsbeloppet på grund av en felkalkyl kommit att bliva alltför högt. Efter samråd med styrelsen hade statskontoret funnit, att nämnda belopp i stället borde beräknas till 1 100 000 kronor. Vid denna senare beräkning hade beaktats, att belastningen å anslaget under tiden 1 januari—30 juni 1946 — efter tillägg av ett belopp å 32 000 kronor, vilket belopp bort utbetalas under denna tid men i verkligheten utbetalats senare — uppgått till i runt tal 532 000 kronor.

Vad beträffar medicinalstyrelsens förslag, att statsbidrag skulle utgå till driften av inackorderingshem för sinnesslöa, framhåller statskontoret, att ämbetsverket, även om det ville förefalla, som om skäl talade för att anordningar vidtoges i nämnda syfte, dock ville ifrågasätta, om en utvidgning av bidragsverksamheten borde ske på grundval av den utredning, som förebragts av styrelsen.

Enligt *svenska stadsförbundets* mening vore planerna på att anordna inackorderingshem för arbetsföra sinnesslöa ett mycket beaktansvärt uppslag. Utan att närmare utredning verkstälts rörande frågans närmare innebörd och lämpligaste formen i organisatoriskt och ekonomiskt hänseende för uppslagets förverkligande vore förbundet dock icke berett att taga ställning vare sig till frågan om det föreslagna statsbidraget eller till förslaget om tillämpning av samma bestämmelser beträffande tillstånd att anordna inackorderingshem, som gällde i fråga om arbetshem för sinnesslöa.

Svenska landstingsförbundet framhåller, att förbundet i och för sig funne angeläget, att de sinnesslöas arbetskraft i möjligaste mån utnyttjades i produktionen. Tanken att inrätta särskilda inackorderingshem för dem i närheten av arbetsplatsen syntes lämplig, och förbundet funne skäl tala för att staten genom bidrag underlättade driften av dylika hem. Med hänsyn till de knapphändiga uppgifter, som av medicinalstyrelsen lämnats, vore det emellertid icke möjligt för förbundet att ingå på en närmare granskning av förslaget liksom ej heller att bedöma det ifrågasatta statsbidragets skälighet.

Före-
draganden.

Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget om anordnande av inackorderingshem för sinnesslöa synes i och för sig vara en lämplig form för underlättande av möjligheterna att utnyttja de sinnesslöas arbetskraft i produktionen. Emellertid kräver förslaget om statsbidrag till driften av sådana hem, såsom också framhållits i yttrandena däröver, ytterligare utredning, innan slutlig ställning kan tagas till detsamma. Med hänsyn härtill och då enligt vad jag under hand inhämtat 1946 års sinnesslövärdutredning har sin uppmärksamhet riktad även på förevarande spörsmål, anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka ifrågavarande utvidgning av bidragsverksamheten.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har bidraget till lärarpersonalens löner, inklusive kristillägg och provisoriskt lönetillägg, beräknats till 1 188 000 kronor och bidraget till övriga driftkostnader till sammanlagt 3 750 000 kronor. Mot dessa beräkningar synes intet vara att erinra. Härutöver torde för bidrag till föreningen för sinnesslöa barns vård för uppehållande av verksamheten vid föreningens seminarium för utbildande av lärarinnor vid skolor för sinnesslöa barn böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 50 000 kronor samt för bidrag till allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka för anordnande av en utbildningskurs för vårdpersonal vid sinnesslöanstalterna ett från 3 600 till 6 000 kronor förhöjt belopp. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle följaktligen uppgå till (1 188 000 + 3 750 000 + 50 000 + 6 000) 4 994 000 kronor eller i avrundat belopp 5 000 000 kronor.

Jag vill slutligen erinra om att jämlikt särskilt medgivande av 1946 års riksdag (prop. nr 363; riksd. skr. nr 527) av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ett belopp av högst 20 000 kronor må disponeras för anordnande av en särskild utbildningskurs för sinnesslöalärare våren 1947. Det är för närvarande icke möjligt att bedöma, huruvida behov av en liknande kurs kan komma att föreligga även under nästa budgetår. Därest så skulle bliva fallet, torde kostnaderna för kursen få bestridas från förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5 000 000

[142.] 34. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	378 000	401 757
1946/47	381 500	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	595 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka (statsliggaren s. 295).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 190 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 145 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 44 100

Summa förslagsanslag kronor 381 500

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* föreslagit oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Före-
draganden.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet förordar vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra vid nu ifrågavarande anstalt 1 befattning som första föreståndarinna uppflyttas från lönegraden A 12 till lönegraden A 14, 1 befattning som föreståndarinna från lönegraden A 7 till lönegraden A 11, 2 befattningar som skötare från lönegraden A 6 till lönegraden A 7, 5 befattningar som översköterska från lönegraden A 6 till lönegraden A 9 och 15 befattningar som sköterska från lönegraden A 3 till lönegraden A 4. Vidare böra 1 befattning som skötare i lönegraden A 6 omändras till tjänst som förste skötare i lönegraden A 8 och 5 befattningar som sköterska i lönegraden A 3 till tjänster som första sköterska i lönegraden A 7. I anslutning härtill böra vidare 2 befattningar som skötare i lönegraden Eo 6 uppflyttas till lönegraden Eo 7, 1 befattning som översköterska i lönegraden Eo 6 till lönegraden Eo 9 och 18 befattningar som sköterska i lönegraden Eo 3 till lönegraden Eo 4.

Under hänvisning till vad jag under punkten 128 anfört rörande inordnandet av ekonomibiträdena i lönegraden A 5 vid ifrågavarande anstalt i befordringssystemet vid statens sinnessjukhus vill jag vidare förordna, att riksdagens tillstånd inhämtas därtill, att antalet sådana befattningshavare vid anstalten må överstiga det i personalförteckningen angivna antalet för denna befattningshavargrupp under förutsättning, att motsvarande antal befattningar hålles obesatt vid statens sinnessjukhus.

Förenämnda lönegradsuppflyttningar av vissa ordinarie befattningshavare medföra en ökning av medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med i runt tal 5 000 kronor. Den allmänna löneregleringen föranleder vidare en uppräknig av posten med 110 000 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (190 000 + 5 000 + 110 000) 305 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra uppföras med oförändrat belopp, 2 400 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medföra förenämnda lönegradsuppflyttningar av vissa extra ordinarie befattningshavare en ökning av medelsbehovet under posten med omkring 3 000 kronor. Den allmänna löneregleringen medför vidare en uppräknig av posten med 107 000 kronor. Posten torde alltså böra upptagas till (145 000 + 3 000 + 107 000) 255 000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra beräknas 32 600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag skulle alltså uppgå till (305 000 + 2 400 + 255 000 + 32 600) 595 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens anstalt för fallandesjuka, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	305 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	255 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	32 600

Summa förslagsanslag kronor 595 000;

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 595 000

[143.] 35. Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	216 900	227 419
1945/46	223 500	226 097
1946/47	228 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	233 300	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas under budgetåret 1946/47. Staten upptager följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 800
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	69 800
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	155 200
		<hr/> Summa kronor 228 000

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 296.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med hänsyn till belastningen under budgetåret 1945/46, 2 205 kronor, höjes till 2 100 kronor.

Posten till reseersättningar har styrelsen beräknat till oförändrat belopp, 1 200 kronor.

I fråga om posten till expenser har styrelsen upptagit delposten till bränsle, lyse och vatten m. m. till oförändrat belopp, 66 000 kronor. Beträf-

fande delposten till övriga expenser framhåller styrelsen, att belastningen under de två sistförflutna budgetåren uppgått till cirka 3 800 respektive 4 100 kronor. Anledningen till den ökade belastningen under budgetåret 1945/46 vore de stegrade kostnaderna för skrivmaterialier, blanketter m. m. samt kostnader för inköp av numera tillgängliga böcker och tidskrifter. Då dessa utgifter icke syntes kunna nedbringas i någon större omfattning, föreslår styrelsen, att delposten uppräknas med 200 kronor till 4 000 kronor. I enlighet härmed har styrelsen upptagit posten till expenser till (66 000 + 4 000) 70 000 kronor.

Posten till övriga utgifter slutligen har styrelsen upptagit till oförändrat belopp, 155 200 kronor, med samma fördelning å de olika i posten ingående delposterna som under innevarande budgetår.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar uppgå till (2 100 + 1 200 + 70 000 + 155 200) 228 500 kronor.

Härefter har medicinalstyrelsen i promemoria den 13 november 1946, under hänvisning till vad styrelsen i promemoria samma dag anfört angående nyanskaffning av inventarier till sinnessjukhusens kök, föreslagit, att för sådan nyanskaffning vid nu ifrågavarande anstalt ävensom för viss komplettering av arbetsmaskiner och verktyg för anstaltens skomakerverkstad, sy- och vävsalar samt snickeriverkstad för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 4 800 kronor under den i posten till övriga utgifter ingående delposten till inköp och underhåll av inventarier. Delposten ifråga borde till följd härav upptagas med 6 700 kronor mot 1 900 kronor under innevarande budgetår.

Vid bifall till styrelsens sålunda framlagda förslag skulle anslagsposten till övriga utgifter komma att uppgå till 160 000 kronor och anslaget i sin helhet till 233 300 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar har jag intet att erinra. Jag tillstyrker alltså, att den förra posten höjes med 300 kronor till 2 100 kronor och att den senare posten upptages till oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Ej heller den föreliggande beräkningen av posten till expenser föranleder någon erinran från min sida. För bränsle, lyse och vatten m. m. beräknar jag alltså ett oförändrat belopp av 66 000 kronor, medan delposten till övriga expenser torde höjas med 200 kronor till 4 000 kronor. Posten till expenser skulle alltså upptagas till (66 000 + 4 000) 70 000 kronor.

Vad beträffar posten till övriga utgifter tillstyrker jag, att delposten till inköp och underhåll av inventarier för nästa budgetår tillfälligt höjes med 4 800 kronor till 6 700 kronor för möjliggörande av nyanskaffning av vissa köksinventarier, arbetsmaskiner och verktyg. Då övriga delposter torde kunna upptagas till oförändrade belopp, skulle alltså posten till övriga utgifter beräknas till (155 200 + 4 800) 160 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anstaltens omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 100
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1 200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	160 000
		Summa kronor 233 300

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka*: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 233 300

[144.] 36. **Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	7 000	5 171
1946/47	7 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	6 000	—

Från ifrågavarande anslag bestridas kostnaderna för resor för behövande elever vid statens anstalt för fallandesjuka vid början respektive slutet av sommar- och juledighet från anstalten till hemorten eller annan lämplig plats för vistelse under ledigheten och åter till anstalten ävensom för åtföljande vårdares resor. De närmare bestämmelserna rörande anslaget användande återfinnas i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 105 (statsliggaren s. 297).

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget, med hänsyn till belastningen å detsamma under budgetåret 1945/46, måtte för nästa budgetår upptagas med 6 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Förc-
draganden.

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 6 000

[145.] 37. **Bidrag till epileptikeranstalter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	450 000	474 610
1946/47	590 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	660 000	—

[Kungörelse den 29 juni 1945 (nr 532); kungörelse den 29 juni 1945 (nr 533), ändrad genom kungörelse nr 461/1946.]

Statsbidrag till driftkostnaderna utgår med högst följande belopp, nämligen för skolhem, inklusive vårdavdelning, med 450 kronor för vart och

ett av det antal barn, som i medeltal för dag under lästerminen å anstalten eller på dess bekostnad åtnjutit underhåll, samt för arbetshem med 450 kronor för var och en av det antal fallandesjuka, som i medeltal för dag varit intaget å anstalten, samt med styrkta verkliga kostnaden, dock högst 150 kronor för envar av det antal, som i medeltal för dag under halvåret utackorderats i kontrollerad familjevård, ansluten till arbetshemmet.

Statsbidrag utgår vidare till bestridande av kostnaderna för avlöning åt föreståndare och lärare, som avses i gällande avlöningsreglemente för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa m. fl. Bidraget utgår med 85 % av huvudmannens kostnader för befattningshavaren jämlikt avlöningsreglementet tillkommande löneförmåner ävensom av kostnaderna för kristillägg och, i förekommande fall, provisoriskt lönetillägg.

Statsbidrag till driftkostnader utbetalas halvårsvis i efterskott och statsbidrag till avlöning i efterskott för redovisningsår. Årligen i januari utbetalas förskott å statsbidraget till avlöning för löpande redovisningsår med belopp motsvarande 50 % av det för föregående redovisningsår utbetalade statsbidraget.

Härjämte må nämnas, att vid sidan av ordinarie statsbidrag, på grund av särskilt medgivande av riksdagen, under en följd av budgetår ett extra statsbidrag har utgått till svenska diakonanstalten för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning. Nämda extra bidrag utgick tidigare med 8 000 kronor men höjdes från och med budgetåret 1945/46 till 15 000 kronor. Som villkor för bidragets åtnjutande gäller, bland annat, att vid avdelningen skola mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövärderna må meddela.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning rörande medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag.

Styrelsen har därvid uttalat, att någon större utbyggnad av anstaltsorganisationen, så vitt styrelsen hade sig bekant, ej vore avsedd att genomföras före utgången av nästkommande budgetår. Anslagsbehovet för nästa budgetår för bidrag till driftkostnader enligt kungörelsen nr 532/1945 har styrelsen beräknat till 630 000 kronor.

Styrelsen har vidare för extra statsbidrag under nästa budgetår till svenska diakonanstalten för den kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem upptagit ett oförändrat belopp av 15 000 kronor.

Slutligen har styrelsen med anledning av en av svenska diakonsällskapet gjord särskild framställning, vartill jag återkommer i det följande, räknat med ett extra statsbidrag å 20 000 kronor till den av sällskapet anordnade epileptikervården.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget för nästa budgetår till (630 000 + 15 000 + 20 000) 665 000 kronor.

Såsom nyss nämnts har *svenska diakonsällskapet* hemställt om ett extra statsbidrag å 20 000 kronor till den av sällskapet anordnade epileptikervården. I sin framställning härom, vilken av medicinalstyrelsen överlämnats med skrivelse den 23 augusti 1946, har sällskapet anfört i huvudsak följande:

Alltsedan år 1902 har sällskapet bedrivit vård av fallandesjuka. Under årens lopp har denna verksamhet högst väsentligt utvidgats. För närvarande vårdas å sällskapets sex olika hem å Sköndal och å Scheve i Järna församling något över 200 sjuka. Hemmen å Sköndal, vilka tillkommit under loppet av åren 1905—1925 i mån av verksamhetens utveckling, torde nu i viss mån kunna anses föråldrade och obekväma för ett rationellt utnyttjande av personalen liksom också för en tillfredsställande ekonomisk drift i olika hänseenden. Med anledning härav har sällskapet tillsatt en kommitté för att utreda frågan rörande om- och nybyggnad av här ifrågavarande hem i syfte att få till stånd mera tidsenliga och arbetsbesparande lokaler.

Det torde emellertid dröja ännu ett par år innan nyss angivna planer kunna realiseras. Under tiden måste sällskapet sörja på bästa sätt för vården under de nuvarande förhållandena. Under flera år har emellertid driften vid hemmen gått med förlust. Sålunda har femårsperioden 1941—1945 medfört en förlust av i genomsnitt 9 500 kronor per år trots tillskott av statsbidrag samt av gåvomedel och avkastning av befintliga fonder. I längden torde ett sådant förhållande högst menligt inverka på vårdhemmens ekonomiska status.

Sedan gammalt har lönestandarden vid sällskapets vårdhem varit synnerligen låg. Under maj månad 1946 ha förhandlingar slutförts om nytt kollektivavtal för vårdpersonalen, avsett att gälla från den 1 juli 1946.

Detta avtal medför en löneökning, som med cirka 27 000 kronor överstiger de tidigare utgående löneförmånerna. Inom kort skola även förhandlingar upptagas rörande lönerna för den kvinnliga personalen. Det beräknas att det nya avtalet för denna personal, cirka 20 personer, kommer att medföra en ökning av lönekontot med 6 000 kronor per år. Vidare torde en justering av den ledande personalens löner bliva oundviklig, medförande en ökning av omkring 5 000 kronor. Åtgärder ha också vidtagits för beredande av pension åt anstaltens överläkare, vilket medför en årlig kostnad av 3 352 kronor per år.

De sålunda uppräknade posterna, inklusive den årliga bristen på 9 500 kronor, uppgå sammanlagt till 50 852 kronor. Sätillvida har sällskapet erhållit kompensation härför, som genom en omändring av vårdavgifter och statsbidrag vid årsskiftet 1945/46 hemmens inkomster ökades med cirka 10 000 kronor. Vidare har vårdavgiften från 1 juli 1946 höjts från 1 100 till 1 200 kronor per år, vilket medför en årlig inkomstökning av cirka 20 000 kronor. Slutligen har det särskilda statsbidraget till kliniken vid vårdhemmet Berga höjts med 5 000 kronor. Allt detta gör tillsammans 35 000 kronor per år. Annu fattas dock närmare 16 000 kronor för att hemmens ekonomi nödortfigt skall kunna balanseras.

Medicinalstyrelsen har för egen del tillstyrkt sällskapets framställning. Styrelsen anför i huvudsak följande:

Sedan åtta år tillbaka har ett extra statsanslag utgått till den inom diakonsällskapets epileptikervård anordnade kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem. Denna kliniska avdelning omfattar 47 vårdplatser. Sällskapets epileptikervård omfattar därutöver fem avdelningar, av vilka två med sammanlagt 66 platser äro belägna i närheten av Berga vårdhem vid Stora Sköndal och de tre övriga med ett sammanlagt platsantal av 88 äro belägna vid Scheve i Järna. För sällskapets epileptikervård är fast anställd en läkare, som uppfyller de kompetensfordringar, som ställas på överläkare inom statens sinnessjukvård och som i lönehänseende är jämställd med överläkaren vid statens anstalt för fallandesjuka, Vilhelmsro. Det förhållandet, att anstalten har en fast anställd, kvalificerad läkare, gör att sjukvården vid anstalten har en högre standard än vid övriga epileptikerhem. Beträffande

lokaler, mathållning och dylikt skiljer sig däremot anstaltens standard ej nämnvärt från övriga epileptikerhem. Driftkostnaderna ha emellertid sedan flera år legat högre än vid de övriga anstalterna. Den väsentliga orsaken härtill torde vara att söka i anstaltens läge i närheten av Stockholm, som gör att drift- och personalkostnaderna i huvudsak bli lika höga, som om anstalten varit belägen i högre dyrort. Under senare år har anstalten, i likhet med andra sjukvårds- och socialvårdsanstalter, haft att kämpa med personalsvårigheter. År 1946 har som följd härav anstaltsledningen måst ingå ett nytt kollektivavtal med personalen, vilket medför en ökning av lönekostnaderna med omkring 30 000 kronor.

Det begärda extra anslaget är avsett att dels täcka en del av de sålunda uppkomna ökade driftkostnaderna och dels utjämna den förlust, som anstaltens drift de senaste åren medfört. Det har därför typen av tillfälligt anslag och medicinalstyrelsen har med hänsyn dels härtill och dels till att vårdavgiften vid Stora Sköndal, som uppgår till 1 200 kronor, redan nu överstiger den vid de övriga epileptikerhemmen för män fastställda med 150, 200 respektive 400 kronor, ej ansett det lämpligt att kompensera de ökade omkostnaderna genom en ytterligare höjning av vårdavgiften. En högre vårdavgift skulle därjämte bli betungande för de betalningsskyldiga och försvåra utbytet av patienter mellan diakonsällskapets epileptikervård och övriga epileptikerhem.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet anfört, att enligt statskontorets mening för det ytterligare statsbidrag av extra ordinär art, som avsåges i sällskapets framställning, icke anförts andra skäl än sådana, som syntes kunna åberopas som motivering för ett förhöjt statsbidrag även åt andra anstalter av hithörande slag. Med hänsyn därtill kunde statskontoret icke förorda ett tillmötesgående av framställningen utan hemställde, att densamma måtte lämnas utan bifall.

Före-
draganden.

Vad först beträffar medelsbehovet för nästa budgetår för statsbidrag till driftkostnader enligt kungörelsen nr 532/1945 har det av medicinalstyrelsen härför beräknade beloppet genom en felkalkyl kommit att bliva alltför högt. För egen del uppskattar jag — med ledning av de faktiska kostnaderna för motsvarande ändamål för senare halvåret 1945, vilka enligt vad jag under band inhämtat uppgått till omkring 297 000 kronor — anslagsbehovet för statsbidrag till driftkostnader för nästa budgetår till i runt tal 595 000 kronor.

För extra statsbidrag under nästa budgetår till den kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem räknar jag i likhet med medicinalstyrelsen med ett oförändrat belopp av 15 000 kronor.

Vad härefter beträffar svenska diakonsällskapets framställning om att sällskapet — utöver det enligt kungörelsen nr 532/1945 utgående ordinarie statsbidraget samt nyssnämnda extra statsbidrag till den kliniska undersökningsavdelningen vid Berga vårdhem — skulle tillerkännas ytterligare ett bidrag av 20 000 kronor till dess epileptikervård i allmänhet, vill jag icke bestrida, att vissa betänkligheter kunna anföras mot en sådan ytterligare statsbidragsgivning vid sidan av gällande statsbidragsbestämmelser. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört om de höga vårdavgifterna vid sällskapets epileptikerhem samt till det driftunderskott, som uppkommit under åren 1941

—1945, och det ökade driftunderskott, som beräknats uppkomma under år 1946, vill jag dock icke motsätta mig, att sällskapet tillerkännes det begärda extra bidraget. Jag förutsätter emellertid därvid, att genom sällskapets försorg erforderliga åtgärder vidtagas för att för framtiden i möjligaste mån balansera de av sällskapet drivna epileptikerhemmens ekonomi, samt betraktar därför i likhet med medicinalstyrelsen det nu ifrågavarande extra bidraget som ett engångsbidrag.

Slutligen bör för statsbidrag till lärarlöner, inklusive kristillägg och provisoriskt lönetillägg, enligt kungörelsen nr 533/1945 till en anstalt av nu ifrågavarande slag beräknas i runt tal 27 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag skulle alltså uppgå till (595 000 + 15 000 + 20 000 + 27 000) 657 000 kronor eller i avrundat belopp 660 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till svenska diakonsällskapet må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — utgå *ej mindre* för tiden från och med den 1 juli 1947 till och med den 30 juni 1948 ett extra statsbidrag med högst 15 000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning, på villkor, bland andra, att vid densamma mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövrården må meddela, *än även* ett engångsbidrag med 20 000 kronor för täckande av uppkommet driftunderskott å den av sällskapet anordnade epileptikervården i allmänhet;

dels ock till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 660 000

[146.] 38. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	85 000	90 974
1945/46	85 000	91 510
1946/47	90 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	90 000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 303), ändrad genom kungörelse nr 270/1942.]

Statsbidrag utgår till av landsting, stad som ej deltagar i landsting, barnavårdsförbund, förening eller stiftelse drivna anstalter av ifrågavarande slag med 2 kronor för dag och elev, dock att statsbidraget icke må överstiga hälften av den verkliga driftkostnaden under året. Statsbidrag utgår icke för elev, som vid intagningen överskridit 17 år, ej heller för intagen över 21 år.

För närvarande finnas fyra hem av denna typ, inrymmande sammanlagt omkring 120 elevplatser.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen*, med utgångspunkt från belastningen å anslaget under sistlidna budgetår, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 90 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90 000

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.

[147.] 39. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15 800 kronor, bestridas, i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15 773 kronor 56 öre. Beträffande anslagets närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 298.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvä-
sande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 15 800

[148.] 40. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m., reservationsanslag.**

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 537), ändrad genom kungörelser nr 271/1942 och 229/1946.]

Statsbidrag utgår till landsting eller stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av medicinska barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett eller därmed jämställda sjukvårdsinrättningar. Bidraget utgår som regel med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 500 kronor för plats, som avdelningen med normal beläggning beräknas inrymma. Då kvoten av antalet barn under femton år i visst sjukvårdsområde samt folkmängden i området enligt senast tillgängliga officiella siffror överstiger motsvarande kvot för hela riket, må, därest Kungl. Maj:t med hänsyn till sjukvårdsområdets skatteunderlag, skattebörd eller andra särskilda omständigheter så prövar skäligt, förhöjt statsbidrag enligt vissa grunder kunna utgå.

Genom kungörelsen nr 229/1946 har den ändringen vidtagits beträffande grunderna för ifrågavarande statsbidrag, att bidrag, som tidigare fick sammanlagt utgå för högst två vårdplatser på varje tal av 10 000 av vederbö-

rande sjukvårdsområdes invånare, från och med den 1 juli 1946 må utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdets invånare.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 21 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* avgivit förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av förevarande anslag.

Styrelsen har därvid upplyst, att ett belopp av 661 883 kronor vore disponibelt för tillgodoseende av andra ansökningar för ifrågavarande ändamål än sådana, som redan beviljats. Hos styrelsen inneläge en ansökning om statsbidrag med 102 500 kronor. Enligt vad styrelsen inhämtat genom förfrågningar hos landstingens förvaltningsutskott och de städer, som ej deltog i landsting, kunde i anledning av framställningar om statsbidrag, vilka enligt av 1946 års landsting eller av stadsfullmäktige fattade beslut vore att förvänta före den 1 juli 1948, statsbidrag komma att utgå med ett sammanlagt belopp av 1 628 500 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till (102 500 + 1 628 500 — 661 883) 1 069 117 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 1 000 000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet giver mig i och för sig icke anledning till erinran. Man torde emellertid få räkna med att rådande brist på byggnadsmateriel och andra omständigheter komma att medföra, att vissa av de planerade byggnadsföretagen icke komma till utförande under nästa budgetår. Jag anser mig därför kunna förorda, att anslaget för nämnda budgetår begränsas till samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, eller 300 000 kronor.

Före-
draganden.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 300 000

[149.] 41. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	400 000	439 025
1946/47	500 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	600 000	—

[Kungörelse den 20 juli 1939 (nr 538), ändrad genom kungörelser nr 385/1940, 272/1942 och 230/1946.]

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och barn under 15 år, som vårdas å allmän sal eller därmed likställt rum; dock att för barn, som tillhöra Stockholms stad och intagits för vård å motsvarande platser å den vid Norrtulls sjukhus i Stockholm anordnade pediatrika kliniken, bidraget utgår

med en krona för dag. Under vissa förutsättningar kan en förhöjning av bidraget med upp till 50 öre för dag och barn äga rum. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

Genom kungörelsen nr 230/1946 har den ändringen vidtagits beträffande grunderna för ifrågavarande statsbidrag, att bidrag, som tidigare i regel fick utgå för högst två vårdplatser på varje tal av 10 000 av vederbörande sjukvårdsområdes invånare, från och med den 1 juli 1946 i regel må utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdets invånare.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut statsbidrag till driften av hithörande avdelningar kunde beräknas utgå för 728 vårdplatser under år 1947, motsvarande ett sammanlagt statsbidragsbelopp av 481 635 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att genom den förut nämnda ändringen av kvotbestämmelsen ytterligare 204 för närvarande drivna vårdplatser skulle bli berättigade till statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 126 060 kronor. Slutligen beräknar styrelsen, att driftbidrag kan komma att utgå under hela nästa budgetår för dels 74 vårdplatser vid två avdelningar, till vilkas inrättande statsbidrag beviljats men som ännu icke tillerkänts driftbidrag, dels ock 7 vårdplatser, till vilkas anordnande statsbidrag med förut gällande kvotbestämmelser icke kunnat beviljas men för vilka, med hänsyn till den i detta avseende numera vidtagna ändringen, driftbidrag syntes böra beräknas utgå. Kostnaderna för dessa sammanlagt 81 vårdplatser har styrelsen uppskattat till 53 460 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det totala anslagsbehovet för nästa budgetår till (481 635 + 126 060 + 53 460) 661 155 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 600 000 kronor.

Före-
draganden.

Då medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet synes mig kunna godtagas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av ..... kronor 600 000

[150.] 42. **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., ändrad genom kungörelser nr 385/1921, 304/1928 och 207/1937.]

Enligt nämnda kungörelser, som närmast avse *lungtuberkulosanstalter*, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2 000 kronor per vårdplats. Bidrag får uppbäras först sedan anstalten blivit färdig och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I vissa fall har emellertid medgivits avvikelse från de sålunda fastställda grunderna.

Jämlikt de grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården, som godkändes av 1936 års riksdag (prop. nr 206, riksd. skr. nr 267), förutsattes staten skola alltjämt, i mån av behov, lämna byggnadsbidrag jämväl till kustsanatorierna och därmed jämställda anstalter för vård av *kirurgisk tuberkulos*. Några allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till dessa anstalter ha dock icke fastställts, utan vederbörande huvudman har att för varje fall göra den framställning om bidrag, som omständigheterna påkalla.

För innevarande budgetår har för här ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 21 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har härvid upplyst, att — sedan beviljade men ännu ej utbetalade bidrag frånräknats — ett belopp av 128 727 kronor kunde beräknas återstå å anslaget. Styrelsen har vidare räknat med att på grund av särskilda till Kungl. Maj:t överlämnade framställningar bidrag komme att intill utgången av nästa budgetår beviljas *dels* till nybyggnad för barnavdelning samt två bostadshus vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra med tillhoppa 559 000 kronor, *dels ock* till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa med 388 000 kronor. Till styrelsen hade vidare ingivits en ansökan om statsbidrag till uppförande av ny köksbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium. Kostnaderna härför hade beräknats till 750 000 kronor. Enligt till styrelsen inkomna uppgifter från landstingens förvaltningsutskott och städer utanför landsting kunde slutligen en framställning om statsbidrag med 76 000 kronor väntas före utgången av budgetåret 1947/48.

Enligt styrelsens beräkningar skulle medelsbehovet för ifrågavarande ändamål alltså utgöra (559 000 + 388 000 + 750 000 + 76 000 — 128 727) 1 644 273 kronor eller i avrundat tal 1 650 000 kronor.

För de av medicinalstyrelsen omnämnda byggnadsarbetena vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra har riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 211/1946 (bihang A, bil. 2, punkt 8) beräknat ett belopp av 559 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppförda anslaget å 1 000 000 kronor till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter. En närmare redogörelse för ifrågavarande byggnadsarbeten återfinnes i det vid nämnda proposition fogade bihanget B (s. 333 o. f.), vartill jag anhåller att få hänvisa. Jag vill här endast omnämna, att av förenämnda belopp å 559 000 kronor 450 000 kronor avsetts för uppförande av nybyggnad för barnavdelning m. m., 69 000 kronor för uppförande av bostadshus åt förste underläkaren, alternativt sysslomannen, och 40 000 kronor för uppförande av bostadshus åt maskinmästaren.

Vad beträffar frågan om statsbidrag för uppförande av ny barnavdelning och två bostadshus vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra vill jag efter samråd med chefen för socialdepartementet, vilken vid besök

å sanatoriet sistlidne sommar varit i tillfälle att konstatera behovet av de ifrågasatta byggnadsarbetena, förorda, att medel för desamma utförande anvisas å riksstaten för nästa budgetår. För barnavdelningen torde därvid böra beräknas samma belopp, som upptogs för ändamålet i propositionen nr 211/1946, eller 450 000 kronor. Vad åter angår underläkarbostaden och bostaden för maskinmästaren, för vilka i nämnda proposition upptogs 69 000 respektive 40 000 kronor, har byggnadsstyrelsen i en promemoria, som avgivits efter styrelsens i propositionen refererade yttrande, framhållit, att en underläkarbostad och en maskinmästarbostad med normal utrymmesstandard syntes kunna uppföras för 45 000 respektive 30 000 kronor. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen sålunda anfört kan jag icke tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål avses högre belopp än de av styrelsen angivna. Det sammanlagda medelsbehovet för de av mig förordade arbetena vid sanatoriet skulle alltså uppgå till (450 000 + 45 000 + 30 000) 525 000 kronor.

Den av medicinalstyrelsen omnämnda ansökningen om statsbidrag till uppförande av ny köksbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium har ännu icke överlämnats till Kungl. Maj:t. Jag har därför icke varit i tillfälle att taga ställning till densamma. Med anvisande av medel för ändamålet torde på grund härav tills vidare få anstå.

För tillgodoseende av ineliggande eller väntade framställningar om statsbidrag till anordnande av vårdplatser för lungtuberkulösa torde vidare böra beräknas ett belopp av 100 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (525 000 + 100 000) 625 000 kronor. Då emellertid å anslaget finnes disponibelt ett belopp av i runt tal 125 000 kronor, kan anslagsbehovet för nästa budgetår begränsas till 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra må för bestridande av kostnaderna för vissa byggnadsarbeten vid sanatoriet komma i åtnjutande av statsbidrag med högst 525 000 kronor;

dels ock till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 500 000

[151.] 43. **Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	5 500 000	5 137 284
1945/46	5 500 000	5 050 396
1946/47	5 500 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	5 200 000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480).]

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med 1 krona 75 öre samt till tuberkulos-sjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med 1 krona 50 öre för dag och patient, på villkor att för inomläns-patient icke uttages högre dagavgift än respektive 1 krona 50 öre och 1 krona 25 öre (3 § 1 mom.). Därest inom landstingsområde eller stad, som ej del-tager i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund (3 § 2 mom.). Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Kungl. Maj:t har därjämte den 31 maj 1946 bemyndigat medicinalstyrelsen att från och med den 1 juli 1946 tills vidare bevilja landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag med belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. statsbidragskungörelsen, för det antal av landstinget eller staden disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier, som av styrelsen bestämmas. För åtnjutande av bidrag till vård-platser å nämnda sanatorier gäller, bland annat, att för å sådan plats in-tagen patient icke må uttagas högre dagavgift än 1 krona. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har åberopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket statsbidrag jämlikt förenämnda kungörelse nr 480/1939 kunde förväntas ifrågakomma under budgetåret 1947/48, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunde be-räknas uppgå. Därvid har styrelsen räknat med förhöjt bidrag till anstalter inom Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Gävle stad. Inom nämnda län och stad har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1940—44 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sist-nämnda medeltal utgjorde 0.69 på 1 000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbi-dragskungörelsen). Det i tablån angivna sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår till 5 979 204 kronor.

Styrelsen har vidare beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår skulle utgå för sammanlagt 355 av landstingen i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorr-lands län ävensom Hälsingborgs stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier samt att härför skulle erfordras ett belopp av 252 434 kronor.

Det för budgetåret 1947/48 till bidrag till driften av anstalter för lung-tuberkulos erforderliga medelsbehovet har styrelsen i enlighet med de sålunda gjorda kostnadsberäkningarna uppskattat till ett belopp av (5 979 204 + 252 434) 6 231 638 kronor. Detta belopp utgör emellertid enligt styrelsen en maximisumma, i vilken med hänsyn till vissa av erfarenheten bekräftade omständigheter — framför allt att det högsta för varje anstalt tillättna patient-antalet med sannolikhet ej bleve fyllt under alla dagar av budgetåret —

någon minskning kunde ske. Till ledning för bedömandet i vad mån sådan minskning vore möjlig omnämner styrelsen, att skillnaden mellan det beräknade maximibeloppet och det faktiskt utbetalade beloppet under budgetåret 1945/46 uppgått till cirka 17 procent. I betraktande härav skulle det för budgetåret 1947/48 beräknade maximibeloppet kunna reduceras till i runt tal 5 200 000 kronor.

Före-
draganden.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 5 200 000

[152.] 44. *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	1 550 000	1 717 203
1945/46	1 550 000	1 827 947
1946/47	1 550 000	—
1947/48 (förslag)	1 500 000	—

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelser nr 404/1938 och 295/1943.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Driftbidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Såsom villkor för rätt för anstalt att komma i åtnjutande av fyllnadsbidrag gäller, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret skall ha godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1945/46 fördelade sig sålunda:

	Kronor
Driftbidrag enligt gällande kungörelse	843 617
Bidrag till stödjebandage	59 131
» » täckande av driftunderskott	254 323
	Summa kronor 1 157 071

Styrelsen omnämner vidare, att det å anslaget utestående förskottet under nyssnämnda budgetår ökat med 670 876 kronor, varför de sammanlagda utgifterna å anslaget sålunda uppgått till (1 157 071 + 670 876) 1 827 947 kronor.

Styrelsen åberopar härjämte en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upptagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. I förhållande till motsvarande tablå för innevarande budgetår har endast den ändringen vidtagits, att antalet vårdplatser vid Styrso kustsanatorium sänkts från 141 till 130. Tablån, som avser beläggningen å de enskilda anstalterna under tiden 1 april 1947—31 mars 1948 samt å de övriga anstalterna under kalenderåret 1947, utvisar ett sammanlagt driftbidragsbelopp av 1 075 857 kronor. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 april 1946 medgivit, att för eftervård av barnförlammningspatienter finge såsom annexavdelning till vanförestalten i Stockholm tillfälligtvis tagas i anspråk bland annat 40 vårdplatser vid Apelvikens kustsanatorium, bör enligt styrelsen detta belopp minskas med 47 580 kronor till 1 028 277 kronor. Sistnämnda belopp utgjorde emellertid en maximisumma, vilken borde kunna reduceras. Under hänvisning till att differensen mellan det beräknade maximibeloppet och nettoutgiften för budgetåret 1944/45 utgjort 18,2 procent och för budgetåret 1945/46 22,8 procent, finner styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet kunna minskas med 20,2 procent och uppskattar i anslutning härtill medelsbehovet för driftbidraget till 820 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage för nästa budgetår har styrelsen med ledning av utgifterna för ändamålet under de två sistförflutna budgetåren uppskattat till förslagsvis 50 000 kronor.

I fråga om bidrag till täckande av driftunderskott vid enskilda anstalter framhåller medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkommet dylikt underskott för år 1945 beviljat statsbidrag med sammanlagt 622 565 kronor. Det för sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av driftunderskott utbetalade beloppet, 254 323 kronor, avsåge i fråga om en anstalt underskottet för år 1944 och i fråga om en annan anstalt underskottet för år 1945. Till övriga enskilda anstalter hade bidrag till täckande av driftunderskott icke hunnit utbetalas under budgetåret, vilket bidragit till den förut nämnda ökningen av det utestående förskottet å anslaget. Enligt de av medicinalstyrelsen för hithörande anstalter för år 1946 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna med i desamma senare gjorda tillägg skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 809 050 kronor.

För budgetåret 1947/48 syntes man med utgångspunkt från de faktiska utgifterna för ändamålet för år 1945, 622 565 kronor, kunna uppskatta beloppet för täckande av de enskilda anstaltarnas driftunderskott till förslagsvis 630 000 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästkommande budgetår till (820 000 + 50 000 + 630 000) 1 500 000 kronor.

Före-
draganden

Då medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår ej givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 500 000

[153.] 45. **Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	65 000	53 961
1945/46	75 000	61 051
1946/47	75 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	75 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258), ändrad genom kungörelse nr 331/1945.]

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag med hänsyn till den ökande belastningstendensen för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp, 75 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 75 000

[154.] 46. **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna, reservationsanslag.** Under förevarande rubrik har för budgetåret 1945/46 anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor och för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag av 125 000 kronor. Av nämnda belopp, tillhoppa 225 000 kronor, ha sammanlagt 155 000 kronor avsetts för uppförande av en underläkarbostad vid vart och ett av Hessleby, Hålahults, Spenshults och Österåsens sanatorier samt återstoden, 70 000 kronor, för utförande, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande, av andra angelägna byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1946 med anlitan av sistnämnda belopp tillerkänt överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond statsbidrag med högst 18 500 kronor för inredning av tre personalbostadsrum vid Spenshults sanatorium, står alltså till Kungl. Maj:ts disposition ett belopp av (70 000 — 18 500) 51 500 kronor.

I skrivelse den 27 september 1946 har överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond hemställt om anvisande av medel för byggnadsarbeten vid folksanatorierna under budgetåret 1947/48. Överstyrelsen har däri erinrat om att de byggnadsarbeten, för vilka överstyrelsen tidigare begärt statsbidrag men till vilka medel ännu icke anvisats, vore följande, nämligen:

Vid Hessleby sanatorium:

ändringar inom läkaravdelningen.....	kronor	55 000	
ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen	»	12 000	
tvättställ i hel- och halvskilda rum	»	13 500	
ny ångpanneanläggning	»	114 000	kronor 194 500

Vid Spenshults sanatorium:

tvättställ i hel- och halvskilda rum	kronor	10 500	
ändring av desinfektionsanläggningen	»	7 000	
modernisering av sputumkok	»	11 200	
uppförande av mortuarium	»	19 000	» 47 700
			<u>Summa kronor 242 200</u>

Överstyrelsen framhåller härefter, att på grund av de betydande stegringar av byggnadskostnaderna, som inträtt sedan nämnda arbeten kostnadsberäknats, de verkliga kostnaderna för arbetenas utförande komme att överstiga 242 200 kronor. Med hänsyn till ovissheten om prisutvecklingen inom byggnadsbranschen hade överstyrelsen icke nu verkställt detaljerade nya kostnadsberäkningar. Med ledning av den stegring av byggnadskostnadsindex, som inträtt, sedan de tidigare kostnadsberäkningarna gjorts, kunde emellertid beräknas, att kostnaderna för ifrågavarande arbetens utförande stigit till sammanlagt 288 000 kronor. Enligt överstyrelsens mening kunde de nu nämnda arbetena icke utan allvarligt men för sanatoriernas drift uppskjutas till tiden efter budgetåret 1947/48.

Överstyrelsen framhåller vidare, att stort behov föreläge av ett mortuarium vid Hessleby sanatorium. Detta borde utföras efter samma ritningar, som tidigare upprättats för mortuariet vid Spenshults sanatorium och beräknades draga en kostnad av 22 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för de av överstyrelsen nu föreslagna arbetena skulle alltså uppgå till (288 000 + 22 000) 310 000 kronor. Då av de medel, som anvisats för bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna för budgetåren 1945/46 och 1946/47, återstode odisponerat ett belopp av sammanlagt 51 500 kronor, skulle för arbetena erfordras (310 000 — 51 500) 258 500 kronor. I enlighet härmed har överstyrelsen hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett reservationsanslag å sistnämnda belopp.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande i ärendet ansett den av överstyrelsen med hänsyn till prisstegringen beräknade merkostnaden för de av överstyrelsen tidigare föreslagna byggnadsarbetena skälig. Kostnaderna enligt nuvarande prisläge skulle alltså för de olika arbetena bliva följande, nämligen:

Vid Hessleby sanatorium:

ändringar inom läkaravdelningen	kronor	64 500	
ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen	»	15 000	
tvättställ i hel- och halvskilda rum	»	14 500	
ny ångpanneanläggning	»	136 000	kronor 230 000

Vid Spenshults sanatorium:

tvättställ i hel- och halvskilda rum	kronor	13 100	
ändring av desinfektionsanläggningen	»	8 800	
modernisering av sputumkok	»	14 100	
uppförande av mortuarium	»	22 000	» 58 000
			Summa kronor 288 000

Kostnaden för mortuariet i Hessleby har byggnadsstyrelsen ansett böra upptagas till samma belopp som för motsvarande anläggning i Spenshult eller 22 000 kronor.

Före-
draganden.

Enligt vad jag under hand inhämtat är den föreslagna ombyggnaden av ångpanneanläggningen vid Hessleby sanatorium det mest angelägna av de olika byggnadsarbeten vid folksanatorierna, som av överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond ansetts böra komma till utförande under nästa budgetår. Jag vill därför tillstyrka, att medel nu anvisas härför. Mot de beräknade kostnaderna för ändamålet, 136 000 kronor, har jag intet att erinra. Då av de för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisade medlen för bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna återstår odisponerat ett belopp av 51 500 kronor, skulle medelsanvisningen för nästa budgetår i och för sig kunna begränsas till (136 000—51 500) 84 500 kronor. Då emellertid liksom för närvarande visst belopp torde böra stå till förfogande för utförande — efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande — av andra angelägna byggnadsarbeten vid folksanatorierna, vill jag förorda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår, eller 125 000 kronor. Vid bifall härtill skulle till Kungl. Maj:ts disposition stå ett belopp av 40 500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 125 000

[155.] 47. Bidrag till driften av folksanatorierna.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	91 500	91 500
1945/46	200 000	200 000
1946/47	264 000	—
1947/48 (förslag)	357 000	—

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna ha anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen ha utgått med varierande belopp, dock högst 264 000 kronor.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt dessa föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkomma, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 27 september 1946 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid erinrat om att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader (i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfondens) under de senaste åren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100 000 kronor med tillägg för det underskott eller avdrag för det överskott å driften, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår. Då för budgetåret 1945/46 uppkommit ett underskott av 256 874 kronor, har överstyrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte äskas ett anslag av 357 000 kronor. Att underskottet under budgetåret 1945/46 varit avsevärt större än under föregående budgetår har, enligt vad överstyrelsen meddelat, i väsentlig grad berott på nödvändigheten att höja avlöningarna för sanatoriernas personal i samma utsträckning, som medgivits vid landstingens sanatorier.

Statsbidrag till driften av folksanatorierna torde böra utgå enligt samma grunder, som tillämpats under de senaste åren, eller alltså med 100 000 kronor jämte det belopp, som erfordras för täckande av underskott å driften för det senast förflutna budgetåret. Då för budgetåret 1945/46 uppkommit ett underskott av i runt tal 257 000 kronor, torde alltså anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag böra upptagas till (100 000 + 257 000) 357 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 357 000

[156.] 48. Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	400 000	57 729
1946/47	800 000	—
1947/48 (förslag)	400 000	—

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 332).]

Enligt gällande bestämmelser utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag för obemedlade och mindre bemedlade tuberkulossjuka till kostnaderna för *dels* ambulatorisk pneumothoraxbehandling, *dels ock* resor för erhållande av dylik behandling. Bidrag utgår med två tredjedelar av kostnaden för pneumothoraxbehandlingen och, med viss begränsning, hela kostnaden för patientens resor från bostadsorten till anstalt, där behandling meddelas, och åter. Som villkor för statsbidragets åtnjutande är föreskrivet, att huvudmannen skall gälda den del av behandlingkostnaden, för vilken statsbidrag icke utgår. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår samt därvid anført i huvudsak följande:

Verksamheten kunde enligt förenämnda kungörelse påbörjas den 1 juli 1945 och, då statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott, kunde endast en utbetalning till varje huvudman äga rum under budgetåret 1945/46. Det för nyssnämnda budgetår för ändamålet anvisade anslaget avsåg också allenast ett halvår. Under budgetåret ha utbetalningar ägt rum till endast 13 landsting och 3 städer utanför landsting. Av belastningen å anslaget, 57 729 kronor, hänföra sig 40 360 kronor till behandlingkostnader och 17 369 kronor till resekostnader.

Till grund för det tidigare beräknade anslagsbehovet har legat en av styrelsen i skrivelse den 29 april 1944 framlagd utredning i ämnet. Av den föreliggande belastningssiffran att döma vill det synas, som om kostnaderna för statsverket för ifrågavarande ändamål skulle bli betydligt lägre än vad därvid beräknades. Då ännu så länge fastare hållpunkter på området saknas, torde dock reduceringen av anslaget böra begränsas till 200 000 kronor och anslaget alltså böra upptagas till 600 000 kronor.

Före
draganden.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit vill det förefalla, som om statens kostnader för nu ifrågavarande bidragsverksamhet skulle bli väsentligt lägre än man tidigare ansett sig böra räkna med. I avvaktan på närmare erfarenhet härutinnan torde anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 400 000 kronor eller hälften av det belopp, som anvisats för löpande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 400 000

[157.] 49. **Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	60 000	54 725
1945/46	60 000	49 503
1946/47	60 000	—
1947/48 (förslag)	50 000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen*, med utgångspunkt från belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 50 000 kronor nedsatt belopp.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50 000

[158.] 50. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 7 september 1920 (nr 667), ändrad genom kungörelse nr 257/1927.]

Statsbidrag utgår med högst hälften av de verkliga byggnadskostnaderna eller, om vid inlösen lösesumman understiger dessa kostnader, högst hälften av lösesumman, dock i intet fall med högre belopp per vårdplats än 2 500 kronor vid uppförande och 1 000 kronor vid inlösen av sjukhus. Statsbidraget får uppbäras först sedan sjukhuset blivit efter avsyning godkänt av *medicinalstyrelsen*.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har härvid upplyst, att ett belopp av 1 038 677 kronor funnes inestående å anslaget. Styrelsen erinrar vidare om att av Kungl. Maj:t beviljade men ännu icke utbetalade statsbidrag till förevarande ändamål uppginge till 465 000 kronor samt att hos Kungl. Maj:t ineläge av styrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag med tillhoppa 450 500 kronor. Med ledning av uppgifter, som inhämtats från landstingens epideminämnder samt från hälsovårdsnämnderna i de städer, som utgöra egna epidemidistrikt, har styrelsen tillika beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår kunde komma att utgå till inrättande av planerade vårdplatser med sammanlagt 685 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål under nästa budgetår till (465 000 + 450 500 + 685 000 — 1 038 677) 561 823 kronor, vilket belopp styrelsen avrundat till 560 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår synes i och för sig intet vara att erinra. Då man emellertid torde kunna räkna med att bristen på byggnadsmateriel och andra omständigheter komma att medföra, att vissa av de planerade byggnadsföretagen icke kunna komma till utförande under nästa budgetår, synes anslaget kunna begränsas till 300 000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 300 000

[159:] 51. **Bidrag till driften av epidemisjukhus, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	1 200 000	2 828 922
1944/45	1 800 000	3 123 815
1945/46	2 000 000	2 065 354
1946/47	2 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	1 400 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 261), ändrad genom kungörelse nr 1050/1940.]

Statsbidrag utgår för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkänts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författningsenligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk. Statsbidrag utgår i regel icke för flera sjukplatser för dag än i första stycket omnämnd myndighet fastställt såsom motsvarande en normal beläggning av sjukhuset eller lokalen. Därest vid epidemi av större omfattning hinder mött för anordnande eller drift av tillfälliga lokaler för epidemisjukvård i erforderlig utsträckning, må dock statsbidrag med viss begränsning utgå för flera platser än dem, som motsvara normal beläggning.

Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört följande.

För nästkommande budgetår erforderligt statsbidrag, vars storlek är i huvudsak beroende på frekvensen under kalenderåret 1947 av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen äger tillämpning, låter sig på förhand

beräknas allenast med en viss grad av sannolikhet. Frekvensen av dessa sjukdomar utgjorde enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter 38 811 fall år 1944, 24 362 fall år 1945 och 6 920 fall förra halvåret 1946, varför en avsevärd minskning av ifrågavarande sjukdomar under år 1946 kan beräknas.

Under senare år har frekvensen av hithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfeber, som utgjort under år 1944 77,7 %, år 1945 65,0 % och förra halvåret 1946 84,0 % av samtliga sjukdomsfall. Med ledning av de senast tillgängliga siffrorna torde det totala antalet scharlakansfeberfall kunna beräknas under hela år 1946 uppgå till omkring 11 500.

Vad difterisjukdomen beträffar ha enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter anmälts under år 1944 3 348 fall, år 1945 2 237 fall och första halvåret 1946 404 fall.

Av de till medicinalstyrelsen inkomna uppgifterna framgår, att antalet scharlakansfeberfall under förra halvåret 1946 liksom under år 1945 fortgående minskats. Även difteri, som under år 1944 visat en kulminerande stegringstendens, har under år 1945 och förra halvåret 1946 visat en fortsatt tillbakagång.

Anslagsbehovet kan allenast approximativt beräknas med ledning av antalet fall av hithörande smittsamma sjukdomar under år 1945 jämfört med anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46. Under år 1945 har antalet dylika fall uppgått till 24 362. Belastningen å ifrågavarande anslag under budgetåret 1945/46, vilken belastning avser bidrag till driften av epidemisjukhus under år 1945, har utgjort 2 065 354 kronor. För år 1946 kan antalet epidemiska sjukdomsfall beräknas uppgå till omkring 14 000 med ledning av antalet inrapporterade fall under förra halvåret 1946. Då det icke synes osannolikt, att antalet sjukdomsfall av ifrågavarande slag under år 1947 kommer att tämligen nära ansluta sig till de under år 1946 inträffade fallen, cirka 14 000, och då sistnämnda tal ungefärligen utgör $\frac{7}{12}$ av 24 362, skulle medelsbehovet för budgetåret 1947/48 kunna beräknas till $\frac{7 \times 2\,065\,354}{12}$ eller

i runt tal 1 200 000 kronor. Medicinalstyrelsen anser dock, att viss hänsyn bör tagas till den till följd av de senare årens höga nativitetssiffror alltmera framträdande ökningen av antalet barn i lek- och skolåldrarna, vilka åldrar äro särskilt disponerade för scharlakansfeber och difteri. Styrelsen finner sig med anledning härav böra föreslå, att ifrågavarande anslag beräknas till ett belopp av 1 400 000 kronor.

Då medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår synes kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemisjukhus* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 400 000

Före-
dragen.

[160.] 52. *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, reservationsanslag.*

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser ur 83/1929 och 335/1945.]

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål av hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt

— kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå till kommun, som deltagar i landsting, samt kommunalförbund för anordnande av större från ålderdomsbem fristående hem för kroniskt sjuka. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet respektive staden. Bidrag utgår med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 000 kronor för vårdplats, vid inköp av byggnad med högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 500 kronor för vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad med högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 000 kronor för vårdplats. Härvid gäller emellertid den inskränknigen, att bidrag icke sammanlagt må utgå för flera platser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 21 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att — sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats — ett belopp av 878 849 kronor kunde beräknas återstå å anslaget.

Styrelsen har vidare upplyst, att två anstalter, för vilka bidrag redan beviljats, icke påbörjats den 1 juli 1945. Då dessa två anstalter inordnats som led i den av styrelsen för vederbörande sjukvårdsområde godkända planen, ansåge sig styrelsen böra räkna med att jämlikt de från och med den 1 juli 1945 gällande nya statsbidragsgrunderna ytterligare statsbidrag för dessa anstalter kunde komma att beviljas med tillhoppa 57 500 kronor. Styrelsen erinrar härefter om att på Kungl. Maj:ts prövning vore beroende ansökningar om statsbidrag till fem anstalter av nu ifrågavarande slag, för vilka kunde beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 394 200 kronor. För tillgodoseende av åtta hos styrelsen ineliggande ansökningar kunde vidare komma att erfordras ett belopp om tillhoppa 586 000 kronor. Enligt vad styrelsen inhämtat genom förfrågningar hos landstingens förvaltningsutskott samt de städer, som ej deltog i landsting, kunde i anledning av framställningar om statsbidrag, vilka enligt av 1946 års landsting eller av stadsfullmäktige fattade beslut vore avsedda att göras före den 1 juli 1948, statsbidrag komma att utgå med sammanlagt 2 204 000 kronor. Det kunde enligt medicinalstyrelsen på grund härav antagas, att för ifrågavarande ändamål skulle under nästa

budgetår komma att föreligga ett medelsbehov av (57 500 + 394 200 + 586 000 + 2 204 000 — 878 849) 2 362 851 kronor. Nämnda belopp vore osedvanligt högt. Med hänsyn härtill och då enligt erfarenheten ansökningar om bidrag för samtliga tillämnade anstalter säkerligen icke komme att ingivas före den 1 juli 1948, ansåge styrelsen beloppet kunna reduceras till 2 000 000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet giver mig i och för sig icke anledning till erinran. På grund av rådande materielbrist och andra omständigheter torde man emellertid få räkna med att åtskilliga av de planerade byggnadsföretagen icke kunna komma till stånd under nästa budgetår. En begränsning av det av medicinalstyrelsen äskade beloppet synes därför kunna vidtagas. Då emellertid de å anslaget disponibla medlen icke förslå för tillgodoseende av de hos Kungl. Maj:t och medicinalstyrelsen inneliggande ansökningarna samt medel i viss utsträckning torde böra beräknas jämväl för tillgodoseende av väntade framställningar om statsbidrag, synes anslaget icke böra bestämmas till lägre belopp än 1 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 1 000 000

[161.] 53. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	1 675 000	1 274 104
1946/47	2 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	2 300 000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 406/1938 och 336/1945.]

Enligt de jämlikt kungörelsen nr 336/1945 från och med den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för driften av såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål anordnat hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter ärc avsedda. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå för driften av större, från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka, vilket tillhör annan än landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet respektive staden. Bidrag utgår med 1 krona 50 öre för dag och patient, för vilken vårdavgiften ej uppgår till högre belopp än 1 krona 50 öre om dagen. Härvid gäller

emellertid bland annat den inskränkningen, att bidrag icke för samma tid må utgå för flera sjukplatser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare, och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare. Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 336/1945 gäller vidare, att statsbidrag jämlikt de från och med den 1 juli 1945 gällande bestämmelserna må utgå jämväl till kommun, som deltagar i landsting, kommunalförbund, förening eller enskild för driften av anstalt för kroniskt sjuka, till vilken driftbidrag utgått den 30 juni 1945, under förutsättning att anstalten inordnas som led i den av medicinalstyrelsen för sjukvårdsområdet godkända planen. I annat fall utgår bidrag enligt förut gällande bestämmelser, d. v. s. med 90 öre för dag och patient.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för allenast 17 landstingsområden och 1 storstad. Därjämte hade från tre landstingsområden och samtliga övriga storstäder till styrelsen ingivits förslag till dylika planer, men dessa ansökningar hade ännu icke slutbehandlats. Inom de sjukvårdsområden, för vilka planer godkänts, uppginge antalet vårdplatser, förlagda till anstalter, som inginge såsom led i respektive planer och till vilka platser statsbidrag till driftkostnaderna beviljats, till 2 678. Inom sistnämnda sjukvårdsområden funnes därjämte 2 anstalter med sammanlagt 16 vårdplatser, till vilka driftbidrag utgått den 30 juni 1945 och vilka anstalter icke inordnats som led i respektive planer. För samtliga dessa (2 678 + 16) 2 694 platser kunde driftbidrag för år 1947 komma att utgå med tillhoppa 1 471 461 kronor. Antalet vårdplatser å hem för kroniskt sjuka inom sjukvårdsområden, för vilka planer ännu icke godkänts av styrelsen och till vilka vårdplatser driftbidrag utgått den 30 juni 1945, uppginge till 1 595. Till samtliga sistnämnda vårdplatser borde statsbidrag till driftkostnaderna beräknas utgå under år 1947 med sammanlagt 873 262 kronor. I samband med godkännande av planer för storstäderna syntes härjämte driftbidrag komma att beviljas för ytterligare 315 av dessa städer å befintliga anstalter redan drivna vårdplatser. För dessa platser kunde driftbidrag för år 1947 komma att utgå med 172 462 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att driftbidrag kunde komma att erfordras dels för hela nämnda år för 128 nya vårdplatser, till vilkas inrättande statsbidrag tillerkänts men beträffande vilka driftbidrag ännu icke beviljats, samt för 32 vårdplatser vid två nya hem för kroniskt sjuka, för vilka ansökan om driftbidrag ingivits till styrelsen, dels ock, åtminstone för ett halvt år, för 207 vårdplatser vid tre nya anstalter, till vilkas inrättande av styrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag föreläge men ej slutligt prövats av Kungl. Maj:t, samt 221 nya platser, till vilkas inrättande ansökningar om statsbidrag ingivits till styrelsen men ännu icke överlämnats till Kungl. Maj:t. Kostnaderna för dessa vårdplatser uppskattas till respektive 70 080, 17 520, 56 666 och 60 500 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (1 471 461 + 873 262 + 172 462 + 70 080 + 17 520 + 56 666 + 60 500) 2 721 951 kronor. Detta belopp, bortsett från de däri ingående summorna å 56 666 och 60 500 kronor, hade, framhåller styrelsen, beräknats under förutsättning att de vårdplatser, som beräknats komma att finnas tillgängliga under kalenderåret 1947, vore fullt belagda under hela detta år, och utgjorde således en maximisiffra. I vad mån anslagets belastning under budgetåret 1947/48 komme att understiga nämnda siffra vore svårt att i förväg beräkna. Belastningen å anslaget för budgetåret 1945/46 hade uppgått till 1 274 104 kronor, men därvid vore att märka, att största delen av de rekvisitioner å statsbidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, som vore belägna inom sjukvårdsområden, för vilka planer ännu ej godkänts, icke utbetalats i vad desamma avsåge senare halvåret 1945. Sålunda ännu icke likviderade statsbidragsrekvisitioner avsåge tillhopa 260 940 vård dagar, motsvarande ett statsbidragsbelopp av 391 410 kronor. Om jämväl detta belopp utbetalats under budgetåret 1945/46, hade nettoutgifterna å anslaget för nämnda budgetår uppgått till (1 274 104 + 391 410) 1 665 514 kronor, vilket belopp med cirka 10 000 kronor understeg det för ändamålet beviljade anslaget. Den för budgetåret 1945/46 uppskattade maximisumman hade emellertid beräknats på sådant sätt, att skillnaden mellan denna och den verkliga nettoutgiften icke direkt kunde läggas till grund för beräkningen av det belopp, varmed det sammanlagda driftkostnadsbidraget för nästa budgetår skulle kunna reduceras. Skillnaden mellan de beräknade maximibeloppen och de faktiskt utbetalade beloppen hade för budgetåret 1943/44 uppgått till 13,9 % och för budgetåret 1944/45 till 17,4 %. Styrelsen ansåge, att det för nästkommande budgetår beräknade maximibeloppet av 2 721 951 kronor borde kunna minskas med 15,5 % till 2 300 000 kronor.

Då medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 300 000

[162.] 54. **Bidrag till Lilla Hemmet.** Lilla Hemmet i Stockholm är landets enda anstalt för vård av barn med medfödd eller i späda åldern ådragen syfilis. För innevarande budgetår har såsom bidrag till bestridande av driftkostnaderna vid anstalten anvisats ett anslag av 15 000 kronor. Som villkor för åtnjutande av bidraget gäller, att vården vid anstalten lämnas avgiftsfritt för de där intagna.

Med skrivelse den 31 augusti 1946 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *Lilla Hemmets styrelse* gjord framställning om statsbidrag till anstalten för nästa budgetår med ett från 15 000 till 30 000 kronor förhöjt belopp. Till stöd för sin hemställan har anstaltsstyrelsen åberopat dels sina skrivelser angående bidrag för föregående och för innevarande budgetår (jfr 1945 och 1946 års statsverkspropositioner, V. s. 225—226 respektive s. 264—265), dels

ock styrelsens vid framställningen fogade årsberättelse för år 1945. Av berättelsen framgår, att de löpande utgifterna under nämnda år överstigit de löpande inkomsterna, inberäknat under året influtet statsbidrag för ett kvartal å 3 750 kronor, med mer än 35 000 kronor. Jämväl för år 1946 räknar anstaltsstyrelsen med att anstaltens inkomster, inberäknat ett statsbidrag å 15 000 kronor, skola komma att understiga utgifterna. Under det att inkomsterna antagits skola bliva i stort sett lika stora som under år 1945, ha utgifterna däremot beräknats komma att öka i jämförelse med detta år. Antalet å anstalten vårdade barn uppginge för det dåvarande till 30, och detta antal kunde ej antagas minska. De intagna barnen utgjordes till större del än tidigare av spädbarn, vilket medförde ökat behov av personal. Vidare hade lönerna till personalen höjts för att bringas i jämnhöjd med vad som betalades vid andra liknande anstalter. Någon anledning till antagande att övriga utgifter skulle kunna nedbringas föreläge icke. Ehuru ett statsbidrag av 30 000 kronor därför icke kunde väntas täcka driftunderskottet, hade anstaltsstyrelsen likväl ansett riktigast att begränsa sin hemställan till detta belopp.

Medicinalstyrelsen, som införskaffat uppgift angående den vid hemmet anställda personalen, har för egen del anført, att styrelsen icke funne anledning till erinran beträffande denna. Med hänsyn till det fortbestående stora behovet av hemmets verksamhet syntes det styrelsen skäligt, att staten bidroge till täckande även av den kostnadsökning vid hemmet, som betingades av den allmänna lönestegringen. Styrelsen ansåge sig emellertid icke nu kunna tillstyrka en förhöjning av anslaget med 15 000 kronor utan ville i stället föreslå, att — i avvaktan på vidare erfarenheter i fråga om det ekonomiska utfallet av hemmets drift — för nästa budgetår anvisades ett med 10 000 kronor till 25 000 kronor förhöjt anslag.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig i likhet med medicinalstyrelsen och på av denna anförda skäl icke vilja motsätta sig en höjning av bidraget till hemmet för nästa budgetår till 25 000 kronor.

Före-
draganden.

Med hänsyn till det ökade driftunderskottet vid Lilla Hemmet — underskottet har sålunda från år 1944 till år 1945 stigit från omkring 23 000 kronor till omkring 35 000 kronor samt har för år 1946 beräknats till minst sistnämnda belopp — vill jag icke motsätta mig en höjning av det till hemmet utgående statsbidraget. Jag kan dock icke helt biträda anstaltsstyrelsens framställning utan förordar i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, att höjningen begränsas till 10 000 kronor och att alltså statsbidraget till hemmet för nästa budgetår bestämmes till 25 000 kronor. Såsom villkor för bidragets åtnjutande torde liksom hittills böra gälla, att å hemmet intagna barn skola vårdas avgiftsfritt.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lilla Hemmet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 25 000

[163.] 55. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	350 000	481 486
1945/46	350 000	472 787
1946/47	350 000	—
1947/48 (förslag).....	500 000	—

Från förevarande anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Driftkostnaderna vid de två förstnämnda anstalterna bestridas sålunda:

För patient skall, oavsett var han är hemmahörande, erläggas för inomlänspatient vid respektive sjukhus stadgad legosängsavgift.

Landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, skall för varje patient, som intages å ifrågavarande centralanstalter och som vid intagningen är bosatt eller — där legosängsavgiften jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård erlägges av fattigvårdssamhälle eller kommun — äger hemortsrätt inom vederbörande landstings område eller i stad, som nu sagts, bidra till bestridandet av vårdkostnaderna *dels* med ett belopp för underhållsdag av 2 kronor 50 öre å centralanstalten i Lund och 3 kronor å centralanstalten i Göteborg *dels ock*, därest legosängsavgiften för dag och patient utgått med belopp understigande de för respektive anstalter sålunda angivna bidragsbeloppen, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan vid förstnämnda anstalt 2 kronor 50 öre och vid sistnämnda anstalt 3 kronor och å andra sidan den vid anstalten uttagna genomsnittliga legosängsavgiften.

Den del av dagkostnaden, som icke täckes genom legosängsavgiften och landstingets eller stadens bidrag, gäldas av statsmedel beträffande centralanstalten i Lund helt intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag samt beträffande centralanstalten i Göteborg helt intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag. Härutöver gäldas av statsmedel hälften av den dagkostnad, som återstår ogulden, dock högst intill ett belopp av 2 kronor för underhållsdag.

Hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstalternas behandlingsinstitut av å anstalterna intagna patienter bestrides av statsmedel.

Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader samt må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av anstalten.

I skrivelse den 26 juli 1946 har *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning* gjort framställning om ändrade grunder för statsbidrag till lundaanstalten.

Beredningen erinrar inledningsvis om att vid tidpunkten för fastställandet av det nu utgående statsbidraget till lundaanstalten — detta fastställdes av 1944 års riksdag att gälla från och med den 1 januari 1943 (jfr. 1944 års

statsverksproposition, V. s. 236 o. f.) — dagkostnaden vid Lunds lasarett, efter avdrag av kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut, beräknats till 10 kronor 82 öre för år 1941.

Beredningen anför härefter i huvudsak följande:

Sedan 1944 års riksdag fattade sitt beslut om statsbidraget till centralanstalten i Lund, ha dagkostnaderna vid sjukvårdsinrättningarna i riket, Lunds lasarett icke undantaget, ytterligare stegrats. Sålunda uppgick dagkostnaden vid nämnda lasarett, efter avdrag av kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation, år 1943 till 10 kronor 87 öre, år 1944 till 12 kronor 2 öre samt år 1945 till 13 kronor 85 öre. Inkomsten av legosängsavgifter från patienterna har under sagda år utgjort i genomsnitt per dag respektive 1 krona 93 öre, 2 kronor samt 2 kronor 6 öre. För år 1945 ha således anstaltens huvudmän på grund därav, att det statliga bidraget är maximerat till (2:50 + 2) 4 kronor 50 öre, varit nödsakade att lämna ett större bidrag till anstalten än staten eller 6 kronor 85 öre per dag. Därest staten och huvudmännen i stället lika fördelat den återstående dagkostnaden mellan sig, hade statens bidrag blivit 5 kronor 67,5 öre. Dagkostnaden vid lasarettet har — med förut angivna avdrag — för år 1947 beräknats till 14 kronor 36 öre, vilket innebär, att huvudmännens beräknade bidrag till centralanstalten för sagda år kommer att uppgå till 7 kronor 36 öre per dag. Vid lika fördelning av den »resterande kostnaden» skulle statens tillskott bli 5 kronor 93 öre i stället för 4 kronor 50 öre. Med hänsyn härtill samt då det icke är osannolikt, att dagkostnaden vid lasarettet kan komma att stiga ytterligare under de närmaste åren, synes det vara av billighets-skäl påkallat, att det av 1944 års riksdag beviljade, till 2 kronor per underhållsdag maximerade tilläggsbidraget höjes till förslagsvis 4 kronor per dag.

Den gällande regeln om maximering av statens bidrag till centralanstalten har, såsom dåvarande departementschefen anförde, tillkommit för att förhindra, att bidraget, exempelvis i händelse av sjunkande penningvärde och därmed följande dyrtid, komme att automatiskt stiga till allt för höga belopp. Samtidigt framhöll departementschefen, att en dylik maximiregel närmast torde ha betydelse såsom innebärande en anledning att i händelse av större förändringar i dagkostnaden upptaga underhandlingar om ändrad överenskomst mellan staten och lasarettets ägare.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har beredningen å de i lundaanstalten deltagande landstingens och städernas vägnar hemställt, att Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen måtte föreslå *dels* sådan ändring av gällande grunder för fördelning av driftkostnaderna vid anstalten, att staten, sedan legosängsavgiften och huvudmännens fastställda bidrag frånräknats, komme att svara för hela återstående dagkostnaden intill ett belopp av 2 kronor 50 öre och hälften av dagkostnaden därutöver intill ett belopp av 4 kronor per dag, *dels ock* att nämnda ändring av bidragsgrunderna måtte erhålla retroaktiv verkan från och med den 1 januari 1946.

Vidare ha Göteborgs sjukhusdirektion samt landstingen i Göteborgs och Bohus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län i egenskap av huvudmän för göteborgsanstalten i skrivelse den 12 juni 1946 gjort framställning om ändrade grunder för statsbidrag till nämnda anstalt.

I skrivelsen erinras inledningsvis om att vid tidpunkten för fastställandet av det nu utgående statsbidraget till göteborgsanstalten — detta fastställdes

av 1943 års riksdag att gälla från och med den 1 januari 1943 (jfr. 1943 års statsverksproposition, V. s. 205 o. f.) — dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset, efter tillägg av utgifterna för pensioner samt med avdrag av kostnaderna för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut ävensom för driften av sjukhusets polikliniker, beräknats till 13 kronor 45 öre för år 1943 ävensom att inkomsten av patientavgifter för samma år beräknats till i genomsnitt 3 kronor 70 öre per underhållsdag.

I skrivelsen framhålles vidare, att dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset, beräknad på nyss nämnt sätt, under åren 1943—1945 uppgått till respektive 12 kronor 40 öre, 13 kronor 75 öre och 16 kronor 70 öre, medan inkomsten av patientavgifter under samma år uppgått till i genomsnitt respektive 3 kronor 54 öre, 3 kronor 82 öre och 3 kronor 64 öre per underhållsdag. Under nämnda år hade den återstående dagkostnaden alltså utgjort respektive 8 kronor 86 öre, 9 kronor 93 öre och 13 kronor 6 öre. För åren 1943 och 1944 hade nämnda kostnad fördelats lika mellan staten och huvudmännen med 4 kronor 43 öre respektive 4 kronor 96,5 öre på vardera, medan för år 1945, på grund av maximeringen av det statliga bidraget till $(3 + 2)$ 5 kronor, huvudmännen fått lämna avsevärt större bidrag än staten eller 8 kronor 6 öre.

Härefter anföres i skrivelsen i huvudsak följande:

Ökningen av dagkostnaden under år 1945 beror till största delen på att lönerna till sjukhuspersonalen och särskilt den kvinnliga sjuksköterske- och biträdespersonalen måst i betydande grad höjas från och med sagda års början. Därest den principen hade gällt beträffande statsbidraget för år 1945, att staten och huvudmännen skulle lika mellan sig fördela återstående dagkostnad, skulle det statliga bidraget för sagda år behövt uppgå till $(3 + 3,53)$ 6 kronor 53 öre per dag och patient i stället för $(3 + 2)$ 5 kronor. Nyligen ha ytterligare löneförbättringar måst medgivas till sjukhuspersonalen, och i anledning härav bör för år 1946 räknas med en ytterligare stegring av dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset med 50 öre per dag. Det redan år 1945 befintliga driftunderskottet å 3 kronor 6 öre per dag torde därför år 1946 komma att uppgå till minst 3 kronor 56 öre. Om detta driftunderskott lika fördelas på staten och i jubileumskliniken deltagande sjukvårdsområden, skulle de nuvarande statliga bidragsbeloppen å maximalt sammanlagt $(3 + 2)$ 5 kronor behöva förhöjas med 1 krona 78 öre per dag och patient. Det är icke osannolikt, att dagkostnaden vid Sahlgrenska sjukhuset kan öka ytterligare inom de närmaste åren, varför en maximering bör avse ett uppåt avrundat belopp av sammanlagt $(3 + 4)$ 7 kronor.

Under hänvisning till det anförda har i skrivelsen hemställts, att Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen måtte föreslå sådan ändring, räknat från och med den 1 januari 1946, av gällande grunder för fördelning av driftkostnaderna för göteborgsanstalten, att staten, sedan patientavgiften och huvudmännens fastställda bidrag frånräknats, komme att svara för hela återstående dagkostnad intill ett belopp av 3 kronor och hälften av dagkostnaden därutöver intill ett belopp av 4 kronor.

Efter remiss har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1946 avgivit utlåtande över de föreliggande framställningarna.

Styrelsen har därvid till en början meddelat, att de å nu ifrågavarande anslag under budgetåret 1945/46 verkställda utbetalningarna, som rätteligen bort avse verksamheten vid de båda anstalterna under kalenderåret 1945, i verkligheten avsett verksamheten vid båda anstalterna under nämnda år och vid göteborgsanstalten dessutom under senare halvåret 1944. Om från de under budgetåret gjorda utbetalningarna, 472 787 kronor, droges det till göteborgsanstalten för senare halvåret 1944 utbetalade statsbidraget, 91 092 kronor, erhöles ett belopp av 381 695 kronor, vilket vore att anse som statens verkliga kostnad under budgetåret 1945/46 för driften av ifrågavarande anstalter.

Styrelsen meddelar härefter, att enligt upprättat budgetförslag för Lunds lasarett för år 1947 dagkostnaden vid centralanstalten för radioterapi därstädes för nämnda år beräknats till 14 kronor 22 öre. Inkomsterna för underhållsdag syntes för samma år med ledning av 1945 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 6 öre, bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre, ytterligare bidrag av vederbörande huvudman, motsvarande skillnaden mellan 2 kronor 50 öre och den genomsnittliga legosängsavgiften, 44 öre samt statsbidrag 2 kronor 50 öre. Den del av dagkostnaden, som härefter återstode ogulden, uppginge alltså till $(14:22 - 2:06 - 2:50 - 0:44 - 2:50)$ 6 kronor 72 öre, varför ytterligare statsbidrag skulle utgå med 2 kronor för underhållsdag. Då antalet underhållsdagar under år 1947 enligt budgetförslaget beräknats till 19 300, kunde dagkostnadsbidraget för budgetåret 1947/48 enligt nu gällande statsbidragsgrunder uppskattas till $[(2:50 + 2) \times 19\,300]$ 86 850 kronor.

Vad angår göteborgsanstalten meddelar styrelsen, att dagkostnaden för år 1947 vid denna beräknats till 16 kronor 70 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1945 kunde vidare den genomsnittliga legosängsavgiften beräknas till 3 kronor 65 öre, vartill som ytterligare inkomster komme bidrag från vederbörande huvudman med 3 kronor och statsbidrag med likaledes 3 kronor. Av den del av dagkostnaden, som härefter återstode, $(16:70 - 3:65 - 3 - 3)$ 7 kronor 5 öre, betalade staten 2 kronor och vederbörande huvudman 5 kronor 5 öre. Då antalet underhållsdagar under år 1947 uppskattats till 32 400, syntes dagkostnadsbidraget för nästa budgetår enligt nu gällande statsbidragsgrunder kunna beräknas till $[(3 + 2) \times 32\,400]$ 162 000 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation ha uppskattats till för lundaanstalten 141 507 kronor och för göteborgsanstalten 86 752 kronor eller tillhopa 228 259 kronor.

Vad beträffar de framlagda förslagen om ändrade grunder för statsbidragen anför styrelsen härefter följande:

Styrelsen finner det för sin del vara skäligt, att staten — med hänsyn till att ifrågavarande centralanstalter, bortsett från den neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund, äro dyrare i drift än andra avdelningar vid nämnda lasarett respektive Sahlgrenska sjukhuset — påtager sig ytterligare kostnader för driften av anstalterna. Då emellertid de för närvarande i ämnet gällande statsbidragsgrunderna i praktiken äro mycket svårtillämp-

liga och en väsentlig förenkling i granskningsförfarandet vore önskvärd, vill styrelsen ifrågasätta en övergång till det bidragssystem, som av 1946 års riksdag fastställes beträffande driften av den neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund. Vid en tillämpning av detta system skulle med en beräknad dagkostnad för år 1947 vid centralanstalten vid lasarettet i Lund av 14 kronor 22 öre och sedan den genomsnittliga legosängsavgiften å 2 kronor 6 öre frånräknats vederbörande huvudmän erlägga 6 kronor 16 öre och staten 6 kronor. Med det beräknade antalet underhållsdagar under år 1947 av 19 300 skulle statsbidraget belöpa sig till $(6 \times 19\,300)$ 115 800 kronor. Härtill bör läggas den jämlikt gällande grunder å statsverket belöpande kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstaltens behandlingsinstitut, vilken kostnad beräknats uppgå till 141 507 kronor. Medelsbehovet till bidraget till driften av lundaanstalten skulle sålunda för budgetåret 1947/48 kunna beräknas uppgå till $(115\,800 + 141\,507)$ 257 307 kronor.

I fråga om göteborgsanstalten skulle med en tillämpning av samma bidragssystem statsbidrag utgå med $(6 \times 32\,400)$ 194 400 kronor. Härtill kommer kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation, 86 752 kronor, varför medelsbehovet till driften av göteborgsanstalten för budgetåret 1947/48 skulle uppgå till $(194\,400 + 86\,752)$ 281 152 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till $(257\,307 + 281\,152)$ 538 459 kronor. Styrelsen framhåller, att därvid räknats med att såväl de dåvarande platserna å de båda anstalterna, 53 i Lund och 63 i Göteborg, som 26 tillämnade nya platser vid göteborgsanstalten skulle vara fullt belagda under hela år 1947. Då en hundraprocentig beläggning emellertid icke syntes vara att påräkna, ansåge styrelsen, att anslaget för nästa budgetår borde upptagas till 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, dels att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande till ändring från och med den 1 januari 1947 av gällande grunder för bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag, dels ock att till bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi för budgetåret 1947/48 måtte äskas ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

I avgivet utlåtande i ärendet har statskontoret, med hänsyn till att de nu gällande statsbidragsgrunderna fastställes så nyligen som vid 1943 och 1944 års riksdagar, icke ansett tillräckliga skäl föreligga för ett frångående av dessa. Sökandena hade ej heller hemställt om annan ändring än en höjning av nuvarande maximibeloppen för statsbidraget. Den av dem begärda ökningen med högst 2 kronor per underhållsdag funne emellertid statskontoret vara väl högt tilltagen och ansåge för sin del, att höjningen borde kunna begränsas till 1 krona per underhållsdag. Härigenom skulle maximibeloppen komma att uppgå till 5 kronor 50 öre för centralanstalten i Lund och till 6 kronor för anstalten i Göteborg.

De av riksdagen fastställda grunderna för statsbidrag till centralanstalterna för radioterapi i Lund och Göteborg innebära, såsom nämnts, att, sedan patienten erlagt för inomlänspatient vid Lunds lasarett respektive Sahlgrenska

sjukhuset i Göteborg stadgad avgift — denna avgift har därvid beräknats till minst 2 kronor 50 öre i Lund och till minst 3 kronor i Göteborg; understiger avgiften de nu nämnda beloppen, ankommer det på vederbörande huvudman att täcka skillnaden — samt vederbörande huvudman bidragit med 2 kronor 50 öre per underhållsdag i Lund och 3 kronor per underhållsdag i Göteborg, staten skall bestrida återstående dagkostnad intill ett belopp av 2 kronor 50 öre i Lund och 3 kronor i Göteborg. Av den del av dagkostnaden, som härefter återstår ogulden, gäldas vidare av statsmedel hälften, dock högst intill ett belopp av 2 kronor för underhållsdag.

Huvudmännen för de båda anstalterna ha nu, under återopande av den stegring av dagkostnaden som inträtt vid Lunds lasarett respektive Sahlgrenska sjukhuset sedan de nuvarande statsbidragsbeloppen fastställdes, hemställt om sådan ändring av gällande grunder för fördelningen av driftkostnaderna för anstalterna, att staten, sedan patientavgiften och huvudmännens fastställda bidrag frånräknats, skulle svara dels — såsom för närvarande — för hela återstående dagkostnaden intill ett helopp av 2 kronor 50 öre i Lund och 3 kronor i Göteborg, dels ock — vilket innebär en ändring mot vad för närvarande gäller — för hälften av dagkostnaden därutöver intill ett belopp av 4 kronor. Vid bifall härtill skulle alltså statsbidragen, vilka för närvarande utgå med maximalt (2: 50 + 2) 4 kronor 50 öre i Lund och (3 + 2) 5 kronor i Göteborg, uppgå till maximalt (2: 50 + 4) 6 kronor 50 öre respektive (3 + 4) 7 kronor. Medicinalstyrelsen har för sin del i yttrande över huvudmännens framställningar ansett skäligt, att staten påtog sig ytterligare kostnader för driften av nu ifrågavarande anstalter, men har samtidigt föreslagit, att det nuvarande statsbidragssystemet skulle slopas och att i stället för bidrag till anstalterna skulle tillämpas det system, som av fjolårets riksdag fastställdes i fråga om statsbidrag till den neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund och som innebär, att statsbidrag utgår med ett enhetligt belopp av 6 kronor för underhållsdag.

För egen del vill jag icke förneka, att de för närvarande gällande bestämmelserna om statsbidrag till centralanstalterna för radioterapi erbjuda vissa svårigheter vid tillämpningen och att ett enklare statsbidragssystem därför vore önskvärt. Det oaktat anser jag mig icke för närvarande kunna förorda den av medicinalstyrelsen ifrågasatta omläggningen av statsbidragssystemet. Den närmaste anledningen härtill är, att de särskilda sakkunniga, som inom socialdepartementet tillkallats för att verkställa översyn av grunderna och villkoren för statens bidrag till hälso- och sjukvården, torde komma att till omprövning upptaga även frågan om statsbidragen till nu ifrågavarande anstalter och att det därför knappast kan anses lämpligt att genom en sådan omläggning, som medicinalstyrelsen ifrågasatt, föregripa de resultat, vartill nämnda omprövning kan komma att föranleda.

Den omständigheten, att sagda utredning pågår, skulle jämväl i och för sig kunna återopas som skäl mot att överhuvud vidtaga någon ändring av grunderna för nu ifrågavarande statsbidrag. Med hänsyn till den stegring av dagkostnaden, som inträtt vid de båda centralanstalterna, sedan de nu-

varande] statsbidragsbeloppen fastställdes, vill jag dock icke motsätta mig att, i avvaktan på, resultatet av de sakkunnigas arbete, en provisorisk höjning vidtages av de nu utgående statsbidragen. Jag kan därvid dock icke tillstyrka en ökning i vidare mån än vad statskontoret föreslagit. Detta innebär att, sedan dels patientavgiften och huvudmännens fastställda bidrag, dels ock¹ det nuvarande statsbidraget å 2 kronor 50 öre i Lund och 3 kronor i Göteborg utgått, staten skulle påtaga sig ansvaret för hälften av återstående underskott intill ett belopp av högst 3 kronor för underhållsdag. Vid bifall härtill skulle maximibeloppen för statsbidraget komma att uppgå till (2: 50 + 3) 5 kronor 50 öre för centralanstalten i Lund och (3 + 3) 6 kronor för anstalten i Göteborg.

De av mig förordade nya grunderna torde böra tillämpas från och med den 1 januari 1947.

Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna uppskattas till i runt tal 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordade ändrade grunder för statsbidrag till driften av centralanstalter för radioterapi, att tillämpas från och med den 1 januari 1947;

dels ock till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 500 000

[164.] 56. **Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	180 000	255 686
1945/46	200 000	192 025
1946/47	215 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	225 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för budgetåret 1945/46 vore så tillvida missvisande, att ersättning till en anstalt för första kvartalet 1946 icke hunnit utbetalas före utgången av nämnda budgetår utan i stället belastat anslaget för budgetåret 1946/47. Hade så ej skett, skulle nettoutgifterna å anslaget för förstnämnda budgetår ha uppgått till omkring 232 000 kronor. Nämnda siffra stämde nöjaktigt med det belopp, som erhöles, om ersättningarna till de olika radiumbehandlingsanstalterna för förskotterade resekostnader, vilka nu syntes ha nått en tämligen konstant storlek, toges till utgångspunkt för anslagsberäkningen. Sagda ersättningar hade under det sistförflutna budgetåret i genomsnitt utgjort, vid det till karolinska sjukhuset anknutna radiumhemmet omkring 41 000 kronor, vid centralanstalten för radioterapi i Göteborg om-

kring 9 000 kronor och vid motsvarande anstalt i Lund omkring 7 700 kronor, allt för kvartal. För helt budgetår erhöles alltså med denna beräkningsgrund en anslagssumma av (164 000 + 36 000 + 30 800) 230 800 kronor. I anslutning härtill har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 225 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 225 000

[165.] 57. **Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund, förslagsanslag.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 23 000 kronor. Från anslaget bestrides statsbidrag till Malmöhus läns landsting för driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund. Enligt Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 31 maj 1946, punkt 111, utgår bidrag med ett belopp av 6 kronor för underhållsdag vid avdelningen. Som villkor för åtnjutande av bidrag gäller, bland annat, att av patient, som intages å avdelningen, må, oavsett var han är hemmahörande, uttagas en legosängsavgift vid vård å allmän sal eller därmed likställt rum av högst 2 kronor 50 öre per dag. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader och må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av avdelningen.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* anfört, att enligt upprättat budgetförslag för Lunds lasarett för år 1947 antalet underhållsdagar under nämnda år vid den neurokirurgiska avdelningen beräknats uppgå till 6 800, vilket skulle komma att utgöra en cirka 80-procentig beläggning av avdelningens tillämnade 23 allmänsalsplatser. Med ett statsbidrag av 6 kronor för underhållsdag hade summan av statsbidraget för år 1947 enligt budgetförslaget uppskattats till 40 800 kronor. Styrelsen hade för egen del icke funnit anledning framställa någon erinran mot denna beräkning av medelsbehovet. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att förevarande anslog för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 40 000 kronor avrundat belopp.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 40 000

Vanförestalter m. m.[166.] 58. **Bidrag till vanförestalter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45.....	3 350 000	4 562 376
1945/46.....	3 530 000	4 608 441
1946/47.....	3 770 000	—
1947/48 (förslag).....	4 180 000	—

Anslaget, som avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 000 000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20 000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	120 000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	650 000
» » asylhem, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	1 000 000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ..	»	950 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>3 770 000</u>

För anslagets användning gälla följande huvudsakliga grunder:

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient respektive elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor 50 öre, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten respektive eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanförestalterna anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1 250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Statsbidragen utbetalas av medicinalstyrelsen, som därvid har att iakttaga, bland annat, att statsbidraget icke må för något år överstiga den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna skillnaden mellan de sammanlagda verkliga driftkostnaderna för anstalten, å ena, samt summan av dagavgifterna och andra från anstaltens drift inflytande inkomster, å andra sidan.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Fyllnadsbidrag utgår dock endast under villkor, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 30 juni 1946 har *svenska vanförestaltnernas centralkommitté* gjort framställning om ändrade grunder för bidrag till vanförestaltnerna för budgetåret 1947/48. Efter att ha erinrat om sina tidigare vid olika tillfällen gjorda framställningar i ämnet har centralkommittén sålunda föreslagit, att de fasta bidragen till anstaltens olika avdelningar skulle höjas till följande belopp per dag och patient respektive elev, nämligen för klinikerna till 7 kronor 50 öre, för skolhemmen till 4 kronor 75 öre, för yrkesskolornas interna elever till 6 kronor, för yrkesskolornas externa elever till 3 kronor och för asylhemmet till 4 kronor 15 öre. De föreslagna beloppen ha avpassats så, att de, om de tillämpats under år 1945, jämte de enskilda avgifterna skulle ha ungefärligen täckt driftkostnaderna vid den anstalt, härnösandsanstalten, där dessa kostnader varit lägst. Centralkommittén har beräknat, att därest de av centralkommittén föreslagna högre statsbidragen varit gällande under år 1945, driftunderskotten för detta år, vilka uppgått till sammanlagt 1 266 780 kronor, skulle ha stannat vid omkring 627 000 kronor. Beträffande bidragen till polikliniker samt till bandage och proteser har centralkommittén icke ifrågasatt någon ändring.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1946 avgivit utlåtande över centralkommitténs framställning. Styrelsen har därvid erinrat om att för närvarande två kommittéer vore verksamma, som utredde frågor, vilka låge den förevarande nära, nämligen ortoped- och vanförestaltnerssakkunniga samt de sakkunniga för översyn av statsbidragen till hälso- och sjukvården. Ehuru styrelsen vore ense med centralkommittén om önskvärdheten av en omläggning av statsbidragssystemet i fråga om vanförestaltnerna, ansåge styrelsen dock övervägande skäl tala för att en dylik omläggning finge anstå, till dess nyssnämnda kommittéers förslag upptoges till prövning.

Medicinalstyrelsen har i sin nyssnämnda skrivelse jämväl framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för bidrag till vanförestaltnerna under nästa budgetår, varvid styrelsen räknat med att bidragen skola utgå enligt nu gällande grunder.

Styrelsen har till en början upplyst, att nettoutgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1945/46 uppgått till sammanlagt 4 677 596 kronor. Då emellertid det å anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret minskat med 69 155 kronor, utgjorde den totala nettobelastningen å anslaget (4 677 596 — 69 155) 4 608 441 kronor.

Styrelsen upplyser vidare, att det av styrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser å samtliga anstaltens olika avdelningar utgjorde: å klinikerna 427, i skolhemmen 173 samt i yrkesskolorna 556. Härtill komme 31 platser å asylhemmet vid vanförestaltnerna i Stockholm. Antalet platser hade ej undergått någon förändring jämfört med närmast föregående år.

Styrelsen räknar med att statsbidrag för samtliga angivna platser komme att utgå under budgetåret 1947/48. Statsbidraget syntes därvid böra beräknas utgå beträffande klinikerna och asylhemmet under 366 dagar samt beträffande yrkesskolornas såväl interna som externa elever under 10 månader eller 300 dagar. Styrelsen meddelar vidare, att styrelsen medgivit att vid vanförestaltnerna

anstalten i Hälsingborg finge — utöver tidigare av styrelsen fastställt antal vårdplatser — tills vidare, dock längst till och med den 31 december 1948, finnas 36 vårdplatser, motsvarande normal beläggning, för patienter å en provisorisk sjukavdelning. Det erforderliga medelsbehovet till bidrag till klinikererna kunde sålunda beräknas uppgå till högst ($463 \times 5:50 \times 366$) 932 019 kronor. Den styrelsen tillerkända rätten att, därest särskild anledning därtill föreläge, medgiva, att statsbidrag för klinik finge utgå för ett större antal platser än det normala, hade fortfarande tillämpats i ringa utsträckning. Nettoutgifterna å förevarande post hade under det senast förflutna budgetåret uppgått till 1 196 030 kronor medan motsvarande utgifter för budgetåret 1944/45 uppgått till 717 629 kronor. Denna kraftiga stegring syntes finna sin förklaring i dels de under budgetåret 1945/46 ökade utgifterna till driften av ett vid Ryhovs sjukhus provisoriskt inrättat, numera nedlagt annex till vanförestalten i Stockholm, dels ock det förhållandet, att det under sistnämnda budgetår utbetalade beloppet omfattade två kvartal mer än de under budgetåret 1944/45 gjorda utbetalningarna. Medelsbehovet för klinikerernas drift för budgetåret 1947/48 syntes med hänsyn till sistnämnda omständighet kunna uppskattas till förslagsvis 900 000 kronor.

För bidrag till poliklinikerna räknar styrelsen med ett oförändrat belopp av 20 000 kronor.

Det för skolhemmen erforderliga beloppet har styrelsen ansett böra höjas från 120 000 till 150 000 kronor. Belastningen å denna post har de tre senast förflutna budgetåren utgjort respektive 132 736, 105 287 och 157 573 kronor.

Till bidrag till yrkesskolorna har styrelsen räknat med ett belopp av 680 000 kronor eller 30 000 kronor mer än som upptagits för innevarande budgetår. Nettoutgifterna för ändamålet under de tre senaste budgetåren ha utgjort 674 785, 592 495 och 773 224 kronor. Stegringen av utgifterna under budgetåret 1945/46 beror enligt styrelsen i huvudsak därpå, att beloppet i fråga omfattar två kvartal mer än motsvarande belopp under budgetåret 1944/45.

Styrelsen påpekar, att det i anslutning till vanförestalten i Stockholm drivna asylhemmet, vid vilket undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelades, vore det enda i landet. I anslutning till vanförestalten i Hälsingborg vore emellertid ett dylikt hem avsett att inrättas, men det vore ovisst, när hemmet kunde komma i drift. Styrelsen ansåge sig på grund därav icke böra beräkna något belopp för driften av detta hem. Anslagsbehovet för asylhemmet i Stockholm har styrelsen uppskattat till 30 000 kronor eller samma belopp, som beräknats för ändamålet för löpande budgetår.

Nettoutgifterna å posten till bandage och proteser ha enligt styrelsen under de tre senast förflutna budgetåren uppgått till respektive 922 246, 1 045 891 och 1 262 826 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår för ifrågasvarande ändamål har styrelsen, enär det enligt styrelsens mening ej kunde anses uteslutet, att en viss sänkning av kostnaderna för en del materiel komme att inträda, uppskattat till förslagsvis 1 150 000 kronor.

I fråga om bidraget till täckande av eventuellt underskott anför styrelsen i huvudsak följande:

Kungl. Maj:t har för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkomna driftunderskott vid de fyra vanförestalterna för år 1945 beviljat statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 1 266 780 kronor. Detta belopp överstiger med ungefär 240 000 kronor det för år 1944 uppkomna driftunderskottet å 1 026 805 kronor. Det under sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av underskott utbetalade beloppet, 1 232 409 kronor, avser i fråga om en anstalt underskottet för år 1945 samt i fråga om två övriga anstalter underskotten för år 1944. Enligt de av medicinalstyrelsen för de fyra anstalterna av ifrågavarande slag för innevarande kalenderår fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 1 018 839 kronor. Efter fastställandet av staterna har medicinalstyrelsen bland annat lämnat tillstånd till tillfällig ökning av personalen vid en av anstalterna ävensom medgivit förstärkning av vissa utgiftsposter vid en annan anstalt. Den härigenom föranledda ökningen i driftkostnaderna skulle för år räknat komma att belöpa sig till sammanlagt cirka 40 000 kronor. Med anledning av en av medicinalstyrelsen i skrivelse den 4 april 1946 gjord framställning har Kungl. Maj:t den 12 april 1946 medgivit, att för eftervård av barnförslammingspatienter finge i huvudsaklig överensstämmelse med i styrelsens skrivelse angivna riktlinjer såsom annexavdelningar till vanförestalten i Stockholm tillfälligtvis tagas i anspråk 40 vårdplatser vid Apelvikens kustsanatorium och 50 vårdplatser vid Vejbystrands sjukhem. Kostnaderna för ifrågavarande provisoriska avdelningar (90 platser) — vilka förväntas vara i drift jämväl under nästkommande budgetår — ha i styrelsens nyssnämnda skrivelse för budgetåret 1946/47 beräknats till 193 215 kronor och för budgetåret 1947/48 synes man för ändamålet böra räkna med samma belopp. För nästkommande budgetår anser styrelsen, att man måste räkna med att genom underskott i anstalternas räkenskaper föranledd utgift för statsverket skall komma att uppgå till ett belopp ungefär motsvarande de i de för löpande år fastställda inkomst- och utgiftsstaterna beräknade underskotten med berörda tillägg (1 018 839 + 40 000 + 193 215) 1 252 054 kronor eller i avrundat tal 1 250 000 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till bidrag till vanförestalter skulle alltså enligt medicinalstyrelsens beräkningar uppgå till (900 000 + 20 000 + 150 000 + 680 000 + 30 000 + 1 150 000 + 1 250 000) 4 180 000 kronor.

Före-
draganden.

Vad beträffar det av svenska vanförestalternas centralkommitté framlagda förslaget om höjning av de fasta statsbidragen till vanförestalternas olika avdelningar är jag i likhet med medicinalstyrelsen av den uppfattningen, att med en ändring av grunderna för bidragen till vanförestalterna bör anstå i avvaktan på resultaten av de för närvarande pågående utredningarna angående ortoped- och vanförestårdens organisation samt angående grunderna och villkoren för statens bidrag till hälso- och sjukvården. Enligt vad jag inhämtat torde några förslag från dessa sakkunnigutredningars sida beträffande vanförestårdens organisation och statsbidragen till vanförestalterna icke vara att förvänta i sådan tid, att de skulle kunna underställas årets riksdag. Vid sådant förhållande torde statsbidragen till anstalterna under nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Mot medicinalstyrelsens med utgångspunkt härifrån verkställda beräkningar av medelsbe-

hovet för nästa budgetår under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till erinran. Anslaget skulle alltså komma att beräknas i enlighet med följande sammanställning:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	900 000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20 000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150 000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	680 000
» » asylhem, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	1 150 000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ..	»	1 250 000
	Summa kronor	4 180 000

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .....kronor 4 180 000

[167.] 59. **Bidrag till resor för vanföra m. m., *förslagsanslag*.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	275 000	282 418
1945/46	300 000	470 752
1946/47	310 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	400 000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260).]

Resebidrag utgår till medellös eller mindre bemedlad vanför, som beretts tillfälle till undersökning eller behandling å någon av de statsunderstödda vanförestalterna eller ock erhållit plats å något i samband med dessa anstalter anordnat skolhem, ävensom till vårdare åt sådan vanför.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnad framställning har *svenska vanförestalternas centralkommitté* hemställt, att statsbidrag måtte få utgå för resor jämväl för medellös eller mindre bemedlad vanför, som beretts tillfälle att undergå yrkesutbildning på vanförestalt, jämte åtföljande vårdare. Till stöd för sin hemställan har centralkommittén anfört i huvudsak följande:

Vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand finnas även yrkesskolor, där vanföra erhålla utbildning i olika yrken. För elever vid dessa yrkesskolor utgår emellertid icke bidrag av statsmedel till deras resor till och från anstalterna. I likhet med patienterna vid anstalternas sjukavdelningar och eleverna vid skolhemmen äro yrkesskol-eleverna i regel medellösa eller mindre bemedlade. Resekostnaderna bestridas därför ofta av hemkommunernas medel. I stor utsträckning förskottas dessa kostnader av vanförestalterna, som därefter återkräva sina utlägg av kommunerna.

Enligt från vanförestalterna införskaffade uppgifter torde resekostnaderna för yrkesskolornas elever, med ledning av kostnaderna för de tre senaste åren, för år kunna uppskattas till omkring 7 000 kronor vid stock-

holmsanstalten, 7 000 å 8 000 kronor vid göteborgsanstalten, 5 000 kronor vid hälsingborgsanstalten och 4 000 kronor vid härnösandsanstalten eller tillhoppa omkring 23 000 kronor. Av detta belopp gäldas emellertid en mindre del av de vanföra själva eller deras anhöriga.

Något bärande skäl torde näppeligen kunna anföras, varför icke vanföra yrkesskolelever skola komma i åtnjutande av statsbidrag till sina resor till och från vanförestalterna under samma förutsättningar och i samma omfattning som de vanföra, vilka besökaanstaltens sjukavdelningar eller skolhem. Svenska vanförestalternas centralkommitté har därför ansett sig nu böra göra framställning därom och får därför till stöd jämväl åberopa, att bidrag av statsmedel utgår till resor för såväl blindskolelever som dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare.

Medicinalstyrelsen meddelar inledningsvis, att belastningssiffran å förevarande anslag för det senast förflutna budgetåret vore så tillvida missvisande, att ersättning utgått till en anstalt jämväl för första kvartalet 1945 och till en anstalt jämväl för fjärde kvartalet 1944, vilka ersättningar rätteligen bort belasta anslaget för budgetåret 1944/45. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1945/46 ha uppgått till omkring 400 000 kronor.

Styrelsen framhåller härefter, att styrelsen funne vad svenska vanförestalternas centralkommitté i sin framställning anført riktigt och att styrelsen därför ansåge sig böra förorda centralkommitténs förslag. Med anledning härav borde anslaget höjas med 20 000 kronor. Medelsbehovet för de för närvarande utgående resebidragen syntes med hänsyn till de osäkra faktorer, på vilka beräkningarna vilade, för nästa budgetår böra uppskattas till 380 000 kronor. Anslaget borde alltså för nämnda budgetår upptagas till (380 000 + 20 000) 400 000 kronor.

I avgivet utlåtande i ärendet har *statskontoret* förklarat sig med hänsyn till vad centralkommittén upplyst icke vilja motsätta sig, att även resekostnaderna för medellösa eller mindre bemedlade yrkesskolelever och deras vårdare gäldades av statsmedel. Ej heller storleken av det av medicinalstyrelsen föreslagna anslaget hade givit statskontoret anledning till erinran.

Före-
gruganden.

Mot det av svenska vanförestalternas centralkommitté framlagda förslaget, att statsbidrag skulle utgå för resor även för medellös eller mindre bemedlad vanför, som beretts tillfälle att undergå yrkesutbildning på vanförestalt, jämte åtföljande vårdare, har jag i likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, intet att erinra. Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag medicinalstyrelsens förslag, att anslaget skulle upptagas till 400 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig förordad ändring av grunderna för statsbidrag till resor för vanföra m. m., att tillämpas från och med den 1 juli 1947;

dels ock till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 400 000

[168.] 60. **Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	36 000	36 000
1946/47	36 000	—
1947/48 (förslag)	36 000	—

Av anslaget för innevarande budgetår utgår till envar av vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand statsbidrag med 9 000 kronor till bestridande av kostnaderna för kuratorsverksamhet vid anstalterna samt anställande för ändamålet av minst två kuratorer vid varje anstalt. Såsom villkor för statsbidraget gäller, att kuratorsverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 22 juni 1932 angivna grunder. Enligt dessa grunder har kurator i första hand till uppgift att förmedla arbete för yrkesutbildade vanföra och att även på annat sätt bistå dem samt att så långt möjligt söka medverka vid ordnandet av utbildning utanför vanförestalt för personer, för vilka bidrag till sådan utbildning ifrågasatts från pensionsstyrelsens sida.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnad framställning har *svenska vanförestalternas centralkommitté* förnyat en av centralkommittén vid tre föregående tillfällen gjord hemställan om höjning av statsbidraget till kuratorsverksamheten.

Centralkommittén har därvid bland annat erinrat om att föredragande departementschefen vid anmälan i 1946 års statsverksproposition (V. s. 283 o. f.) av kommitténs senaste, den 19 juni 1945 dagtecknade framställning i ämnet anfört, att från kommittén för partiellt arbetsföra inom den närmaste tiden vore att förvänta ett förslag om inrättande av en kuratorsorganisation för partiellt arbetsföra med anknytning till statens arbetsmarknadskommission och länsarbetsnämnderna ävensom att vid ett genomförande av ett sådant förslag vanförestalternas kuratorer skulle komma att avlastas från en betydande del av de arbetsuppgifter, som tillkomme dem, varigenom även vissa kostnader för anstalternas kuratorsverksamhet komme att bortfalla. Departementschefen hade med hänsyn härtill icke ansett lämpligt att då vidtaga någon höjning av statens bidrag till nämnda verksamhet. I enlighet härmed hade för innevarande budgetår till statsbidrag till kuratorsverksamheten vid vanförestalterna anvisats ett oförändrat anslag av 36 000 kronor.

Centralkommittén framhåller härefter, att kommittén för partiellt arbetsföra den 13 mars 1946 avgivit det av departementschefen väntade betänkandet med förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. I nämnda betänkande hade kommittén beträffande kuratorsväsendet för de vanföra uttalat, att det för närvarande icke syntes behöfligt att utöka antalet kuratorer vid vanförestalterna. Man borde i första hand avvakta resultatet av den intensifierade verksamheten i fråga om arbetsanskaffning m. m. från den offentliga arbetsförmedlingens sida. Genom denna verksamhet syntes nämligen en viss arbetsavlastning kunna ske för vanförestaltskuratorerna. Ett intimt samarbete borde etab-

leras mellan vanförestalternas kuratorer och de vid arbetsförmedlingarna anställda arbetsberedningsassistenterna.

Centralkommittén anför vidare följande:

Sedan många år tillbaka ha vanförestalternas kuratorer i ganska stor omfattning vid sin arbetsförmedlande verksamhet begagnat sig av den offentliga arbetsförmedlingen och dess organ. Detta samarbete har under sista åren ytterligare fördjupats, bland annat tack vare de särskilda tjänstemän, som anställts hos länsarbetsnämnderna för att tillvarata de partiellt arbetsföras intressen på arbetsmarknaden. Ehuru kuratorerna på detta sätt erhållit en värdefull hjälp i sitt arbete och därigenom en viss lättnad i sin mycket betydande arbetsbörda, är denna i alla fall så stor och så omfattande, att de nu vid varje vanförestalt anställda två kuratorerna likväl få fullt upp att göra med omhändertagande och övervakande av sina klienter. Då kommittén för partiellt arbetsföra ej heller i övrigt framkommit med några förslag, som i högre grad inverka på vanförestaltskuratorernas verksamhet, finner sig centralkommittén nu böra upprepa sina tidigare framförda förslag om höjning av anslaget till kuratorsverksamheten. Under år 1945 har kostnaden för denna uppgått till vid stockholmsanstalten 19 726 kronor 54 öre, vid göteborgsanstalten 10 366 kronor 98 öre, vid hälsingborgsanstalten 19 170 kronor 96 öre och vid härnösandsanstalten 14 161 kronor 78 öre eller tillhoppa 63 426 kronor 26 öre. Därvid ha medräknats endast kostnaderna för den egentliga kuratorsverksamheten men ej kostnaderna för den s. k. affärsverksamheten och de vid tre av anstalterna för dennas bedrivande anordnade arbetscentralerna. Om från berörda belopp. 63 426 kronor 26 öre, avdroges statsbidraget till kuratorsverksamhet, 36 000 kronor, uppstår ett driftunderskott av omkring 27 000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts samt till centralkommitténs tidigare framställningar i ämnet har centralkommittén hemställt, att Kungl. Maj:t måtte *dels* föreslå riksdagen att till bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 36 000 kronor, *dels* utverka medgivande av riksdagen att, på framställning av vederbörande vanförestårdsförening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån statsbidraget till berörda verksamhet icke försloge till bestridande av kostnaderna för densamma vid föreningens vanförestalt, *dels ock* föreslå riksdagen att till täckande av eventuellt driftunderskott vid kuratorsverksamheten för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag å 27 000 kronor. Vid bifall till detta förslag syntes anslaget till bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna kunna inordnas under anslaget till bidrag till vanförestalter. Skulle vad sålunda föreslagits icke vinna bifall, har centralkommittén alternativt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna för budgetåret 1947/48 anvisa ett till 63 000 kronor förhöjt anslag.

Medicinalstyrelsen har för egen del erinrat om att styrelsen i utlåtande över förenämnda av kommittén för partiellt arbetsföra angivna betänkande framhållit, bland annat, att därest kommitténs förslag komme att godtagas, avsikten syntes vara, att lönerna till kuratorerna vid vanförestalterna helt skulle bestridas av statsmedel och att kostnaderna härför skulle belasta det anslag till kuratorsorganisation, som kunde komma att beviljas. Därmed

skulle följa, att det särskilda anslaget till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna icke längre skulle erfordras. Denna anordning hade medicinalstyrelsen ansett vara mycket tillfredsställande. I anslutning härtill anför nu styrelsen, att med ställningstagandet till centralkommitténs framställning syntes böra anstå, till dess nyssberörda betänkande kommit under statsmakternas prövning. För nästa budgetår syntes därför statsbidrag för ifrågavarande ändamål böra utgå med oförändrat belopp eller högst 9 000 kronor för varje vanförestalt och på samma villkor som för närvarande. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att förevarande anslag jämväl för nästa budgetår måtte upptagas till 36 000 kronor.

Vad först beträffar det i ärendet omförmälda betänkandet av kommittén för partiellt arbetsföra får jag nämna, att vid den preliminära behandlingen av betänkandet inom socialdepartementet befunnits lämpligast att i första hand gå fram på den av kommittén föreslagna väg, som innebär en utbyggnad av arbetsförmedlingsorganisationen för partiellt arbetsföra. I avvaktan på de resultat, som visa sig kunna ernås på denna väg, synes kommitténs förslag i fråga om förstärkning av kuratorsorganisationen vid olika sjukhus och anstalter tills vidare böra vila. Vid sådant förhållande torde kostnaderna för sådan kuratorsverksamhet, som redan finnes anordnad, tills vidare böra bestridas i samma ordning som hittills.

Vidkommande härefter det av svenska vanförestalternas centralkommitté ånyo framförda förslaget om höjning av statsbidraget till den vid de fyra vanförestalterna anordnade kuratorsverksamheten får jag erinra om att utredning för närvarande pågår genom särskilda inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga beträffande grunderna och villkoren för statens bidrag till hälso- och sjukvården. Enligt meddelade direktiv ha dessa sakkunniga även att till prövning upptaga frågan om statsbidragen till vanförestalterna. Vidare är även frågan om vanförestårdens organisation överhuvud föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Med hänsyn härtill anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka, att någon ändring vidtages beträffande grunderna för nu ifrågavarande statsbidrag. Jag förordar alltså, att bidraget för nästa budgetår utgår efter hittillsvarande grunder och upptages till ett oförändrat belopp av 36 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av .... kronor 36 000

[169.] 61. **Bidrag till Eugeniahemmet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	200 000	202 793
1946/47	250 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	280 000	—

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet,

utgår statsbidrag för hemmets drift dels för högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning med 5 kronor 50 öre per dag och patient, dels för högst 90 å hemmet intagna skolpliktiga barn med 2 kronor 75 öre per dag och barn, dels ock för övriga å hemmet intagna patienter med 2 kronor per dag och patient, allt under villkor att avgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag och patient respektive skolpliktigt barn. Statsbidrag må icke utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t utgå för flera platser än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande normal beläggning av hemmet.

Statsbidrag utgår vidare för erforderliga stödjobandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må härjämte Kungl. Maj:t, om och i den mån vid hemmet influtna inkomster icke förslå till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmet, bevilja statsbidrag med belopp motsvarande den del av det för hemmet i dess helhet uppkomna underskottet, som kan beräknas belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Såsom villkor för åtnjutande av sådant fyllnadsbidrag gäller för år 1947 och efterföljande år, att hemmets inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 5 juni 1946 har *sällskapet Eugeniahemmets styrelse* — med förmälan, att under år 1945 uppkommit ett underskott å i runt tal 92 000 kronor, varigenom nettobristen vid 1945 års utgång stigit till omkring 237 000 kronor, ävensom att driftkostnaderna icke syntes komma att sjunka under de närmaste åren, varför en fortsatt försämring av hemmets ekonomi vore att vänta — gjort framställning om statsbidrag enligt oförändrade grunder under nästa budgetår.

Efter remiss har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1946 avgivit yttrande över sällskapets framställning. Styrelsen upplyser däri, att det av styrelsen såsom motsvarande normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser liksom under sistförflutna budgetår utgjorde 175. Enligt vad under hand upplysts vore dessa platser fördelade å hemmets olika avdelningar på följande sätt, nämligen 35 å sjukavdelningen, 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 50 å övriga avdelningar.

Styrelsen hänvisar härefter till en av styrelsen med ledning av årsberättelserna för åren 1941—1945 upprättad sammanställning angående antalet vårdplatser samt vårdkostnaden per underhållsdag m. m. dels å hemmets sjukavdelning, dels ock å hemmet i dess helhet.

Av sammanställningen framgår, såvitt angår hemmets sjukavdelning, att antalet vårdplatser under nämnda år ökat från 34 till 65, häri inräknat 30 provisoriska platser för finska och norska vanföra barn, samt att under samma tid antalet underhållsdagar stigit från 11 570 till 25 507, varav 11 334 för utländska patienter, medan vårdkostnaden per underhållsdag ökat från 6 kronor 63 öre till 9 kronor 76 öre. Sammanställningen utvisar jämväl, att under nyssnämnda år vårdkostnaden per underhållsdag för hemmets samtliga vårdplatser stigit från 6 kronor 68 öre till 8 kronor 40 öre.

Medicinalstyrelsen anför vidare i huvudsak följande:

Med hänsyn till från Eugeniahemmet erhållna uppgifter anser medicinalstyrelsen sig kunna utgå från att det i redogörelsen för hemmets verksamhet och räkenskaper för år 1945 redovisade underskottet av 92 441 kronor knappast torde vara påverkat av de å hemmet intagna utländska, huvudsakligen finska barnen.

Beträffande storleken av den del av det för hemmet i dess helhet under år 1947 eventuellt uppkommande underskott, som kan beräknas belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar, kan densamma givetvis endast bliva föremål för en approximativ beräkning. Vid en dylik beräkning måste i första hand beaktas *dels* att hemmet i dess helhet i anledning av riksdagsbeslutet om förhöjning från och med budgetåret 1945/46 av statsbidraget för sjukavdelningens 35 vårdplatser från 4 kronor till 5 kronor 50 öre kommer att i förhållande till år 1945 tillföras en ytterligare inkomst av högst 14 370 kronor, *dels ock* att hemmets utgifter å lönekontot till följd av nytt kollektivavtal samt jämkningar uppåt i detsamma kunna i jämförelse med år 1945 förväntas stiga med 47 500 kronor. Med utgångspunkt från underskottet för år 1945 skulle det för hemmet i dess helhet under år 1947 uppkommande underskottet kunna uppskattas till (92 441—14 370 + 47 500) 125 571 kronor.

Vad beträffar beräkningen av den del av nämnda underskott, som kan anses belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar, utgör, om driftkostnaderna för underhållsdag beräknas uppgå till 9 kronor och härifrån drages *dels* utgående statsbidrag å respektive 5 kronor 50 öre, 2 kronor 75 öre och 2 kronor, *dels ock* vårdavgiften å 1 krona, underskottet för underhållsdag å sjukavdelningen 2 kronor 50 öre, å folk- och småskolavdelningarna 5 kronor 25 öre och å övriga avdelningar 6 kronor. Enär en del elever pläga resa till sina respektive hem under ferierna och detta torde föranleda en viss minskning av underskottet för underhållsdag å folk- och småskolavdelningarna, har styrelsen funnit sig böra räkna med att detsamma skall komma att uppgå till endast 5 kronor. Då antalet platser motsvarande normal beläggning av hemmet för närvarande är fastställt till 35 å sjukavdelningen, 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 50 å övriga avdelningar, skulle driftunderskottet för respektive avdelningar i deras helhet för dag räknat kunna uppskattas till för sjukavdelningen (2:50 × 35) 87 kronor 50 öre, för folk- och småskolavdelningarna (5 × 90) 450 kronor och för övriga avdelningar (6 × 50) 300 kronor. Sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna kunna sålunda beräknas komma att för dag uppvisa ett underskott å tillhoppa 537 kronor 50 öre eller 64,2 procent av underskottet å hemmet i dess helhet. Styrelsen anser därför, att man torde kunna räkna med att 64 procent av underskottet å hemmet i dess helhet skall belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Det för ändamålet erforderliga statsbidraget skulle sålunda kunna uppskattas till $\frac{(125\,571 \times 64)}{100}$

80 365 kronor 44 öre, vilket belopp torde kunna avrundas till 80 000 kronor.

I fråga om belastningen å anslaget för budgetåret 1945/46 torde böra framhållas, att densamma uppgått till för den egentliga driften av hemmet 178 306 kronor samt för bandage och proteser 24 487 kronor.

Om man räknar med att hemmets samtliga 175 ordinarie platser komma att vara belagda under varje dag av tiden från och med den 1 april 1947 till och med den 31 mars 1948, skulle för ändamålet komma att erfordras ett belopp av 197 640 kronor, vilket med hänsyn till att samtliga platser icke kunna förväntas bliva belagda under hela ifrågavarande tid, särskilt å folk- och småskolavdelningarna, torde kunna minskas med cirka 10 procent till 175 000

kronor. Härtill torde böra läggas ett belopp motsvarande det för sistförflutna budgetår utbetalade bidraget till bandage och proteser, 24 487 kronor, eller i avrundat tal 25 000 kronor.

Medelsbehovet för nästkommande budgetår skulle således kunna beräknas uppgå till ett belopp av tillhoppa (80 000 + 175 000 + 25 000) 280 000 kronor.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte upptagas till 280 000 kronor.

Före-
draganden.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår ej givit mig anledning till erinran, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 280 000

[170.] 62. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarett-avdelningar m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	35 000	83 778
1945/46	55 000	149 029
1946/47	80 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	120 000	—

Anslag för ifrågavarande ändamål har utgått från och med budgetåret 1941/42. Grunderna för anslagets användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941, punkt 105, samt innebära i huvudsak följande:

Till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning, vid vilken ortopedisk avdelning finnes anordnad, utgår statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som för vanförhet behandlas å sådan avdelning, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Dylikt statsbidrag må på enahanda villkor utgå jämväl till anstalt för kirurgisk tuberkulos för patient, som därstädes polikliniskt behandlas för vanförhet.

Statsbidraget skall, efter granskning av rekvisition från vederbörande anstalts ledning, utbetalas av medicinalstyrelsen, vad angår av landsting eller stad, som ej deltager i landsting, driven anstalt halvårsvis i efterskott samt beträffande av förening eller stiftelse driven anstalt kvartalsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anført i huvudsak följande:

Den kraftiga stegringen från budgetåret 1944/45 till budgetåret 1945/46 av nettoutgifterna å ifrågavarande anslag, vilken stegring uppgår till icke mindre än 78 % och huvudsakligen hänför sig till S:t Görans sjukhus i Stockholm och Malmö allmänna sjukhus, torde enligt av styrelsen från nämnda sjukhus inhämtade uppgifter ha föranletts av följande omständigheter.

Vid den ortopediska avdelningen å S:t Görans sjukhus hade patientantalet under de sista åren allt mera ökat. Antalet bandage hade under budget-

året 1944/45 uppgått till 978 men hade under budgetåret 1945/46 ökat till 1 505. Vidare hade antalet dyrare bandage därstädes ökat i relativt stor utsträckning. Så hade exempelvis under budgetåret 1944/45 endast 2 invalidvagnar levererats medan motsvarande siffra under budgetåret 1945/46 vore 17. Benproteserna hade under samma budgetår ökat från 33 till 91. Dessutom hade under de sista åren de dyrare lättmetallproteserna i allt större utsträckning ordinerats i stället för de billigare träproteserna.

Vad beträffar den ortopediska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus hade därstädes först under år 1945 tillverkningen av tygkorsetter påbörjats. Detta vore huvudanledningen till den kraftiga stegringen av utgifterna under sistförflutna budgetår. Därjämte hade ett relativt stort antal flyktingar utrustats med bandage och proteser. Man kunde dock förvänta, att omsättningen under budgetåret 1946/47 skulle komma att något minska.

Medicinalstyrelsen anser sig böra anmäla, att styrelsen godkänt invalidvagnar såsom likvärdiga med stödjebandage och proteser. Då det ej kan anses uteslutet att en viss sänkning av kostnaderna för en del materiel kan komma att inträda under nästkommande budgetår, anser styrelsen, att upp-
räkningen av anslaget bör kunna begränsas till 120 000 kronor.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 120 000 kronor.

I enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 120 000

Förlossningsanstalter.

[171.] 63. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 742).]

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för uppförande eller inrättande av barnbördshus, av barnbördsavdelning vid lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning eller vid sjukstuga samt av förlossningshem. Bidrag till barnbördshus och barnbördsavdelning utgår med högst hälften av kostnaderna, dock att detsamma per vårdplats icke må överstiga 2 500 kronor vid uppförande av nybyggnad för ändamålet samt, där Kungl. Maj:t icke finner särskilda skäl till annat föranleda, 1 750 kronor vid inköp av byggnad för samma ändamål och 1 250 kronor vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad. Bidrag till förlossningshem utgår med högst 1 000 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet. Beviljat bidrag utbetalas ej, förrän anstalten blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 21 oktober 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Av styrelsens skrivelser framgår, att ett belopp av 1 125 412 kronor vore disponibelt för tillgodoseende av andra ansökningar än sådana, som redan beviljats. Sju ansökningar, avseende utbekommande av statsbidrag för ifrågavarande ändamål med tillhoppa 362 000 kronor, vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I anledning av hos styrelsen inläggande framställningar kunde vidare statsbidrag för ändamålet komma att av styrelsen tillstyrkas med tillhoppa 220 000 kronor. Slutligen hade styrelsen med ledning av uppgifter, som infordrats från landstingen och städer utanför landsting, beräknat att statsbidrag kunde komma att under nästa budgetår utgå för 696 vårdplatser med tillhoppa 1 591 250 kronor. Enligt dessa beräkningar skulle sålunda erfordras ett anslag av (362 000 + 220 000 + 1 591 250 — 1 125 412) 1 047 838 kronor eller i avrundat tal 1 000 000 kronor. Styrelsen har hemställt, att ett anslag å sistnämnda belopp anvisas för budgetåret 1947/48.

Förc-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag i och för sig intet att erinra. Emellertid synes man få räkna med att en del av de tillämnade byggnadsföretag, för vilka ansökningar om byggnadsbidrag förväntas skola ingivas, på grund av brist på byggnadsmateriel eller av andra anledningar icke kunna komma till utförande under nästa budgetår. Med hänsyn härtill torde anslaget för nämnda budgetår kunna begränsas till 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 500 000

[172.] 64. **Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	1 850 000	2 227 240
1945/46	2 000 000	2 363 770
1946/47	2 500 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	2 700 000	—

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 743), ändrad genom kungörelser nr 262/1939, 384/1941 och 571/1943.]

Statsbidrag till driften av förlossningsanstalt utgår med 3 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å allmän sal å barnbördshus eller barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, samt med 2 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller å förlossningsrum hos barnmorska, dock i samtliga

nu nämnda fall för högst tio dagar. Bidrag till driften av väntehem utgår med 2 kronor per underhållsdag under högst femton dagar. Bidrag till hemhjälp utgår för högst femton dagar med 1 krona per dag och barnaföderska, för vilken driftbidrag till väntehem åtnjutes. Bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. Under nästa budgetår skall alltså utbetalas statsbidrag för kalenderåret 1947.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår, därvid styrelsen anfört i huvudsak följande:

Enligt av *medicinalstyrelsen* hittills fattade beslut kan för år 1947 statsbidrag till driftkostnaderna vid förlossningsanstalter beräknas utgå för 2 573 vårdplatser å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser samt för 53 vårdplatser å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska. Då man numera plägar räkna med att varje plats skall vara belagd under 330 dagar per år, torde driftbidrag för dessa platser för budgetåret 1947/48 kunna komma att utgå med $(2\,573 \times 3 \times 330) + (53 \times 2 \times 330)$ 2 582 250 kronor.

Antalet nya anstalter, beträffande vilka statsbidrag till uppförande eller inrättande hittills beviljats, ehuru de ännu ej utbetalats, uppgår för närvarande till tio med ett antal vårdplatser av tillhoppa 86. Till 42 av dessa platser har *medicinalstyrelsen* redan beviljat statsbidrag till driftkostnaderna. Då även de återstående 44 platserna kunna förväntas vara i drift under hela år 1947, torde driftbidrag till desamma böra beräknas utgå för budgetåret 1947/48 med ett belopp av $(44 \times 3 \times 330)$ 43 560 kronor.

Till *medicinalstyrelsen* ha ingivits två ännu icke avgjorda ansökningar om statsbidrag till driften av 19 vårdplatser å ett provisoriskt förlossningshem samt 2 vårdplatser å förlossningsrum hos barnmorska. För detta ändamål kan för nästkommande budgetår komma att erfordras ett belopp av $(19 \times 3 \times 330) + (2 \times 2 \times 330)$ 20 130 kronor.

Därjämte synes driftbidrag böra, åtminstone för ett halvt år, beräknas för vårdplatser å åtta nya anstalter, till vilkas inrättande *medicinalstyrelsen* tillstyrkt statsbidrag men vilka ansökningar ännu, såvitt styrelsen har sig bekant, ej slutligen prövats av Kungl. Maj:t. Då antalet vårdplatser å dessa anstalter uppgår till sammanlagt 197 men driftbidrag redan beviljats till 59 av dessa eller till vårdplatser vid å samma ort provisoriskt drivna anstalter, bör dylikt bidrag beräknas utgå till allenast 138 platser. Driftbidraget till dessa platser skulle för helt år kunna beräknas uppgå till ett belopp av $(138 \times 3 \times 330)$ 136 620 kronor. För halvt år torde därför driftbidraget böra uppskattas till 68 310 kronor.

Utöver förut medräknade vårdplatser torde statsbidrag till driften böra, åtminstone för ett halvt år, beräknas utgå för 68 nya platser, till vilkas inrättande ansökningar om statsbidrag ingivits till *medicinalstyrelsen*, men vilka ansökningar ännu icke överlämnats till Kungl. Maj:t. För samtliga dessa platser skulle driftbidraget för helt år kunna beräknas uppgå till ett belopp av $(68 \times 3 \times 330)$ 67 320 kronor. För halvt år torde därför driftbidraget böra uppskattas till 33 660 kronor.

Vidare torde man, liksom under senare år gjorts, böra räkna med att ansökningar om driftbidrag för nästkommande kalenderår till ytterligare ett antal vårdplatser skall inkomma till styrelsen. Styrelsen anser detta antal skäligen kunna uppskattas till 100, därav 90 å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser och 10 å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska.

Driftbidraget för dessa platser torde därför för budgetåret 1947/48 böra beräknas utgå med ett belopp av $(90 \times 3 \times 330) + (10 \times 2 \times 330)$ 95 700 kronor.

Enligt av medicinalstyrelsen hittills fattade beslut kan för år 1947 statsbidrag till driftkostnaderna vid väntehem för barnaföderskor i rikets ödemarksområden utgå för 4 platser. För detta ändamål kan för nästkommande budgetår ett belopp av $(4 \times 2 \times 330)$ 2 640 kronor bliva erforderligt. Statsbidrag till hemhjälp kan beräknas utgå med $(4 \times 1 \times 330)$ 1 320 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästkommande budgetår har i enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna av styrelsen uppskattats till $(2\,582\,250 + 43\,560 + 20\,130 + 68\,310 + 33\,660 + 95\,700 + 2\,640 + 1\,320)$ 2 847 570 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 2 800 000 kronor.

Före-
draganden.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till de ovissa förutsättningar, varpå beräkningen delvis vilar, synes dock anslaget kunna begränsas till 2 700 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
förslagsanslag av..... kronor 2 700 000

[173.] 65. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund.** Under rubriken viss ersättning till barnbördshuset i Lund är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Härav utgår ett belopp av 1 358 kronor som bidrag till uppehållande av barnbördshuset i Lund enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 1 400

Hälsovård i allmänhet.

[174.] 66. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag förut anfört under punkten 12 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 100 000

[175.] 67. **Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag förut under punkten 12 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 375 000

[176.] 68. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 96 500 kronor. Vidare har för samma budgetår till barnmorskeläroanstalterna: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 9 november 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsbehovet för ifrågavarande båda ändamål under nästa budgetår och därvid hemställt, att anslagen måtte upptagas till 108 200 respektive 133 500 kronor.

Då ärendet ännu icke befinner sig i det skick, att slutlig ställning kan tagas till de förslag, som av *medicinalstyrelsen* framlagts i dess förenämnda skrivelser, torde ifrågavarande båda anslag i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Vartdera anslaget synes därvid böra uppföras med 130 000 kronor.

Hemställan beträffande omkostnadsanslaget gör jag under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 130 000

Före-
draganden.

[177.] 69. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under nästföregående anslagspunkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 130 000

[178.] 70. **Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1943/44	7 000	6 200
1944/45	7 000	6 050
1945/46	7 000	5 050
1946/47	7 000	—
1947/48 (förslag)	6 000	—

[Stadga för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 (nr 191), ändrad genom kungörelse nr 535/1939.]

Enligt 21 § förenämnda stadga skola årligen två repetitionskurser för barnmorskor anordnas vid en var av de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Därjämte skola, efter medicinalstyrelsens beprövande, dylika kurser årligen anordnas jämväl vid andra lämpliga barnbördshus. För de fem senaste budgetåren ha medel ej beräknats för kurser av sist angivet slag.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* meddelat, att styrelsen hade för avsikt att även under budgetåret 1947/48 begränsa antalet repetitionskurser till två vid vardera barnmorskeläroanstalten. Med hänsyn härtill och då belastningen å förevarande anslag alltsedan budgetåret 1943/44 väsentligt understigit anslaget belopp, har styrelsen ansett anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 6 000 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6 000

[179.] 71. **Vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor, förslagsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1945 års riksdag (prop. nr 2, bil. 5, punkterna 2 och 3; riksd. skr. nr 30)) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 dels till anskaffande av transportabla lustgasapparater ett reservationsanslag av 775 000 kronor, dels ock till vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor ett förslagsanslag av 45 000 kronor. Vidare anvisade samma års riksdag (statsverksprop., V. punkt 165; riksd. skr. nr 5, punkt 137) å riksstaten för budgetåret 1945/46 till vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor ett förslagsanslag av 84 000 kronor. Förstnämnda anslag var avsett för bestridande av kostnaderna för anskaffande av 1 100 transportabla lustgasapparater jämte erforderliga tillbehör åt landets distriktsbarnmorskor, medan från de båda senare anslagen skulle bestridas kostnaderna för anordnande av särskilda kurser för utbildning av barnmorskorna i handhavandet av apparaterna. Kurserna skulle pågå 10 dagar med 15 deltagare i varje kurs och förläggas till barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Till barnmorskorna skulle utgå resekostnads- och traktamentsersättning efter klass III F allmänna resereglementet. Vidare beräknades till arvoden åt lärare vid kurserna ett belopp av 250 kronor för varje kurs.

I promemoria den 18 november 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för fortsatt utbildning av distriktsbarnmorskor i handhavandet av transportabla lustgasapparater.

Styrelsen meddelar inledningsvis, att styrelsen avtalat med svenska aktiebolaget gasaccumulator om leverans av 1 100 transportabla lustgasapparater jämte erforderliga tillbehör. Leveransen hade emellertid till följd av materialbrist ej kunnat ske i den takt som förutsatts i propositionen nr 2/1945. Den 30 november 1946 beräknades sålunda endast sammanlagt 444 apparater vara levererade. Enligt under hand inhämtad uppgift beräknade bolaget dock att

i fortsättningen kunna leverera minst 80 apparater i månaden. Om bolaget kunde hålla denna utfästelse, skulle den 30 juni 1947 ha levererats sammanlagt omkring 1 000 apparater.

Styrelsen upplyser vidare, att med medel från de förutnämnda anslagen till vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor å 45 000 respektive 84 000 kronor, vilka tagits i anspråk med 41 506 respektive 72 129 kronor, samt från ordinarie anslag till barnmorskeläroanstalterna vid ingången av november 1946 sammanlagt 508 distriktsbarnmorskor utbildats i handhavandet av transportabla lustgasapparater. För att de apparater, som komme att levereras efter november 1946, skulle kunna komma till användning snarast möjligt måste skyndsamt åtgärder vidtagas för fortsatt utbildning av distriktsbarnmorskor i handhavandet av apparaterna. Under den senaste repetitionskursen vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm, som hållits under 14 dagar under november 1946, hade sådan utbildning meddelats åt dem av deltagarna, som tidigare ej erhållit utbildning. Deras antal hade varit 21. Utbildning planerades även äga rum vid samma anstalt under nästa repetitionskurs i januari 1947, varigenom omkring 15 deltagare skulle utbildas. Styrelsen avsåg vidare, att lustgasutbildning skulle under februari—mars 1947 meddelas i samband med nästa repetitionskurs för barnmorskor vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg, där tidigare dylik utbildning ej skett i samband med repetitionskurser. För detta ändamål måste tiden för denna repetitionskurs utsträckas med en vecka för de barnmorskor, som tidigare ej erhållit lustgasutbildning. Dessa barnmorskors antal uppskattades även till omkring 15. Sammanlagt skulle således i början av mars 1947 genom förenämnda repetitionskurser ytterligare 51 distriktsbarnmorskor ha kommit i åtnjutande av ifrågavarande lustgasutbildning.

Styrelsen framhåller vidare, att de tidigare anordnade särskilda lustgaskurserna för distriktsbarnmorskor ånyo borde igångsättas under våren 1947 och bedrivas vid de två barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg med sammanlagt 15 kurser vid vardera anstalten under år 1947. I varje kurs skulle 15 distriktsbarnmorskor deltaga och envar av kurserna skulle pågå i 10 dagar. I Stockholm skulle sådana kurser anordnas till ett antal av 9 under första halvåret och 6 under senare halvåret 1947 och i Göteborg 7 under första halvåret och 8 under senare halvåret 1947. Genom dessa kurser skulle vid vardera läroanstalten utbildas 225 eller tillsammans 450 distriktsbarnmorskor.

Slutligen har styrelsen räknat med att sammanlagt 64 barnmorskor, som i november 1946 och juni 1947 utexaminerades från barnmorskeläroanstalten i Göteborg, skulle ha erhållit lustgasutbildning.

Efter anordnandet av samtliga nu nämnda kurser skulle sålunda tillhoppa (508 + 51 + 450 + 64) 1 073 distriktsbarnmorskor ha erhållit sådan utbildning, varom nu är fråga.

Vad angår kostnaderna för de särskilda utbildningskurserna har styrelsen för varje kurs i Stockholm beräknat ett belopp av 3 100 kronor, varav för resekostnads- och traktamentsersättningar 2 850 kronor och för ersättning till lärare 250 kronor, samt för varje kurs i Göteborg ett belopp av 2 875 kronor,

varav 2 625 kronor för resekostnads- och traktamentsersättningar och 250 kronor för ersättning åt lärare. Härvid har styrelsen räknat med ett medelpris för resor till Stockholm och åter med 47 kronor samt för resor till Göteborg och åter med 32 kronor. Vidare har sammanlagt ett dygnstraktamente beräknats tillkomma utöver tiden för kursen.

I enlighet härmed ha kostnaderna för de kurser, som skulle anordnas under innevarande budgetår, beräknats till $[(9 \times 3\ 100) + (7 \times 2\ 875)]$ 48 025 kronor. Härtill borde läggas kostnaderna för traktamentsersättning till de barnmorskor, som deltog i förenämnda repetitionskurs i Göteborg under februari—mars 1947, eller 1 365 kronor. De sammanlagda kostnaderna för innevarande budgetår skulle alltså uppgå till $(48\ 025 + 1\ 365)$ 49 390 kronor eller i avrundat belopp 49 400 kronor. Vad angår de kurser, som skulle anordnas under nästa budgetår, har styrelsen beräknat kostnaderna härför till $[(6 \times 3\ 100) + (8 \times 2\ 875)]$ 41 600 kronor.

Under återopande av det anförda har styrelsen hemställt, att till vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor måtte anvisas dels å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår ett förslagsanslag av 49 400 kronor, dels ock å riksstaten för nästa budgetår ett förslagsanslag av 41 600 kronor.

Före-
draganden.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag nödvändigt, att den jämlikt beslut av 1945 års riksdag påbörjade utbildningen av distriktsbarnmorskorna i handhavandet av lustgasapparater skyndsamt fullföljes. Jag vill därför tillstyrka, att ytterligare kurser anordnas härför i enlighet med vad styrelsen nu föreslagit. Vad angår kostnaderna för kurserna har jag i och för sig intet att erinra mot styrelsens beräkningar. Emellertid är att märka, att de enligt allmänna resereglementet utgående traktamentsersättningarna höjts från och med den 1 januari 1947. I den nuvarande traktamentsklassen D, vilken motsvarar den tidigare traktamentsklassen F, utgör sålunda dygnstraktamentet 17 kronor. Då medicinalstyrelsen vid sina beräkningar utgått från det tidigare gällande dygnstraktamentet i klass F å 13 kronor, torde därför de av styrelsen äskade beloppen av 49 400 respektive 41 600 kronor böra höjas till i runda tal 60 000 respektive 50 000 kronor. Det förra beloppet torde böra anvisas å tilläggsstat till riksstaten till löpande budgetår och det senare beloppet å riksstaten för nästa budgetår, i båda fallen i form av förslagsanslag och under samma benämning som de tidigare för motsvarande ändamål anvisade anslagen.

Hemställan om anvisande av medel å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår gör jag i annat sammanhang denna dag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 50 000

[180.] 72. Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	71 000	70 811
1946/47	72 100	—
1947/48 (förslag)	104 000	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt personalförteckning för statens sjuksköterskeskola (statsliggaren s. 312).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 19 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	» 16 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 28 100
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 6 700
<hr/> Summa förslagsanslag kronor 72 100	

Av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare — vilken icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — ha 4 400 kronor beräknats för två nybörjarkurser, 6 300 kronor för två mellankurser, 3 500 kronor för två avslutningskurser samt 2 300 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har styrelsen för statens sjuksköterskeskola gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har upptagit anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till oförändrade belopp, 19 000 respektive 1 800 kronor.

Vad angår anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare har styrelsen beräknat delposten för nybörjarkurser till oförändrat belopp, 4 400 kronor. I fråga om delposterna till mellankurser och till avslutningskurser har styrelsen med hänvisning till belastningen å delposterna under föregående budgetår, 6 589 respektive 3 891 kronor, föreslagit höjningar med 300 respektive 400 kronor till 6 600 respektive 3 900 kronor. Delposten till extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m. har slutligen upptagits till oförändrat belopp, 2 300 kronor. I enlighet härmed har styrelsen uppskattat anslagsposten i dess helhet till (4 400 + 6 600 + 3 900 + 2 300) 17 200 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har med hänsyn till inträffande löneklassuppflyttningar föreslagits höjd med 700 kronor till 28 800 kronor.

För rörligt tillägg har styrelsen slutligen upptagit ett oförändrat belopp av 6 700 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså av styrelsen beräknats till (19 000 + 1 800 + 17 200 + 28 800 + 6 700) 73 500 kronor.

Före-
draganden.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet förordar vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör å skolans personalförteckning befattningen såsom föreståndarinna i lönegraden A 17 utbytas mot en tjänst såsom föreståndare i lönegraden A 20 samt befattningen såsom biträdande instruktionssköterska i lönegraden A 9 mot en tjänst såsom instruktionssköterska i lönegraden A 11.

Nämnda lönegradsuppflyttningar medföra en ökning av medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med omkring 700 kronor. Den allmänna löne regleringen medför vidare en uppräknings av posten med 8 700 kronor. Posten torde alltså bära upptagas till (19 000 + 700 + 8 700) 28 400 kronor.

Anslagsposten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, torde bära upptagas till oförändrat belopp, 1 800 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare biträder jag skolstyrelsens förslag om höjning av delposterna till mellankurser och till avslutningskurser med 300 respektive 400 kronor. Förevarande anslagspost torde alltså bära uppföras med (16 500 + 300 + 400) 17 200 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde i enlighet med skolstyrelsens förslag för löneklassuppflyttningar bära beräknas en höjning av posten med 700 kronor. Den allmänna löne regleringen medför vidare en uppräknings av posten med 16 600 kronor. Slutligen vill jag i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 13 december 1946 medgivit, att vid skolan må under tiden den 1 april — den 30 juni 1947 vara anställd en instruktionssköterska med ett arvode av 500 kronor för månad och med uppgift att å sjukhusen handleda och undervisa eleverna i deras praktiska utbildning. Jag räknar med att anordningen med en sådan befattningshavare, vilken anordning tillkommit på initiativ av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i syfte att pröva ett system med särskilda instruktionssköterskor för sjuksköterske-elevernas praktiska utbildning, bör bibehållas även under nästa budgetår. Arvodet till befattningshavaren, vilket för innevarande budgetår bestrides från den under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare upptagna delposten till extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m., torde under nästa budgetår bära utgå med 7 000 kronor och bestridas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Anslagsposten i fråga skulle sålunda för nästa budgetår upptagas till (28 100 + 700 + 16 600 + 7 000) 52 400 kronor.

För rörligt tillägg torde bära beräknas 4 200 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda komma att uppgå till (28 400 + 1 800 + 17 200 + 52 400 + 4 200) 104 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att i gällande personalförteckning för statens sjuksköterskeskola skola utbytas en befattning såsom före-

ståndarinna i lönegraden A 17 mot en befattning såsom föreståndare i lönegraden A 20 samt en befattning såsom biträdande instruktionssköterska i lönegraden A 9 mot en befattning såsom instruktionssköterska i lönegraden A 11;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	28 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i> ..	»	17 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	52 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4 200
<hr style="border: none; border-top: 1px solid black;"/>		
Summa förslagsanslag		kronor 104 000;

dels ock till Statens sjuksköterskeskola: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 104 000

[181.] 73. **Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	58 800	47 971
1946/47	56 400	—
1947/48 (<i>förslag</i>).....	56 400	—

Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 med tillämpning under budgetåret 1946/47 fastställt omkostnadsstat för statens sjuksköterskeskola, upptagande följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	16 300
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	39 600
<hr style="border: none; border-top: 1px solid black;"/>		
Summa		kronor 56 400

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 313.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågakvarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid ansett posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar böra upptagas med oförändrade belopp, 300 respektive 200 kronor.

I fråga om posten till expenser har styrelsen upptagit delposten till bränsle, lyse och vatten till oförändrat belopp, 14 000 kronor. Beträffande delposten till övriga expenser har styrelsen föreslagit en höjning med 300

kronor till 2 600 kronor. Styrelsen framhåller, att utgifterna för ändamålet under budgetåret 1945/46 visserligen hade kunnat hållas inom det anvisade beloppet, 2 300 kronor, men detta hade kunnat ske endast därigenom, att betalningen av räkningar å telefonkostnader om cirka 300 kronor, som belöpt å nämnda budgetår, uppskjutits till innevarande budgetår. Posten till expenser har styrelsen alltså beräknat till (14 000 + 2 600) 16 600 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter har styrelsen med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 2 070 respektive 2 750 kronor, föreslagit en sänkning av delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård med 500 kronor till 3 000 kronor och en höjning av delposten till tvätt åt elever m. m. med 200 kronor till 2 700 kronor. Posten till övriga utgifter har sålunda av styrelsen beräknats till (39 600 — 500 + 200) 39 300 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall till styrelsens förslag behöva upptagas till (300 + 200 + 16 600 + 39 300) 56 400 kronor.

Före-
draganden.

Mot skolstyrelsens beräkning av anslaget har jag intet att erinra. Skolans omkostnadsstat skulle alltså för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	200
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	16 600
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	39 300
	<u>Summa kronor</u>	<u>56 400</u>

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 56 400

[182.] 74. **Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	24 000	15 150
1946/47	24 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	24 000	—

[Kungörelse den 26 april 1940 (nr 380).]

Enligt nämnda kungörelse må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedläggning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljade stipendiet. Från denna regel medgivas vissa undantag i syfte att underlätta stipendiens utdelande.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att under budgetåret 1945/46 beviljats stipendier för ett sammanlagt belopp av 18 400 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier utgjorde tillsammans med andra utbetalningen av under budgetåret 1944/45 beviljade stipendier sammanlagt 15 150 kronor. Under budgetåret 1945/46 hade inkommit 117 ansökningar om stipendier, av vilka 101 bifallits. De sökande hade representerat blott 9 av landets sjuksköterskeskolor. Efter att ha erinrat om sitt tidigare framlagda förslag om ändrade bestämmelser för nu ifrågavarande stipendier (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 307 o. f.) föreslår styrelsen, att anslaget, i avvaktan på resultatet av den genom särskilda sakkunniga pågående utredningen angående sjuksköterskeutbildningen, för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 24 000 kronor.

Såvitt nu kan bedömas torde några förslag från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen icke vara att vänta inom sådan tid, att de skulle kunna föreläggas årets riksdag. Med hänsyn härtill synas nu ifrågavarande stipendier för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Förevarande anslag torde därvid i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 24 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av ..... kronor 24 000

Före-
draganden.

[183.] 75. **Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1945/46	25 000	3 920
1946/47	25 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	15 000	—

Grunderna för ifrågavarande anslags användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 142, och innebära följande. Till av staten godkänd sjuksköterskeskola, vilken den 1 januari 1945 eller därefter utökar elevantalet genom anordnande av en eller flera nybörjarkurser utöver de före sagda dag förekommande, må tills vidare från och med budgetåret 1945/46 utgå statsbidrag till bestridande av kostnaderna för sådan kurs. Bidrag utgår till avlöning åt fast anställd lärarpersonal, till arvoden åt annan lärarpersonal och till undervisningsmateriel med hälften av skolans utgifter för sådant ändamål intill ett belopp av 4 000 kronor för kurs om tre år. Som regel utgår bidrag allenast till kurs, genom vilken ökningen av det årliga elevantalet vid skolan vid kursens början icke understiger femton.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Styrelsen har därvid

meddelat, att statsbidrag under budgetåret 1945/46 utanordnats till endast en av landets 22 sjuksköterskeskolor (statens sjuksköterskeskola ej medräknad). Bidraget kunde alltså icke sägas ha haft någon större betydelse, när det gällde att minska den stora disproportionen mellan tillgång och efterfrågan på sjuksköterskor. Efter erinran om sitt tidigare framlagda förslag om ändrade grunder för statsbidrag till driften av de godkända sjuksköterskeskolorna (jfr 1946 års statsverksproposition, V. s. 311 o. f.) föreslår styrelsen, att anslaget, i avvaktan på resultatet av den genom särskilda sakkunniga pågående utredningen angående sjuksköterskeutbildningen, för nästa budgetår beräknas efter oförändrade grunder samt därvid upptages till 15 000 kronor.

Före-
draganden.

Av enahanda skäl, som jag åberopat under föregående punkt, torde även nu ifrågavarande statsbidrag för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Anslaget torde därvid i enlighet med medicinalstyrelsens förslag kunna nedsättas med 10 000 kronor till 15 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 15 000

[184.] 76. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.** Under förevarande rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag å 8 000 kronor. Anslaget är avsett såsom bidrag till svensk sjuksköterskeförening för anordnande, såsom påbyggnad av den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna, av dels en längre kurs om sex månader för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionsköterskor vid sjukvårdsanstalter (fortsättningskurs), dels ock en kortare kurs om fyra å sex veckor för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter (kompletteringskurs). Som villkor för statsbidragets erhållande gäller, att i vardera kursen minst tio elever, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan.

Vidare har å tilläggsstat I till riksstaten för löpande budgetår (prop. nr 311/1946, bil. 4, punkt 5; riksd. skr. nr 500) under rubriken bidrag till extra utbildningskurs för instruktionsköterskor anvisats ett anslag av 4 800 kronor. Detta anslag är avsett såsom bidrag till svensk sjuksköterskeförening för anordnande av en parallellkurs till förenämnda fortsättningskurs. Som villkor för åtnjutande av bidraget gäller, att minst sex elever, som därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att kursen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt samma plan, som av styrelsen godkänts för den ordinarie fortsättningskursen.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnad framställning har *svensk sjuksköterskeförening* hemställt om statsbidrag med 8 000 kronor för anordnande under budgetåret 1947/48 av en fortsättningskurs och en kompletteringskurs. Av föreningens framställning framgår, att kostnaderna för kurserna beräknats till sammanlagt 22 750 kronor samt att vid ett statsbidrag av 8 000 kronor föreningens egna utgifter för ändamålet skulle uppgå till 13 150 kronor.

Medicinalstyrelsen har för egen del framhållit, att ifrågavarande kurser vore de enda av sitt slag i landet och av synnerligen stor betydelse för sjukvården. Då sjuksköterskeskolorna på grund av det stigande behovet av sjuksköterskor nu på uppmaning av styrelsen försökte utöka sin verksamhet, vore behovet av lärarinnor vid dessa skolor större än någonsin. Åtskilliga sådana tjänster hade av brist på sökande icke kunnat inrättas. Efterfrågan på lämpliga, för ändamålet utbildade sjuksköterskor för husmoderstjänster å sjukvårdsanstalter vore alltjämt stor. De för avdelningssköterskor å undervisningssjukhus anordnade kompletteringskurserna vore av stor betydelse icke bara för undervisningen utan även för upprätthållandet av god sjukvård å landets sjukhus. Det syntes styrelsen därför angeläget, att föreningens framställning bifölles.

Medicinalstyrelsen har vidare upplyst, att föreningen på förfrågan av styrelsen förklarat sig villig att jämväl under nästa budgetår anordna en parallellkurs för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionsköterskor, därest ett statsbidrag å 4 800 kronor för täckande av föreningens merkostnader för densamma ställdes till förfogande. Styrelsen framhåller starkt önskvärdheten av att en sådan kurs om möjligt kommer till stånd och att föreningen för nästa budgetår som bidrag till kursen erhåller det begärda statsbidraget å 4 800 kronor.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen föreslagit, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages till (8 000 + 4 800) 12 800 kronor.

Medicinalstyrelsen har slutligen framhållit, att såsom villkor för åtnjutande av statsbidrag borde gälla, att i envar av de båda ordinarie kurserna minst 10 elever och i den extra kursen minst 6 elever, vilka därav vore i behov, skulle befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skulle stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt av styrelsen godkänd plan.

För anordnande under nästa budgetår av de båda ordinarie kurserna torde svensk sjuksköterskeförening böra beviljas ett statsbidrag med samma belopp som under innevarande budgetår eller 8 000 kronor. Med hänsyn till det föreliggande stora behovet av personal med den utbildning, varom här är fråga, vill jag vidare förorda, att även under nästa budgetår anordnas en parallellkurs till fortsättningskursen samt att föreningen härför tillerkännes ett bidrag med samma belopp, som anvisats för ändamålet å tilläggsstat för innevarande budgetår, eller 4 800 kronor. På grund härav torde förevarande anslag för nästa budgetår böra upptagas till (8 000 + 4 800) 12 800 kronor. För

Före-
draganden.

åtnjutande av statsbidraget torde böra gälla de av medicinalstyrelsen angivna villkoren.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av ..... kronor 12 800

[185.] 77. **Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m., förslagsanslag.** Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor. Vidare har för samma budgetår till bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. anvisats ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor och till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden ett reservationsanslag av 30 000 kronor. Från sistnämnda anslag bestridas, bland annat, kostnaderna för statsbidrag till ödemarkstillägg åt distriktsbarnmorskor och åt distriktssköterskor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *medicinalstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under förenämnda tre anslag till respektive 3 120 000, 1 400 000 och 90 000 kronor, varvid styrelsen utgått från nu gällande bidragsgrunder.

Före-
draganden.

I sitt den 30 september 1946 avgivna betänkande angående löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. (SOU 1946:67) har 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, bland annat framlagt förslag till ändrade bestämmelser rörande löneförmånerna åt distriktsbarnmorskor och åt distriktssköterskor. Frågan om de ändringar beträffande grunderna för statsbidragen till avlöning av ifrågavarande befattningshavare, som påkallas med anledning av de av kommittén framlagda förslagen, utredes för närvarande av de inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga för översyn av grunderna och villkoren för statens bidrag till hälso- och sjukvården. De förslag, som äro att vänta från de sakkunniga, torde komma att påverka medelsbehovet för nästa budgetår under samtliga förenämnda tre anslag. Anslagen torde därför i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen synas härvid böra upptagas med samma belopp, som anvisats för löpande budgetår, eller respektive 3 300 000, 1 300 000 och 30 000 kronor.

Hemställan beträffande anslagen till bidrag till avlöningar åt distriktsköterskor m. m. och till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden gör jag under nästföljande punkt och under punkten 203.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 300 000

[186.] 78. **Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m., förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 300 000

[187.] 79. **Understödjande av dispensärverksamhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1944/45	1 400 000	1 975 135
1945/46	1 400 000	1 504 727
1946/47	2 000 000	—
1947/48 (<i>förslag</i>)	2 200 000	—

[Kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400), ändrad genom kungörelser nr 264/1939, 1052/1940, 355/1941, 922/1942 och 342/1943.]

Inom varje landstingsområde skall finnas minst en *centraldispensär*, som är utrustad för röntgenundersökning och förestås av läkare med viss kompetens. Vid sidan härav skola finnas *distriktsdispensärer*, vilka i regel förestås av vederbörande tjänsteläkare och där antingen vederbörande distrikts-sköterska tjänstgör såsom biträde (typ I) eller ock såsom sådant är anställd en särskild dispensärsköterska (typ II).

Statsbidrag må allenast avse vissa närmare angivna slag av utgifter och utgår med högst hälften av dessa utgifters sammanlagda belopp, sedan under året influtna bidrag från primärkommuner och riksorganisationer avdragits. I län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 % överstigit rikets medeltal för samma tid, kan statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets ifrågavarande tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 %.

Utan hinder av dessa bestämmelser må, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, statsbidrag tills vidare utgå till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 3 000 kronor för år till en var av dispensärerna i Uppsala och Lund, 4 600 kronor för år till dispensären i Stockholm samt 2 000 kronor för år till dispensären i Göteborg.

Kungl. Maj:t har vidare, med stöd av beslut av 1946 års riksdag (skrivelse nr 5, punkt 128), i brev den 31 maj 1946 till medicinalstyrelsen medgivit, att från förevarande anslag må tills vidare från och med den 1 juli 1946 till landsting och stad, som icke deltagit i landsting, utgå statsbidrag för bestridande av kostnader för *allmän skärmbildsundersökning* för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen, därvid följande allmänna bestämmelser skola gälla.

1. Undersökningen, som är frivillig, må, där ej särskilda skäl till annat föranleda, omfatta allenast personer, som uppnått 10 års ålder.

2. Undersökningen bör organiseras sjukvårdsområdesvis och må för budgetåret 1946/47 omfatta så stor del av riket, som motsvarar omkring en femtedel av landets befolkning i nämnda ålder.

3. Undersökningsområdena bestämmas av medicinalstyrelsen i samråd med vederbörande huvudmän under särskilt beaktande av de ökade lokal- och personalbehov, som kunna beräknas uppkomma genom undersökningen.

4. Inom varje område skall undersökningen organiseras och bedrivas enligt de allmänna anvisningar, som meddelas av medicinalstyrelsen.

5. Statsbidrag utgår med högst hälften av huvudmännens kostnader för undersökningens bedrivande, varvid de av föredragande departementschefen i 1946 års statsverksproposition (punkt 183) angivna grunderna för ersättning åt anlitad personal skola tjäna till ledning. De ifrågakvarande grunderna för organisationen äro i huvudsak följande.

Undersökningen bör inom varje län verkställas å centraldispensären i fråga om invånare inom en viss rayon närmast omkring denna samt i övrigt av särskilda skärmbildspatruller med transportabla apparater. Undersökningen, vilken åtminstone i vad avser patrullerna bör avbrytas under de 3—4 kallaste månaderna, bör genomföras i huvudmannens regi. I varje län bör under undersökningen vara anställd en särskild läkare för organisationsarbetet samt även, i begränsad omfattning, för granskning av bilder. Vidare bör en läkare såsom extra arbetskraft stationeras vid centraldispensären i länet under den tid undersökningen pågår och under månaderna närmast därefter. Slutligen böra finnas två fotografiska biträden vid centraldispensären för den granskning av bilderna, som beräknas ske inom varje län.

Undersökningspatruller böra under det första året finnas till ett antal av sammanlagt 18, därav 5 med särskilda omnibusar och 13 med eljest transportabel apparatur. I varje patrull böra ingå en sköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, samt ett skrivbiträde.

I den mån granskningen av bilderna icke kan äga rum vid de olika centraldispensärerna, bör densamma verkställas vid en särskild granskningscentral, ansluten till medicinalstyrelsen. För arbetet vid denna central anlitas ett antal läkare, fotografiska biträden och kontorsbiträden.

Statsbidrag utgår till täckande av huvudmännens utgifter för skärmbildsundersökningen ute i landet efter samma grunder, som gälla för centraldispensärens driftkostnader i allmänhet, d. v. s. regelmässigt med högst hälften av de av huvudmännen havda utgifterna. För statsbidraget till huvudmännen gälla alltså de bestämmelser, som i förutnämnda kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400) angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande uppställts för bidrag till centraldispensär. Då statsbidrag enligt nämnda kungörelse icke utgår till städerna utom landsting bestämmas det här ifrågakvarande statsbidraget för dessa städer till högst hälften av de särskilda utgifter för extra personal m. m., som uppkomma för dem till följd av den allmänna skärmbildsundersökningen.

Statsbidraget till de med skärmbildsundersökningarna ute i landet förenade kostnaderna beräknas på följande sätt. Arvodena för läkare och övrig personal — som böra bestämmas av huvudmännen enligt eljest tillämpade grunder för liknande verksamhet — antagas komma att överslagsvis per månad utgöra, för läkare 900 kronor, för fotografiskt biträde 350 kronor, för sjuksköterska 400 kronor, för röntgentekniker 450 kronor och för skrivbiträde 300 kronor. Härutöver bör till den resande personalen utgå traktementen, i den mån inkvartering icke kan ordnas genom huvudmännens för-

sorg; som grund för kostnadsberäkningen kan man utgå från en traktamentsersättning, motsvarande för läkare klass D och för övrig personal klass F i gällande statliga resereglemente. Under tiden för inskrivning av värnpliktiga och under tiden för dessas inryckning till första tjänstgöring skall den allmänna skärmbildsundersökningen tillfälligt avbrytas samt personal och apparatur i stället utnyttjas för undersökning av de värnpliktiga. Den till medicinalstyrelsen knutna granskningscentralen bör, i mån av behov, kunna utnyttjas även för undersökningen av de värnpliktiga.

Statsbidrag för ifrågavarande ändamål utbetalas av medicinalstyrelsen i efterskott, såvitt avser bidrag till dispensärverksamheten vid studentkårerna kvartalsvis samt såvitt avser övrig dispensärverksamhet helårsvis.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1946 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller, att av det för budgetåret 1945/46 utbetalade beloppet, 1 504 727 kronor, hänförde sig ett belopp å cirka 95 000 kronor till dispensärverksamhet, som bedrivits tidigare än under kalenderåret 1945. Ett belopp av cirka 1 410 000 kronor kunde sålunda anses utbetalat för under kalenderåret 1945 bedriven dispensärverksamhet eller 10 000 kronor mer än det för budgetåret 1945/46 beviljade anslaget. Med bortseende från kostnaderna för den allmänna skärmbildsundersökningen anser styrelsen, att man för ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår bör kunna räkna med ett belopp av 1 400 000 kronor.

Vad beträffar statsbidraget för bestridande av kostnader för allmän skärmbildsundersökning framhåller medicinalstyrelsen, att styrelsen tidigare räknat med att en undersökning av ungefär en tredjedel av landets invånare borde kunna genomföras under budgetåret 1947/48. Med hänsyn till bland annat svårigheten att uppbringa vårdplatser för de tuberkulosfall, som upptäckas vid undersökningen, anser sig styrelsen icke böra förorda att större del än en femtedel av befolkningen skall undersökas under nämnda budgetår, alltså en undersökning av motsvarande omfattning som under nu löpande budgetår, d. v. s. i omkring fem län. Angående omfattningen av den hittillsvarande undersökningen hänvisas till styrelsens under nästkommande punkt återgivna anförande.

I fråga om personalens omfattning anför styrelsen:

Man synes i varje län böra räkna med två läkare med arvode för månad av 900 kronor samt två biträden med arvode för månad av 375 kronor. Nu nämnda personal bör anställas och avlönas av vederbörande huvudman och kan beräknas vara anställd under 10 månader om året. Årskostnaderna för densamma kan beräknas uppgå till $10 \times (900 + 375) = 12\,750$ kronor. Vidare torde man böra räkna med 18 undersökningspatruller, därvid i varje patrull synes böra ingå en sjuksköterska, en röntgentekniker samt ett skrivbiträde. Då den för ändamålet erforderliga personalen, som är specialutbildad, av rekryteringsskäl måste anställas helårsvis, bör man räkna med att undersökningen skall bedrivas under så gott som hela budgetåret, något som även i praktiken låter sig göra, enär sådan undersökning jämväl under de kallaste månaderna kan bedrivas framför allt i de större städerna. Under sådana förhållanden synes det lämpligast, att patrullernas personal anställas av medicinalstyrelsens skärmbildscentral, varvid personalen torde böra givas extra

ordinarie anställning med placering, sjuksköterska i lönegrad Eo 7, röntgentekniker i lönegrad Eo 9 och skrivbiträde i lönegrad Eo 2. Avlöningarna för denna personal skulle sålunda per månad kunna beräknas belöpa sig till $[18 \times (318 + 352 + 235)]$ 16 290 kronor. Härutöver bör till den resande personalen utgå traktamenten, varvid man som grund för kostnadsberäkningen torde kunna utgå från en traktamentsersättning, motsvarande för läkare klass D och för sjuksköterskor och röntgentekniker klass E och för skrivbiträden klass F i gällande statliga resereglemente. Den sammanlagda traktamentskostnaden torde kunna beräknas till 32 500 kronor för månad. Kostnaden för helår för all nu nämnd personal skulle sålunda utgöra $[12\ 750 + 12 \times (16\ 290 + 32\ 500)]$ 598 230 kronor.

Styrelsen anser vidare att kostnaderna för röntgenrör- och ventilslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt kunna uppskattas till genomsnittligen en krona per undersökning. Om man räknade med ett antal undersökningar av 1 000 000 under budgetåret 1947/48, skulle kostnaderna härför uppgå till 1 000 000 kronor. Under förutsättning av att för de områden, som kunde ifrågakomma för allmän undersökning under nämnda budgetår, statsbidraget komme att utgå med i stort sett halva kostnaden, skulle anslagsbehovet i förevarande hänseende enligt styrelsens beräkning under nästkommande budgetår utgöra hälften av $(598\ 230 + 1\ 000\ 000)$ 1 598 230 eller i runt tal 800 000 kronor.

Beträffande sättet och tidpunkten för utbetalande av ifrågavarande statsbidrag anför medicinalstyrelsen:

Styrelsen har i tidigare skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t förutsatt, att landsting respektive städer utanför landsting skulle förskottera kostnaderna för verksamheten och att desamma därefter skulle äga att halvårsvis i efterskott rekvirera dem tillkommande statsbidrag. Det har numera ur praktisk synpunkt befunnits lämpligare, att styrelsen förskotterar ej mindre kostnaderna för den tekniska driften än även lönerna till de mellan olika län ambulera patrullerna, varefter styrelsen i efterskott tillställer vederbörande huvudman räkning på hälften av de ifrågavarande driftkostnaderna. Kostnaderna för de två läkare och två biträden, som alltjämt förutsätts bli anställda av landstingen själva, böra däremot ersättas på det sätt man ursprungligen tänkt sig.

Då det för nästkommande budgetår till egentlig dispensärverksamhet erforderliga beloppet uppskattats till 1 400 000 kronor, skulle det sammanlagda medelsbehovet å anslaget enligt styrelsen kunna beräknas komma att uppgå till $(1\ 400\ 000 + 800\ 000)$ 2 200 000 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört följande.

Medicinalstyrelsens framställning har icke givit statskontoret anledning till annan erinran än att ämbetsverket icke kan biträda förslaget om inrättande av pensionsberättigande tjänster för ifrågavarande verksamhet, som är avsedd att pågå endast under en förhållandevis begränsad tidsperiod. Enligt ämbetsverkets mening torde därför de vid frågans behandling vid 1946 års riksdag fastställda arvodesbeloppen — utan annan ändring än den, som kan förordas av pågående löneregleringsarbete — böra även i fortsättningen utgå till här avsedda befattningshavare. I varje fall torde så böra ske till dess närmare erfarenhet av verksamheten föreligger.